

การพัฒนาชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์
รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ชวนพิศ คชริน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารนวัตกรรมการพัฒนา

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

**THE DEVELOPMENT OF A SERIES OF EDUCATION 5W1H IN
ORDER TO ENCOURAGE THE THOUGHT AND CRITICAL
THINKING REGARDING THAI SUBJECT AT PRIMARY LEVEL**

CHUANPIS KHOCHARIN

**Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master
of Education Program in Administration of Innovation for Development
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Academic Year 2012**

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์
รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ผู้วิจัย นางสาวชนวนพิศ คชริน
สาขาวิชา การบริหารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล)

.....กรรมการ
(ดร.ปรีชา สามัคคี)

คณะกรรมการสอบ

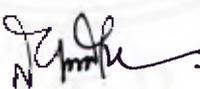

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล)

.....กรรมการ
(ดร.ปรีชา สามัคคี)

.....กรรมการ
(นายกฤษา วีระพงศ์)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไว้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา

(อาจารย์สมพงศ์ เหมือนเพชร)

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

วันที่ 5 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2556

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิด วิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ผู้วิจัย	ชวนพิศ คชริน
สาขาวิชา	การบริหารนวัตกรรมการพัฒนา
ประธานอาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีราวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.ปรีชา สามัคคี

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดการสอนแบบ SWIH ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา และ 2) ศึกษาผลการใช้ชุดการสอนแบบ SWIH ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านน้ำฉา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 21 คน โดยผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) ชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 ชุดกิจกรรม และ 2) แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ T-Test

ผลการวิจัยพบว่า

- ชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพ 85.90/83.81 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- ผลการใช้ชุดการสอนแบบ SWIH ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ABSTRACT

The Title	The Development of a Series of Education 5W1H in Order to Encourage the Thought and Critical Thinking Regarding Thai Subject at Primary Level
The Author	Chuanpis Khocharin
Program	The Management of Innovation for Development
Thesis Chairman	Professor Dr. Weerawan Jongjit Sirijirakan
Thesis Advisors	Dr. Pricha Samakkhi

The aims of the research are 1) to improve the development of a series of education 5W1H in order to encourage the thought and critical thinking regarding Thai subject at Primary level and 2) to study the usage of The development of a series of education 5W1H in order to encourage the thought and critical thinking regarding Thai subject at Primary level. The population group used in this research is Pratom 5 students, semester 2/2555 in Baan-Numcha School belonging to Suratthani Educational Service Area, office 1 totally 21 students. The researcher employed the Purposive Sampling method and the research instruments in collecting the data are 1) a series of education 5W1H in order to encourage the thought and critical thinking regarding Thai subject at Primary level totally 5 sets of activities and 2) the skillful testing in the form of critical thinking which is classified in 4- multiple choice type totally 20 items. The statistic used in analyzing the information is percentage, average, standard deviation and T-test

The results were :

1. A series of education 5W1H in order to encourage the thought and critical thinking regarding Thai subject at Primary level is effective 85.90/83.81 which is able to follow the criteria set formerly.
2. The result of employing a series of education 5W1H in order to encourage the thought and critical thinking regarding Thai subject at Primary level both before and after studying are highly increased significantly at 0.05.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของ อาจารย์ ดร.ปรีชา สามัคคี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรवारณ จงจิตร ศิริจิรกาล ที่คอยดูแลเอาใจใส่ให้คำปรึกษา และแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องทุกขั้นตอนเป็นอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา คร.นพรัตน์ ชัยเรือง และ ดร.อโณทัย ประสาน ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจ แก้ไข ปรับปรุง และให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ในการสร้างและตรวจเครื่องมือวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปฏิบัติงานการสอน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสิงขรและโรงเรียนบ้านน้ำฉาทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า แสดงความคิดเห็นและช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับ ขอขอบคุณฝ่ายประสานงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่กรุณาอำนวยความสะดวก ขอขอบคุณเพื่อนๆ ในสาขาการบริหารนวัตกรรมการพัฒนา รุ่น 13 ปีการศึกษา 2555 ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่คอยส่งเสริม สนับสนุน และให้กำลังใจ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวที่แก่คุณพ่อ คุณแม่ ตลอดจนครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความรัก ความห่วงใยและกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดี

ชวนพิศ กชริน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
ประโยชน์ของการวิจัย.....	11
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	13
การเรียนการสอนภาษาไทย.....	15
ชุดการสอน.....	31
การคิดวิเคราะห์.....	44
เทคนิคการคิดวิเคราะห์ 5W1H.....	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	67
แบบแผนที่ใช้ในการศึกษา.....	68

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	68
วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล	73
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	73
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	83
สรุปผล	85
อภิปรายผล	85
ข้อเสนอแนะ	88
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	95
ภาคผนวก ข ค่าดัชนีความสอดคล้อง	97
ภาคผนวก ค ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา.....	111
ภาคผนวก ง วิเคราะห์ความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ ทักษะการคิดวิเคราะห์	115
ภาคผนวก จ แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียน และหลังเรียน.....	119
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความร่วมมือทดลองใช้เครื่องมือ หนังสือขออนุญาต เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	126
ภาคผนวก ช ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา	131
ประวัติผู้วิจัย	308

สารบัญตาราง

ตารางที่

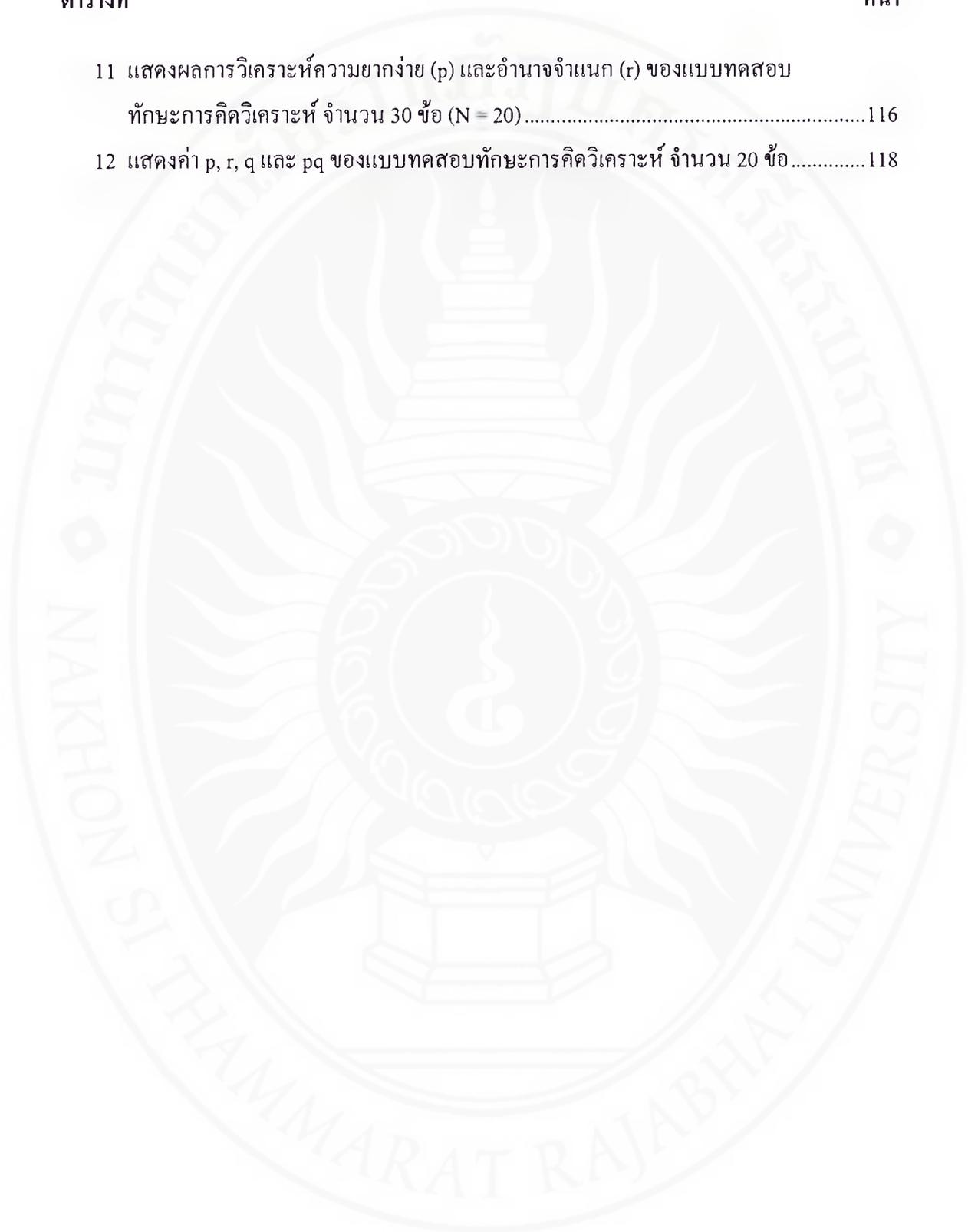
หน้า

- 1 คะแนนเฉลี่ยในการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System) รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านน้ำฉา ปีการศึกษา 2551-2553.....5
- 2 แบบแผนการทดลองใช้ชุดการสอน 68
- 3 แสดงการหาประสิทธิภาพชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ทดลองแบบ กลุ่มเล็ก 78
- 4 แสดงการหาประสิทธิภาพชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ทดลองแบบภาคสนามกลุ่มทดลอง (N=10) 79
- 5 แสดงการหาประสิทธิภาพชุดการสอนแบบ 5W1H ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนบ้านน้ำฉา (N=21).....80
- 6 แสดงผลการใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของนักเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน 82
- 7 แสดงการคำนวณค่าความสอดคล้อง (IOC) ของชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา 98
- 8 แสดงการคำนวณความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ 100
- 9 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนหลังเรียนของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง (N = 10).....112
- 10 แสดงคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา (N = 21).....113

ตารางที่

หน้า

- 11 แสดงผลการวิเคราะห์ความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ
ทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ ($N = 20$) 116
- 12 แสดงค่า p , r , q และ pq ของแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 20 ข้อ 118

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปฏิรูปการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตามสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปทางการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาผู้มีบทบาทหน้าที่โดยตรงต่อการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้มีความจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) จึงชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สมรรถนะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 2)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จึงเน้นปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 24 ระบุให้สถานศึกษาฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสู่สังคมแห่งอนาคตให้สอดคล้องกับมาตรา 81 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ที่กำหนดว่ารัฐต้องจัดปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือการประกอบอาชีพและการศึกษา

ตลอดชีวิต ซึ่งจุดมุ่งหมายประการหนึ่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 3) นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังกำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นสาระหนึ่งที่จำเป็นต้องพัฒนาเพราะสาระภาษาไทยเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อช่วยให้สามารถเรียนรู้สาระการเรียนรู้กลุ่มอื่นๆ ได้รวดเร็ว

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ที่มุ่งเน้นการสอนภาษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นำไปประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิด มีประสบการณ์มากพอที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 1) โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในทุกด้าน ทั้งด้านการอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน การเขียน การเขียนสะกดตามอักขระวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่างๆ ของการเขียน การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ หลักการใช้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 2) และในหลักสูตรยังได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของ ผู้เรียนไว้ 5 ประการ หนึ่งในห้าประการ คือ สมรรถนะสำคัญประการที่ 2 ที่กำหนดความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมี วิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ เกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม จะเห็นได้ว่าสมรรถนะนี้ให้ความสำคัญของความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ และเขียน ที่พึงมี พึ่งเกิดกับผู้เรียน เพื่อแสดงถึงการรู้จริง ทำได้จริงด้วยสติปัญญา อันลึกล้ำตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

การคิดวิเคราะห์เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต การคิดวิเคราะห์ เป็นพื้นฐานของการคิดทั้งหมด เป็นทักษะที่ทุกคนสามารถพัฒนาได้ การคิดวิเคราะห์เป็นการจำแนก แยกแยะข้อมูลองค์ประกอบของสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ การที่เราจะสามารถจำแนกข้อมูล องค์ประกอบ หรือเรื่องราวของสิ่งต่างๆ ออกเป็นส่วนๆ ได้ จำเป็นต้องมีความรู้เป็นพื้นฐานสำคัญ ผู้เรียนจึงต้องฝึกอ่าน ฝึกฟัง และแสวงหาข้อมูลความรู้ ซึ่งสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นทักษะพื้นฐาน

ที่จำเป็น เพื่อช่วยให้สามารถเรียนรู้สาระการเรียนรู้กลุ่มอื่นๆ ได้รวดเร็ว (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551, 48)

ทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่สำคัญในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นทักษะที่ผู้เรียนใช้และนำไปสู่การตัดสินใจ การประเมินในเรื่องต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องมีการคิดเชิงวิเคราะห์เข้ามาช่วย การคิดเชิงวิเคราะห์จึงครอบคลุมแทบทุกเรื่องที่มาปะทะชีวิตประจำวัน โดยก่อนทำการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเราจำเป็นต้องเข้าใจเรื่องนั้น ต้องรู้ที่มาที่ไป รู้ผลดีผลเสียก่อนตัดสินใจ รู้ข้อเท็จจริง รู้ว่าสิ่งที่เราทำสร้างสรรค์ขึ้นมาใช้กับโลกแห่งความจริงได้หรือไม่ สิ่งเหล่านี้ย่อมช่วยให้เราตัดสินใจได้ถูกต้องเหมาะสมขึ้น

จากข้อมูลสรุปผลการสังเคราะห์ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ในการประเมินสถานศึกษา ระดับขั้นพื้นฐานทุกสังกัด (รอบสอง พ.ศ. 2549-2553) จำนวน 30,010 โรงเรียน พบว่าจำนวนสถานศึกษาที่ผลิตนักเรียนมีคุณภาพ อนามัยดี ร้อยละ 92.7 ด้านคุณธรรม ร้อยละ 81.4 ด้านสุนทรียภาพ ร้อยละ 69.6 ด้านทักษะการทำงาน ร้อยละ 65.7 แต่ด้อยในด้านการคิดวิเคราะห์ โดยมีจำนวนสถานศึกษาผ่านเกณฑ์เพียง ร้อยละ 10.4 ด้านความรู้ ร้อยละ 11.4 และเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 24 อาจกล่าวโดยสรุปว่าการศึกษาไทยผลิตคนที่แข็งแรง ซื่อสัตย์ มีทักษะทำงานได้ดีแต่ด้อยในด้านการวิเคราะห์ และไม่ถนัดในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การศึกษาไทยผลิตแรงงานที่ซื่อสัตย์ มีทักษะในการทำงาน แต่มีข้อจำกัดอย่างมากในการฝึกฝนให้รู้จักคิดวิเคราะห์และศึกษาด้วยตนเอง เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญประการหนึ่งที่ต้องดำเนินการ คือ การพัฒนาความสามารถในการคิดที่ต้องการให้เกิดในตัวผู้เรียนซึ่งความสำเร็จในการจัดการศึกษาต้องเป็นการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่พัฒนาการเรียนรู้และศักยภาพของสมอง ซึ่งจะเป็นทางนำไปสู่การคิดอย่างเป็นระบบ (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554, ออนไลน์)

ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นปัญหาที่ถือว่าเป็นวิกฤตของประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต หากศักยภาพในการคิดวิเคราะห์และการใช้เหตุผลของบุคคลมีจำกัดการโฆษณาจูงใจก็อาจจะทำสำเร็จได้ไม่ยาก จะเกิดอะไรขึ้นหากบุคคลและสังคมไทยตัดสินใจด้วยอารมณ์มากกว่าใช้ปัญญาและเหตุผล ผลในอนาคต “คุณภาพของคนไทย” ซึ่งเป็นผลผลิตของการศึกษาในปัจจุบันประเทศไทยจะเข้มแข็งได้อย่างไร ในสังคมโลกที่เป็นสังคมการสื่อสารไร้พรมแดนหรือสังคมที่ก้าวไปสู่ “Knowledge Society” ที่บางคนเรียกว่า “สังคมอุดมปัญญา” สังคมไทยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก การพัฒนาประเทศไทยจึงต้องพิจารณาการพัฒนาของ โลก ไปด้วย ดังนั้นการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อสามารถผลิตคนไทยที่รู้จักคิดวิเคราะห์ศึกษาด้วยตนเองให้ได้เร็ว

ที่สุด สิ่งนี้จึงต้องถือเป็น “วิกฤตของประเทศ” ที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างรีบด่วน (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554, ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาไทยมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้วยการคิดวิเคราะห์ เพราะจากการผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่านักเรียนทั่วประเทศขาดทักษะทางการคิดวิเคราะห์ โรงเรียนบ้านน้ำฉา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เป็นโรงเรียนหนึ่งที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่าในปีการศึกษา 2554 มาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 4 คือ ผู้เรียน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ผู้เรียนมีคุณภาพ อยู่ในระดับพอใช้ ด้านความสามารถ จำแนกข้อมูล ความคิดรวบยอด สามารถประเมินค่า ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ และได้รับการเสนอแนะว่า จุดที่ควรพัฒนา คือ ทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เนื่องจากผลงานนักเรียนขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กิจกรรมด้านส่งเสริมให้คิดมีน้อย การปฏิบัติงานของนักเรียนเป็นการทำตามคำสั่งของครูหรือทำตามเพื่อนมากกว่าความคิดของตัวเอง วิธีการพัฒนาทำได้โดยให้ครูกำหนดแผนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรกกิจกรรมการพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ไว้ด้วยเสมอ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกชั้นทุกกลุ่มสาระให้ต่อเนื่องและเชื่อมโยง จัดสภาพแวดล้อม จัดสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ส่งเสริมความคิดให้กับผู้เรียนมีการนำเสนอผลงานที่ได้จากการค้นคว้าทั้งใน และนอกห้องเรียน โดยมีเงื่อนไขที่จะทำให้สำเร็จ ครูควรเป็นแบบอย่างกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้กระบวนการคิด และกระบวนการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์อยู่เสมอ ซึ่งผลการประเมินมาตรฐานที่ 4 อยู่ในระดับพอใช้ ส่วนผลการประเมินมาตรฐานอื่นๆ มีคุณภาพระดับดีและดีมากเป็นส่วนใหญ่ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน รอบ 2, 2553, 5) และจากรายงานคะแนนเฉลี่ยในการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System) ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2551-2553 โรงเรียนบ้านน้ำฉา ปรากฏผลตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System) รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านน้ำฉา ปีการศึกษา 2551-2553

ปีการศึกษา	คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ)	เกณฑ์ของเขตพื้นที่ (ร้อยละ)
2551	46.00	75.00
2552	36.00	
2553	58.30	

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 (2554, 1)

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านน้ำฉา ปีการศึกษา 2551-2553 พบว่า ระดับคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ต่ำกว่าเกณฑ์ที่เขตพื้นที่กำหนด คือ ร้อยละ 75.00 ปัญหาสำคัญที่สุดที่ส่งผลให้ระดับคะแนนทางการเรียนต่ำคือ นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ขาดความเข้าใจ และขาดทักษะการเขียนสรุปความ ปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการจัดการเรียนการสอนของครู ขาดการฝึกทักษะกระบวนการคิดที่ให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ ดังที่ชลล รอดจ่าย (2551, 56) กล่าวถึงปัญหาและสาเหตุของการที่นักเรียนอ่านหนังสือแล้วสรุปความไม่ได้ว่ามีสาเหตุหนึ่งมาจากตัวครูและวิธีการสอนของครู สอดคล้องกับที่ สุจริต เพียรชอบ (2542, 11) กล่าวถึงปัญหาการสอนเขียนว่า ครูไม่ได้ฝึกเขียนสรุปความให้นักเรียน เพราะจำนวนนักเรียนมากทำให้ไม่มีเวลาตรวจประกอบกับในปัจจุบันครูมักออกข้อสอบเป็นแบบปรนัยเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนจึงขาดการฝึกเขียนแสดงความคิดเห็นหรือเรียบเรียงข้อความต่างๆ และสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านน้ำฉา พบว่าสาเหตุที่ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนต่ำเนื่องมาจากตัวนักเรียนขาดความสนใจในการเรียนภาษาไทย นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถแจกแจงส่วนประกอบต่างๆ ของเรื่องที่อ่านได้ครบถ้วน ไม่สามารถสรุปประเด็นและตีความเรื่องที่อ่านได้กระชับ และไม่สามารถเข้าถึงความรู้สึกของผู้เขียนเรื่องนั้น ๆ ได้ ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนน ผลการเรียนรู้ในเรื่อง การอ่านคิดวิเคราะห์ และระดับคะแนนเฉลี่ยในการสอบประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การคิดวิเคราะห์ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ทางเขตพื้นที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องหาวิธีการหรือกลวิธีหลากหลายรูปแบบ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ พบว่าการคิดวิเคราะห์เป็นการคิดโดยใช้สมองซีกซ้ายเป็นหลัก เป็นการคิดเชิงลึก คิดอย่างละเอียด จากเหตุไปสู่ผล ตลอดจนการเชื่อมโยง

ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล และความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้อง และไม่เกี่ยวข้อง นักเรียนสามารถตั้งคำถามจากเนื้อเรื่องว่าสาเหตุที่เกิดขึ้นมาจากอะไร สถานที่เกิดขึ้นที่ไหน ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น ช่วงเวลาที่เกิดขึ้นมาจากอะไร สถานที่เกิดขึ้นที่ไหน ทำไมต้องเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น ช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ใครเป็นผู้อยู่ในเหตุการณ์ และมีรายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้นว่ามีความเป็นมาอย่างไร การคิดวิเคราะห์ด้วยเทคนิค SWIH สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์นักเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะเทคนิค SWIH มีกระบวนการคิดที่จะสามารถช่วยไล่เรียงความชัดเจนในแต่ละเรื่องที่เรากำลังคิดขั้นตอนสำคัญของเทคนิคนี้ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ ขั้นที่ 4 การพิจารณาแยกแยะ และขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ ทำให้เกิดความครบถ้วนนักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ (สุวิทย์ มูลคำ, 2551, 19) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จำเรียง ยศบุญเรือง (2551, 59) ได้กล่าวถึงการใช้เทคนิค SWIH ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่เกิดจากประสบการณ์ตรงในการตั้งคำถาม และคำตอบที่เป็นเหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นสามารถสื่อความหมายในการรับรู้ จดจำและคงสิ่งที่จะเรียนได้ เกิดทักษะการคิด การสังเกต การเปรียบเทียบ การตีความ ขยายความ และการสรุปอ้างอิงได้อย่างดี สามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้

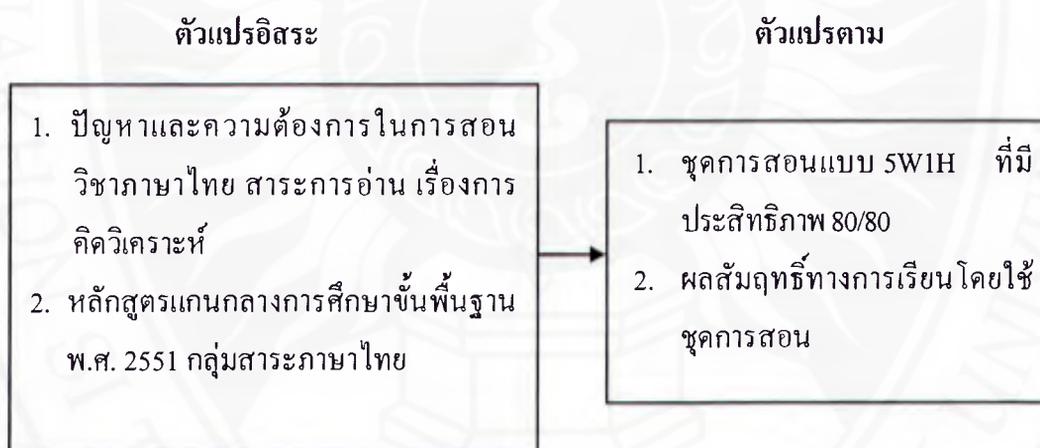
จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการใช้เทคนิค SWIH ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ ขั้นที่ 4 การพิจารณาแยกแยะ และขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ ทั้งนี้เนื่องจากเทคนิค SWIH เป็นเทคนิคช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องการคิดวิเคราะห์มากขึ้น โดยผู้วิจัยนำสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมาทำการวิจัย เพราะภาษาไทยเป็นรากฐานของการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ ถ้าหากนักเรียนสามารถเรียนวิชาภาษาไทยได้ดีก็จะสามารถเรียนวิชาอื่นๆ ได้ดีด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างและพัฒนาชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อที่กระตุ้นและฝึกฝนให้นักเรียนพัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ใช้ปัญญาและเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้ถูกต้องและเหมาะสมเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของสูวิทย์ มูลคำ (2550, 1) เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ว่าเป็นการคิด โดยสมองซีกซ้ายเป็นหลัก เป็นการคิดเชิงลึก คิดอย่างละเอียด จากเหตุไปผล ตลอดจนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดให้สอดคล้องกับบริบทผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา หลังการใช้สูงกว่าก่อนใช้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 2,852 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลอง เป็น นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสิงขร จำนวน 29 คน โดยผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ศึกษาจากคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทย สาระที่1 การอ่าน เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีผลคะแนนใกล้เคียงกัน จากการประเมินคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ชุดการสอน เพื่อรายงานการใช้ คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียน บ้านน้ำฉา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 21 คน โดยผู้วิจัย เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากระดับคะแนนเฉลี่ยในการประเมินคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System) ปีการศึกษา 2553 คะแนนเฉลี่ย ของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทย สาระที่1 การอ่าน เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ที่เขตพื้นที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 (2554, 1)

ขอบเขตของตัวแปร

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ

1. ปัญหาและความต้องการในการสอน วิชาภาษาไทย สาระการอ่าน เรื่องการคิดวิเคราะห์
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระภาษาไทย

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ

3. ชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพ รายวิชา ภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดการสอนแบบ SW1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาชุดการสอนแบบ SW1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 มุ่งพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เนื้อหาที่นำมาสร้างชุดการสอนได้มาจากสาระการอ่านและสาระการเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย เรื่องการคิดวิเคราะห์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยชุดการสอนแบบ SW1H เพื่อส่งเสริม ทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 ชุด ได้แก่

1. ชุดที่ 1 การคิดวิเคราะห์จากข่าว
2. ชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์บทโฆษณา
3. ชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน
4. ชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน
5. ชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ใช้เวลาในการทดลอง ทั้งหมด รวมทั้งหมด 10 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

พัฒนา หมายถึง การปรับปรุงรูปแบบการสอนโดยใช้ข่าว บทโฆษณาวรรณคดีในบทเรียน นิทาน และบทความ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์แบบ SW1H ให้เกิดคุณภาพดีขึ้นกว่าเดิม

ชุดการสอนแบบ SW1H หมายถึง ชุดการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับใช้เป็นที่ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ซึ่งมีจำนวน 5 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 การคิดวิเคราะห์จากข่าว เป็นการสอนที่สอดแทรกทักษะ การคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์แบบ SW1H เพื่อให้ นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์จาก ข่าวเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันและใช้ในการตัดสินใจได้ ชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์บทโฆษณา เป็นการสอนที่สอดแทรกทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์แบบ SW1H เพื่อให้ นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์บทโฆษณาในชีวิตประจำวันและใช้ในการตัดสินใจได้ ชุดที่ 3 การคิด วิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน เป็นการสอนที่สอดแทรกทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค

การคิดวิเคราะห์แบบ 5W1H เพื่อให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียนได้ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ 5W1H ชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน เป็นการสอนที่สอดแทรกทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์แบบ 5W1H เพื่อให้ นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์จากนิทานได้ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ 5W1H ชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ เป็นการสอนที่สอดแทรกทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์แบบ 5W1H เพื่อให้ นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์จากบทความได้ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ 5W1H

การสอนแบบ 5W1H หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน ได้คิดวิเคราะห์โดยมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ คือ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ ของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์ หรือสถานการณ์จากข่าว ของจริง หรือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เป็นต้น ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหาของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งอาจกำหนดเป็นคำถาม หรือกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาความจริง สาเหตุหรือความสำคัญ เช่น เรื่องราว เหตุการณ์ที่ต้องการสื่อหรือบอกอะไรที่สำคัญที่สุด ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอาจเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน ขั้นที่ 4 การพิจารณาแยกแยะ คือ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อยๆ โดยใช้คำถาม 5WH1 ซึ่งประกอบด้วย What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) Who (ใคร) และ How (อย่างไร) ขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญที่สุดเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบหรือตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ หมายถึง วิธีการเสริมสร้างความสามารถของนักเรียนในการจำแนกแยกแยะ การเปรียบเทียบ การเห็นความสัมพันธ์ และความสามารถในการให้เหตุผลได้อย่างถูกต้องวัดได้จากคะแนนที่นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทย ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ มี 4 ข้อเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีเนื้อหาครอบคลุมสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อวัดความสามารถของนักเรียนในด้านความรู้ ความจำความเข้าใจ การนำไปใช้ และการวิเคราะห์

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดความรู้และความสามารถของผู้เรียนในการเรียนรู้ชุดการสอนในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด แบบทดสอบปรนัย แบบ 4 ตัวเลือก

ประสิทธิภาพ 80/80 หมายถึง อัตราส่วนระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ 80/80

80 ตัวหน้า หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการได้มาจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนด้วยชุดการสอน

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ได้มาจากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบหลังเรียน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. ได้ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยด้วยชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
3. นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 มีความรู้ เรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. ได้แนวทางในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมประเภทชุดการสอน เพื่อนำไปเป็นแบบอย่างในการสร้างและพัฒนาชุดการสอน ในเนื้อหาเรื่องอื่นๆ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
  - 1.1 ทำไมต้องเรียนภาษาไทย
  - 1.2 เรียนรู้อะไรในภาษาไทย
  - 1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
2. การเรียนการสอนภาษาไทย
  - 2.1 ความสำคัญของภาษาไทย
  - 2.2 ธรรมชาติของภาษาไทย
  - 2.3 จิตวิทยาในการเรียนการสอนภาษาไทย
  - 2.4 วิธีสอนภาษาไทย
3. ชุดการสอน
  - 3.1 ความหมายของชุดการสอน
  - 3.2 ทฤษฎีและหลักการที่นำมาใช้ในการสร้างชุดการสอน
  - 3.3 ประเภทของชุดการสอน
  - 3.4 องค์ประกอบของชุดการสอน
  - 3.5 ขั้นตอนการสร้างชุดการสอน
  - 3.6 ประโยชน์ของชุดการสอน
  - 3.7 การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน
4. การคิดวิเคราะห์
  - 4.1 ความหมายการคิดวิเคราะห์
  - 4.2 ความสำคัญของการคิดวิเคราะห์
  - 4.3 ลักษณะสำคัญของการคิดวิเคราะห์
  - 4.4 องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

- 4.5 กระบวนการพัฒนาการคิดวิเคราะห์
- 4.6 ทฤษฎีของการคิดวิเคราะห์
- 4.7 แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์
- 4.8 การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์
5. เทคนิคการคิดวิเคราะห์ 5W1H
  - 5.1 การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการคิดวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน โดยใช้เทคนิคคำถาม 5W1H
  - 5.2 เทคนิควิธีการสอนสร้างเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคคำถาม 5W1H
  - 5.3 แนวคิดการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคคำถาม 5W1H
  - 5.4 เทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ทำไมต้องเรียนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการทำงาน และดำรงชีวิตร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จาก แหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่ การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 1)

เรียนรู้อะไรในภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรจริง

1. การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

2. การเขียน การเขียนสะกดตามอักษรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่างๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ข้อความ รายงานชนิดต่างๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

3. การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

4. หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

5. วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 1)

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ข้อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และ ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, 2)

การเรียนการสอนภาษาไทย

ความสำคัญของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ทางเทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้ในวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ภาษาไทยมีวิวัฒนาการต่อเนื่องมานับเป็นพันปี และมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของชาติ พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงคิดประดิษฐ์อักษรไทย (ลายสือไทย) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1826 และอักษรไทยได้เปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ ตกทอดมาเป็นอักษรไทยที่ได้ใช้อยู่ในปัจจุบัน ทำให้คนไทยมีอักษรของชาติไทยใช้ในการติดต่อ การบันทึกเรื่องราว การเรียนรู้ การดำเนินชีวิตในสังคม ฯลฯ ภาษาไทยจึงมีความสำคัญ จำเป็นที่คนไทยทุกคนจะต้องศึกษาและฝึกฝนจนเกิดทักษะเพื่อใช้ติดต่อระหว่างคนไทยหรือชนชาติอื่นที่รู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในที่นี้จะได้ประมวลความสำคัญของภาษาไทยบางประการดังนี้

1. เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เมื่อเรามีความคิด มีอารมณ์ ความรู้สึก ความต้องการ ฯลฯ และต้องการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและความต้องการนั้น เราก็จะใช้ภาษา สื่อความหมายไปสู่ผู้อื่นด้วยการพูดและการเขียน รวมทั้งใช้ภาษาทำความเข้าใจเรื่องราว ความคิด ความรู้สึก

ความต้องการ ฯลฯ กับผู้อื่นด้วยการฟัง การอ่านและการดู ภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันมักเป็นการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุย การสนทนา การพูดโทรศัพท์ การเขียนจดหมายส่วนตัว เป็นต้น ผู้ใช้มักมุ่งให้ผู้อื่นเข้าใจอย่างรวดเร็วและมักไม่เคร่งครัดระเบียบกฎเกณฑ์ในการใช้ภาษา ภาษาลักษณะนี้มักมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ผันแปรไปตามบุคคลและโอกาสการสื่อสาร เช่น ภาษาของวัยรุ่น ภาษาในการสื่อสารมวลชน เป็นต้น ส่วนการสื่อสารที่เป็นทางการ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน ผู้ใช้ภาษามักเคร่งครัดระเบียบกฎเกณฑ์การใช้ภาษา เลือกสรรคำที่ใช้ติดต่อสื่อสารให้ถูกต้องตรงความหมายเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ นอกจากนี้ภาษายังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกันในวงวิชาการเฉพาะกลุ่ม เฉพาะอาชีพ ซึ่งมีภาษาและศัพท์เฉพาะ ภาษาไทยจึงมีศัพท์เฉพาะสาขา มีศัพท์บัญญัติใหม่ๆ ที่ใช้ในวงการต่างๆ เช่น ธุรกิจ เทคโนโลยี เพื่อติดต่อสื่อสารกับคนในวงการ นั้นๆ การได้ศึกษาความหมายของภาษาและศัพท์เฉพาะวงการต่างๆ รวมทั้งสามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้การสื่อสารเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์อันมีคุณค่าของบรรพบุรุษ ได้มีการใช้ภาษาบันทึกและบอกเล่าสืบต่อกันมาผ่านยุคสมัยมารุ่นแล้วรุ่นเล่า คนรุ่นหลังจะใช้ภาษาเป็นเครื่องมือศึกษา แสวงหาความรู้ ประสบการณ์และรับสิ่งที่มีประโยชน์นั้นมาใช้พัฒนาตนและสังคม การแสวงหาความรู้และประสบการณ์โดยการฟัง การอ่าน และการดูจากบุคคลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และสภาพแวดล้อมรอบตัว ภาษาจะช่วยพัฒนาสติปัญญา กระบวนการคิด การวิเคราะห์ การวิจารณ์ จนเกิดเป็นความรู้ใหม่ นอกจากนั้น การใช้ภาษาโดยการพูดและการเขียน เพื่อแสดงข้อมูลความรู้ และวิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นต่างๆ แลกเปลี่ยนกับผู้อื่นทำให้เกิดความรู้และประสบการณ์ที่ออกงาม ทำให้เป็นผู้มีชีวิตทัศน์ที่สอดคล้องกับยุคสมัย สามารถติดตามความเจริญก้าวหน้าของศาสตร์ต่างๆ และทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ภาษายังเป็นเครื่องมือในการรับและถ่ายทอดวัฒนธรรม ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์จากคนรุ่นก่อนและจากสังคม เพื่อปลูกฝังและหล่อหลอมให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามที่สังคมคาดหวัง ในขณะที่เดียวกันการเปลี่ยนแปลงเจตคติและค่านิยมบางประการที่ไม่เหมาะสมก็กระทำโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือโน้มน้าวใจ และชี้แนะให้เห็นโทษของเจตคติหรือค่านิยมที่ไม่เหมาะสม แล้วใช้ภาษา ชักจูงให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของเจตคติและค่านิยมที่ต้องการปลูกฝัง ภาษาจึงเป็นเครื่องมือของการศึกษา ถ่ายทอดและสืบต่อสิ่งต่างๆ ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประพฤติปฏิบัติตาม

3. เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่มี สันติสุข นั้น สมาชิกในสังคมจะต้องมีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีความร่วมมือร่วมใจกันทำงาน เพื่อพัฒนาสังคมให้มีความก้าวหน้าตามเป้าหมายร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การอยู่ร่วมกันในหมู่คนจำนวนมาก

บางครั้งอาจมีปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสาร อันเนื่องจากการใช้ภาษา ดังนั้นการใช้ภาษาที่สื่อความหมายได้ชัดเจน ไม่กำกวม เยิ่นเย้อ จะก่อให้เกิดการเข้าใจที่ดี มีความร่วมมือในสังคม ไม่สร้างปัญหาความแตกแยก คนในสังคมก็ย่อมมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน ก่อให้เกิดสันติสุขในสังคม สังคมไทยแม้ว่าจะมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมโดยส่วนรวมร่วมกันก็ตาม แต่ก็ยังมีกลุ่มคนบางกลุ่ม ที่มีถิ่นที่อยู่ วิถีชีวิตและภาษาเฉพาะกลุ่มแตกต่างกัน โดยจะมีภาษาของกลุ่มคนสำหรับสื่อสารกันในกลุ่ม เช่น ภาษาถิ่นต่างๆ ภาษาชนกลุ่มน้อย จึงมีการกำหนดให้ใช้ภาษาร่วมกัน เรียกว่า ภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐานที่คนทุกกลุ่มทุกถิ่นยอมรับ และนำมาใช้สื่อสารให้เข้าใจตรงกันทั้งในการศึกษาในทางราชการและในสื่อสารมวลชน การใช้ภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐานได้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในสังคมไทยโดยส่วนรวมและสร้างความเป็นเอกภาพของชาติ

นอกจากภาษาไทยจะทำให้คนในสังคมปัจจุบันมีความเข้าใจที่ดีต่อกันแล้ว ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือบันทึกและถ่ายทอดความรู้สึคนึกคิดของบรรพบุรุษในรูปของวรรณคดีและวรรณกรรม การอ่านและการศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมแต่ละสมัยทำให้ชนรุ่นหลังรับรู้และเข้าใจความรู้สึคนึกคิดของผู้แต่ง ชีวิตความเป็นอยู่ เหตุการณ์ ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมสมัยนั้นๆ ได้ด้วย

4. เป็นเครื่องมือให้เกิดเอกภาพของชาติ สังคมจะเป็นปึกแผ่นมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองก็เพราะคนในสังคมมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีความรู้สึกผูกพัน เป็นพวกพ้องกัน เพราะคนไทยมีภาษาไทยที่เป็นภาษากลางหรือภาษามาตรฐานใช้ร่วมกัน ภาษาไทยยังแสดงให้เห็นถึงชาติไทยมีอารยธรรมและมีความเจริญรุ่งเรือง มีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ที่ใช้สื่อสารกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ต่อกันและเกิดความผูกพันเป็นเชื้อชาติเดียวกัน ภาษาไทย ทำให้เกิดความ เป็นเอกภาพของชาติ เป็นพลังสำคัญทำให้คนไทยเกิดความปรองดองและ ร่วมมือกันที่จะพัฒนา ชาติไทยให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงต่อไป บางชาติมีภาษาใช้สื่อสารจำนวนมาก เช่น ภาษาอินเดียมีภาษานับร้อยภาษาการสื่อสารจึงมีอุปสรรคไม่สามารถทำความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพราะแต่ละกลุ่มมีภาษาใช้เป็นของตนเอง ทำให้เกิดความคิดเห็นแตกแยก ขัดแย้ง มีความรู้สึกว่าเป็นคนต่างกลุ่ม จึงขาดความเป็นเอกภาพในชาติ ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาชาติ แม้อินเดียจะมีภาษากลางของชาติที่กำหนดให้ใช้ในการติดต่อกัน แต่ก็ไม่สามารถทำให้คนแต่ละกลุ่ม มีความคิดและมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันได้อย่างสนิทใจ แต่ชาติไทยถึงแม้ว่าจะมีภาษาถิ่นใช้ แต่ก็ยังเป็นภาษาถิ่นที่จะใช้สื่อสารสร้างความเข้าใจกันได้

5. เป็นเครื่องมือจรรโลงใจ โดยธรรมชาติมนุษย์ทุกเพศทุกวัยต้องการได้รับความจรรโลงใจในชีวิตอยู่เสมอ เด็กเล็กๆ ต้องการฟังเสียงहे่ก่ล่อม เมื่อโตขึ้นฟังเสียงเพลงทั้งบทร้องและทำนอง ย่อมทำให้เกิดความสำราญใจ อ่านหรือฟังนิทาน นิยาย บทกวี สารคดี บันเทิงคดี คำอวยพร สุภาษิต

ฯลฯ ซึ่งผู้ประพันธ์ได้เลือกสรรถ้อยคำที่ประณีต ไพเราะ และมีข้อคิดที่ลึกซึ้ง เป็นภาษา เรียงร้อย เพื่อให้เกิดการจรรโลงใจแก่ผู้อ่านและผู้ฟัง สื่อสารมวลชนในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้ความจรรโลงใจแก่คนในสังคม นอกเหนือไปจากประโยชน์ด้านอื่นๆ สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์นั้น ต้องใช้ภาษาเป็นหลักในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอยู่แล้ว ส่วนสื่อมวลชนประเภทวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ก็ต้องใช้ภาษาเป็นส่วนประกอบสำคัญในการนำเสนอด้วย จึงจะทำให้ผู้ฟัง ผู้ชม ได้เข้าใจข้อมูลข่าวสารอย่างชัดเจน เพิ่มรสชาติและเกิดความจรรโลงใจได้เต็มที่ เรื่องราวที่ทำให้เกิดความจรรโลงใจและความชื่นบานจำเป็นต้องอาศัยภาษาเป็นสื่อ ภาษาไทยจึงมีความสำคัญช่วยให้ชีวิตคนไทยมีความสดชื่นรื่นรมย์ มีสุขภาพจิตที่ดี ไม่เคร่งเครียด เกิดความสร้างสรรค์และสังคมไทย ดำรงอยู่ได้ด้วยดี

ดังนั้นภาษาไทยจึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและความเป็นปึกแผ่นของสังคมไทย คนไทยจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยต้องทำความเข้าใจและศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษาและฝึกฝนให้มีทักษะ ฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ในการสื่อสาร การเรียนรู้ การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การสร้างความเป็นเอกภาพของชาติ และความจรรโลงใจ เพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (กรมวิชาการ, 2551, 1)

ธรรมชาติของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นภาษาในตระกูลคำโดดและเป็นภาษาเรียงคำ มีวิวัฒนาการมานานกว่า 700 ปี คนไทยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตและการสื่อสารทั้งการพูด การอ่าน การฟัง และการเขียน ก่อให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์และสื่อให้เห็นบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของคนไทยที่ต่างจากชนชาติอื่น ดังคำกล่าวที่ว่า “สำเนียงส่อภาษากริยาส่อสกุล” ภาษาไทยช่วยดำรงความเป็นชนชาติไทยแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยในการติดต่อสื่อสารจนได้คำยกย่องว่า “สยามเมืองยิ้ม” เพราะภาษาช่วยกล่อมเกลายุบนิสัยใจของคนไทยให้แสดงความเป็นมิตร มีไมตรีต่อกัน อันเป็นที่ภาคภูมิใจของคนทั้งชาติ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตามจุดมุ่งหมาย ในการแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ คำภาษาไทยย่อมประกอบด้วยเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ และประกอบด้วยความหมายของคำ ถ้าคำมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน ความหมายของคำก็เปลี่ยนแปลงไป เช่น ป่า ป่า ป่า ทำให้ภาษาไทยมีคำใช้มากขึ้นจาก การออกเสียงวรรณยุกต์ที่ต่างกัน นอกจากนั้นคำในภาษาไทยยังมีเสียงหนักเบา สันยาวต่างกัน เช่น คำว่า กระเช้า และเข้านี้ จะออกเสียง คำว่า เข้า ต่างกัน ภาษาไทยยังมีระดับของภาษาต้องใช้ให้เหมาะสมแก่กาลเทศะ และบุคคล ภาษาไทยยังมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เช่น แต่ก่อนเราใช้คำว่าหล่อนในความหมาย

ของผู้ถูกกล่าวถึง เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 ในเชิงยกย่อง แต่ปัจจุบันคำว่าหล่อนไม่ค่อยมีการใช้แล้ว และถ้าใช้ก็เป็นทำนองการดูหมิ่นเหยียดหยาม เป็นต้น ภาษาจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และสภาพวัฒนธรรมของกลุ่มคน และสภาพของสังคมและเศรษฐกิจ คนที่ได้รับการศึกษาสูงจะใช้ภาษาที่สูงกว่าคนในแหล่งที่มีระดับชีวิตที่ต่ำ การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ใช้ภาษาต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดูสื่อต่างๆ ต้องใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษาในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพและใช้คล่องแคล่ว ใช้ภาษาในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณมีเหตุผล และใช้ภาษาอย่างมีคุณธรรมและอย่างมีมารยาท

ภาษาไทยมีคุณสมบัติสำคัญ 3 ประการคือ ประการแรก คำที่ใช้พูดประกอบด้วยเสียงและความหมาย มีการใช้ถ้อยคำที่มีระบบมีระเบียบแบบแผนที่เป็นกฎเกณฑ์ทางภาษา ประการที่สองภาษามีพลังทำให้ผู้อ่านผู้ฟังเกิดอารมณ์แห่งความชื่นชม หรือเศร้าใจเพราะถ้อยคำที่ใช้ทำให้ผู้รับสาร มีอารมณ์ไปตามถ้อยคำที่ใช้ นอกจากนั้นยังสามารถนำคำมาประกอบเป็นถ้อยคำและประโยคสื่อความคิดได้มากมาย ประการที่สาม ภาษาเป็นการใช้สัญลักษณ์หรือสมมุติร่วมกัน ในความหมายและยอมรับความหมายนั้นๆ ร่วมกัน

ภาษาไทยยังมีคุณสมบัติอื่นๆ ที่เหมือนกับภาษาอื่นๆ ในโลก คือ ความไม่จำกัดเพศของผู้ส่งสาร ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิง เพศชาย คนแก่หรือเด็ก ย่อมใช้ภาษาในการส่งสารและรับสาร และใช้ภาษาพูดทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต สื่อสารกัน ได้รับรู้เรื่องราวไม่จำกัดกาลเวลา ดังนั้นภาษาจึงมีคุณสมบัติเป็นเครื่องมือถ่ายทอดวัฒนธรรมและวิทยาการต่างๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาอีกด้วย (กรมวิชาการ, 2551, 1)

จิตวิทยาในการเรียนการสอนภาษาไทย

นอกจากความรู้ของครูเกี่ยวกับวิชาที่สอน ครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษา เพราะจิตวิทยาการศึกษาจะช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนที่สอนและสามารถช่วยครูตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีสอนว่าจะใช้วิธีสอนและยุทธศาสตร์การสอนใด (สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2553, 85) ดังนั้นครูภาษาไทยที่ดีสามารถจะจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ทักษะ และมีพัฒนาการทางภาษาได้ โดยจะต้องมีการนำหลักจิตวิทยาบางประการมาใช้ในการสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference)

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2553, 86) กล่าวถึงความสำคัญของความแตกต่างระหว่างบุคคลไว้ว่า ผู้ที่เป็นครูหรือผู้ที่ทำหน้าที่จะต้องทำงานกับบุคคลเป็นกลุ่ม จะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับความแตกต่างของบุคคล เพื่อจะได้ช่วยให้แต่ละบุคคลมีสัมฤทธิ์ผลตามศักยภาพของตน ซึ่งสอดคล้องกับ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2545, 128) ที่กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

สรุปได้ว่า คุรุภาษาไทยจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจทางภาษาแตกต่างกัน เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายก็จะมี ความถนัดทางภาษาต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ เช่น สภาพร่างกาย สติปัญญา บิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว สิ่งแวดล้อมทั้งทางบ้านและชุมชนที่อยู่อาศัยการดูแลเอาใจใส่และการปลูกฝังทักษะทางภาษา ก่อนเข้าเรียน รวมทั้งการสอนภาษาไทยที่ได้รับจากโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ดังนั้นคุรุภาษาไทยจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างเหล่านี้ ก่อนสอนควรได้มีการทดสอบความสามารถทางภาษาของเด็กก่อน

2. ความพร้อม (Readiness)

พรรณิ ช. เจนจิต (2548, 118) กล่าวถึงความหมายของความพร้อมไว้ว่าความพร้อมเป็นสภาวะของบุคคลที่จะเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผล ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ การได้รับการฝึกฝน การเตรียมตัว ความสนใจหรือแรงจูงใจ ดังนั้นถ้าเด็กโดนบังคับให้เรียนทักษะใดทักษะหนึ่งโดยที่ร่างกายยังไม่มีวุฒิภาวะพอ จะทำให้เกิดความคับข้องใจและทำให้เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนทักษะนั้น สอดคล้องกับสุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรรย์ (2545, 122) ที่กล่าวถึงความพร้อมไว้สรุปได้ว่า ความพร้อมเป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งครูควรคำนึง โดยปกติแล้วนักเรียนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจะมีความพร้อมพอสมควรแต่ก็ยังคงมีความแตกต่างกัน นักเรียนต่างประเทศส่วนใหญ่จะมีความพร้อมทางด้านการอ่านและการเขียน โดยมีข้อทดสอบมาตรฐานวัดว่ามีความพร้อมเพียงใด แม้แต่ในด้านอัตราความเร็วในการอ่านก็ยังสามารถวัดได้ว่าเด็กแต่ละคนมีความสามารถในการอ่านนาที่ละกี่คำ ซึ่งในประเทศไทยเราไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้มากนัก แต่ก็ได้มีการพยายามที่จะได้ทดลองหาอัตราความเร็วในการอ่านภาษาไทยของเด็กไทยมาบ้างแล้ว

3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)

สุรพล พยอมรัมย์ (2548, 38) กล่าวว่า ผลอันเกิดจากการเรียนรู้ที่ทำให้คนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ก็ต้องอาศัยการจัดประสบการณ์ที่ดีพอที่จะทำให้คนได้เรียนรู้เป็นผลสำเร็จ การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ และปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548, 32) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ถาวร โดยมีผลมาจากความเข้าใจ การฝึกหัด การเก็บความรู้ เป็นกระบวนการภายในที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับสุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรรย์ (2545, 138) ที่ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการมีประสบการณ์ตรงจากการฝึกปฏิบัติและการที่ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้นี้จะนำไปในทำนองที่ผู้เรียนเกิดความงอกงามขึ้น และเมื่อผู้เรียนรู้แล้วจะคงทนถาวรไม่มีการลืมและในบางกรณี

ก็สามารถถ่ายทอดความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้ การสอนภาษาไทยนั้นบางเรื่องเนื้อหาซ้ำซาก นักเรียนจะเรียนซ้ำแล้วซ้ำเล่าตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาตอนปลายจนถึงระดับอุดมศึกษาแต่ก็จำไม่ได้หรือจำได้ก็เพียงเพื่อสอบเท่านั้น เมื่อการสอบผ่านพ้นไปแล้วก็จะลืมหมด ทั้งนี้เพราะนักเรียนไม่ได้เรียนจนถึงขั้นการเรียนรู้ ครูภาษาไทยจึงควรจัดสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงความรู้จะได้คงทนถาวรไม่เสียเวลาเรียนเปล่า ตัวอย่าง เช่น การสอนหลักภาษาไทย เรื่องคำนามแทนที่ครูจะบอกคำจำกัดความ และยกตัวอย่างเพียงหนึ่งคำหรือสองคำก็ให้นักเรียนช่วยยกตัวอย่างมาๆ แล้วช่วยกันพิจารณาโดยใช้เหตุผลและสรุปคำจำกัดความเองซึ่งเป็นการสอนแบบอุปนัย (Inductive Method) ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้วก็จะไม่ลืมสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว

4. การเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมาย (Purposeful Learning)

ในสภาพการเรียนการสอนโดยทั่วๆ ไปนั้น บางครั้งครูอาจดำเนินการสอนไปเรื่อยๆ โดยไม่ตั้งวัตถุประสงค์ก็ได้ หากมีการตั้งวัตถุประสงค์ก็เป็นไปอย่างกว้างๆ ไม่เฉพาะเจาะจงสำหรับผู้เรียนนั้นก็เรียนไปตามที่ครูสอนโดยไม่รู้จุดมุ่งหมายปลายทางไม่ทราบว่าจะเรียนบทเรียนนั้นไปเพื่ออะไร จะมีประโยชน์กับตนหรือไม่ อย่างไร นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อเกิดข้อคิดเห็นเช่นนี้ก็มักจะคิดอยู่ในใจไม่กล้าบ่นออกมา แต่ก็มีนักเรียนบางคนบ่นว่าไม่ทราบจะเรียนบทเรียนนั้นไปเพื่ออะไร หากจะให้ได้ผลดีควรจะเป็นการเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมาย เป็นต้นว่าเมื่อเรียนเรื่องหลักการประวัติศาสตร์นี้ นักเรียนจะสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้นเมื่อทราบจุดมุ่งหมายและประโยชน์ที่จะได้รับยิ่งไปกว่านั้น ถ้านักเรียนได้มีส่วนร่วมในการตั้งจุดมุ่งหมายของบทเรียนและวางแผนการเรียนร่วมกับครูแล้วก็จะทำให้ผลการเรียนดียิ่งขึ้นไปอีก เพราะเป็นความต้องการและเป็นแรงขับของนักเรียนเอง

5. การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing)

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ถ้านักเรียนได้มีประสบการณ์ตรงได้ลงมือทำและฝึกฝนด้วยตนเอง จะทำให้มีความชำนาญในการใช้ภาษามากขึ้น การเรียนภาษาไทยโดยมีครูเป็นผู้บรรยายโดยไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนลงมือทำหรือมีโอกาสน้อยมาก มักทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนน้อยที่สุด เนื่องจากอัตราเวลาเรียนหรือจำนวนนักเรียนเป็นอุปสรรคในการที่นักเรียนจะได้มีโอกาสปฏิบัติจริงอย่างทั่วถึง การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาไทยและนวัตกรรมการต่างๆ ก็จะสามารถช่วยได้มาก

6. กฎแห่งการฝึกฝน (Law of Exercise)

กฎของการเรียนรู้โดยการฝึกฝน เป็นกฎของการเรียนรู้อีกข้อหนึ่ง ซึ่งนักจิตวิทยาชื่อธอร์นไคค์ (Thorndike อ้างถึงในสุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย์, 2545, 132) ได้

เสนอไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีต่อเมื่อได้มีการฝึกฝนหรือการกระทำซ้ำ ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ผู้เรียนจะมีทักษะทางภาษาศีมีความรู้ความเข้าใจได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่วและเกิดทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทยก็ต่อเมื่อได้ฝึกฝนอย่างถูกต้องและกระทำซ้ำบ่อยๆ ถ้าผู้เรียนได้ฝึกฝนได้ทำแบบฝึกหัด ได้ใช้ทักษะภาษามากยิ่งขึ้นเท่าใดก็จะช่วยให้มีการพัฒนาการด้านทักษะดีมากขึ้นเท่านั้น ตัวอย่างเช่น ในการสอนหลักภาษาไทยเรื่องคำควบกล้ำจำพวกควบแท้ แทนที่ครูจะบอกคำจำกัดความแล้วยกตัวอย่างเพียงเล็กน้อย ครูควรยกตัวอย่างบนกระดานคำหลายๆ คำ เช่น เกล็ดอ่อน กล่น กริดกราย พร้อมเพรียง คลาไคล คว่าชวาน ปลดปล่อย จากนั้นก็ให้ผู้เรียนช่วยกันยกตัวอย่างคนละหนึ่งหรือสองคำก็ได้ ก็จะปรากฏว่ามีคำควบกล้ำจำนวนมากเต็มกระดานคำ จากนั้นนักเรียนก็ช่วยให้คำจำกัดความของคำควบแท้จากนั้นครูยกประโยคต่างๆ ที่ประกอบไปด้วยคำควบกล้ำให้นักเรียนอ่านออกเสียงหรือครูอาจจะแต่งเป็นข้อความสั้นๆ ที่ประกอบไปด้วยคำที่มีตัวควบกล้ำแล้วให้นักเรียนฝึกอ่านออกเสียงให้ชัดเจน และเพื่อให้นักเรียนได้มีความเข้าใจในเรื่องคำควบแท้และออกเสียงควบกล้ำได้ชัดเจนยิ่งขึ้นก็อาจจะให้เด็กหาคำแต่งประโยคหรือข้อความสั้นๆ มาใช้ประกอบการฝึกฝนด้วยก็จะเป็นการดีเพราะนักเรียนจะได้รับการฝึกมากขึ้น

7. กฎแห่งผล (Law of Effect)

เมื่อนักเรียนได้เรียนภาษาไทยแล้วไม่ว่าจะเป็นทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนหลักภาษาไทยหรือวรรณคดี นักเรียนย่อมต้องการทราบว่าผลการเรียนของตนว่าเป็นอย่างไร เป็นที่พอใจของตนหรือของครูผู้สอนหรือไม่ เมื่อมีงานให้นักเรียนทำเป็นแบบฝึกหัด ครูควรรีบตรวจและส่งเสริมนักเรียนโดยรวดเร็ว การเขียนติชมก็ควรระมัดระวังใช้ถ้อยคำ ควรชมสิ่งที่นักเรียนทำได้ดีเสียก่อนแล้วจึงติ การติเป็นการตีเพื่อก่อ มีการเสนอแนะลงไปด้วย นักเรียนจะได้ทราบว่าจุดเด่นของตนคือส่วนไหนและมีส่วนใดควรแก้ไขบ้าง การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการติชมหรือประเมินผลการทำงานของเพื่อนในชั้นเดียวกันก็เป็นสิ่งที่พึงกระทำเพื่อการให้ข้อมูลย้อนกลับ

8. กฎของการใช้และไม่ได้ใช้ (Law of Use and Disuse)

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะต้องมีการใช้และการฝึกฝนอยู่เสมอจึงจะมีความคล่องแคล่วคล่องชำนาญในการใช้ภาษา หากเรียนไปแล้วไม่ได้ใช้หรือนานๆ ใช้ครั้งหนึ่งก็อาจจะเกิดการลืมหรือทักษะไม่ดีเท่าที่ควร ในการจัดเนื้อหาให้นักเรียนเรียนนั้น ผู้ทำหลักสูตร ประมวลการสอน ผู้เขียนแบบเรียน ตลอดจนครูสอน ควรเลือกสรรเนื้อหาอย่างระมัดระวัง ควรเป็นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนจะเป็นในปัจจุบันหรือในอนาคตก็ได้ ยังเป็นทักษะที่อาจนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนวิชาอื่นๆ หรือใช้เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ด้วยยิ่งดีและยิ่งได้ใช้ทักษะทางภาษามากและใช้บ่อยๆ ก็จะทำให้มีประสบการณ์และมีทักษะทางภาษาสูงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการสอนหลัก

ภาษาไทยและการใช้ภาษา ครูควรวางแผนการสอนด้วยความระมัดระวังในการกำหนดความมุ่งหมาย และกิจกรรมควรคำนึงถึงการนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ด้วย

9. แรงจูงใจ (Motivation)

แรงจูงใจ คือ ภาวะที่บุคคลถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้า ความต้องการและแรงขับให้แสดง พฤติกรรมออกมาจนบรรลุเป้าหมายตามที่เลือกหรือกำหนดไว้ (สุรพล พยอมแย้ม, 2548, 42) และ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548, 40) กล่าวว่าพฤติกรรมแรงจูงใจเกิดจากสิ่งเร้าที่อยู่ภายในทั้งด้าน ชีววิทยาและสังคมวิทยา หรือเกิดจากการกระทำของปัจจัยภายนอก แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจ เป็นภาวะหนึ่งที่บุคคลได้รับสิ่งเร้าแล้วแสดงพฤติกรรมออกมา ดังนั้นถ้าครูจัดสิ่งเร้าที่ดีให้กับนักเรียน นักเรียนก็จะแสดงพฤติกรรมตามที่ครูต้องการออกมา

แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญมากโดยเฉพาะในการสอนภาษาไทยเพราะโดยทั่วไปแล้ว มักจะไม่มีผู้ให้ความสนใจกับภาษาไทยมากนักไม่ว่าจะเป็นตัวนักเรียน หรือผู้ปกครอง เพราะมักคิด กันว่าภาษาไทยเป็นภาษาของเราเองเกิดมาก็สามารถพูดจาติดต่อสื่อสารได้รู้เรื่อง ครูภาษาไทยจึง ควรสร้างสถานการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจสนุกสนาน เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน ครูภาษาไทยอาจสร้างแรงจูงใจ ให้นักเรียนสนใจเรียนตั้งแต่ฝึกฝนทักษะและมีทัศนคติที่ดี ต่อภาษาไทย แรงจูงใจมี 2 ประเภท คือ แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) และแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation)

1) แรงจูงใจภายนอก คือ แรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งเร้าภายนอกที่ควรจัดขึ้นเช่น การสร้าง บรรยากาศ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจสนุกสนานเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน ครูภาษาไทยอาจสร้างแรงจูงใจภายนอกดังนี้

1.1) การสร้างบรรยากาศในการเรียนเป็นสิ่งจำเป็นมากซึ่งอาจทำได้หลายวิธีการ เช่น การจัดชั้นเรียนให้มีความแปลกไปจากเดิม อาทิ แทนที่จะให้นักเรียนนั่งเป็นแถวๆ แบบเดิม อาจจัดเป็นรูปร่างกลมหรือครึ่งวงกลม และจัดเป็นกลุ่มย่อยๆ เป็นต้น บุคลิกภาพของครูก็นับเป็นการ สร้างบรรยากาศที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งด้วย ครูภาษาไทยควรมีหน้าตายิ้มแย้ม ท่าทางกระตือรือร้น กระฉับกระเฉงเป็นกันเอง ใจกว้างพร้อมที่จะตอบคำถามและยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน บรรยากาศอันเกิดจากบุคลิกภาพของครูนี้เป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาไทย สัมฤทธิ์ผล

1.2) การนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมที่สำคัญในการเริ่มต้นการเรียนการสอน ภาษาไทยครูควรวางแผนการสอนโดยพยายามจัดให้มีกิจกรรมชั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้เวลาน้อยๆ ประมาณ 3 - 5 นาที หากมีความจำเป็นก็ไม่ควรเกิน 10 นาที กิจกรรมชั้นนำนี้เป็นกิจกรรมที่จะดึงความ

สนใจของนักเรียนเข้ามารวมอยู่ในจุดใดจุดหนึ่งเพื่อที่จะได้เริ่มเรียนต่อไปการนำเข้าสู่บทเรียนภาษาไทยมีหลายวิธี ได้แก่

(1) การใช้ภาพอาจเป็นภาพสัตว์ต่างๆ ภาพทิวทัศน์ประพันธ์เรื่องต่างๆ และอาจเป็นภาพของบุคคลสำคัญก็ได้

(2) การใช้เพลงนำเข้าสู่บทเรียน เพลงที่ใช้ก็น่าจะเป็นเพลงไทยเดิมหรือเพลงไทยสากล ครูอาจร้องเองหรือใช้เทปบันทึกเสียง หรือให้นักเรียนร้องพร้อมกัน

(3) การใช้คำประพันธ์ คำประพันธ์ซึ่งมีความไพเราะ มีเสียงคล้องจองกัน และมีความหมาย ก็สามารถใช้นำเข้าสู่บทเรียนได้ดี

(4) การขับเสภา เหนือเรือ เชิดหุ่น พากย์โขน สามารถนำมาเข้าสู่บทเรียนได้ดี นักเรียนจะตื่นตื่นที่จะได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ ทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนที่จะเรียนต่อไป

(5) การพ่อนรำ เป็นกิจกรรมชั้นนำเข้าสู่บทเรียนที่น่าสนใจและเป็นแรงกระตุ้นที่ดีอีกวิธีหนึ่ง

(6) การใช้นิทาน การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยนิทานเป็นสิ่งที่นักเรียนให้ความสนใจมาก ยิ่งเป็นนิทานประเภทที่เป็นคำสอน หรือนิทานสุภาษิตแล้วจะได้ผลมาก เพราะนอกจากจะเป็นการเร้าความสนใจให้เกิดความสนุกสนานในการเรียนแล้วยังเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ใช้อบรมสั่งสอนนักเรียนอีกด้วย

(7) การใช้หุ่นจำลองและของจริง หุ่นจำลองและของจริงบางอย่างก็สามารถเรียกร้อยความสนใจของผู้เรียนได้มาก เพราะนักเรียนอาจไม่เคยเห็นมาก่อน หุ่นจำลองและของจริงที่จะนำมาใช้ในการสอนภาษาไทย ได้แก่ เครื่องทรงพระนาง อาวุธ ช้างทรง ม้าทรง ขบวนเรือพระที่นั่ง ตลอดจนบุคคลสำคัญต่างๆ เป็นต้น

(8) การใช้คำพังเพยสุภาษิตในบทเรียนภาษาไทยนั้นบางบทก็มุ่งสอนคุณงามความดีให้แก่เด็กนักเรียน จึงมักมีคำสอนแทรกอยู่ด้วย ครูจึงอาจใช้คำพังเพยสุภาษิตนำเข้าสู่บทเรียน

(9) การใช้แผนภูมิ แผนที่ การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยแผนภูมิและแผนที่สามารถเรียกร้อยความสนใจของผู้เรียนให้สนใจบทเรียนที่กำลังจะเริ่มได้มาก

1.3) การจัดกิจกรรมประกอบการเรียน การเร้าความสนใจมิใช่จะทำเฉพาะตอนเริ่มเรียนเท่านั้น แต่ควรจะมีการเร้าความสนใจเป็นช่วงๆ ตลอดระยะเวลาที่มีการเรียน การสอนทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความตื่นตัว มีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา กิจกรรมที่ใช้ประกอบการสอนภาษาไทยมีมากมาย ครูควรเลือกใช้กิจกรรมตามที่เหมาะสม ควร ดังต่อไปนี้

- (1) การอภิปราย
- (2) การโต้วาทิ

- (3) การประชุมกลุ่มย่อย
- (4) การแสดงละคร และแสดงบทบาทสมมติ
- (5) การวาดภาพ วาดการ์ตูนประกอบ
- (6) การร้องเพลง ขับเสภา พากย์โขน ขับทำนองเชิดหุ่น
- (7) การแต่งบทละครเพื่อแสดงเอง
- (8) การแต่งคำประพันธ์
- (9) การเขียนวิจารณ์ลักษณะของตัวละคร
- (10) การเขียนแสดงความคิดเห็นเมื่อสมมุติตัวเองเป็นตัวละคร
- (11) การรวบรวมคำศัพท์ คำควบกล้ำ คำสมาส คำสมาสที่มีการสนธิ
คำบาลีสันสกฤต
และอื่นๆ
- (12) การประดิษฐ์หุ่นจำลอง ขบวนเรือพระที่นั่ง อาวุธโบราณ ม้าทรง รถทรง
- (13) การประดิษฐ์หุ่น หุ่นมือหรือหุ่นซั๊กก็ได้ และเชิดหุ่นที่ประดิษฐ์ขึ้น
- (14) การแกะสลักผัก ผลไม้ ตามที่ปรากฏในวรรณคดี
- (15) การแต่งป้ายนิเทศหน้าห้อง
- (16) การวาดแผนที่ ทำแผนภูมิประกอบ
- (17) การใช้กิจกรรมอื่นๆ

1.4) แรงจูงใจภายใน คือ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวของผู้เรียนเอง เช่น ความกระตือรือร้น ความอยากรู้ อยากเรียน ความรู้สึกอยากร่วมกิจกรรม อยากเสาะแสวงหาความรู้ ซึ่งเกิดขึ้นเอง ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นเนื่องจากผลของแรงจูงใจภายนอก คือ หลังจากที่นักเรียนรู้สึกสนุกสนานในการเรียนภาษาไทยแล้วก็อยากจะทำกิจกรรมเอง อยากศึกษาหาความรู้ ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะจัดกิจกรรมและสร้างแรงจูงใจภายนอก ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสุข เกิดความศรัทธาในภาษาไทยจนเกิดแรงจูงใจภายในขึ้นในตัวผู้เรียน

10. การเสริมกำลังใจ (Reinforcement)

ในการเรียนการสอนภาษาไทยนั้นนักเรียนย่อมต้องการทราบว่าพฤติกรรมหรือทักษะทางภาษาที่ตนแสดงออกนั้น ถูกต้องหรือเป็นที่พึงปรารถนาหรือไม่ การเสริมกำลังใจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ขณะที่การเรียนการสอนภาษาไทยดำเนินไปนั้น ครูควรเสริมกำลังใจนักเรียนเป็นระยะๆ นักจิตวิทยาเสนอแนะว่าการเสริมกำลังใจในทางบวก จะเป็นสื่อช่วยให้นักเรียนทราบว่าสิ่งที่แสดงออกนั้นถูกต้อง เมื่อทราบว่าตนทำได้ถูกต้องก็จะเกิดความภาคภูมิใจ และพยายามทำกิจกรรม

ต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น โดยหวังว่าจะได้รับการยกย่องชมเชยอีก การเสริมกำลังใจทางบวก จะช่วยให้นักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนมากขึ้น ทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้นด้วย

นอกจากครูจะเป็นผู้เสริมกำลังใจแล้ว นักเรียนก็ควรจะได้มีบทบาทเป็นผู้เสริมกำลังใจให้แก่เพื่อนด้วย วิธีเสริมกำลังใจที่นิยมใช้มีดังต่อไปนี้คือ

- 1) การเสริมกำลังใจด้วยวาจา
- 2) การเสริมกำลังใจด้วยสีหน้าท่าทาง
- 3) การเสริมกำลังใจด้วยการให้นักเรียนมีส่วนร่วม
- 4) การเสริมกำลังใจโดยกลุ่มนักเรียน
- 5) การเสริมกำลังใจด้วยการให้รางวัล

การเสริมกำลังใจด้วยวาจา เป็นการเสริมกำลังใจที่ครูใช้มากที่สุด ซึ่งมีทั้งการยอมรับและปฏิเสธ การเสริมกำลังใจแบบยอมรับมักใช้คำว่า ดี ดีมาก เก่ง เข้าทำดี มีเหตุผล น่าสนใจ เป็นความคิดที่ดี ในกรณีที่นักเรียนตอบผิดหรือตอบไม่ตรงจุด ครูไม่ควรใช้ถ้อยคำที่ทำให้เด็กเกิดความสะเทือนใจหรือไม่สบายอารมณ์ ควรกล่าวขอโทษและแนะนำให้เด็กลองหาคำตอบใหม่

การเสริมกำลังใจด้วยสีหน้าท่าทาง เมื่อนักเรียนตอบถูกหรือแสดงทักษะออกมาได้ถูกต้องครูควรเสริมกำลังใจด้วยการยิ้ม การก้มศีรษะ การใช้สายตาแสดงความพอใจ การใช้มือหรือท่าทางประกอบ การใช้มือตบไหล่ให้นักเรียนเบาๆ การเสริมกำลังใจด้วยท่าทางนี้บางครั้งก็แสดงท่าทางเฉยๆ แต่บางครั้งครูก็เสริมกำลังใจด้วยวาจาและท่าทางไปพร้อมๆ กัน

การเสริมกำลังใจด้วยการให้นักเรียนมีส่วนร่วม เช่น การแข่งขันสะกดคำจะมีนักเรียนหลายคนออกมาสะกดแข่งขันกันบนกระดานดำ ครูมีบัตรคำเฉลยคำที่ถูกต้อง นักเรียนก็จะช่วยกันให้คะแนน รวมคะแนน เมื่อกลุ่มใดชนะก็มีการให้ดาว หรือมีการปรบมือแสดงการยกย่องชมเชยความสามารถ

การเสริมกำลังใจโดยกลุ่มนักเรียน คือ นักเรียนกล่าวชมกันเองและปรบมือให้กัน

การเสริมกำลังใจด้วยการให้รางวัล เช่น การให้สิ่งของ ให้โบ ให้เกียรติบัตร แต่การเสริมกำลังใจด้วยวิธีนี้มีข้อควรระวัง เพราะจะทำให้ให้นักเรียนหวังผลทางด้านวัตถุมากเกินไป ดังนั้นการให้รางวัลควรจะให้ในโอกาสพิเศษจริงๆ และควรมีการเว้นระยะพอสมควร ของรางวัลก็ควรเป็นของเล็กๆ น้อยๆ และควรเป็นของที่มีประโยชน์ต่อการเรียนภาษาไทย

นอกจากการเสริมกำลังใจที่กล่าวมาแล้ว การตรวจงานเด็กและการส่งคืนในเวลาเร็วพอสมควรก็เป็น การเสริมกำลังใจที่ดี เพราะการชื่นชมของครูเป็นการเสริมกำลังใจอย่างยิ่งเด็ก จะเกิดกำลังใจและเกิดความกระตือรือร้นในการทำงานขึ้นต่อไป

การเขียนนิชมงานของนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญควรใช้ภาษาที่เหมาะสมควรชมก่อนแล้วจึงติและหลังจากนั้นก็ชมอีกครั้ง ไม่ควรขีดฆ่าจนเลอะเทอะ สกินเนอร์ (Skinner อ้างถึงใน สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มรรย์, 2545, 138) เชื่อว่าหากมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการเสริมกำลังใจเสมอเป็นระยะๆ สามารถจะช่วยให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีได้

สรุปได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้ว่า ครูผู้สอนในสาระนี้จะต้องรู้หลักจิตวิทยาในการสอน เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อม กระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมาย การเรียนรู้โดยการกระทำ กฎแห่งการฝึกฝน กฎแห่งผล กฎแห่งการใช้และไม่ได้ใช้ การสร้างแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก และการเสริมกำลังใจ ซึ่งหลักจิตวิทยาเหล่านี้ครูผู้สอนสามารถเรียนรู้ได้จากตำราทางวิชาการแล้วนำไปปฏิบัติกับนักเรียนในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอจะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์ในการเรียนและสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีสอนภาษาไทย

ครูภาษาไทยควรนำวิธีการสอนแบบต่างๆ มาใช้เพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ซึ่งสุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มรรย์ (2545, 74) ได้เสนอกลวิธีการสอนภาษาไทยไว้หลายวิธีสรุปได้ดังนี้

1. การสอนแบบบรรยายเหมาะที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหา แนวคิดคำจำกัดความ ข้อมูลหรือความคิดรวบยอดต่างๆ การสอนแบบบรรยายเป็นวิธีการสอนที่ง่ายเหมาะสมที่จะสอนผู้เรียนซึ่งมีจำนวนมาก การสอนแบบบรรยายที่ดีมักจะเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามอภิปรายแสดงความคิดเห็นหรือตั้งข้อสังเกตได้ การสอนแบบบรรยายโดยทั่วไปมี 3 รูปแบบ คือ

1.1 การบรรยายอย่างเป็นทางการ เป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายผู้สอนจะเป็นผู้รับผิดชอบในด้านการเรียนการสอนแต่เพียงผู้เดียว ผู้เรียนจะมีจำนวนมากน้อยเท่าใดก็ได้ มีการใช้อุปกรณ์การสอนประกอบบ้างแต่ไม่มากนัก การสอนจะได้ผลมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้บรรยาย

1.2 การบรรยายโดยใช้สื่อประสม ผู้บรรยายมีการวางแผนในการบรรยายร่วมกันหลายฝ่ายทั้งฝ่ายที่รับผิดชอบด้านเนื้อหา วิธีสอนและฝ่ายสื่อการสอน มีการใช้สื่อการสอนประกอบการบรรยายอย่างมาก ทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนดีมีชีวิตชีวาผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน

1.3 การบรรยายเชิงอภิปราย ผู้บรรยายจะใช้เวลาบรรยายเพียงเล็กน้อยเพื่อเป็นการให้ข้อมูลและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิด นอกจากนั้นก็ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการให้ผู้เรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็น ผู้เรียนจะเกิดความสนุกสนาน มีการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลสถิติต่างๆ มาใช้ประกอบการอภิปรายทำให้ได้เรียนรู้เนื้อหาต่างๆ กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

1.4 การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบนี้เป็นการสอนที่นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะนักเรียนจะเรียนด้วยการกระทำ ครูจะเป็นผู้ชี้แนะสนับสนุนให้ความสะดวกให้คำแนะนำและชี้แนวทางให้แก่ นักเรียน นักเรียนจะเป็นผู้ทำกิจกรรมด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ การสอนด้วยวิธีการอภิปรายจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงและความรู้จะคงทนมากกว่าการได้รับความรู้จากการฟังครูบรรยายเพียงฝ่ายเดียว นอกจากนั้นยังสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งในการสอนภาษาไทยด้วยวิธีการอภิปรายสามารถทำได้ดังนี้

1.4.1 การอภิปรายกลุ่มย่อย ครูผู้สอนจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 8 – 10 คน แล้วมอบหมายให้นักเรียนปรึกษาหรือค้นคว้าในเรื่องต่างๆ อาจใช้เวลาในการอภิปรายประมาณ 20 – 30 นาที แล้วให้ตัวแทนกลุ่มมาเสนอการอภิปราย

1.4.2 การเปิดอภิปรายทั่วไป วิธีนี้นักเรียนจะมีโอกาสได้อภิปรายซักถาม แสดงความคิดเห็น และตั้งข้อสังเกตได้อย่างกว้างขวาง หลังจากที่ครูบรรยายเสร็จแล้วสิ่งที่สำคัญก็คือ ครูควรพยายามสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของนักเรียน และควรพยายามเสริมกำลังใจให้กล้าแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น

1.4.3 การอภิปรายเป็นรายคณะ ในการเรียนการสอนภาษาไทยนั้นครูอาจมอบหมายให้นักเรียนประมาณ 5 – 6 คน ไปศึกษาค้นคว้าแล้วมาอภิปรายหน้าชั้นเป็นกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนหรือเป็นกิจกรรมขั้นสรุป หรือกิจกรรมประกอบการเรียน

1.4.4 การอภิปรายแบบปาฐกถาหมู่ จะมีนักเรียนประมาณ 4 - 5 คน จะได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่จะเรียนอย่างละเอียด และให้เพื่อนในชั้นซักถามตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติม

1.4.5 การอภิปรายแบบซักถาม ผู้เรียนทุกคนจะต้องศึกษาค้นคว้าเรื่องที่จะเรียนอย่างกว้างขวาง จึงจะสามารถซักถามโต้ตอบกันได้ตรงประเด็น นักเรียนทั้งชั้นจะต้องแบ่งเป็น 2 พวก กำหนดให้นักเรียน 3 - 4 คนเป็นวิทยากร มีหน้าที่ตอบคำถาม นักเรียนที่เหลือจะต้องช่วยกันประมวลคำถามและจัดคำถามเป็นประเด็นสำคัญๆ แล้วส่งตัวแทนเป็นผู้ซักถามประมาณ 3 - 4 คน มีผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ช่วยให้การอภิปรายดำเนินไปโดยสะดวก

2. การสอนแบบอนุমানวิธี คือ การสอนโดยที่ครูให้คำจำกัดความให้หลักเกณฑ์ของเนื้อหาวิชาก่อนแล้วจึงยกตัวอย่างประกอบการสอนแบบนี้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว นักเรียนบางส่วนอาจฟังและติดตามทันแต่จะมีนักเรียนส่วนหนึ่งตามไม่ทันและไม่เข้าใจก็ควรจะใช้สื่อการสอนและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการสอนก็จะดีกว่าครูบอกคำจำกัดความและยกตัวอย่างให้นักเรียนฟังเพียงอย่างเดียว

2.1 การสอนด้วยวิธีการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาเป็นทักษะสำคัญที่นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่มีขั้นตอนชัดเจน คือ การกำหนดปัญหา การหาขอบเขตหรือรวบรวมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา การตั้งสมมุติฐานหรือการคาดคะเนถึงความเป็นไป การรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาและขั้นสรุป

2.2 การสอนโดยวิธีแบ่งกลุ่มระดมความคิด โดยวิธีนี้ครูจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 8 - 10 คน และอย่างมากไม่เกิน 15 คน เพราะถ้ามีจำนวนมากไปจะทำให้การแสดงความคิดไม่คล่องตัวเท่าที่ควร การระดมความคิดใช้เวลาสั้นๆ ประมาณ 10 - 15 นาที แต่ละกลุ่มจะมีประธานและเลขานุการ ประธานจะขอให้สมาชิกทุกคนช่วยกันระดมความคิด เมื่อใครคิดอะไรได้ก็พูดขึ้นมา เลขานุการก็จดบันทึกไว้โดยไม่คำนึงถึงความสำคัญก่อนหลัง จากนั้นตัวแทนของกลุ่มก็จะออกมารายงานให้กลุ่มใหญ่ทราบ

2.3 การสอนด้วยการแบ่งกลุ่มศึกษา เป็นการศึกษาค้นคว้าจากตำราในห้องสมุดด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกตและการเข้าร่วมกิจกรรมโดยตรง ครูจึงควรที่จะได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิทยาการต่างๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อที่นักเรียนจะได้มีนิสัยรักการค้นคว้าและศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การแบ่งกลุ่มอาจแบ่งประมาณ 4 - 5 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 8 - 10 คน และมอบหมายให้ไปศึกษาค้นคว้า โดยกำหนดเวลาให้อาจเป็น 3 วัน 5 วันหรือ 1 สัปดาห์ก็ได้

2.4 การสอนโดยวิธีแบ่งหมู่ให้นักเรียนทำงานเป็นวิธีการที่เป็นประโยชน์เพราะว่าช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีระเบียบแบบแผน รู้จักรับผิดชอบร่วมกัน

2.5 การสอนด้วยวิธีการสอนเป็นคณะ คือ การสอนที่จัดครูเป็นกลุ่มหรือเป็นคณะประมาณกลุ่มละ 4 - 5 คน ประกอบไปด้วยครูอาวุโส ผู้มีความสามารถในการสอนเป็นอย่างดีเป็นหัวหน้าคณะ ครูที่มีประสบการณ์รองลงมา ครูใหม่ ครูช่วยสอน นิสิตฝึกสอนและเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการเป็นผู้ร่วม คณะครูทุกคนจะวางแผนงานด้วยกันช่วยกันสอน ครูมีประสบการณ์น้อยมีโอกาสได้วางแผนและสอนร่วมกับครูอาวุโสที่มีประสบการณ์มาก นักเรียนเองก็มีการจัดกลุ่มเช่นกันในการสอนเป็นคณะจะมีการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ การสอนกลุ่มย่อย และการสอน เป็นรายบุคคลที่นักเรียนทำงานด้วยตนเอง

2.6 การสอนด้วยวิธีการตอบสนอง การสอนวรรณคดีโดยวิธีนี้เป็นผลเนื่องมาจากทฤษฎีการเร้าและการตอบสนอง วิธีการแบบนี้เน้นทั้งที่ตัวเนื้อหาบทเรียนและที่ตัวนักเรียนเอง ครูผู้สอนจะพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยเฉพาะการตอบสนองให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ นักเรียนจะรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่มีค่า ครูให้ความสนใจเอาใจใส่ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นความรู้สึก และครูก็มักจะยอมรับฟังและเคารพความคิดเห็นนั้นๆ

2.7 การสอนภาษาไทยแบบหน่วย คือ พยายามจัดให้การเรียนการสอนวรรณคดีสัมพันธ์กับหลักภาษาไทยและทักษะการใช้ภาษา วิธีดำเนินการ คือ แทนที่จะสอนวรรณคดีตามที่ปรากฏในหนังสือแบบเรียนก็จัดทำเป็นหน่วย ตั้งชื่อหน่วยขึ้นใหม่ โดยให้มีเนื้อหาครอบคลุมถึงวรรณคดีนั้นด้วย

2.8 การสอนภาษาไทยแบบศูนย์การเรียนรู้เป็นวิธีการที่นำเอานวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ประกอบการสอน โดยใช้สื่อประสม และกระบวนการกลุ่มมาประสมกันเป็นการใช้สื่อการสอนและกิจกรรมกลุ่มที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงจากการทำกิจกรรมหลายๆ ประเภท เป็นการฝึกฝนความสามารถ ทางสติปัญญาของนักเรียน

กรมสามัญศึกษา (อ้างถึงใน คาวรุ่ง เถียรทวี, 2543, 154) ได้เสนอทักษะและเทคนิคเฉพาะที่ใช้ในการสอนภาษาไทยไว้โดยสรุปดังนี้

1. การสอนภาษาไทยโดยใช้เพลง เพลงเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่ช่วยเร้าความสนใจให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์และความรู้สึกคล้อยตามไปกับเสียงเพลง ครูควรนำเพลงมาช่วยในการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานอยากเรียนวิชาภาษาไทยโดยใช้เพลงนำเข้าสู่บทเรียน ใช้ดำเนินการสอนหรืออาจใช้สรุปบทเรียนก็ได้

2. การสอนภาษาไทยโดยใช้เกม เกมเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เป็นการแข่งขันที่มีผู้เล่นตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป นอกจากเกมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานแล้ว ยังมีจุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทัศนคติตามที่ต้องการอีกด้วย

3. การสอนภาษาไทยโดยใช้นาฏการ การใช้นาฏการเพื่อประกอบการสอนภาษาไทยเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน คลายเครียด เสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกและเป็นแนวทางให้นักเรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเองได้อีกด้วย เช่น การแสดงละคร การแสดงหุ่น การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นต้น

4. การสอนภาษาไทยโดยใช้สื่อต่างๆ สื่อการสอนเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ตัวอย่างสื่อการสอน เช่น แบบฝึก บทเรียนสำเร็จรูป ใบงานและ โสตทัศนูปกรณ์ เป็นต้น

สรุปได้ว่าการสอนภาษาไทยมีหลายวิธีแต่ละวิธีก็จะเหมาะกับการสอนเนื้อหาที่แตกต่างกัน เช่น เนื้อหาที่เป็นความรู้ ก็ควรใช้การสอนแบบบรรยาย แบบอภิปรายแบบอนุমানวิธีและแบบอุปมานวิธี เป็นต้น แต่ถ้าเป็นเนื้อหาที่ต้องการให้นักเรียนได้ฝึกการคิดหรือเน้นการทำงานเป็นกลุ่มก็ควรใช้วิธีสอนแบบการแก้ปัญหา การแบ่งกลุ่มระดมความคิด การแบ่งกลุ่มศึกษาและการสอนเป็นคณะ เป็นต้น ส่วนการสอนเนื้อหาที่เป็นวรรณคดีอาจใช้การสอนด้วยวิธีการตอบสนอง และ

การสอนภาษาไทยแบบหน่วย เป็นต้น จึงเป็นหน้าที่ครูสอนภาษาไทยที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีสอนหลายๆ รูปแบบและคัดเลือกมาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและนักเรียน

ชุดการสอน

ความหมายของชุดการสอน

นักการศึกษาได้อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญและความหมายของชุดการสอนไว้ดังนี้

ประภาพร นุชอำพันธ์ (2554, 22) กล่าวว่าชุดการสอน หมายถึง วิธีการหนึ่งที่น่าระบบสื่อประสมมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหา วิชา เรื่อง วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการรวบรวมสื่อการสอนสำเร็จรูปหลายรูปแบบให้นักเรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองเป็นรายบุคคล นักเรียนจะเรียน ไปตามอัตราความสามารถและความต้องการของตนเอง นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมในชุดการสอน ซึ่งทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนตามเป้าหมายและช่วยส่งเสริมเรื่องความรับผิดชอบของนักเรียนได้

กรรณิการ์ ก้อนกลีบ (2550, 11) กล่าวว่าชุดการสอน หมายถึง เครื่องมือช่วยสอน ที่นำเอาสื่อผสมมาใช้เพื่อให้การเรียนของนักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย นักเรียนมีความสุข มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองฝึกความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาณุพันธ์ ภัคคี (2550, 8) อธิบายว่าชุดการสอน เป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งที่เป็นลักษณะของสื่อประสม ที่จัดไว้อย่างเป็นรูปแบบ มีจุดมุ่งหมายแน่ชัด มีระบบ มีขั้นตอน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครู และนักเรียน ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเรียนตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ทิพย์วัลย์ พันธุ์เจริญ (2548, 48) กล่าวว่าชุดการสอน หมายถึง ระบบการผลิตและการนำสื่อการสอนประสมกับที่ผู้สอนเป็นผู้สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับวิชา หน่วย และหัวข้อเรื่อง ประกอบไปด้วยเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์ แบบทดสอบ คู่มือครู กิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้อย่างครบถ้วน เพื่อช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเรียนรู้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพ

บุญเกื้อ ควรวาเวช (2545, 91) กล่าวว่าชุดการสอน หมายถึง ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาชนิดหนึ่งของไทย บางคนเรียกว่า ชุดการเรียนการสอน ชุดการสอนเป็นชุดของ สื่อประสม (Multi-Media) ที่มีการนำสื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปมาใช้ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับ ความรู้

ตามที่ต้องการ เป็นสิ่งที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อ เนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ โดยจัดไว้เป็นชุดๆ บรรจุอยู่ในซอง ก่อ่ง หรือกระเป๋า

สรุปได้ว่าชุดการสอน หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งมีจำนวน 5 ชุด โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ 5WH1

ทฤษฎีและหลักการที่นำมาใช้ในการสร้างชุดการสอน

นักการศึกษาได้ประมวลแนวคิด และทฤษฎีของนักจิตวิทยากลุ่มต่างๆ ที่ใช้เป็นหลักการสร้างชุดการสอน ผู้วิจัยนำเสนอทฤษฎีและหลักการในการสร้างชุดการสอนดังนี้

ทิสนา เขมมณี (2550, 17) อธิบายหลักการเรียนรู้ตามแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget, 1952) ซึ่งได้เสนอหลักการของทฤษฎีทางสติปัญญาไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ครูควรคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน และจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสม จะช่วยให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน
2. ครูควรเริ่มสอนจากสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคย หรือมีประสบการณ์มาก่อน แล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเดิม จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี
3. ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติ กายภาพ และบุคคล รวมทั้งสื่อเทคโนโลยีทั้งหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนซึมซับรับข้อมูลต่างๆ เข้าสู่โครงสร้างทางปัญญา ซึ่งบุคคลจะต้องใช้กระบวนการปรับสภาวะ ช่วยสร้างความหมายของข้อมูลใหม่และเก่าให้แก่ตนเอง

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ เป็นแนวคิดที่เชื่อว่า การเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

ชัยวงศ์ พรหมวงศ์ (2549, 78) เสนอหลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดการสอนที่ครูควรคำนึงดังนี้

1. หลีกเลี่ยงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูต้องตระหนักว่า เด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน ครูไม่ควรนำผลการเรียนของนักเรียนคนหนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกคนหนึ่ง ครูควรรู้จักนักเรียนทุกๆ คน
2. หลีกเลี่ยงการเร้าความสนใจ ครูควรชี้แจงถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการเรียน เพื่อจุดประกายความอยากรู้อยากเรียน ครูควรจัดกิจกรรมเร้าความสนใจทุกครั้งก่อนสอน
3. หลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วม การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระฉับกระเฉง ประยุกต์จากแนวคิดของกลุ่มเกสตัลท์ ที่สรุปว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์ต่อไปนี้

3.1 พบปัญหา และมีความจำเป็นต้องแก้ปัญหาเพื่อความอยู่รอด

3.2 ได้ลงมือปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ทักษะการแก้ปัญหาในอนาคต

3.3 อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

ในการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ครูต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมควบคู่กับการใช้สื่อการสอน

4. หลักการให้ได้รับคำติชม หรือผลย้อนกลับทันที หลักการนี้ประยุกต์จากทฤษฎีการรับรู้ของกลุ่มเชอว์นิงนิมที่ให้มีการสนองตอบต่อสิ่งเร้า เป็นกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนทราบผลของการกระทำ ว่าผิดหรือถูกอย่างไร มีอะไรต้องแก้ไข

5. หลักการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนภูมิใจในความสำเร็จ หลักการนี้เป็นผลจากการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้ทราบผลการประกอบกิจกรรม เมื่อทำถูก หรือทำสำเร็จก็มีความภูมิใจ ครูควรสร้างบรรยากาศให้เกิดความพึงพอใจ

6. หลักการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ใคร่ครวญต่อเนื่องไปที่ละน้อย ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ โหมดิต่างๆ จำเป็นต้องเริ่มจากมโนคติพื้นฐาน การสอนที่ดีจึงควรมีการวิเคราะห์งานที่ผู้เรียนต้องทำตามลำดับ จากง่ายไปยาก เพื่อให้ผู้เรียนค่อยก้าวไปตามความสามารถของตน

7. หลักการจัดประสบการณ์สำเร็จรูป การจัดประสบการณ์สำเร็จรูปตามแนวคิดของกลุ่มมนุษย์นิยม เป็นการเตรียมสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้พร้อม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยการเตรียมเค้าโครงของสิ่งที่เรียนให้ทราบล่วงหน้าในรูปของแผนการสอน และมีสื่อประสมที่สัมพันธ์กับเรื่องที่จะเรียน โดยจัดในรูปชุดการสอน ซึ่งจะกำหนดมโนคติจากกว้างไป หาคบ คือ กำหนดหน่วยก่อน แล้วจึงแบ่งเป็นตอน และหัวเรื่อง หรือตามด้วยเนื้อหาความรู้ใหม่จะกลมกลืนกับความรู้เก่าโดยอาศัยความต่อเนื่องเชื่อมโยงของการแยกข้อแตกต่างระหว่างสิ่งที่ได้เรียนรู้ ใหม่กับความรู้เก่า

จอยส์ และคนอื่นๆ (Joyce and others, 2004, 33) และวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545, 4) อธิบายว่า นักจิตวิทยาของกลุ่มพฤติกรรมนิยม ซึ่งมีสกินเนอร์ (Skinner, 1986, 121) เป็นผู้ริเริ่มทฤษฎีการวางเงื่อนไขที่เน้นการกระทำของผู้เรียน สกินเนอร์เชื่อว่าบุคคลสามารถกระทำภาระงาน และสามารถ แก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเองได้ และบุคคลเรียนรู้ได้ดีเมื่อไม่มีความวิตกกังวล รูปแบบการสอนตาม แนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยมจึงเน้นให้ครูยึดพฤติกรรมที่สังเกตได้ของผู้เรียน ครูจึงควรกำหนดภาระ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545, 4) อธิบายเกี่ยวกับสมรรถภาพการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งมีบลูม (Bloom, 1976) นักจิตวิทยาของกลุ่มมนุษย์นิยม เป็นผู้เสนอพฤติกรรมด้านต่างๆ ของบุคคลไว้ หลักการของบลูมเรียกว่า Bloom Taxonomy แยกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. พฤติกรรมด้านปัญญา (Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมในด้านกิจกรรมของสมอง มีลำดับจากการรับรู้ ความสามารถที่จะเข้าใจ การประยุกต์ใช้ความรู้ การวิเคราะห์จากส่วนรวมออกเป็น ส่วนย่อย การรวบรวมประเด็นย่อยๆ มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบใหม่ และการประเมินค่าในสิ่งที่รู้

2. พฤติกรรมในด้านความรู้สึก (Affective Domain) เป็นพฤติกรรมในด้านความรู้สึก อารมณ์ ทศนคติ ที่เป็นผลจากการเรียนรู้ ประกอบด้วยพฤติกรรมการยอมรับ การตอบสนอง เต็มใจ ที่จะเรียน การเห็นคุณค่า การรวบรวมสิ่งที่ยอมรับ และการนำมาเป็นคุณลักษณะเฉพาะตัว

3. พฤติกรรมที่แสดงออกโดยการกระทำ (Psychomotor Domain) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกที่เห็น ได้จากการกระทำ เช่น การรับรู้ การเลียนแบบ และสามารถริเริ่มกระทำด้วยตนเอง หรือเกิดแนวคิดใหม่

แนวคิดของบลูม เป็นแนวทางให้ครูจัดเตรียมประสบการณ์เป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยเรียง ลำดับจากง่าย ไปยาก และจะให้ผู้เรียนได้เรียนเป็นรายบุคคลก่อน จากสื่อที่เหมาะสม และรู้ ผลการเรียนรู้ของตนทันที โดยการทดสอบหลังเสร็จสิ้นการเรียนแต่ละหน่วย และหากผู้เรียนไม่บรรลุ จุดประสงค์ของหน่วยใด ก็สามารถเรียนซ้ำจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่าการสร้างชุดการสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน เพื่อนร่วมชั้น และสิ่งแวดล้อม มีสื่อที่สัมพันธ์กับเนื้อหา มีกิจกรรมที่น่าสนใจสอดคล้องกับ เนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยง ความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิม มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเสริมแรงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดเจตคติ ที่ดีต่อการเรียน

ประเภทของชุดการสอน

นักการศึกษา จัดแบ่งชุดการสอนเป็นประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

บุญเกื้อ คอรวาเวช (2545, 94) จำแนกชุดการสอนตามลักษณะการใช้ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดการสอนประกอบการบรรยาย เป็นชุดการสอนสำหรับผู้สอน จะใช้สอนผู้เรียน เป็นกลุ่มใหญ่ หรือเป็นการสอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนส่วนใหญ่รู้ และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชุดการสอนแบบนี้จะช่วยลดการพูดให้น้อยลง และใช้ สื่อการสอนที่มีพร้อมอยู่ในชุดการสอน ในการเสนอเนื้อหามากขึ้น สื่อที่ใช้ อาจได้แก่ แผ่นคำสอน สไลด์ ประกอบเสียงบรรยายในเทป แผนภูมิ แผนภาพ รูปภาพ फिल्मสตริป ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง หรือ กิจกรรมที่กำหนดไว้ เป็นต้น

2. ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม หรือชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม เป็นชุดการสอน สำหรับให้ผู้เรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 5 – 7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ใน

ชุดการสอนแต่ละชุด มุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียน และให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกัน ในลักษณะกิจกรรมกลุ่ม ที่ประกอบด้วยสื่อ หรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนนักเรียนการสอนแบบ ศูนย์การเรียน การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ก็ใช้ชุดการสอนเป็นเครื่องมือเช่นกันในแต่ละศูนย์กิจกรรม จะมีสื่อประสมจัดไว้ครบ อาจใช้เป็นที่รายบุคคล หรือสื่อสำหรับกลุ่มนักเรียนทั้งศูนย์จะใช้ร่วมกัน ก็ได้

3. ชุดการสอนรายบุคคล หรือชุดการสอนตามเอกัตภาพ เป็นชุดการสอนที่จัดระบบขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนใช้เรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นที่ระบุไว้ ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ตามความสามารถ และความสนใจของตนเอง จะเรียนที่โรงเรียน หรือที่บ้านก็ได้ ส่วนมากจะมุ่งให้ผู้เรียน ได้ทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติม ผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง ชุดการสอนชนิดนี้อาจจะจัดในลักษณะของหน่วยการสอนย่อย หรือโมดูลก็ได้

กฤษฎา แสงเดช (2545, 5) แบ่งชุดการสอนตามลักษณะการใช้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดการสอนสำหรับครู เป็นชุดการสอนประกอบคำบรรยายของครู เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูในการสอน

2. ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน ใช้สำหรับการเรียนแบบกิจกรรมกลุ่ม ใช้สำหรับการเรียนแบบกิจกรรมกลุ่ม นอกจากจะให้ประสบการณ์การเรียนรู้โดยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แล้วยัง ส่งเสริมให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในหมู่คณะ ตลอดจนเสริมสร้าง วินัย และประชาธิปไตยในระบบกลุ่มด้วย

3. ชุดการสอนแบบรายบุคคล สำหรับนักเรียนใช้ศึกษาค้นคว้าเป็นรายบุคคล

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2542, 103) ได้แบ่งประเภทชุดการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ชุดการสอนสำหรับครู เป็นชุดสำหรับจัดให้ครู โดยเฉพาะ มีคู่มือและเครื่องมือสำหรับครูซึ่งจะนำไปใช้สอนให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่คาดหวัง ครูเป็นผู้ดำเนินการและควบคุมกิจกรรมทั้งหมด นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมภายใต้การดูแลของครู

2. ชุดการสอนสำหรับนักเรียนเป็นชุดกิจกรรมสำหรับจัดให้นักเรียน เรียนด้วยตนเอง ครูมีหน้าที่เพียงจัดอุปกรณ์และมอบชุดการสอนให้และคอยรับรายงานผลเป็นระยะ ให้คำแนะนำ เมื่อมีปัญหาและประเมินผล ชุดการสอนนี้จะฝึกการเรียนด้วยตนเอง เมื่อนักเรียนจบการศึกษาจากโรงเรียนนี้ไปแล้ว ก็สามารถเรียนรู้หรือศึกษาสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

3. ชุดการสอนที่ครูและนักเรียนใช้ร่วมกันชุดนี้มีลักษณะผสมผสานระหว่างชุดแบบที่ 1 และชุดแบบที่ 2 ครูเป็นผู้คอยดูแลและกิจกรรมบางอย่างครูต้องเป็นผู้แสดงนำให้นักเรียนดูและ กิจกรรมบางอย่างนักเรียนต้องกระทำด้วยตนเอง ชุดการสอนอย่างนี้ เหมาะอย่างยิ่งที่จะใช้กับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาซึ่งจะเริ่มฝึกให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง ภายใต้การดูแลของครู

สรุปได้ว่าชุดการสอน แบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก คือ ชุดการสอนสำหรับครู ซึ่งจำแนกเป็นชุดการสอนสำหรับผู้เรียนกลุ่มใหญ่ และชุดการสอนสำหรับการเรียนเป็นกลุ่มย่อย และชุดการสอนสำหรับผู้เรียน ซึ่งจะใช้เป็นรายบุคคล สำหรับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความต้องการ และความสนใจ เช่น บทเรียน โปรแกรม บทเรียนวีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

องค์ประกอบของชุดการสอน

นักการศึกษาแบ่งองค์ประกอบของชุดการสอนไว้แตกต่างกัน ตามประเภทของชุดการสอน ซึ่งมีดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, 52) ระบุองค์ประกอบของชุดการสอนไว้ 4 ส่วน ดังนี้

1. คู่มือการใช้ชุดการสอน เป็นคู่มือ หรือแผนการสอนสำหรับผู้สอนใช้ศึกษา และปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดชี้แจงไว้อย่างชัดเจน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดชั้นเรียน บทบาทผู้เรียน เป็นต้น ลักษณะของคู่มือ อาจจัดทำเป็นเล่มหรือแผ่นพับก็ได้

2. บัตรคำสั่ง หรือบัตรงาน เป็นเอกสารที่บอกให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ บรรจุอยู่ในชุดการสอน บัตรคำสั่งหรือบัตรงานจะมีครบตามจำนวนกลุ่มหรือจำนวนผู้เรียน ซึ่งจะประกอบด้วยคำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษาคำสั่งให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมและการสรุปบทเรียน การจัดทำบัตรคำสั่งหรือบัตรงาน ส่วนใหญ่นิยมใช้กระดาษแข็งขนาด 6×8 นิ้ว

3. เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนประเภทต่างๆ จัดไว้ในรูปของสื่อการสอนที่หลากหลาย อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 เอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร บทความ ใบความรู้ที่เป็นเนื้อหาเฉพาะเรื่อง บทเรียน โปรแกรม เป็นต้น

3.2 โสตทัศนอุปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภาพ แผนภูมิ สมุดภาพ เทปบันทึกเสียง เทปโทรทัศน์ สไลด์ วิดิทัศน์ แผ่นซีดีรอม (CD-ROM) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เป็นต้น แบบประเมินผล เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดและประเมินความรู้ด้วยตนเอง ก่อนเรียนและ หลังเรียน อาจเป็นแบบทดสอบชนิดจับคู่ เลือกตอบ หรือกาเครื่องหมายถูก-ผิด ก็ได้

ประวิต เอราวรณ (2545, 64) กล่าวว่าโดยทั่วไป ในชุดการสอนแต่ละชุดประกอบด้วย

1. คู่มือครู
2. บทเรียนสำเร็จรูปหลายๆ บทเรียน
3. แบบฝึก
4. อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา
5. แบบทดสอบ

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2545, 95) จำแนกองค์ประกอบของชุดการสอนไว้เป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. คู่มือครู เป็นคู่มือและแผนการสอน สำหรับผู้สอน หรือผู้เรียนตามชนิดของชุดการสอน ภายในคู่มือครูจะชี้แจงวิธีการใช้ชุดการสอน อาจจัดทำเป็นเล่มหรือแผ่นพับก็ได้ คู่มือครู จะช่วยแนะนำผู้สอนในการเตรียมตัวสอนและดำเนินการสอนตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ส่วนประกอบสำคัญของคู่มือครูมีดังนี้

1.1 คำนำ เป็นส่วนที่แสดงความคิดเห็นของผู้ผลิต เพื่อให้ผู้ใช้เห็นคุณค่าของชุดการสอน และช่วยชี้แจงให้ทราบถึงปัญหาและจุดเด่นต่างๆ ในกรณีที่ชุดการสอนได้ผ่านการหาประสิทธิภาพมาแล้ว ควรบอกระดับประสิทธิภาพของชุดการสอนไว้ด้วย

1.2 ส่วนประกอบของชุดการสอน ควรได้มีการบอกให้ผู้ใช้ทราบส่วนต่างๆ ของชุดการสอน เพื่อกระตุ้นให้มีการตรวจตราวัสดุอุปกรณ์ ก่อนนำไปใช้

1.3 คำชี้แจงสำหรับผู้สอน เป็นการกำหนดสิ่งที่ครูควรปฏิบัติ เพื่อให้ดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 สิ่งที่ผู้สอนและผู้เรียนต้องเตรียม กำหนดสิ่งที่ครูและนักเรียนต้องจัดเตรียม และจัดหาไว้ก่อนสอน เช่น การยืมอุปกรณ์ การเตรียมวัสดุและสื่อการสอนที่มีได้เก็บไว้ในชุดการสอน

1.5 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนควรชี้แจงบทบาทของผู้เรียนให้ทราบก่อนการเรียนโดยใช้ชุดการสอน

1.6 การจัดห้องเรียน มีการอธิบายการจัดห้องเรียน พร้อมทั้งทำแผนผังแสดงศูนย์กิจกรรมต่างๆ

1.7 แผนการสอน เป็นสิ่งที่กำหนดสิ่งต่อไปนี้ให้ผู้ใช้ชุดการสอนได้ทราบ

1.7.1 ความคิดรวบยอด

1.7.2 จุดมุ่งหมาย ซึ่งควรเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม

1.7.3 โครงร่างของเนื้อหา

1.7.4 กิจกรรมการเรียนการสอน

1.7.5 สื่อการสอน

1.7.6 การประเมินผล

2. เนื้อหาสาระของชุดการสอน โดยจัดเรียงลำดับจากบัตรคำสั่ง บัตรกิจกรรม และบัตรคำถาม สำหรับชุดการสอนแบบศูนย์การเรียน

3. แบบฝึกหัดปฏิบัติ หรือกระดาษตอบคำถาม พร้อมเฉลย

4. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน พร้อมเฉลย แบบทดสอบนี้ควรอยู่ในคู่มือครูด้วย เพื่อให้ผู้สอนจะได้นำไปพิมพ์ และอัดสำเนาแจกนักเรียน

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของชุดการสอน มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ 1) คู่มือครู และแผนการสอน 2) เนื้อหาและสื่อ ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์ และสื่อโสตทัศน และ 3) เครื่องมือประเมินผล

ขั้นตอนการสร้างชุดการสอน

ในการสร้างชุดการสอน ผู้สอนต้องศึกษาหลักการ และลำดับขั้นตอน เพื่อให้ได้ชุดการสอนที่เหมาะสม นักการศึกษาได้ระบุขั้นตอนการสร้างชุดการสอนไว้ดังนี้

ชัยขันธ์ พรหมวงศ์ (2549, 86) เสนอขั้นตอนในการผลิตชุดการสอนแผนจุฬา มี 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือบูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการ ตามความเหมาะสม
2. กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการสอนโดยประมาณเนื้อหาวิชาที่ครูสามารถจะถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ใน 1 สัปดาห์ หรือ 1 ครั้ง
3. กำหนดหัวเรื่อง ผู้สอนจะต้องถามตนเองว่า ในการสอนแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์ออกมาเป็น 4 – 6 หัวเรื่อง
4. กำหนดความคิดรวบยอด และหลักการ ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดย สรุปแนวคิด สาร และหลักเกณฑ์สำคัญไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกัน
5. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง เป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อน แล้วกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไข และเกณฑ์พฤติกรรมไว้ทุกครั้ง
6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการเลือกและผลิตสื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่านบัตรคำสั่ง ตอบคำถาม เขียนภาพ ทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เล่นเกม ฯลฯ
7. กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบการประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์ ไม่มีการนำผลการเรียนไปเปรียบเทียบกับคนอื่น เพื่อให้ผู้สอนทราบว่า หลังจากผ่านกิจกรรมมาแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
8. เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนสำหรับแต่ละหัวเรื่องแล้วก็จัดสื่อเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่อง ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ
9. หาประสิทธิภาพชุดการสอน เพื่อเป็นการประกันว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้นล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้ช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล

10. การใช้ชุดการสอน ชุดการสอนได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สามารถนำไปใช้สอนผู้เรียนได้ตามประเภทของชุดการสอน และระดับการศึกษา โดยกำหนดขั้นตอนการใช้ดังนี้

10.1 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อพิจารณาพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน (ใช้เวลาประมาณ 10 – 15 นาที)

10.2 นำเข้าสู่บทเรียน

10.3 ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นสอน) ผู้สอนบรรยาย หรือแบ่งกลุ่มประกอบกิจกรรม

10.4 สรุปผลการสอน เพื่อสรุปความคิดรวบยอด และหลักการที่สำคัญ

10.5 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป
 รัชฎาภรณ์ อ่ำไพสัมพันธ์กุล (2548, 18) สรุปขั้นตอนการสร้างชุดการสอนไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหา แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการสอน โดยประมาณเนื้อหาที่ครูสามารถจะถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ในหนึ่งสัปดาห์

2. กำหนดหัวข้อเรื่องผู้สอนต้องถามตนเองว่า ในการสอนแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์ใดแก่ผู้เรียนบ้าง แล้วกำหนดเป็น 4 – 6 หัวเรื่อง

3. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง เป็นจุดประสงค์ทั่วไปก่อนแล้วจึงเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมซึ่งต้องมีเงื่อนไขและเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไว้ทุกครั้ง

4. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะเป็แนวทางทางเลือกและผลิตสื่อ “กิจกรรมการเรียนรู้” หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่าน บัตรคำสั่ง ตอบคำถาม เล่นเกม ฯลฯ

5. กำหนดแบบประเมินผล ต้องประเมินผลให้ตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้สอนทราบว่า หลังจากผ่านกิจกรรมมาเรียบร้อยแล้ว นักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

6. เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นสื่อทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนของแต่ละหัวข้อเรื่องแล้ว ก็จัดสื่อเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่องก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ เรียกว่า ชุดการสอน

7. กำหนดการประเมินผล ครูต้องพิจารณาวิธีการในการประเมินผลว่า วิธีการอย่างไรจึงจะประเมินผลได้อย่างแน่นอนตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่าการสร้างชุดการสอนควรประกอบด้วย 1) คู่มือครูมีรายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เนื้อหา ผลงาน ที่คาดหวังจากนักเรียน สื่อการสอน หนังสือประกอบการค้นคว้าสำหรับครู แนวการประเมินผล ขั้นตอนการดำเนินการสอน 2) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 3) บัตรต่างๆ ที่ใช้ในการประกอบกิจกรรม ได้แก่ บัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหาบัตรกิจกรรม บัตรคำถาม บัตรเฉลย 4) สื่อการเรียนการสอนที่เลือกไว้

ประโยชน์ของชุดการสอน

ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมสำเร็จรูปสำหรับผู้สอนและผู้เรียน นักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดการสอนไว้ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550, 57) ระบุประโยชน์ของชุดการสอน ซึ่งสอดคล้องกับบุญเกื้อ คอรวาเวช (2545, 110) ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล ผู้เรียนเรียนได้ตามความสามารถ ความสนใจตามเวลา และโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน

2. ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู เพราะชุดการสอนช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง หรือต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนเพียงเล็กน้อย

3. ช่วยในการศึกษานอกระบบ โรงเรียน เพราะผู้เรียนสามารถนำเอาชุดการสอนไปใช้ได้ทุกสถานที่และทุกเวลา

4. ช่วยลดภาระและช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ครู เพราะชุดการสอนถูกจัดเป็นหมวดหมู่ สามารถนำไปใช้ได้ทันที

5. เป็นประโยชน์ในการสอนแบบศูนย์การเรียน

6. ช่วยให้ครูวัดผลผู้เรียนได้ตรงตามความมุ่งหมาย

7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

8. ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้รับความรู้แนวเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

9. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเคารพ นับถือความคิดเห็นของผู้อื่น

กฤษฎา แสงเดช (2545, 10) ระบุประโยชน์ของชุดการสอนไว้ดังนี้

1. ชุดการสอนจะช่วยทำให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เพราะชุดการสอนผลิตขึ้นจากกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญหลายด้าน ได้แก่ ครูผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น และนักโสตทัศนศึกษาซึ่งได้ร่วมกันผลิต มีการทดลองใช้จนแน่ใจว่ามีผลดี จึงนำออกมาใช้ได้ทั่วไป

2. ชุคการสอนจะช่วยลดภาระของครูผู้สอน เมื่อมีชุคการสอนสำเร็จรูป ผู้สอนจะดำเนินการตามคำแนะนำในชุคการสอน ตามลำดับขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนจะมีอุปกรณ์กิจกรรม ตลอดจนข้อแนะนำไว้ให้พร้อม ผู้สอนนำไปใช้ได้ทันที

3. การมีชุคการสอน จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในแนวเดียวกัน และจะช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างกันของประสิทธิภาพการสอนของครูหลายคนที่สอนวิชาเดียวกัน

สรุปได้ว่าชุคการสอน สามารถเป็นตัวแทนครูที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุคการสอนทำให้ครูมีความพร้อม ช่วยลดปัญหาด้านความแตกต่างของประสิทธิภาพในการสอนของครูหลายคนในวิชาเดียวกัน ชุคการสอนช่วยให้การวัดผลการเรียนรู้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนด และช่วยส่งเสริมผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ความคิด และคุณลักษณะ

การหาประสิทธิภาพชุคการสอน

ชุคการสอนจะมีประสิทธิภาพได้ต้องมีการประเมินโดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งสำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2546, 12) กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของชุคการสอนกระทำด้วยวิธีการหาค่า ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของส่วนประกอบของชุคการสอน การใช้ภาษาในการสื่อความหมาย โดยให้ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ 3 - 5 คน เป็นผู้ประเมิน โดยกำหนดเป็นคะแนนดังนี้

ถ้าแน่ใจว่ามีคุณภาพ มีความเหมาะสมจริง ให้คะแนน + 1

ถ้าไม่แน่ใจว่ามีคุณภาพ มีความเหมาะสมจริง ให้คะแนน 0

ถ้าแน่ใจว่าไม่มีคุณภาพ ไม่มีความเหมาะสมจริง ให้คะแนน - 1

แล้วนำผลการประเมินหรือการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านที่ให้คะแนน แต่ละข้อมาหาค่าเฉลี่ยตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าเฉลี่ยผลประเมินความสอดคล้องเหมาะสมของชุคการสอน

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องเหมาะสม

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2553, 15) ได้เสนอวิธีการหาประสิทธิภาพชุดการสอนไว้ว่า ผู้สร้างชุดการสอนจะต้องนำชุดการสอนไปทดลองใช้กับผู้เรียนแล้วนำปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างการทดลองไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป โดยทั่วไปแล้วในการนำชุดการสอนไปทดลองใช้กับนักเรียนมีอยู่ 3 ขั้นตอนด้วยกัน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนก็จะมีกระบวนการและประเภทของข้อมูลที่ได้รับแตกต่างกันไป

ขั้นตอนที่ 1 การทดลองรายบุคคล (Individual Try Out) นำแบบฝึกทักษะไปทดลองใช้กับนักเรียนเพียง 1 คน เพื่อสำรวจการสื่อความหมายแล้วให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นจากนั้นนำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองกับคนอื่นต่อไป สำหรับจำนวนผู้เรียนที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ประมาณ 3 - 5 คน ในขั้นนี้ผู้พัฒนาควรนำชุดการสอนไปทดลองใช้ด้วยตนเอง เพื่อจะได้ทำการสังเกตปฏิกิริยา ฟังความคิดเห็นและสามารถแก้ปัญหาที่อาจเกิดการติดขัดในการเรียนได้ทันที

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองแบบกลุ่มย่อย (Small Group Try Out) การทดลองแบบกลุ่มย่อยนี้เป็นการทดลองใช้กับผู้เรียนเป็นกลุ่ม ไม่สังเกตผู้เรียนแต่ละคน ดังนั้นจำนวนผู้เรียนในการทดลองแบบกลุ่มนี้ควรจะอยู่ระหว่าง 9-15 คน ก็ถือว่าใช้ได้แล้ว ขั้นนี้เป็นการศึกษาถึงข้อผิดพลาดที่ทุกคนกระทำแล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของชุดการสอน ควรมีการพูดคุยกับผู้เรียนหลังการเรียนเสร็จแล้วถึงประสบการณ์การเรียนรู้ที่เขาได้รับ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองภาคสนาม (Field Try Out) เป็นการทดลองในภาวะเหมือนการเรียนการสอนทั่วไปจำนวน 20 - 30 คน ผู้พัฒนาสามารถให้ผู้อื่นนำแบบฝึกทักษะไปทดลองสอบภายใต้สถานการณ์ของการเรียนปกติ จากนั้นใช้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้รับทำการปรับปรุงแก้ไขชุดการสอน ขั้นนี้เป็นการตรวจสอบดูว่า เมื่อบทเรียนถูกนำไปใช้โดยผู้อื่นแล้วจะมีผลเป็นอย่างไร

ในการทดลองกลุ่มย่อยและการทดลองภาคสนาม จะต้องทำการทดสอบความรู้พื้นฐานเดิม (Pretest) และเมื่อผู้เรียนสิ้นสุดการเรียนรู้แล้วให้ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) เพื่อเป็นการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังเรียนว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มมากขึ้นเท่าไร แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่อไป

นอกจากนี้ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2549, 25) กำหนดหลักเกณฑ์การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนโดยการนำชุดการสอนไปทดลองใช้ โดยการกำหนดประสิทธิภาพของชุดการสอนซึ่งกระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่องและพฤติกรรมขั้นสุดท้าย โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพดังนี้

E_1 คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ และ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละของผลเฉลี่ยคะแนนที่ได้ ดังนั้น E_1/E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของ

ผลลัพธ์ ตามปกติกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 ขึ้นอยู่กับเนื้อหา หากเนื้อหาเป็นทักษะจะตั้งเกณฑ์ 75/75 หากเนื้อหาเป็นความรู้ ความจำ จะตั้งเกณฑ์ 80/80 ตัวอย่างเช่น 80/80 หมายความว่าเมื่อเรียนจากแบบเรียนแล้วนักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดหรืองานได้ผลเฉลี่ยร้อยละ 80 และทำแบบทดสอบหลังเรียนได้เฉลี่ยร้อยละ 80

การทดลองหาประสิทธิภาพ ดำเนินการดังนี้

ทดลองชุดการสอนกับนักเรียนเป็นรายบุคคล (Individual Try Out) หรือหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) ระหว่างดำเนินการในลักษณะนี้ ผู้สร้างแบบฝึกทักษะจะทำงานเป็นรายบุคคลกับนักเรียนหนึ่งคน หรือสามคน หรือมากกว่าที่เป็นตัวแทนของประชากรเป้าหมาย ดำเนินการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้นจากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ขั้นนี้ควรมีประสิทธิภาพ 60/60

ทดลองชุดการสอนกับนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย (Small – Group Try out) จำนวน 9 คน มีจุดประสงค์สองประการ ประการแรก คือ เพื่อตัดสินประสิทธิผลของการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นตามหลังการประเมินผลตัวต่อตัวและเพื่อระบุปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ยังหลงเหลืออยู่ ประการที่สอง คือ เพื่อตัดสินว่า นักเรียนสามารถที่ใช้แบบฝึกทักษะ โดยปราศจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สร้างแบบฝึกทักษะได้หรือไม่ และทำการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนเสร็จแล้วปรับปรุง ให้ดีขึ้นจากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ขั้นนี้ควรมีประสิทธิภาพ 70/70

ทดลองชุดการสอนกับนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ (Field Try Out) จำนวน 30 – 100 คน ในระยะสุดท้ายของการประเมินผลระหว่างดำเนินการ นักเรียนพยายามที่จะใช้สถานการณ์การเรียนรู้ ซึ่งใกล้เคียงกับความตั้งใจสูงสุด ในการใช้วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ความมุ่งหมายของการประเมินผลกลุ่มย่อยแล้ว จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ และถ้าการจัดการเรียนรู้สามารถใช้ได้ในสถานการณ์ตามที่ตั้งใจไว้ นั่นก็คือเป็นวิธีการดำเนินงานที่น่าจะเป็นไปได้ที่จะใช้กับการจัดการเรียนรู้ตามสถานการณ์ที่ตั้งใจ และทำการหาประสิทธิภาพของชุดการสอนระหว่างการใช้และหลังการใช้เสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น จากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในขั้นนี้ควรมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

การคำนวณหาประสิทธิภาพ ใช้สูตรดังนี้

$$E_1 = \{ (\sum X / N) / A \} \times 100$$

$$E_1 = \text{ประสิทธิภาพของผลลัพธ์}$$

$$\sum X = \text{คะแนนรวมของแบบฝึกหัด}$$

$$N = \text{จำนวนนักเรียน}$$

$$A = \text{คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด}$$

$$E_2 = \{ (\sum F / N) / B \} \times 100$$

E_2 = ประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์

$\sum F$ = คะแนนรวมของคะแนนสอบหลังเรียน

N = จำนวนนักเรียน

B = คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน

สรุปได้ว่าการพัฒนาชุดการสอนมีการหาประสิทธิภาพ 2 วิธีการ คือ 1) วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Item Objective Congruence : IOC) ของสำเนา บุญเรืองรัตน์ (2546, 28) และ 2) การหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 ของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2549, 25)

การคิดวิเคราะห์

ความหมายการคิดวิเคราะห์

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ดังนี้

ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล (2553, 57) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการอ่านวิธีต่างๆ ได้แก่ การอ่านคร่าวๆ การอ่านแบบเก็บแนวคิด อ่านแบบตรวจตรา อ่านอย่างศึกษาค้นคว้าแล้วจึงอ่านเชิงวิเคราะห์

วิไลลักษณ์ วงศ์วิจิตรสุนทร (2551, 13) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การรวบรวมจำแนกแยะแยะเหตุการณ์ ปัญหา หรือเรื่องราวต่าง เพื่อหาความสัมพันธ์หรือองค์ประกอบของสิ่งเหล่านั้น พร้อมกับเชื่อมโยงให้เกิดความถูกต้องชัดเจนและนำไปสู่การตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2551, 39) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การใคร่ครวญตรึกตรองอย่างละเอียด รอบคอบ แยกเป็นส่วน ในเรื่องราวหรือสถานการณ์โดยใช้ความรู้ ความคิด การแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่เป็นไปได้

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551, 53) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นรายละเอียดและจำแนกแยกแยะข้อมูลองค์ประกอบของสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะป็นวัตถุ เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ และจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อค้นหาความจริง ความสำคัญ แก่นแท้ องค์ประกอบหรือหลักการของเรื่องนั้นๆ สามารถอธิบายตีความสิ่งที่เห็น ทั้งนี้อาจแฝงซ่อนอยู่ภายในสิ่งต่างๆ หรือปรากฏได้อย่างชัดเจน รวมทั้งหาความสัมพันธ์และเชื่อมโยงของสิ่งต่างๆ ว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร อะไรเป็นสาเหตุส่งผลกระทบต่อกันอย่างไร อาศัยหลักการใดจนได้ความคิด เพื่อนำไปสู่การสรุป การประยุกต์ใช้ ทำนายหรือคาดการณ์สิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

ลัทธินา สิริวัฒน์ (2549, 69) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยๆ ของเหตุการณ์ เรื่องราว หรือเนื้อเรื่องต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือ

จุดประสงค์สิ่งใดและส่วนย่อยๆ ที่สำคัญนั้นแต่ละเหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไรบ้าง และเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใด เพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเข้าใจจนสามารถนำไปสู่การตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548, 3) กล่าวว่าการคิดวิเคราะห์ หมายถึง การจำแนกแยกแยะได้ว่ารูปแบบของงานประพันธ์ที่อ่านนั้นอะไร เช่น เป็นนิทาน บทละคร เรื่องสั้นหรือขบถอง บทความ ฯลฯ พิจารณาว่าเนื้อหาประกอบด้วยอะไรบ้าง โดยแยกเนื้อหาเรื่องออกเป็นส่วนๆ ให้เห็นว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร พิจารณาให้ละเอียด วิเคราะห์ทัศนคติของผู้แต่งเพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมายที่อยู่เบื้องหลังผ่านภาษาและถ้อยคำที่ใช้

วิจิตรา การกลาง (2549, 5) กล่าวว่าการคิดวิเคราะห์ หมายถึง การระบุเรื่องหรือปัญหา จำแนกแยกแยะ เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มอย่างเป็นระบบ ระบุเหตุผลหรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลหรือหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอในการตัดสินใจ แก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์

สรุปได้ว่าการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการสืบค้นข้อเท็จจริงโดยกระบวนการทางปัญญาและข้อมูลทางทฤษฎีมาเป็นเครื่องมือเพื่อจำแนก แยกแยะ หรือรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบ เพื่อนำมาเปรียบเทียบให้มองเห็นความสัมพันธ์ และให้เหตุผลเรื่องราว เหตุการณ์ หรือเนื้อเรื่องต่างๆ ว่ามีความเชื่อมโยงกันอย่างไรอะไรเป็นสาเหตุ ส่งผลกระทบต่อกันอย่างไรแล้วนำมาไตร่ตรองเพื่อหาข้อสรุปและตัดสินใจอย่างเหมาะสม

ความสำคัญของการคิดวิเคราะห์

สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2550, 49) สรุปว่าความสำคัญของการคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบที่มีการใคร่ครวญ ไตร่ตรอง แยกแยะแจกแจงเป็นส่วน ทำให้พิจารณาจากการฟังหรืออ่าน ประเมินค่าแล้วสรุปเลือกเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและถ่ายทอดองค์ความรู้ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ด้วยการพูด การเขียนสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ดำรงตนเองมีความสุขตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, 1) สรุปได้ว่าการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา กำหนดว่ามาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ จะต้องได้รับการประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จากเกณฑ์การประเมินเกณฑ์ข้อ 2 การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียน กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนต้องถูกพัฒนาและถูกประเมินผ่าน การคิดวิเคราะห์ ในทุกช่วงชั้น ตลอดจนการจบการศึกษาภาคบังคับในช่วงชั้นที่ 3

และจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงชั้นที่ 4 จากความสำคัญดังกล่าวสรุปว่า ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนา นักเรียนให้มีทักษะคิดวิเคราะห์เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตาม มาตรฐานที่ 4 และถูกประเมินผ่านในทุกช่วงชั้น ตลอดจนการจบการศึกษาภาคบังคับในช่วงชั้นที่ 3 และจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงชั้นที่ 4

สรุปได้ว่าการคิดวิเคราะห์มีความสำคัญต่อตัวผู้เรียน เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการใคร่ครวญ ไตร่ตรอง แยกแยะแจกแจงเป็นส่วน และผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ ด้วยการพูด การเขียน เพื่อใช้ผู้เรียนสามารถนำการคิดวิเคราะห์มาใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบันได้

ลักษณะสำคัญของการคิดวิเคราะห์

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของการคิดวิเคราะห์ไว้ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ (2550, 23) ได้กล่าวถึงลักษณะของการคิดวิเคราะห์ จำแนก ออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งของหรือเรื่องราวต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบของพืช สัตว์ ข้าว ข้อความหรือเหตุการณ์ เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญต่างๆ โดยการระบุนความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล หรือความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์ส่วนสำคัญในเรื่องนั้นๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด

บลูม (Bloom, 1976, 201) ได้กล่าวถึงทักษะการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย ทักษะสำคัญๆ 3 ด้าน ดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่างๆ (Analysis of Element) เป็นความสามารถในการแยกแยะได้ว่าสิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด ประกอบด้วย

1.1 วิเคราะห์ชนิด เป็นการให้นักเรียนวินิจฉัยว่าสิ่งนั้น เหตุการณ์นั้นๆ จัดเป็นชนิดใด ลักษณะใด เพราะเหตุใด เช่น ข้อความนี้ (ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว) เป็นข้อความชนิดใด ต้น ผักชีเป็นพืชชนิดใด ม้าน้ำเป็นพืชหรือสัตว์

1.2 วิเคราะห์สิ่งสำคัญ เป็นการวินิจฉัยว่าสิ่งใดสำคัญ สิ่งใดไม่สำคัญ เป็นการค้นหาสาระสำคัญ ข้อความหลัก ข้อสรุป จุดเด่น จุดด้อยของสิ่งต่างๆ

1.3 วิเคราะห์เลขนัย เป็นการมุ่งค้นหาสิ่งที่แอบแฝงซ่อนเร้น หรืออยู่เบื้องหลัง จากสิ่งที่เห็น ซึ่งมีได้บ่งบอกตรงๆ แต่มีร่องรอยของความจริงซ่อนเร้นอยู่เช่น สมทรงเป็นเป้าของฉันทน์ (จึงมีความหมายว่า สมทรงเป็นผู้หญิง)

2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ว่ามีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร สัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด สอดคล้องหรือขัดแย้งกัน ได้แก่

2.1 วิเคราะห์ชนิดของความสัมพันธ์ มุ่งให้คิดว่าเป็นความสัมพันธ์แบบใด มีสิ่งใด สอดคล้องกัน หรือไม่สอดคล้องกัน มีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้และมีสิ่งใดไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ มีสิ่งใดไม่สมเหตุสมผล เพราะอะไร สองสิ่งนี้เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.2 วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์ มุ่งให้คิดว่าสิ่งใดเกี่ยวข้องกันมากที่สุด สิ่งใด เกี่ยวข้องน้อยที่สุด สิ่งใดมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์หรือเรื่องราวมากที่สุด การเรียงลำดับมาก น้อยของสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มาก - น้อย ใกล้ - ไกล หน้า - เบา

2.3 วิเคราะห์ขั้นตอนความสัมพันธ์ มุ่งให้คิดว่เมื่อเกิดสิ่งนี้เกิดผลลัพธ์อะไร ตามมา บ้างตามลำดับ การเรียงลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์ และผลสุดท้ายจะเป็นอย่างไร

2.4 วิเคราะห์จุดประสงค์และวิธีการ มุ่งให้คิดว่าการกระทำแบบนี้เพื่ออะไร เมื่อทำ แล้วจะเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างไร ทำอย่างนี้มีเป้าหมายอะไร มีจุดประสงค์อะไร

2.5 วิเคราะห์สาเหตุและผล สิ่งใดเป็นสาเหตุของเรื่องนี้หากทำอย่างนี้ ผลจะเป็น อย่างไร ข้อความใดเป็นเหตุผลแก่กัน หรือขัดแย้งกัน

2.6 วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ในรูปอุปมาอุปไมย เช่น บินเร็วเหมือนนก ควาย อยู่ในนาปลาอยู่ในน้ำ ซ้อนคู่กับส้ม ตะปูจะคู่กับอะไร

3. การคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ (Analysis of Organizational Principles) หมายถึง การค้นหาโครงสร้างระบบ เรื่องราว สิ่งของ และการทำงานต่างๆ ว่าสิ่งเหล่านั้น ดำรงอยู่ได้ในสภาพ เช่นนั้นเนื่องจากอะไร มีอะไรเป็นแกนหลัก มีหลักการอย่างไร มีเทคนิคอะไร หรือยึดถือคติใด มีสิ่ง ใดเป็นตัวเชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์หลักการเป็นการวิเคราะห์ที่ถือว่ามีความสำคัญที่สุด การที่จะ วิเคราะห์เชิงหลักการได้ดี จะต้องมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ องค์ประกอบและวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ จะทำให้สามารถสรุปเป็นหลักการได้ ประกอบด้วย

3.1 วิเคราะห์โครงสร้าง เป็นการค้นหาโครงสร้างของสิ่งต่างๆ การทำวิจัยมีกระบวนการ ทำงานอย่างไร สิ่งนี้บ่งบอกความคิดหรือเจตนาอะไร ส่วนประกอบของสิ่งนี้มีอะไรบ้าง

3.2 วิเคราะห์หลักการ เป็นการแยกแยะเพื่อค้นหาความจริงของสิ่งต่างๆ แล้วสรุป เป็นคำตอบหลักได้ หลักการของเรื่องนี้มีว่าอย่างไร

มาซาร์โน (Marzano, 2001) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย

1. ทักษะการจำแนก เป็นความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยต่างๆ ทั้งเหตุการณ์ เรื่องราว สิ่งของออกเป็นส่วนย่อยๆ ให้เข้าใจง่ายอย่างมีหลักเกณฑ์ สามารถบอกรายละเอียดของสิ่งต่างๆ ได้

2. ทักษะการจัดหมวดหมู่ เป็นความสามารถในการจัดประเภท จัดลำดับ จัดกลุ่มของสิ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน โดยยึดโครงสร้างลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นประเภทเดียวกัน

3. ทักษะการเชื่อมโยง เป็นความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไร

4. ทักษะการสรุปความหมาย หมายถึง ความสามารถในการจับประเด็นและสรุปผลจากสิ่งที่กำหนดให้ได้

5. การประยุกต์ เป็นความสามารถในการนำความรู้ หลักการ และทฤษฎีมาใช้ในการสถานการณ์ต่างๆ สามารถคาดการณ์ งบประมาณ พยากรณ์ ขยายความ คาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

สรุปได้ว่าลักษณะการคิดวิเคราะห์แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นความสามารถในการแยกแยะได้ว่าสิ่งใดจำเป็น สิ่งใดสำคัญ สิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด

2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการค้นหาความสัมพันธ์ของข้อมูลต่างๆ มีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร ข้อมูลมีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร

3. การคิดวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์ ส่วนสำคัญในเรื่องนั้นๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด มีอะไรเป็นแกนหลัก

องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548, 26) ได้จำแนกองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. ความสามารถในการตีความ การตีความ (Interpretation) หมายถึง การพยายามทำความเข้าใจและให้เหตุผลแก่สิ่งที่เราต้องการจะวิเคราะห์ เพื่อแปลความหมายที่ไม่ปรากฏโดยตรงของสิ่งนั้นเป็นการสร้างความเข้าใจและให้เหตุผลแก่สิ่งที่เราต้องการจะวิเคราะห์ เช่น การตีความจากความรู้ การตีความจากประสบการณ์ การตีความจากข้อเขียน

2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ เราจะคิดวิเคราะห์ได้ค่านั้นจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น เพราะความรู้จะช่วยในการกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์ แจกแจงและจำแนกได้ว่าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร มีองค์ประกอบย่อยๆ อะไรบ้าง มีกี่หมวดหมู่ จัดลำดับความสำคัญอย่างไรและรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุก่อให้เกิดอะไร

3. ความช่างสังเกต ช่างสงสัยและช่างถาม นักคิดเชิงวิเคราะห์จะต้องมี องค์ประกอบทั้งสามนี้ร่วมด้วย เพื่อนำไปสู่การคิดต่อเกี่ยวกับเรื่องนั้น การตั้งคำถามจะนำไปสู่ การสืบค้น ความจริง และเกิดความชัดเจนในประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์ ขอบเขตคำถามที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ จะยึดหลักการตั้งคำถามโดยใช้หลัก 5W1H คือ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How) คำถามเหล่านี้อาจไม่จำเป็นต้องใช้ทุกข้อ เพราะการตั้งคำถามมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจน ครอบคลุมและตรงประเด็นที่เราต้องการสืบค้น

4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล นักคิดวิเคราะห์ จะต้องมีความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล สามารถค้นหาคำตอบได้ว่า

- 4.1 อะไรเป็นสาเหตุให้เกิดสิ่งนี้
- 4.2 เรื่องนั้นเชื่อมโยงกับเรื่องนี้ได้อย่างไร
- 4.3 เรื่องนี้มีใครเกี่ยวข้องกับบ้าง เกี่ยวข้องกันอย่างไร
- 4.4 เมื่อเกิดเรื่องนี้ จะส่งผลกระทบต่ออย่างไรบ้าง
- 4.5 สาเหตุที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์นี้
- 4.6 องค์ประกอบใดบ้างที่นำไปสู่สิ่งนั้น
- 4.7 วิธีการ ขั้นตอนการทำให้เกิดสิ่งนี้
- 4.8 สิ่งนี้ประกอบด้วยอะไรบ้าง
- 4.9 แนวทางแก้ปัญหาที่มีอะไรบ้าง
- 4.10 ถ้าทำเช่นนี้ จะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต นอกจากนี้อาจจะเป็น คำถามอื่นๆ ที่มุ่ง

หมายการออกแรงทางสมองให้ต้องขบคิด อย่างมีเหตุมีผล เชื่อมโยงกับเรื่องที่เกิดขึ้น นักคิดเชิงวิเคราะห์ จึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล จำแนกแยกแยะ ได้ว่าสิ่งใดเป็นความจริง สิ่งใดเป็นความเท็จ สิ่งใดมีองค์ประกอบ ในรายละเอียดเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, 52) กล่าวว่าองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย

1. การตีความ ความเข้าใจ และให้เหตุผลแก่สิ่งที่ต้องการวิเคราะห์เพื่อแปลความของสิ่งนั้นขึ้นกับความรู้ประสบการณ์และค่านิยม
2. การมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์

3. การช่างสังเกต สงสัย ช่างถาม ขอบเขตของคำถาม ที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงวิเคราะห์ จะยึดหลัก 5W1H คือ ใคร (Who) อะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How)

4. การหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (คำถาม) ค้นหาคำตอบได้ว่า อะไรเป็นสาเหตุให้เรื่อนั้นเชื่อมกับสิ่งนี้ได้อย่างไร เรื่องนี้ใครเกี่ยวข้อง เมื่อเกิดเรื่องนี้ส่งผลกระทบต่ออย่างไรมีองค์ประกอบใดบ้างที่นำไปสู่สิ่งนั้น มีวิธีการ ขั้นตอนการทำให้เกิดสิ่งนี้อย่างไร มีแนวทางแก้ไขปัญหายังไงบ้าง ถ้าทำเช่นนี้จะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต ลำดับเหตุการณ์นี้ดูว่าเกิดขึ้นได้อย่างไรเขาทำสิ่งนี้ได้อย่างไร สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างไร

การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการที่ใช้ปัญญา หรือใช้ความคิดนำพฤติกรรม ผู้ที่คิดวิเคราะห์เป็น จึงสามารถใช้ปัญญานำชีวิตได้ในทุกๆ สถานการณ์ เป็นบุคคลที่ไม่โลกไม่เห็นแก่ตัว ไม่ยึดเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง มีเหตุผล ไม่มีอคติ มีความยุติธรรม และพร้อมที่จะสร้างสันติสุขในทุกโอกาส การคิดวิเคราะห์จะต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญสองเรื่อง คือ เรื่องความสามารถในการให้เหตุผลอย่างถูกต้องกับเทคนิคการตั้งคำถามเพื่อใช้ในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งทั้งสองเรื่องมีความสำคัญต่อการคิดวิเคราะห์เป็นอย่างยิ่ง (วนิช สุชาร์ตัน, 2547, 125)

สรุปได้ว่าการคิดเชิงวิเคราะห์ช่วยให้รู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องหลังของสิ่งที่เกิดขึ้นเข้าใจความเป็นมาเป็นไปของเหตุการณ์ต่างๆ รู้ว่าเรื่องนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง รู้ว่าอะไรเป็นอะไรทำให้เราได้ข้อเท็จจริงที่เป็นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา การประเมิน และการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นการพัฒนานิสัยนักคิดเชิงวิเคราะห์ จะต้องพัฒนาคนให้เป็นคนช่างสังเกต ช่างซักถาม ช่างสืบค้น ช่างคิด เพื่อหาคำตอบให้ตนเองได้อย่างละเอียด สมเหตุสมผล ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ

กระบวนการพัฒนาการคิดวิเคราะห์

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ดังนี้

ทิสนา เขมมณี (2551, 57) เสนอกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดขั้นสูงจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการคือ 1) การสังเกต 2) การเกิดความสงสัย 3) การเกิดความอยากรู้คำตอบ 4) การเสาะแสวงหาคำตอบ 5) การทดสอบคำตอบ 6) การสรุปคำตอบ

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2550, 32) ได้เสนอขั้นตอนการฝึกสมรรถภาพทางสมองเพื่อพัฒนาคุณภาพการคิดไว้ 4 ขั้นตอน คือ 1) ฝึกการคิดเป็นรายบุคคล 2) ฝึกเป็นกลุ่ม 3) ตรวจสอบคำตอบ 4) แนะนำแนวคิด หลักการ และเหตุผลจากการทำแบบฝึกหัดนั้นๆ ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ

สุวิทย์ มูลคำ (2550, 19) ได้สรุปว่า กระบวนการคิดวิเคราะห์มี 5 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ 2) กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ 3) กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ 4) พิจารณาแยกแยะ 5) สรุปคำตอบ

สรุปได้ว่าการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้วิธีการต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด แยกแยะ วัตถุประสงค์ กำหนดหลักการ สรุปคำตอบ ลงมือปฏิบัติ ประเมินปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานของตน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย

ทฤษฎีของการคิดวิเคราะห์

ในการสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ครูควรศึกษาทฤษฎี และเลือกใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ดังนี้

ทิสนา แคมมณี (2551, 17) ได้อธิบายเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการจัดเรียนรู้ตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget เชื่อว่า สติปัญญาของบุคคลมีการพัฒนาเป็นลำดับตามวัยดังนี้

1. ขั้นการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส (Sensor – Motor Period) เป็นขั้นพัฒนาการในวัย 0 – 2 ปี เด็กในวัยนี้มีความคิดตามการรับรู้และการกระทำ
2. ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Pre – Operational Period) เป็นขั้นพัฒนาการ ในวัย 2 – 7 ปี ความคิดของเด็กยังขึ้นกับการรับรู้และการกระทำเป็นส่วนใหญ่ และเริ่มเรียนรู้สัญลักษณ์และการใช้เหตุผลได้บ้าง
3. ขั้นการคิดแบบนามธรรม (Concrete Operational Period) เป็นขั้นพัฒนาการในวัย 7 – 11 ปี เด็กสามารถสร้างภาพในใจ คิดย้อนกลับ และเข้าใจความสัมพันธ์ของตัวเลข และสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น
4. ขั้นการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วง 11 – 15 ปี เด็กสามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมและคิดตั้งสมมติฐานได้

นอกจากนี้ Piaget ยังได้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นกระบวนการทางสติปัญญาไว้ว่า เด็กแต่ละคนมีอัตราการเจริญงอกงามแตกต่างกัน พัฒนาการการเรียนรู้ก็แตกต่างกัน พัฒนาการการเรียนรู้ก็แตกต่างกัน พัฒนาการที่สำคัญ คือ พัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ สังคมและทางร่างกาย พัฒนาการทางสติปัญญาเป็นผลจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมบุคคลเกิดการเรียนรู้จากกระบวนการซึมซับหรือดูดซึม (Assimilation) ข้อมูล และประสบการณ์ต่างๆ เข้าไปเชื่อมโยงกับโครงสร้างทางสติปัญญาเดิมของตน เป็นเหตุให้โครงสร้างเดิมเปลี่ยนไป แต่หากบุคคล

ไม่สามารถปรับประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิมให้เข้ากันได้ก็จะเกิดภาวะไม่สมดุล (Disequilibrium) ซึ่งบุคคลต้องใช้กระบวนการปรับสภาวะ (Accommodation) เข้าไปช่วย

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2548, 89) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการสอนคิดวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างข้อความและประสบการณ์เดิม ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เน้นใจความสำคัญของสาร เมื่อผู้อ่านรับสารแล้วโยงเข้าสู่ประสบการณ์เดิมเพื่อเปรียบเทียบและตัดสินใจยอมรับข้อมูลหรือไม่ ถ้ายอมรับจะเก็บข้อมูลไว้ในสมองเป็นความรู้ใหม่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์

2. ทฤษฎีวิเคราะห์ข้อความของสาร เน้นความสำคัญขององค์ประกอบย่อยของประโยค ผู้อ่านจะต้องวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษาและชนิดของคำ เพื่อให้เข้าใจความหมายได้ถูกต้อง

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2548, 4) กล่าวถึงทฤษฎีที่ใช้ในการคิดวิเคราะห์ได้แก่ ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์และทฤษฎีทางจิตวิทยา ซึ่งมีเป้าหมายของการสอนอ่านที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านหารายละเอียด และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน โดยการสอนผสมผสานกันระหว่างทฤษฎีทางภาษาศาสตร์และทฤษฎีทางจิตวิทยา ซึ่งพิจารณาทั้งลักษณะของธรรมชาติทางภาษาศาสตร์ที่มนุษย์พึงรับรู้และมีประสบการณ์ และจากวัสดุที่อ่านหรือสิ่งที่อ่านในชีวิตจริงและคำนึงถึงกระบวนการทางการอ่านและมนุษย์โดยธรรมชาติเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่าทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ที่นักการศึกษาได้นำเสนอไว้หลายวิธีสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการคิดวิเคราะห์ไปใช้ประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ครูต้องศึกษาทฤษฎีและเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์

มีผู้ได้กล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ดังนี้

1. แนวการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของกรมวิชาการ

กรมวิชาการ (2546, 209) ให้แนวคิดการอ่านเชิงวิเคราะห์ในชั้นต่างๆ ที่ครูสามารถฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ได้จากสาระการอ่าน ได้แก่

1) การวิเคราะห์คำ การวิเคราะห์ประโยค
2) การตีความเนื้อหาของหนังสือ เช่น ตีความหมายของคำสำคัญ ข้อความ คั่นหาประโยคสำคัญ การสรุปความคิดสำคัญที่สุดของผู้เขียน และตัดสินใจว่า อะไรคือ การแก้ปัญหาของผู้เขียน

3) การวิเคราะห์ทัศนระของผู้แต่ง การอ่านวิเคราะห์รส

4) การอ่านเพื่อวิเคราะห์ขอบเขตของปัญหาและการตีความเนื้อหาของข้อความ

กรมวิชาการ (2546, 216) กล่าวว่า การสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ ครูควรจัดเตรียมเนื้อหา เรื่องราว หรือข้อความต่างๆ โดยจัดเตรียมเองหรือมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาหรือรวบรวมมา แต่เนื้อหาหรือเรื่องราว นั้นต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วย เช่น ฝึกให้นักเรียนแยก ข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นก็ควรนำมาจากข่าวหรือบทความในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งแนว การจัดการเรียนการสอน อาจใช้วิธีการดังนี้

- 1) ให้นักเรียนอ่านข้อความสั้นๆ แล้ววิเคราะห์คำที่ผู้เขียนใช้ว่า คำใดมีความหมาย คำใดใช้ผิดหน้าที่ คำใดใช้ไม่เหมาะสม หรือไม่ชัดเจน พร้อมทั้งให้ตัวอย่างแนวทางแก้ไข
- 2) ให้นักเรียนอ่านเรื่องราวสั้นๆ แล้ววิเคราะห์ประโยคที่ผู้เขียนใช้ว่า มีความถูกต้อง ชัดเจนหรือไม่ การเรียงลำดับความในประโยคถูกต้องหรือไม่ใช่ประโยคกะทัดรัดหรือไม่ใช้คำ ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็นหรือไม่ นักเรียนมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงอย่างไร ครูให้นักเรียน อ่านเรื่องสั้นๆ แล้ววิเคราะห์ทีละเรื่องก็ได้ สิ่งสำคัญเนื้อหาต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์
- 3) ให้นักเรียนอ่านบทความสั้นๆ แล้ววิเคราะห์ทัศนระของผู้แต่งว่าเป็นความคิดที่มี เหตุผลน่าเชื่อถือ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง หรือแสดงทัศนะเชิงพ้อฝัน

2. กิจกรรมตามแนวคิดทฤษฎีของ Bloom การคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Bloom (1976 อ้างถึงใน ลักขณา สิริวัฒน์, 2549, 73) เป็นลักษณะของการคิดวิเคราะห์ในรูปแบบความสามารถ ในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์เรื่องราวหรือเนื้อหาต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผลและที่เป็นเหตุอย่างนั้นอาศัยหลักการอะไร การวิเคราะห์แบ่งแยกประเด็นที่สำคัญออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง การแยกแยะสิ่งที่กำหนดมาให้ว่า อะไรสำคัญ หรือจำเป็น หรือมีบทบาทที่สุด ตัวไหนเป็นเหตุ ตัวไหนเป็นผล

2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง การค้นหาว่าความสำคัญย่อยๆ ของเรื่องราว หรือเหตุการณ์นั้นเกี่ยวพันกันอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร

2.3 วิเคราะห์หลักการ หมายถึง การค้นหาโครงสร้างและระบบของวัตถุสิ่งของเรื่องราว และการกระทำต่างๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นรวมกันจนดำรงสภาพเช่นนั้นอยู่ได้เนื่องจากอะไร โดยยึดอะไร เป็นหลักเป็นแกนกลาง มีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง ยึดถือหลักการใด มีเทคนิคอย่างไรหรือยึดคติใด สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นการจัดกิจกรรมการอ่านคิดวิเคราะห์ด้วยกิจกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมโดยใช้คำถาม SWI H ของสูวิทย์ มูลคำ (2547 ก, 21) แบ่งแยกย่อยตามประเภทของเนื้อหาที่วัด ออกเป็น 2 ประเภท ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีของ Benjamin Bloom คือ

2.3.1 การวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นการถามให้ค้นหาเหตุผลคุณลักษณะเด่นของเรื่องราวในแง่มุมต่างๆ ตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้เป็นการวิเคราะห์ว่าสิ่งที่มีอยู่นั้นอะไรสำคัญหรือจำเป็นหรือมีบทบาทที่สุด ตัวไหนเป็นเหตุ ตัวไหนเป็นผล เหตุผลใดถูกต้องและเหมาะสมที่สุด

2.3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการหาความสัมพันธ์ หรือความเกี่ยวข้อง ส่วนย่อยในปรากฏการณ์หรือเนื้อหาหนึ่งเพื่ออุปมาอุปมัย หรือค้นหาว่าแต่ละเหตุการณ์นั้นมีความสำคัญอะไรที่ไปเกี่ยวพันกัน การวิเคราะห์ความสำคัญ จากที่กล่าวมา ทฤษฎีของ Bloom ได้แก่การวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการไม่ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังนั้น นอกจากทฤษฎีของ Bloom แล้ว เราจำเป็นต้องวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นพื้นฐานก่อนการวิเคราะห์ความสำคัญ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ต่อไป ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบชุดการสอนการอ่านคิดวิเคราะห์ให้นักเรียนวิเคราะห์องค์ประกอบก่อนแล้วจึงวิเคราะห์ความสำคัญ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์จากเรื่องที่อ่าน ส่วนการวิเคราะห์หลักการไม่ได้นำมาจัดกิจกรรมแต่จะเสริมในขั้นสรุปในแผนจัดการเรียนรู้

การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, 41) กล่าวว่า การวัดความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยๆ ของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อหาต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีจุดมุ่งหมายหรือประสงค์สิ่งใดแต่ละเหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไรบ้างและเกี่ยวพันกันโดยอาศัยหลักการใดในการคิดวิเคราะห์เป็นการวัดความสามารถ ในการแยกแยะ แจกแจงรายละเอียด เรื่องราวความคิด การปฏิบัติออกเป็นส่วนย่อยๆ โดยอาศัยหลักการหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริง ผู้วิจัยได้แนวทางในการสร้างแบบทดสอบและแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (อ้างถึงใน เคียงเพ็ญ พรหมพล, 2551, 90) ที่ได้กำหนดขั้นตอนการวัดและประเมินผลไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของแบบวัด แบบวัดมีจุดมุ่งหมายสำคัญของการสร้างแบบวัดความสามารถทางการคิด การวัดนั้นมุ่งติดตามความก้าวหน้าของความสามารถทางการคิด (Summative) สำหรับการตัดสินใจ รวมทั้งการแปลผลการวัด เน้นการเปรียบเทียบกับมาตรฐานของกลุ่ม หรือต้องการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้

2. กำหนดกรอบของการวัดและนิยามเชิงปฏิบัติการ ควรศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดตามจุดมุ่งหมาย ที่ต้องการ ผู้พัฒนาแบบวัดควรเลือกแนวคิดหรือทฤษฎีที่เหมาะสมกับบริบทและจุดมุ่งหมาย ที่ต้องการเป็นหลัก และศึกษาให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อกำหนดโครงสร้างหรือองค์ประกอบของความสามารถทางการคิดตามทฤษฎีและให้นิยามคำศัพท์ ของแต่ละ

องค์ประกอบเชิงรูปธรรมและพฤติกรรมที่สามารถบ่งชี้ถึงลักษณะแต่ละองค์ประกอบของการคิดนั้นได้

3. สร้างผังข้อสอบ เป็นการกำหนดเค้าโครงแบบวัดความสามารถทางการคิดที่ต้องการสร้างให้ครอบคลุมโครงสร้าง หรือองค์ประกอบใดบ้างตามทฤษฎีและกำหนดว่า แต่ละส่วนมีน้ำหนักความสำคัญมากน้อยเพียงใด

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ประเมินผลความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดและทฤษฎีของ Bloom (Bloom, 1976 อ้างถึงใน อัญญารัตน์ เจริญพุดผินาถ, 2546, 22) ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เนื้อหา องค์ประกอบ หรือความสำคัญของเรื่องราว 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือข้อมูล 3) การวิเคราะห์หลักการตามเกณฑ์ที่ใช้

สรุปได้ว่าการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์จะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของแบบวัด กำหนดกรอบของการวัดและนิยามเชิงปฏิบัติการ และสร้างผังข้อสอบ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และกรอบแนวคิดทฤษฎีการประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ซึ่งจะต้องประเมินทักษะทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เนื้อหา องค์ประกอบ หรือความสำคัญของเรื่องราว 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือข้อมูล 3) การวิเคราะห์หลักการ ตามเกณฑ์ที่ใช้ในการแสดง ความสัมพันธ์ แต่สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะประเมินเฉพาะด้าน การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ความสำคัญตามแนวคิดของBloom รวมทั้งประเมินการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่ใช้พัฒนาผู้เรียน

เทคนิคการคิดวิเคราะห์ 5W1H

การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการคิดวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน โดยใช้เทคนิคคำถาม 5W1H

สุวิทย์ มูลคำ (2550, 19) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน เป็นสื่อกระบวนการที่สามารถฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์เนื้อหา จากเรื่องราว เหตุการณ์ ข่าว บทความ สิ่งพิมพ์ วารสารตำรา และเนื้อหาจากหนังสือได้เป็นอย่างดี ดังนั้น การจัดการเรียนรู้สาระภาษาไทย ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร คู่มือครู และหนังสือภาษาไทยสาระการเรียนรู้พื้นฐานชุด ภาษาเพื่อชีวิตภาษาพาทีและวรรณคดีลำนำ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จึงมีความเหมาะสมที่ครูผู้สอน สามารถจัดการเรียนรู้ที่สนองตอบแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนที่มีกระบวนการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดของกระบวนการคิดวิเคราะห์ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ ของ เรื่องราว หรือ เหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นมา เพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์ หรือสถานการณ์จากข่าว ของจริง หรือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหา ของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งอาจกำหนดเป็นคำถาม หรือกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาความจริง สาเหตุ หรือความสำคัญ เช่น เรื่องราว เหตุการณ์ที่ต้องการสื่อหรือบอกอะไร ที่สำคัญที่สุด

ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับใช้แยก ส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอาจเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้าย คลึงกันหรือขัดแย้งกัน

ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะ เป็นการพินิจวิเคราะห์ทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ ออกเป็นส่วนย่อยๆ โดยอาจใช้เทคนิคคำถาม 5W1H ประกอบด้วย What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) Who (ใคร) และ How (อย่างไร)

ขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญที่สุดเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบ หรือตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

เนื่องจากสาระภาษาไทยในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นขั้นเริ่มต้นการเรียนรู้ทางภาษา ที่ประกอบไปด้วย ทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน ที่จะต้องมีกระบวนการฝึกทักษะดังกล่าว ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปลูกฝังทักษะขั้นพื้นฐานทางภาษาให้กับผู้เรียนที่สำคัญยิ่ง ดังนั้นในการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบกระบวนการคิดวิเคราะห์ 5 ขั้นตอนที่มีเทคนิคการคิดวิเคราะห์ โดยใช้คำถามดังกล่าวมาใช้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา

เทคนิควิธีการสอนสร้างเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคคำถาม 5W1H

นักวิชาการกล่าวถึงเทคนิคการสอนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ไว้ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2548, 97) กล่าวว่าโดยสรุปว่า เทคนิคการตั้งคำถามอยู่ในขอบข่าย “5 Ws 1H” การคิดเชิงวิเคราะห์แท้จริงคือการตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับความสงสัยใคร่รู้ของผู้ถาม เมื่อเห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว อยากรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นมากขึ้นในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงใหม่ๆ ความเข้าใจใหม่ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการอธิบาย การประเมินการแก้ปัญหาขอบเขตของคำถามเชิง วิเคราะห์และการตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น ขอบเขตของคำถามเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการจำแนก แยกแยะองค์ประกอบและการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างเรื่องที่วิเคราะห์ โดยใช้คำถาม

ในขอบข่าย “ 5 Ws 1H” เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำความจริงในเรื่องนั้นๆ ทุกแง่ทุกมุม โดยตั้งคำถาม ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) อย่างไร (How) เพราะเหตุใด/ทำไม (Why)

อเนก พ.อนุคุณบุตร (2547, 62) กล่าวไว้ดังนี้ การสอนให้คิดแบบวิเคราะห์มุ่งหมายให้นักเรียนคิดอย่างแยกแยะได้ และคิดได้อย่างคล่องแคล่ว หรือมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ได้ขั้นแรก ครูผู้สอนต้องรู้จักความคิดแบบวิเคราะห์นี้อย่างดีเสียก่อน ขั้นต่อไป จึงพิจารณาการคิดแบบนี้เข้าไปในกระบวนการเรียนการสอนไม่ว่าจะใช้ระเบียบวิธีสอน เทคนิคการสอนแบบใด โดยแบ่งแนวทางการคิดในรูปกิจกรรมหรือคำถามให้พัฒนาการคิดแบบวิเคราะห์ขึ้นในตัวนักเรียน การสอนการคิดวิเคราะห์ประกอบด้วย

1. การสอนการคิดวิเคราะห์แยกองค์ประกอบ (Analysis of elements) มุ่งให้นักเรียนคิดแบบแยกแยะว่าสิ่งสำเร็จรูปหนึ่งมีองค์ประกอบอะไร มีแนวทางดังนี้

1.1 วิเคราะห์ชนิด โดยมุ่งให้นักเรียนคิดและวินิจฉัยว่า บรรดาข้อความ เรื่องราว เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ใดๆ ที่พิจารณาอยู่นั้น จัดเป็นชนิดใด ประเภทใด ลักษณะใด ตามเกณฑ์หรือหลักการใหม่ที่กำหนด เช่น เสียชีพอย่าเสียสัตย์ ให้นักเรียนคิด (ช่วยกันคิด) ว่าเป็นข้อความชนิดใด และเพราะอะไรตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ใหม่เหมือนในตำรา จุดสำคัญของการสอนให้คิดแบบวิเคราะห์ชนิดก็คือ ต้องให้เกณฑ์ใหม่และบอกเหตุผลที่จัดชนิดตามเกณฑ์ใหม่ที่กำหนด

1.2 วิเคราะห์สิ่งสำคัญ มุ่งให้คิดแยกแยะและวินิจฉัยว่าองค์ประกอบใด สำคัญหรือไม่สำคัญ เช่น ให้ค้นหาสาระสำคัญ แก่นสาร ผลลัพธ์ ข้อสรุป จุดเด่น จุดด้อย

1.3 วิเคราะห์เลขนัย มุ่งให้คิดค้นหาสิ่งที่ปรากฏไว้ แฝงเร้นอยู่มิได้บ่งบอกไว้ตรงๆ แต่มีร่องรอยส่งให้ เห็นว่ามีความจริงนั้นซ่อนอยู่

2. การสอนการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of relationships) มุ่งให้นักเรียนคิดแบบแยกแยะว่า มีองค์ประกอบใดสัมพันธ์กัน สัมพันธ์กันแบบใด สัมพันธ์ตามกันหรือกลับกัน สัมพันธ์กันสูงต่ำเพียงไร มีแนวทางดังนี้

2.1 วิเคราะห์ชนิดความสัมพันธ์ มุ่งให้คิดแบบค้นหาชนิดของความสัมพันธ์ว่า สัมพันธ์แบบตามกันกลับกัน ไม่สัมพันธ์กัน ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบกับองค์ประกอบ องค์ประกอบกับเรื่องทั้งหมด เช่น มุ่งให้คิดแบบค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งใดสอดคล้องกับไม่สอดคล้องกับเรื่องนี้คำกล่าวใดสรุปผิด เพราะอะไร ข้อเท็จจริงใดไม่สมเหตุสมผลเพราะอะไร ข้อความในย่อหน้าที่เกี่ยวข้องอย่างไรกับข้อความทั้งเรื่องร้อยละกับเศษส่วน ทศนิยม เหมือนและต่างกันอย่างไรบ้าง

2.2 วิเคราะห์ขนาดของความสัมพันธ์ โดยมุ่งให้คิดเพื่อค้นหาขนาด ระดับของความสัมพันธ์ เช่น สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับมากที่สุด (น้อยที่สุด) กับสิ่งใด

2.3 วิเคราะห์ขั้นตอนของความสัมพันธ์ มุ่งให้คิดเพื่อค้นหาลำดับขั้นของความสัมพันธ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่เป็นเรื่องแปลกใหม่ เช่น สิ่งใดเป็นปฐมเหตุ ค้นกำเนิดของปัญหา เรื่องราวเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ สิ่งใดเป็นผลที่ตามมา ผลสุดท้ายของเรื่องราว เหตุการณ์ ปรากฏการณ์

2.4 วิเคราะห์วัตถุประสงค์และวิธีการ มุ่งให้คิดและค้นหาการกระทำ พฤติกรรม พฤติการณ์ มีเป้าหมายอะไร เช่น ให้คิดและค้นหาว่าการกระทำนั้นเพื่อบรรลุผลอะไร ผลคือเกิดวินัยในตนเอง ความไพเราะของคนตรีขึ้นอยู่กับอะไร ขึ้นอยู่กับจังหวะความตอนที่...เกี่ยวข้องกับอย่างไรกับวัตถุประสงค์ของเรื่อง ผลคือสนับสนุน หรือขยายความ

2.5 วิเคราะห์สาเหตุและผลที่เกิดตามมา มุ่งให้คิดแบบแยกแยะให้เห็นความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ซึ่งเป็นขอดปรารถนาประการหนึ่งของการสอนให้คิดเป็น คือ คิดหาเหตุและผล ได้ดีเช่น ให้คิดและค้นหาว่าสิ่งใดเป็นผลของ... (สาเหตุ) สิ่งใดเป็นเหตุของ... (ผล) ตอนใดเป็นสาเหตุที่สอดคล้องกับ... เป็นผลขัดแย้งกับข้อความ ...เหตุการณ์คู่ใดสมเหตุสมผล เป็นตัวอย่างสนับสนุน

2.6 วิเคราะห์แบบความสัมพันธ์ โดยให้ค้นหาแบบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 สิ่งแล้วบอกแบบความสัมพันธ์นั้น หรือเปรียบเทียบกับความสัมพันธ์อื่นๆ ที่คล้ายกัน ทำนองเดียวกัน ในรูปอุปมาอุปไมย เช่น เซนติเมตร : เมตร อธิบายได้ว่า เซนติเมตรเป็นส่วนย่อยของเมตร เพราะฉะนั้นเซนติเมตร : เมตร คล้ายกับ ลูก : แม่

3. การสอนคิดวิเคราะห์หลักการ (Analysis of Organizational Principles) มุ่งให้นักเรียนคิดอย่างแยกแยะจนจับหลักการได้ว่า สิ่งสำเร็จรูปกลุ่มองค์ประกอบต่างๆ อยู่ในระบบใด คือหลักการอะไร ขั้นตอนการวิเคราะห์หลักการต้องอาศัยการวิเคราะห์ขั้นต้น คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์เสียก่อน กล่าวคือ ต้องแยกแยะสิ่งสมบูรณ์หรือระบบให้เห็นว่าองค์ประกอบสำคัญมีหน้าที่อย่างไร และองค์ประกอบเหล่านั้นเกี่ยวข้องกับพาดพิง อาศัยสัมพันธ์กันอย่างไร พิจารณาจนรู้ความสัมพันธ์ตลอดจนสามารถสรุป จับหัวใจ หรือหลักการได้ว่าการที่ทุกส่วนเหล่านั้นสามารถทำงานร่วมกัน เกาะกลุ่มกันค้ำกันจนเป็นระบบอยู่ได้ เพราะหลักการใด ผลที่ได้เป็นการวิเคราะห์หลักการ (Principle) ซึ่งเป็นแบบวิเคราะห์การสอนให้คิดแบบวิเคราะห์หลักการเน้นการสอนวิเคราะห์ดังนี้

3.1 วิเคราะห์โครงสร้าง มุ่งให้นักเรียนคิดแบบแยกแยะแล้วค้นหาโครงสร้างของสิ่งสำเร็จรูปนั้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาใหม่ เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ข้อความ การทดลอง เช่น การค้นคว้านี้ (ทดลอง เนื้อเรื่องนี้ การพิสูจน์) ดำเนินการแบบใดคำตอบคือ นิยามแล้วพิสูจน์-ตั้งสมมติฐาน

แล้วตรวจสอบข้อความนี้ (คำพูด จดหมาย รายงาน) มีลักษณะใด โฆษณาชวนเชื่อเรื่องนี้มีการนำเสนอ เช่นไร – ชูให้กลัวแล้วปล่อยให้หลง

3.2 การวิเคราะห์หลักการ มุ่งให้นักเรียนคิดแบบแยกแยะแล้วค้นหาความจริงแท้ของสิ่งนั้น เรื่องราว นั้น สิ่งสำเร็จรูปนั้น โดยการคิดหาหลักการ เช่นหลักการสำคัญของเรื่องนี้ว่ามีอย่างไร- ยึดความเสมอภาคระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์เหตุการณ์ครั้งนี้ดูกลามมากขึ้น (สงบ รุนแรง) เนื่องจากอะไรคำโฆษณา (แถลงการณ์ การกระทำ) ใช้วิธีใดจงใจให้ความหวัง

ชาตรี สารานู (2548, 40) ได้กล่าวถึง เทคนิคการปูพื้นฐานให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ได้ สามารถสรุปรายละเอียดดังนี้

1. ครูจะต้องฝึกให้เด็กหัดคิดตั้งคำถาม โดยยึดหลักสากลของคำถาม คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร เพราะเหตุใด อย่างไร โดยการนำสถานการณ์มาให้ให้นักเรียนฝึกค้นคว้าจากเอกสารที่ใกล้ตัว หรือสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งคำถามเอง โดยสอนวิธีตั้งคำถามแบบวิเคราะห์ ในเบื้องต้น ฝึกทำบ่อยๆ นักเรียนจะฝึกได้เอง

2. ฝึกหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล โดยอาศัยคำถามเจาะลึกเข้าไป โดยใช้คำถามที่ซึบไปถึงเหตุและผลกระทบที่จะเกิด ฝึกจากการตอบคำถามง่ายๆ ที่ใกล้ตัวนักเรียนจะช่วยให้เด็กๆ นำตัวเองเชื่อมโยงกับเหตุการณ์เหล่านั้นได้ดี ที่สำคัญครูจะต้องกระตุ้นด้วยคำถามย่อยให้นักเรียนได้คิดบ่อยๆ จนเป็นนิสัย เป็นคนช่างคิด ช่างถาม ช่างสงสัยก่อน แล้วพฤติกรรมศึกษาวิเคราะห์ก็จะเกิดขึ้นแก่นักเรียน

สุวิทย์ มูลคำ (2550, 21) ได้กล่าวถึงเทคนิคการวิเคราะห์ไว้ดังนี้ การคิดวิเคราะห์เป็นการใช้สมองซีกซ้ายเป็นหลัก เน้นคิดเชิงลึกจากเหตุไปสู่ผลเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล เชิงเงื่อนไข การจัดลำดับความสำคัญ และเชิงเปรียบเทียบ แต่เทคนิคที่ง่ายคือ SWIH เป็นที่นิยม ใช้คำตอบ What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) Who (ใคร) How (อย่างไร) ชัดเจนในแต่ละเรื่อง ทำให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ นิยมใช้เทคนิคคำถามในช่วงต้นหรือช่วงเริ่มต้น การคิดวิเคราะห์

นอกจากนี้ ไพรินทร์ เหมบุตร (2549, 3) ได้บอกวิธีการและขั้นตอนในการฝึกคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษาข้อมูลหรือสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์
2. กำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายของการคิดวิเคราะห์
3. แยกแยะแจกแจงรายละเอียดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์
4. ตรวจสอบโครงสร้างหรือความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบใหญ่และย่อย
5. นำเสนอข้อมูลการคิดวิเคราะห์
6. นำผลมาวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ตามเป้าหมาย

บลูม (Bloom, 1961 อ้างถึงใน ประทีป ยอดเกตุ, 2550, 30) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นการคิดตอนต้น และได้เรียบเรียงลำดับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นง่ายไปสู่พฤติกรรมที่ซับซ้อน มีอยู่ 6 ระดับขั้นดังนี้ ระดับความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าจากการศึกษาเทคนิคการสอนทางการคิดวิเคราะห์ สรุปได้ว่า เทคนิคในการสอนคิดวิเคราะห์ ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจความคิดแบบวิเคราะห์ จึงนำไปผสมผสานเทคนิค คำถาม “5W 1H” โดยการเปิดโอกาสให้เด็กตั้งคำถามตามเทคนิคดังกล่าวบ่อยๆ จนเป็นนิสัย เป็นคนช่างคิด ช่างถาม ช่างสงสัย แล้วพฤติกรรมวิเคราะห์ก็จะเกิดขึ้นกับนักเรียน เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำความจริงในเรื่อง

สรุปได้ว่าเทคนิคการสอนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ จะต้องให้นักเรียนคิดอย่างแยกแยะ คิดได้อย่างคล่องแคล่ว หรือมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น ขอบเขตของคำถามเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบและการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างเรื่องที่วิเคราะห์ โดยใช้คำถามในขอบข่าย “5 Ws 1H” เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำข้อมูลในเรื่องนั้นๆ โดยตั้งคำถาม ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) อย่างไร (How) ทำไม (Why)

แนวคิดการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคคำถาม 5W1H

ได้มีผู้ให้ความหมายของการวางแผน (Planning) หลายท่านด้วยกัน ซึ่งในหัวข้อนี้จะยกตัวอย่างมา 4 ท่านด้วยกัน คือ

ฟรีเมอนต์ อี.คาสต์ (Fremont E.Kast) และเจมส์ อี. โรเซนวิก (James E.Rosenzweig) ได้อธิบายว่า การวางแผน คือ กระบวนการของการพิจารณาตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร มีการเลือกวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น

ฮาโรลด์ คูนต์ (Harold Koontz) และซีรียล์ โอดอนเนลล์ (Cyril O'Donnell) ได้อธิบายถึงการวางแผนว่า เป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อใด และใครเป็นผู้กระทำ ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นการเชื่อมสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้เชื่อมต่อไปในอนาคตตามที่ต้องการ

เฮช.จี.ฮิกส์ (H.G.Hicks) ซึ่งได้อธิบายว่า การวางแผนเป็นหน้าที่ทางการบริหารประการแรกที่กระทำเพื่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ การที่จะวางแผนให้ได้ผลสำเร็จนั้น จะต้องมี การวิเคราะห์ข้อมูลจากอดีต การตัดสินใจในปัจจุบันและหาการประเมินผลในอนาคตด้วย

เอลเบิร์ต วอห์ลสแตเตอร์ (Elbert Wohlstetter) อธิบายว่าการวางแผน หมายถึง วิธีการที่จำเป็นของการทำให้การตัดสินใจก้าวหน้า และเป็นสิ่งที่จะต้องมียู่ก่อนกระทำ ทั้งนี้การวางแผนเพื่อที่จะตอบคำถาม 2 ข้อดังต่อไปนี้คือ 1) ความมุ่งหมายขององค์กรคืออะไร และ 2) อะไรคือวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จของความมุ่งหมายนั้น ดังนั้น การวางแผนจึงเป็นเรื่องที่ต้องหาอย่างต่อเนื่องและต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ และสามารถหาหนทางเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้

อนันต์ เกตุวงศ์ (2541, 24) ได้อธิบายเกี่ยวกับแผนและการวางแผนไว้ดังนี้

1. การวางแผน คือ กระบวนการที่เกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การกำหนดมาตรการในการไปถึงวัตถุประสงค์ สร้างแผนเพื่อผสมผสานและประสานกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน จากข้อความนี้แยกแยะได้ว่า

1.1 แผนเป็นกระบวนการ คือ ต้องมีขั้นมีตอน อะไรที่เกิดขึ้นครั้งเดียวไม่ใช่กระบวนการ ต้องมีการเริ่มต้นขั้นที่ 1, 2, 3, 4 จนถึงขั้นสุดท้าย

1.2 กระบวนการนั้นเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ เพราะฉะนั้นในแผนจะต้องมีวัตถุประสงค์

1.3 แผนกำหนดยุทธศาสตร์ในการไปถึงวัตถุประสงค์ ในแผนพูดถึงยุทธศาสตร์ด้วย

1.4 ในแผนมีการสร้างแผน เพื่อผสมผสานประสานกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน ในแผนนั้นอาจจะมีโครงการ กิจกรรมมากมาย แผนอาจจะพูดถึงการประสานให้กิจกรรมเหล่านั้นผสมผสานกันเพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์

2. แผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้า ในการเลือกทางเลือกที่เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะวัตถุประสงค์หรือวิธีการกระทำโดยทั่วไป เป็นการตอบคำถามต่อไปนี้คือ จะทำอะไร ทำไมต้องทำ ใครบ้างที่เป็นผู้กระทำ กระทำเมื่อใด จะกระทำที่ไหนบ้าง และจะกระทำอย่างไร

ในแผนจะต้องมีตัวเลือก หรือวิธีการหลายๆ อย่าง ในการเลือกเพื่อตอบคำถาม What, When, Who, Where, Why and How (5W,1H) เพราะฉะนั้น จากสองความหมายที่อนันต์ เกตุวงศ์ ให้ไว้จะมีคำที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนอยู่คือ

- 1) ต้องเป็นกระบวนการ
- 2) ต้องมีวัตถุประสงค์
- 3) ต้องมีการกำหนดวิธีการ
- 4) ต้องมีการประสานงาน
- 5) มีการตัดสินใจ เพื่อตอบคำถาม 5W, 1H

จากคำอธิบายของนักวิชาการทั้ง 5 ท่าน พอจะสรุปได้ว่าการวางแผนมีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการด้วยกันคือ

1. การวางแผนเป็นกระบวนการ (Process) กระบวนการในที่นี้หมายถึงกิจกรรมที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งเกิดขึ้นในหน่วยเดียวกัน ซึ่งต้องการทั้งทรัพยากรและพลังงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมให้ดำเนินไปได้

2. การจัดเตรียม (Preparing) การวางแผนเป็นการเตรียมกิจกรรมชุดหนึ่งของการตัดสินใจเพื่อให้ได้รับการอนุมัติและดำเนินการโดยองค์กรอื่นๆ

3. การวางแผนเป็นการเตรียมการตัดสินใจชุดหนึ่ง (a Set) การวางแผน หมายถึง การตัดสินใจประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สัมพันธ์กันเป็นระบบ

4. การตัดสินใจเพื่อการกระทำ (Decisions for Action) การวางแผนเป็นการมุ่งสู่การกระทำ เป็นสำคัญ โดยมีผลงานเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามมา เช่น การพัฒนาการบริหาร การพัฒนาการตัดสินใจ และการฝึกอบรมให้คนทำงานร่วมกัน เป็นต้น

5. ในอนาคต (In the Future) การวางแผนมีลักษณะที่สำคัญ คือ การมุ่งสู่อนาคต จึงมีการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต ภายใต้อิทธิพลของความไม่แน่นอน และเงื่อนไขต่างๆ

6. การมุ่งสู่การทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Directed at Achieving Goals) การวางแผน จะไม่สามารถดำเนินการได้ถ้าขาดวัตถุประสงค์ เพราะวัตถุประสงค์เป็นตัวกำหนดทิศทาง จุดหมายปลายทางของการกระทำเป็นกระบวนการดังที่ได้กล่าวในข้อ 1

7. ใช้วิธีการที่ให้ผลงานสูง (By Optimal Means) ทั้งนี้เนื่องจากว่ากระบวนการวางแผน เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการกับเป้าหมาย (Mean/end Analysis) เพื่อที่จะเลือกวิธีการ ที่จะให้ผลเกิดขึ้นตามเป้าหมายมากที่สุด

สรุปได้ว่าการวางแผนเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกทางเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์หรือวิธีการกระทำ ซึ่งจะตอบคำถามต่อไปนี้คือ

1. จะทำอะไร
2. ทำไมจึงต้องทำ
3. ใครบ้างที่จะเป็นผู้กระทำ
4. จะกระทำเมื่อใด
5. จะกระทำที่ไหน
6. จะทำกันอย่างไร

ซึ่งจะเห็นว่ามี 5 W และ 1 H ที่บุคคลทั่วไป ซึ่งในที่นี้คือ ครูและนักเรียน จะสามารถตอบคำถาม 5 W ได้ โดยอาศัยความรู้ ทักษะและประสบการณ์กว้างๆ ส่วน 1 H ที่ว่านั้นจะต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้าน ดังนั้นหากพิจารณาตามหลักการวางแผน จะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งจะเป็นหลักของการตัดสินใจในทุกเรื่องที่จะกระทำต่อไป กล่าวคือ การตัดสินใจใดๆ ก็ตาม ก็เพื่อที่จะทำให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพราะเมื่อมีการกำหนดวัตถุประสงค์แล้วจะต้องมีการกระทำเพื่อให้เกิดผล จึงอาจกล่าวได้ว่าโดยหลักการแล้วการวางแผนจึงต้องมีวัตถุประสงค์ มีเป้าหมาย มีการตัดสินใจที่มีเหตุมีผล มีการกระทำตามแผนและให้บังเกิดผลตามต้องการได้

เทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H

การตั้งคำถาม หมายถึง กระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ตรงประเด็นหรือสอดคล้องกับความต้องการในการเรียนรู้ เป็นการพัฒนาทางความคิดของนักเรียนและถ่ายทอดออกมาในลักษณะการตอบ การอธิบาย การชี้แจงหรือการอภิปราย

การตั้งประเด็นถามตอบเพื่อให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยใช้คำถาม 5W1H ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคำถาม 6 ประเภทตามแนวคิดของบลูม วิทวอล์น ชัดติยะมาน และอมลวรรณ วีระธรรมโม (2549, 85) ได้กล่าวไว้และมีความสอดคล้องกับระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

1. What (อะไร) ปัญหาหรือสาเหตุที่เกิดขึ้น เช่น เกิดอะไรขึ้นบ้าง มีอะไรเกิดขึ้นบ้าง กับเหตุการณ์นี้ หลักฐานที่สำคัญที่สุดคืออะไร สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นี้คืออะไร
2. Where (ที่ไหน) สถานที่หรือตำแหน่งที่เกิดเหตุ เช่น เรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหน เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นที่ใดมากที่สุด
3. When (เมื่อไร) เวลาที่เหตุการณ์การณั้่นได้เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้น เช่น เหตุการณ์น่าจะเกิดขึ้นเมื่อไร เวลาใดบ้างที่สถานการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นได้
4. Why (ทำไม) สาเหตุหรือมูลเหตุที่ทำให้เกิดขึ้น เช่น เหตุใดต้องเป็นคนนี้เป็นเวลานี้ เป็นสถานที่นี้ เพราะเหตุใดเหตุการณ์นี้จึงเกิดขึ้น ทำไมจึงเกิดเรื่องนี้
5. Who (ใคร) บุคคลสำคัญที่เป็นตัวประกอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่น ใครอยู่ในเหตุการณ์บ้าง ใครน่าจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์เช่นนี้บ้าง ใครน่าจะเป็นคนที่ทำให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้มากที่สุด
6. How (อย่างไร) รายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วหรือกำลังจะเกิดขึ้น ว่ามีความเป็นไปได้ในลักษณะใด เช่น เขาทำสิ่งนี้ได้อย่างไร ลำดับเหตุการณ์นี้ดูว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นได้อย่างไร มีหลักในการพิจารณาคนคืออย่างไรบ้าง

นอกจากการใช้เทคนิค 5W1H แล้วสามารถที่จะใช้เทคนิคในการตั้งคำถามในลักษณะอื่นได้ เช่น

1. คำถามเกี่ยวกับจำนวน เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีผู้เกี่ยวข้องจำนวนกี่คน
2. คำถามเชิงเงื่อนไข เช่น ถ้า...จะเกิด..... ถ้าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเมื่อ 5 ปีที่แล้วใครจะเป็นผู้ได้ประโยชน์และใครจะเป็นผู้เสียประโยชน์
3. เกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญ เช่น ใครเป็นคนสำคัญที่สุดของเรื่อง ประเด็นใดเป็นประเด็นหลักและประเด็นใดเป็นประเด็นรอง

4. คำถามเชิงเปรียบเทียบ เช่น ระหว่าง.....กับ.....สิ่งมคสำคัญกว่า ระหว่างความตายกับการพรากจากความรัก สิ่งใดสำคัญกว่า

สรุปได้ว่าเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนนั้นมีความสอดคล้องกับระดับความต้องการในการตอบคำถามจากการอ่านของนักเรียนได้

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ใช้แนวคิดเทคนิคการคิดวิเคราะห์อย่างง่าย คือ การฝึกให้คำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องกาทราบข้อเท็จจริงด้วยการให้คำถามให้ครอบคลุมหลัก 5W1H ได้แก่ What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) Who (ใคร) และ How (อย่างไร) ในประเด็นต่างๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กัญญาภัศ ภัคนิรชากุล (2553) ศึกษาการพัฒนาความสามารถในด้านการคิด วิเคราะห์ โดยใช้นิทานอีสปคำกลอนภาพสามมิติ กับเทคนิคคำถาม 5W 1H ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) นิทานอีสปคำกลอนภาพสามมิติ กับเทคนิคคำถาม 5W 1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 83.04 / 84.54 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยนิทานอีสปคำกลอนภาพสามมิติ กับเทคนิคคำถาม 5W1H สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภคณัฐ เกษมสุข (2553) ศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ และเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า 1) ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ และเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพในด้านความเที่ยงตรงสูง เชื่อถือได้ เนื่องจากมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อรายการใบแบบประเมินตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป และมีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เฉลี่ยรวม เท่ากับ 86.62/86.05 โดยมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ เท่ากับ 86.62 และมีค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 86.05 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมกหกใบ และเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ณัฐกาญจน์ วิชัยดิษฐ์ (2552) ศึกษาการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย โดยใช้แนวการจัดการเรียนรู้ แบบเทคนิคคำถาม SWIH สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย มีความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และชุดฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.83/81.81 ซึ่งสูงกว่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

รัตนา สิงหกุล (2550) ศึกษาผลการแทรกกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ในการสอนที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าผลการแทรกกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดขั้นพื้นฐานในการสอนที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ก่อนการทดลองร้อยละ 72 ของนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับต่ำ และร้อยละ 28 อยู่ในระดับพอใช้ หลังการทดลองพบว่ามีเพียงร้อยละ 4 ของนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 8 อยู่ในระดับดี และร้อยละ 88 อยู่ในระดับดีมาก

เสวียง ผลผล (2549) ศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เน้นการพัฒนาการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนเพิ่มขึ้น

จำเรียง ยบุญเรือง (2550) ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค SWIH พบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SWIH นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 60 ตามที่โรงเรียนตั้งไว้คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 80.55

สรุปได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้เทคนิค SWIH ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการตั้งคำถาม การตอบคำถามรวมทั้งทำให้นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมการเรียน มีความสนุกสนานในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบ มีทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนเพิ่มขึ้น สามารถสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน มีความสามารถในการแยกแยะ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เป็นการใช้เทคนิคกระบวนการคิดวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน ซึ่งเป็นขั้นเริ่มต้นการเรียนรู้ทางภาษาที่ประกอบไปด้วยทักษะการฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน ที่จะต้องมีกระบวนการฝึกทักษะดังกล่าว ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปลูกฝังทักษะขั้นพื้นฐานทางภาษาให้กับผู้เรียน ดังนั้นในการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้จึงนำรูปแบบกระบวนการ

คิดวิเคราะห์ 5 ขั้นตอนที่มีเทคนิคการคิดวิเคราะห์โดยใช้คำถาม โดยตั้งคำถาม ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) อย่างไร (How) เพราะเหตุใด/ทำไม (Why) มาใช้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นการฝึกทักษะการคิดให้นักเรียนสามารถค้นพบคำตอบด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ชุคการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนที่ใช้ในการศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 2,852 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลอง เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสิงขร จำนวน 29 คน โดยผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ศึกษาจากคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีผลคะแนนใกล้เคียงกัน จากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ชุดการสอนเพื่อรายงานการใช้ คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านน้ำฉา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 21 คน โดยผู้วิจัยเลือกเจาะจง (Purposive Selection) เนื่องจากระดับคะแนนเฉลี่ยในการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System) ปีการศึกษา 2553 คะแนนเฉลี่ย

ของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่เขตพื้นที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 (2554, 1)

แบบแผนที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้รูปแบบ Two Group Pretest Posttest Design (สองกลุ่มสอบก่อน-หลัง) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2547, 215)

ตารางที่ 2 แบบแผนการทดลองใช้ชุดการสอน

กลุ่มตัวอย่าง	การทดสอบก่อนเรียน	ใช้นวัตกรรม	การทดสอบหลังเรียน
กลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียนบ้านน้ำจา)	T ₁	X	T ₂
กลุ่มควบคุม (โรงเรียนวัดสิงขร)	T ₁	-	T ₂

เมื่อ T₁ = การทดสอบก่อนเรียน (แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน)

X = ใช้นวัตกรรม (แบบฝึกเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์)

T₂ = การทดสอบหลังเรียน (แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชนิดของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 ชุดกิจกรรม

2. แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ตามลำดับดังนี้

1. ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีขั้นตอนการสร้างและการพัฒนาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง ชุดกิจกรรม

1.2 ศึกษาตัวชี้วัด คู่มือครู ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.3 ศึกษาหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

1.4 ศึกษาวิเคราะห์เนื้อเรื่องในหนังสือ ภาษาพาทีและวรรณคดีลำนํ้า

1.5 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรม เทคนิคการคิดวิเคราะห์ 5W1H สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กำหนดเนื้อหาที่ต้องการให้คิดวิเคราะห์ประกอบด้วย ชุดการสอนดังนี้ ชุดที่ 1 เรื่องการคิดวิเคราะห์จากข่าว ชุดที่ 2 เรื่องการคิดวิเคราะห์บทโฆษณา ชุดที่ 3 เรื่องการคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน ชุดที่ 4 เรื่องการคิดวิเคราะห์จากนิทาน ชุดที่ 5 เรื่องการคิดวิเคราะห์จากบทความ โดยกำหนดทักษะการคิดวิเคราะห์จากคำถาม “5W1H” คือ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How) แล้ว ดำเนินการสร้างชุดการสอน จำนวน 5 ชุด ตามลำดับเนื้อหาดังกล่าว

1.6 ศึกษาองค์ประกอบของชุดการสอน โดยยึดในการสร้างองค์ประกอบในการสร้าง ชุดการสอนตามแนวคิดของบุญเกื้อ ควรหาเวช ประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจง แผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการใช้ วัตถุประสงค์ แบบทดสอบ สาระการเรียนรู้ กิจกรรม และการประเมินผล

1.7 นำชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่สร้างขึ้นให้ อาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตามข้อเสนอแนะ ของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.8 นำชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ปรับปรุงแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ก) โดยผู้เชี่ยวชาญที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ปริญญาโท หรือครู คศ.4 ที่มีประสบการณ์การสอนวิชาภาษาไทย ไม่น้อยกว่า 10 ปี เป็นผู้ตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา การจัดกิจกรรม สื่อและอุปกรณ์ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ต่างๆ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน 1 เมื่อแน่ใจว่าชุดสอนนั้นสอดคล้องกับการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าชุดการสอนนั้นสอดคล้องกับการคิดวิเคราะห์ของ
นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าชุดการสอนการคิดวิเคราะห์นั้นไม่สอดคล้องกับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่า IOC เท่ากับ 0.97

1.9 นำชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ไปทดลองใช้กับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสังขร เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอน จำนวน 3 กลุ่ม
โดยผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ศึกษาจากคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในรายวิชา
ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีผลคะแนนใกล้เคียงกัน จากการ
ประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System)
โดยดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพดังนี้

1.9.1 ทดลองแบบรายบุคคล จำนวน 3 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
ให้ทดลองใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น โดยชี้แจงจุดประสงค์และวิธีการใช้
ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการใช้เพื่อหาความเหมาะสมของการใช้ภาษา เวลา เนื้อหา ผลการทดลองใช้
พบว่า ต้องปรับปรุงแก้ไขคำผิด คำสั่งที่ไม่ชัดเจน คัดกิจกรรมใบงานมีมากต้องตัดทิ้งบางใบงาน

1.9.2 ทดลองแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 6 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
ที่ไม่ซ้ำกับแบบรายบุคคล แล้วดำเนินการทดลองตามลำดับขั้นตอนเหมือนการทดลองแบบรายบุคคล
โดยให้นักเรียนเรียนจากชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และหา
ประสิทธิภาพ ได้ค่าประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 83.00/81.67$

1.9.3 ทดลองแบบภาคสนาม จำนวน 20 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive
Sampling) ใช้เป็นกลุ่มทดลอง 10 คน ให้ทดลองใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิด
วิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น โดยชี้แจงจุดประสงค์และวิธีการใช้ ทดสอบผลก่อนเรียน
หลังเรียน และกลุ่มควบคุม 10 คน ผู้วิจัยให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน และทิ้งระยะห่าง 1 สัปดาห์
จึงจะทำการทดสอบหลังเรียน เพื่อหาประสิทธิภาพและเป็นการสนับสนุนว่าชุดการสอนแบบ 5W1H
เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ สามารถนำไปใช้ได้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้ค่า
ประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 84.60/83.00$

1.10 ปรับปรุงชุดการสอนและจัดพิมพ์เป็นฉบับที่สมบูรณ์ และนำไปใช้กับกลุ่ม
ตัวอย่าง โรงเรียนบ้านน้ำจืดต่อไป

2. แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบที่ใช้ก่อนและหลังใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ลักษณะของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีลำดับขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบดังนี้

2.1 ศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทฤษฎีการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากเอกสารการสร้างแบบทดสอบทักษะการคิดระดับสูงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, 84) และบุญชม ศรีสะอาด (2545, 59)

2.2 วิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐานการเรียนรู้และเนื้อหาสาระ เพื่อสร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด

2.3 สร้างแบบทดสอบ ปรนัย จำนวน 30 ข้อ ให้ครอบคลุมกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.4 นำแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และเหมาะสม

2.5 นำแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ มาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.6 ตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ดังนี้

2.6.1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ก) โดยผู้เชี่ยวชาญที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก ปริญญาโท หรือ ครุ ศศ.4 ที่มีประสบการณ์การสอนวิชาภาษาไทยไม่น้อยกว่า 10 ปี เป็นผู้ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสม ความตรงของเนื้อหา นำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้คะแนน 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดพฤติกรรมนั้นๆ ได้

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดพฤติกรรมนั้นๆ ได้

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถวัดพฤติกรรมนั้นๆ ได้

2.7 วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าของดัชนีความสอดคล้องระหว่างการใช้ข้อคำถามของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (กาญจนา วัฒนา, 2548, 188) เลือกแบบทดสอบอยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่า IOC เท่ากับ 0.96

2.8 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปตรวจสอบหาค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากง่าย (p) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยนำแบบทดสอบ

ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ทดลองใช้ชุดการสอนแบบภาคสนาม

2.9 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน โดยตอบถูกให้ข้อละ 1 คะแนน ส่วนข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน คัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20-1.00 และค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 ได้จำนวน 20 ข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.30-0.60 และค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.27-0.64

2.10 จัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ ฉบับสมบูรณ์ จำนวน 20 ข้อ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. นำชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างและพัฒนาขึ้น ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปขออนุมัติจากผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำฉา เพื่อทดลองใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555
2. ประมุขนิเทศนักเรียน เพื่อทำความเข้าใจแจ่มแจ้งกับนักเรียนถึงวิธีการเรียนรู้โดยการใช้ชุดชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ บทบาทผู้เรียนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ในการจัดการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
3. ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน บันทึกผลคะแนนก่อนเรียน
4. จัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ และนำคะแนนจากการทำกิจกรรมเป็นการเก็บคะแนนระหว่างเรียน (E) โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ 5W1H
5. เมื่อสิ้นสุดการเรียนชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ก่อนเรียนแต่สลับตัวเลือก เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและหาประสิทธิภาพ
6. ตรวจสอบผลการทดลอง โดยนำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

1.1 วิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

1.1.1 นำชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ นำมาคิดคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การให้ความหมายจากช่วงของค่าเฉลี่ยรายข้อ

1.1.2 แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence)

1.2 วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการคิดวิเคราะห์

1.3 วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ค่าร้อยละ 80/80

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐาน

วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยสถิติทดสอบ T-Test แบบ Dependent

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (ส่งศรี ชมภูวงศ์, 2548, 16) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนนักเรียน

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ส่งศรี ชมภูวงค์, 2548, 16) โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{N}}$$

เมื่อ S.D.	=	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	=	คะแนนดิบ
$\bar{X}$	=	ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมด
N	=	จำนวนคะแนน
$\sum$	=	ผลรวม

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (ส่งศรี ชมภูวงค์, 2548, 56) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC	=	ดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ
$\sum R$	=	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ
N	=	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยใช้เกณฑ์กำหนดคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้

เห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน +1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน -1

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่คำนวณได้ มีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าเป็นข้อคำถามที่นำไปใช้ได้ ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่คำนวณได้ มีค่าน้อยกว่า 0.5 ข้อคำถามนั้นต้องถูกตัดออกหรือปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ดีขึ้น

2.2 ค่าความยากง่าย (p) (อนุวัติ ภูณแก้ว, 2545, 49) โดยใช้สูตร

$$p = \frac{R}{N}$$

- เมื่อ P = ค่าความยากง่ายของข้อสอบแต่ละข้อ
 R = จำนวนนักเรียนตอบถูกในแต่ละข้อ
 N = จำนวนนักเรียนที่ทำข้อสอบข้อนั้นทั้งหมด

2.3 ค่าอำนาจจำแนก (r) (อนุวัติ ภูณแก้ว, 2545, 49) โดยใช้สูตร

$$r = \frac{R_u - R_c}{N/2}$$

- เมื่อ r = ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ
 R_u = จำนวนผู้สอบในกลุ่มสูงที่ตอบข้อนั้นถูก
 R_c = จำนวนผู้สอบในกลุ่มต่ำที่ตอบข้อนั้นถูก
 N = จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3. สถิติในการหาประสิทธิภาพ

3.1 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกหัดระหว่างเรียน โดยการหาค่า E_1 (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2551, 157) โดยใช้สูตร

$$E_1 = \frac{\sum x}{A} \times 100$$

- เมื่อ E_1 = ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum x$ = คะแนนแบบทดสอบทุกชุดรวมกัน
 A = คะแนนเต็มของแบบทดสอบทุกชุดรวมกัน
 N = จำนวนนักเรียน

3.2 การหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบหลังเรียน โดยการหาค่า E_2 (บุญธรรมกิจ ปริดาบริสุทธิ์, 2551, 157) โดยใช้สูตร

$$E_2 = \frac{\sum Y}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 = ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
 $\sum Y$ = คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน
 B = คะแนนเต็มของแบบทดสอบสอบหลังเรียน
 N = จำนวนนักเรียน

4. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้โดยใช้ T -Test แบบ Dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2547, 189) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}} \quad df = n-1$$

เมื่อ t = ค่าอัตราส่วนนัยสำคัญ
 $\sum D$ = ผลรวมของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียน
 $\sum D^2$ = ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังเรียน
 $(\sum D)^2$ = ผลรวมของผลต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนทั้งหมดยกกำลังสอง
 n = จำนวนนักเรียนทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาชุดการสอนแบบ SW1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สัญลักษณ์ทางสถิติในการนำเสนอดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมด
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบ t – test
E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลพัฒนาชุดการสอนแบบ SW1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการใช้ชุดการสอนแบบ SW1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลพัฒนาชุดการสอนแบบ SW1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ชุดการสอนแบบ SW1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทยของ นักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 ชุดย่อย คือ

ชุดที่ 1 การคิดวิเคราะห์จากข่าว

ชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์หัตถ์โฆษณา

ชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน

ชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน

ชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ

แต่ละชุดมีองค์ประกอบ คือ คำชี้แจง แผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรม ฝึกทักษะ วัสดุประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน กรอบเนื้อหา กรอบกิจกรรม เกณฑ์การประเมิน

ในพัฒนาชุดการสอนแบบ SW1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างแล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนรายบุคคล ทดลองแบบกลุ่มเล็กและทดสอบภาคสนาม จากนั้นนำไปใช้ กับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านน้ำฉา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 21 คน โดยได้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 เพื่อหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) การทดลองได้ผลดังตารางที่ 3, 4 และ 5

ตารางที่ 3 แสดงการหาประสิทธิภาพชุดการสอนแบบ SW1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ทดลองแบบกลุ่มเล็ก

คนที่	คะแนนระหว่างเรียนชุดกิจกรรม					รวม	ทดสอบหลังเรียน
	1	2	3	4	5		
คะแนน	10	10	10	10	10	50	20
1	8	8	7	8	7	38	15
2	8	8	8	9	8	41	15
3	8	9	8	8	8	41	16
4	9	8	9	9	9	44	17

ตารางที่ 3 (ต่อ)

คนที่	คะแนนระหว่างเรียนชุดกิจกรรม						ทดสอบหลังเรียน
	1	2	3	4	5	รวม	
คะแนน	10	10	10	10	10	50	20
5	9	8	8	8	9	42	18
6	8	9	9	8	9	43	17
รวม	50	50	49	50	50	249	98
คะแนนเฉลี่ย	8.33	8.33	8.17	8.33	8.33	41.50	16.33
ประสิทธิภาพ	83.33	83.33	81.67	83.33	83.33	83.00	81.67

จากตารางที่ 3 พบว่าชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา จากการทดลองแบบกลุ่มเล็ก มีประสิทธิภาพ 83.00/81.67 โดยเป็นประสิทธิภาพของจากการทำแบบทดสอบแต่ละชุดระหว่างเรียน (E_1) และเป็นประสิทธิภาพของการทำแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ (E_2) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

ตารางที่ 4 แสดงการหาประสิทธิภาพชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ทดลองแบบภาคสนามกลุ่มทดลอง (N = 10)

คนที่	คะแนนระหว่างเรียนชุดกิจกรรม						ทดสอบหลังเรียน
	1	2	3	4	5	รวม	
คะแนน	10	10	10	10	10	50	20
1	8	8	8	8	8	40	16
2	9	9	8	8	9	43	17
3	8	8	8	8	9	41	16
4	9	8	9	8	8	42	15
5	9	9	9	8	9	44	18
6	8	8	8	9	9	42	15
7	9	9	9	8	8	43	17

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คนที่	คะแนนระหว่างเรียนชุดกิจกรรม						ทดสอบหลังเรียน
	1	2	3	4	5	รวม	
คะแนน	10	10	10	10	10	50	20
8	9	9	9	9	9	45	19
9	8	8	8	8	10	42	18
10	8	8	8	8	9	41	15
รวม	85	84	84	82	88	423	166
คะแนนเฉลี่ย	8.50	8.40	8.40	8.20	8.80	42.30	16.60
ประสิทธิภาพ	85.00	84.00	84.00	82.00	88.00	84.60	83.00

จากตารางที่ 4 พบว่าชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา จากการทดลองแบบภาคสนามกลุ่มทดลอง มีประสิทธิภาพ 84.60/83.00 โดยเป็นประสิทธิภาพของจากการทำแบบทดสอบแต่ละชุดระหว่างเรียน (E_1) และเป็นประสิทธิภาพของการทำแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ (E_2) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

ตารางที่ 5 แสดงการหาประสิทธิภาพชุดการสอนแบบ 5W1H ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน บ้านน้ำฉา (N = 21)

คนที่	คะแนนระหว่างเรียนชุดกิจกรรม						ทดสอบหลังเรียน
	1	2	3	4	5	รวม	
คะแนน	10	10	10	10	10	50	20
1	8	8	9	9	8	42	17
2	10	9	9	9	8	45	18
3	9	9	10	10	9	47	19
4	8	8	8	8	8	40	16
5	9	9	8	8	9	43	17

ตารางที่ 5 (ต่อ)

คนที่	คะแนนระหว่างเรียนชุดกิจกรรม					รวม	ทดสอบหลังเรียน
	1	2	3	4	5		
คะแนน	10	10	10	10	10	50	20
6	9	10	9	10	9	47	20
7	9	9	9	8	9	44	17
8	9	8	9	8	9	43	16
9	9	9	8	8	9	43	16
10	8	8	9	9	8	42	15
11	9	9	9	9	9	45	18
12	8	8	8	8	9	41	16
13	8	8	8	8	8	40	15
14	9	8	8	8	9	42	17
15	9	9	8	8	9	43	16
16	8	9	9	8	9	43	17
17	9	8	8	8	8	41	15
18	9	9	8	8	9	43	18
19	8	8	8	9	9	42	16
20	9	9	9	9	9	45	18
21	8	8	8	8	9	41	15
รวม	182	180	179	178	183	902	352
คะแนนเฉลี่ย	8.67	8.57	8.52	8.48	8.71	42.95	16.76
ประสิทธิภาพ	86.67	85.71	85.24	84.76	87.14	85.90	83.81

จากตารางที่ 5 พบว่าชุดการสอนแบบ SW1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา จากการทดลองแบบภาคสนามกลุ่มตัวอย่าง มีประสิทธิภาพ 85.90/83.81 โดยเป็นประสิทธิภาพของจากการทำแบบทดสอบแต่ละชุดระหว่างเรียน (E_1) และเป็นประสิทธิภาพของการทำแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ (E_2) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

ตอนที่ 2 ผลการใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ผลการใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนบ้านน้ำฉา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 21 คน โดยได้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยให้ทำแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียน แล้วสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H เมื่อนักเรียนเรียนจบแล้วให้ทำแบบทดสอบ ทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชา ภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	คะแนนเฉลี่ย	S.D	t	Sig.
ก่อนเรียน (Pre - Test)	21	8.24	1.75	25.97	0.00*
หลังเรียน (Post - Test)	21	16.76	1.37		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่าหลังจากได้ดำเนินการสอนด้วยชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริม ทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิเคราะห์คะแนน เฉลี่ยหลังเรียน 16.76 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 8.27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยขอนำเสนอสาระสำคัญของการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ ดังมีรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา หลังการใช้สูงกว่าก่อนใช้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 2,852 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสิงขร จำนวน 29 คน โดยผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ศึกษาจากคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีผลคะแนนใกล้เคียงกัน จากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ชุดการสอนเพื่อรายงานการใช้ คือ นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านน้ำฉา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 21 คน

โดยผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากระดับคะแนนเฉลี่ยในการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Local Assessment System) ปีการศึกษา 2553 คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่เขตพื้นที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 (2554, 1)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 ชุดกิจกรรม
2. แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้
  - 1.1 วิเคราะห์หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
    - 1.1.1 นำชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ นำมาคิดคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์การให้ความหมายจากช่วงของค่าเฉลี่ยรายข้อ
    - 1.1.2 แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence)
  - 1.2 วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการคิดวิเคราะห์
  - 1.3 วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ค่าร้อยละ 80/80
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐาน
  - วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยสถิติทดสอบ T-Test แบบ Dependent

สรุปผล

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบ SW1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ชุดการสอนแบบ SW1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพ 85.90/83.81 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ผลการใช้ชุดการสอนแบบ SW1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการใช้ของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดการสอนแบบ SW1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบ SW1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. พัฒนาชุดการสอนแบบ SW1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่าชุดการสอนแบบ SW1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพ โดยเฉลี่ย 85.90/83.81 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ปัจจัยที่ทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ชุดการสอนแบบ SW1H ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปัญหาจากสาเหตุการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยต่ำในเรื่องนักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์เรื่องที่ย่านขาดความเข้าใจและขาดทักษะการเขียนสรุปความ ผู้วิจัยจึงนำปัญหานี้มาจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนเรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างและพัฒนาด้วยการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้เข้าใจหลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ โครงสร้างการจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผล กำหนดเนื้อเรื่องและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละเรื่อง โดยกำหนดชุดกิจกรรม 5 ชุด กำหนดทักษะการคิดวิเคราะห์จากคำถาม

“5Ws 1H” คือ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How) ด้วยการใช้หลักการสร้างโดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้มีกระบวนการทักษะการคิดวิเคราะห์ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และเนื้อเรื่องแต่ละเล่มมีความยาวพอเหมาะกับช่วงความสนใจของนักเรียน ซึ่งหลักการในการสร้างสอดคล้องตาม ประภาพร นุชอำพันธ์ (2554, 22) กล่าวว่าชุดการสอนเป็นวิธีการหนึ่งที่น่าระบบสื่อประสมมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหา วิชา เรื่อง วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องทางแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2549, 78) ในเรื่องหลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ ที่ควรคำนึงในการจัดทำชุดการสอน คือ หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล หลักการเร้าความสนใจ หลักการมีส่วนร่วมหลักการให้ได้รับคำติชม หรือผลย้อนกลับทันที และหลักการสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนภูมิใจในความสำเร็จ ซึ่งลักษณะของชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา กิจกรรมประเภทเกม สื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน แลแบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนแต่ละชุดกิจกรรม ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสม และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อดูความเหมาะสม ข้อบกพร่องของชุดการสอนแบบ 5WIH และหาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบ 5WIH สอดคล้องกับขั้นตอนการสร้างชุดการสอนของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2549, 86) ที่ได้เสนอขั้นตอนไว้ว่ามี 10 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ 2) กำหนดหน่วยการสอน แบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยการสอน 3) กำหนดหัวเรื่อง ผู้สอนจะต้องถามตนเองว่า ในการสอนแต่ละหน่วย 4) กำหนดความคิดรวบยอด และหลักการ 5) กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง 6) กำหนดกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 7) กำหนดแบบประเมินผล 8) เลือกและผลิตสื่อการสอน 9) หาประสิทธิภาพชุดการสอน เพื่อเป็นการประกันว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการสอน และ 10) การใช้ชุดการสอน ชุดการสอนได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังพบว่าชุดการสอนแบบ 5WIH ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ มีจุดเด่นดังนี้

1.1 ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ของชุดการสอนแบบ 5WIH ทั้ง 5 ชุด ผู้วิจัยได้ทำการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค 5WIH เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เกิดจากประสบการณ์ตรงในการตั้งคำถามและตอบคำถามที่เป็นเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น เพื่อให้ นักเรียนสามารถสื่อความหมายในการรับรู้จดจำสิ่งที่เรียนไว้ได้ เกิดทักษะการคิด การสังเกต การเปรียบเทียบ การตีความ การขยายความ และสรุปอ้างอิงได้เป็นอย่างดี ทุกองค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้เน้นกระบวนการการคิดวิเคราะห์

ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการ ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะ และขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ ดังที่สุวิทย์ มูลคำ (2550, 19) ได้กล่าวถึงการคิดวิเคราะห์ เป็นการคิดลึกซึ้ง คิดอย่างละเอียดจากเหตุไปสู่อุผล ตลอดจนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผล และความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง ซึ่งนักเรียนสามารถตั้งคำถามจากเนื้อเรื่องว่า สาเหตุที่เกิดขึ้นมาจากอะไร สถานที่เกิดขึ้นที่ไหน ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น ช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ ใครเป็นผู้อยู่ในเหตุการณ์และมีรายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้นว่ามีความเป็นมาอย่างไร ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับการฝึกทักษะการอ่าน การคิดวิเคราะห์และเขียนสรุปความ ซึ่งในการเรียนรู้นั้นต้องอาศัยการฝึกนักเรียนให้มีการควบคุมการคิดของตน อ่านแล้วสามารถสรุปว่านักเรียนรู้อะไร นักเรียนจะต้องทำความเข้าใจ สนทนาหรืออภิปรายสรุปประเด็นการตั้งคำถาม หากคำตอบจากประเด็นคำถาม ขณะเดียวกันมีทักษะอ่าน การคิดวิเคราะห์ที่มีการเชื่อมโยงประสบการณ์จากเรื่องราวที่เกิดจากการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ชีวิตประจำวันได้

1.2 ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของชุดการสอนแบบ 5W1H ทั้ง 5 ชุด เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์เนื้อหาจากเรื่องที่อ่าน ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สนองตอบแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ การใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ทั้ง 5 ชุดนั้นจะต้องให้นักเรียนเข้าใจเรื่องในแต่ละเรื่องนั้นคือ อะไร กล่าวถึงใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ทำอย่างไร ผลของการกระทำนั้นเป็นอย่างไร โดยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่เรียน ครูสามารถเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาทำให้นักเรียนเข้าใจ และจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น โดยให้นักเรียนมีโอกาสฝึกคิด ฝึกตั้งคำถาม เพราะคำถามเป็นเครื่องมือในการได้มาซึ่งความรู้ ให้นักเรียนฝึกถาม-ตอบ ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความแจ่มแจ้งในเรื่องที่ศึกษา รวมทั้งได้ฝึกการให้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ และการสังเกตให้นักเรียนได้ฝึกค้นหาคำตอบจากเรื่องที่เรียนได้

จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพ โดยเฉลี่ย 85.90/83.81 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาภัส ภักดิ์นิรชากุล (2553) ศึกษาการพัฒนาความสามารถในด้านการคิด วิเคราะห์ โดยใช้นิทานอีสปคำกลอนภาพสามมิติ กับเทคนิคคำถาม 5W 1H ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่านิทานอีสปคำกลอนภาพสามมิติ กับเทคนิคคำถาม 5W 1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 83.04/84.54 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภคณัฐ เกษมสุข (2553) ศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวมวกหกใบ และเทคนิคการตั้งคำถาม

5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีค่าประสิทธิภาพ (E1 /E2) เฉลี่ยรวมเท่ากับ 86.62/86.05 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัตติกาญจน์ วิชัยดิษฐ์ (2552) ศึกษาการพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย โดยใช้ แนวการจัดการเรียนรู้ แบบเทคนิคคำถาม 5W1H สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าชุดฝึก ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ภาษาไทย ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.83/81.81 ซึ่งสูงกว่าประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลการใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชา ภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนหลังเรียนด้วยชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไป ตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นเพราะว่า ชุดการสอนแบบ 5W1H ที่สร้างและพัฒนาขึ้น ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนการสร้างและพัฒนาที่ถูกต้องรวมทั้งได้ผ่านการตรวจสอบจาก ผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการทดลองตามขั้นตอนก่อนนำไปใช้จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กว่าก่อนเรียน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาภัศ ภัคนิรชากุล (2553) ศึกษาการพัฒนาความสามารถในด้านการคิด วิเคราะห์ โดยใช้นิทานอีสปคำกลอนภาพสามมิติกับ เทคนิคคำถาม 5W1H ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่าการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยนิทานอีสปคำกลอนภาพสามมิติ กับเทคนิคคำถาม 5W1H สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ภคณัฐ เกษมสุข (2553) ศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ เทคนิคการคิดแบบหวนทวน และเทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนการใช้ชุดการสอน 5W1H ครูควรศึกษาเทคนิค 5W1H ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง ก่อนนำไปใช้กับนักเรียน

1.2 ครูควรอธิบายวิธีการใช้และการปฏิบัติกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าใจ และสำหรับนักเรียนที่ต้องให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ครูควรให้คำแนะนำและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และควรให้กำลังใจแก่นักเรียนและไม่ตำหนินักเรียนถ้านักเรียนทำกิจกรรมผิดพลาด

1.3 ครูควรสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการคิดวิเคราะห์ เช่น เพิ่มกิจกรรมที่เป็นเกมการฝึกทักษะ การร้องเพลง เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เต็มศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรให้มีการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างการใช้ชุดการสอนที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์กับสื่อการสอนชนิดอื่นๆ

2.2 ควรมีการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอนที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์กับนักเรียนในระดับชั้นเรียนอื่นๆ

2.3 ควรศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการใช้ชุดการสอน เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านชุดการสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรรณิการ์ ก้อนกลีบ. (2550). การพัฒนาชุดการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นทักษะฟัง-พูดโดยใช้สื่อโฆษณา สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4). ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยอุตรดิตถ์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2548). การคิดเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย.
- เตียงเพ็ญ พรหมพล. (2551). การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จำเรียง ขศบุญเรือง. (2551). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคไฟว์ ดับเบิ้ลยู วัน เอช. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาติรี สำราญ. (2548). ก้าวใหม่ของวิจัยในชั้นเรียน (แบบมุ่งสู่ความเป็นสากล). กรุงเทพมหานคร: มุลนิธิสคศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2549). เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา : หน่วยที่ 11 -15. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2550). การฝึกสมรรถภาพสมองเพื่อพัฒนาคุณภาพการคิด. ข.วิจัยการศึกษา 11,3 (ก.พ.-มี.ค.31) 3-10.
- ดาวรุ่ง เถียรทวี. (2543). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนโมดูลและการสอนตามแนวกลุ่มมือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิสนา แคมมณี. (2550). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- _____. (2551). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์วัลย์ พันธุ์เจริญ. (2548). การพัฒนาชุดการสอนเพลงเพื่อการสอนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกรับใหญ่ว่องกุศลกิจพิทยาคม จังหวัดราชบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญเกื้อ คอรวาเวช. (2545). นวัตกรรมการศึกษา. (แก้ไขปรับปรุงครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร:
ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาพร นุชอำพันธ์. (2554). การพัฒนาชุดการสอนภาษาอังกฤษเรื่องอาหารและสุขภาพสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ประทีป ยอดเกตุ. (2550). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119
เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- พรรณี ช. เจนจิต. (2548). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: เมธีพิปส์.
- ไพรินทร์ เหมบุตร. (2549). การใช้สื่อในการสอน. [Online]. Available : [http://rs.kpp 1 e d s,
org/~pairin/work](http://rs.kpp1e.d.s.org/~pairin/work).
- ภานุพันธ์ ภักดี. (2550). การพัฒนาชุดการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 โรงเรียนบ้านไร่วิทยา อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วนิช สุรารัตน์. (2547). ความคิดและความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิทวัฒน์ ชัดติยะมาน และอมลวรรณ วีระธรรมโม. (2549). การสอนเพื่อพัฒนาการคิด. สงขลา: เทม
การพิมพ์.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ลักขณา ศรีวัฒน์. (2549). การคิด : Thinking. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยา
 สาส์น.

ส่งศรี ชมภูวงศ์. (2548). การวิจัย. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

สุจริต เพ็ชรชอบ และสายใจ อินทร์พรรษ์. (2545). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา.
 กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สุวิทย์ มูลคำ. (2547 ก). กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: ดวงกลมสมัย.

_____. (2551). กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย,
 2553.

สุรพล พยอมแย้ม. (2548). จิตวิทยาสัมพันธ์ภาพ. กรุงเทพมหานคร: บางกอก-คอมเทค อินเตอร์เทรด
 จำกัด.

สุวรรณ วิวัฒนานนท์. (2550). รูปแบบการพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของนักเรียน
 โรงเรียนบางกะปิ. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนบางกะปิ.

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2548). การส่งเสริมการรักการอ่าน. วารสารมจร.วิชาการ. 9, 17 (ก.ค.-ธ.ค.
 2548) 3-11.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. (2554). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. สุราษฎร์ธานี: สำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). รายงานสังเคราะห์แนวคิดและวิธีการจัดการ
 เรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2553). ผลการประเมินคุณภาพ
 การศึกษารอบ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ
 การศึกษา.

_____. (2554). ผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับขั้นพื้นฐาน (รอบสอง พ.ศ.2549-
 2553). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- อเนก พ.อนุกุลบุตร. (2547). การจัดการเรียนเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์. [Online]. Available : http://tishafan-analysisthinking.blogspot.com/p/blog-page_4283.html.
- อนุวัติ คุณแก้ว. (2545). การวิจัยในชั้นเรียน. เพชรบูรณ์: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
- อัญญารัตน์ เจริญพุดผิมาด. (2546). การพัฒนาแบบประเมินทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- Bloom. (1971). **Handbook on formative and summative evaluation of student learning**. New York: Mcgraw-Hill.
- Joyce, B., Weil, M. and Calhoun, E. (2004). **Models of Teaching**. 7th (ed.) New York: Pearson Education.
- Marzano, Robert J. (2001). **Dising A New Taxonomy of Education Objectiver**. California: Corwin Press, Inc.

ภาคผนวก

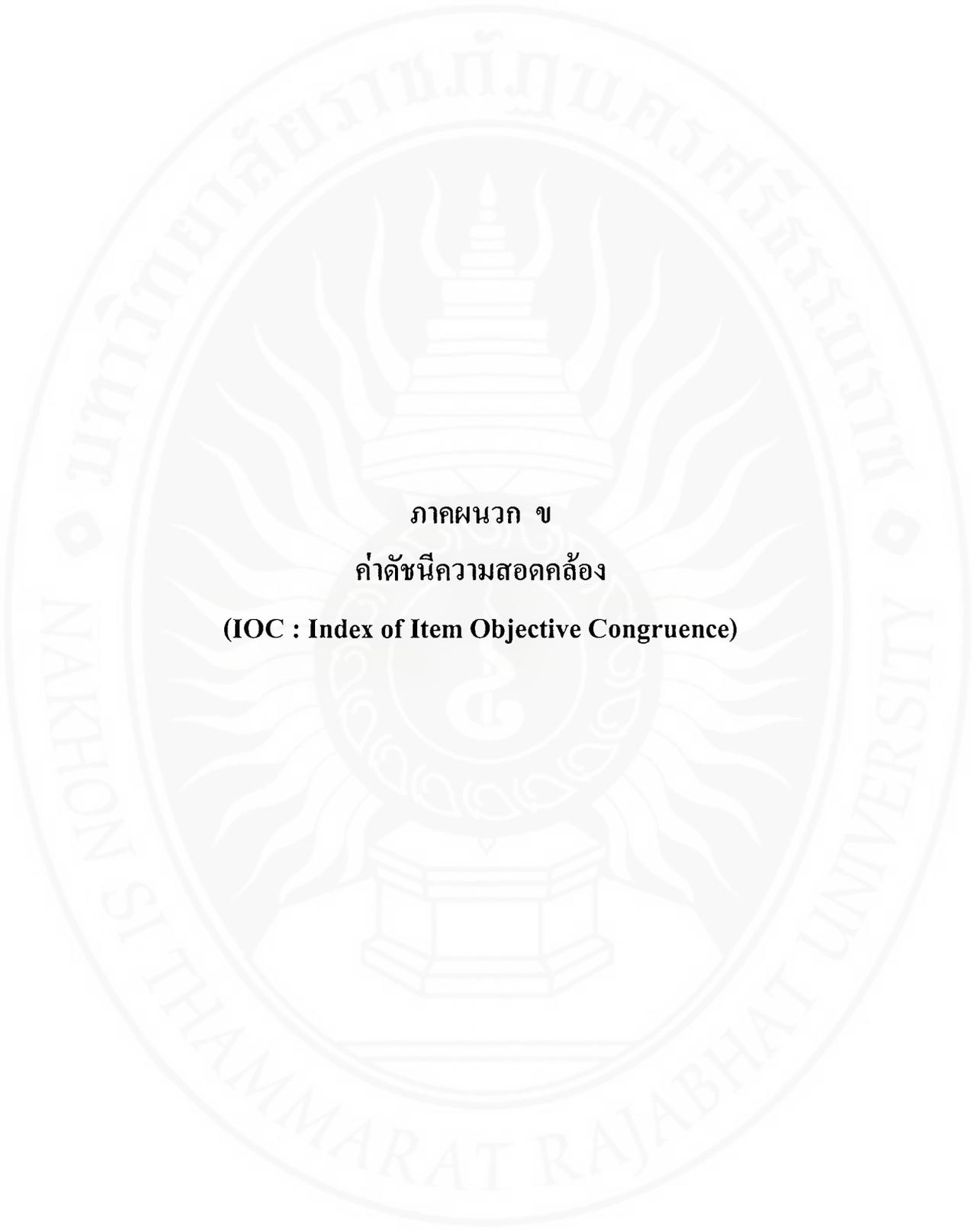

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทร์หา
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ และกรรมการหลักสูตรหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
2. ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง
ตำแหน่ง กรรมการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
3. ดร.อโนทัย ประสาน
ตำแหน่ง กรรมการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ภาคผนวก ข

ค่าดัชนีความสอดคล้อง

(IOC : Index of Item Objective Congruence)

ตารางที่ 7 แสดงการคำนวณค่าความสอดคล้อง (IOC) ของชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 ชุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านเนื้อหา						
1. สอดคล้องและตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในหลักสูตร	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
2. ใช้คำอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
3. เนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนรู้กระตุ้นและท้าทายผู้เรียน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
4. ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในการเรียนรู้และแก้ปัญหา	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
5. กระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถและพัฒนาการทางด้านสมอง	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
6. เนื้อหาทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
7. เนื้อหาน่าสนใจและส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการเรียน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
ด้านกิจกรรมประกอบเนื้อหา						
8. กิจกรรมแต่ละชุดการสอนสอดคล้องและสัมพันธ์กับเนื้อหา	1	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
9. กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และใช้วิจารณญาณในการตอบ	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
10. กิจกรรมตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละชุดการสอน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
11. แบบฝึกหัดมีปริมาณมาก-น้อยเหมาะสมกับเนื้อหา	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
12. มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
13. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
ด้านรูปเล่ม						สอดคล้อง
14. มีขนาดเหมาะสม ดึงดูดความสนใจ	1	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
15. การเข้าเล่มเรียบร้อย แข็งแรงทนทาน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
16. ขนาดตัวอักษรเหมาะสม ง่ายต่อการอ่าน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
17. มีภาพประกอบและคำอธิบายเหมาะสม	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
18. สรุปลักษณะสำคัญ และแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
19. จัดองค์ประกอบรูปเล่มได้ถูกต้องสวยงาม	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
20. สะดวกต่อการใช้งาน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
รวม					0.97	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 แสดงการคำนวณความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ

ข้อที่	คะแนน IOC ของ			รวม IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ				
	1	2	3		
การคิดวิเคราะห์จากบทความ ข้อ 1-6					
“น่าเสียดายที่เดี๋ยวนี้มีคนใจร้ายกำลังทำลายธรรมชาติ ด้วยการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้ฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล แม่น้ำธาร มีขยะมูลฝอยน้ำเน่าเป็นสีดำ ถ้าทุกคนร่วมมือ ร่วมใจกันไม่ทำลายธรรมชาติอีกไม่นานประเทศของเราคงจะสดใสงดงาม”					
อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 1-2					
1. ข้อความนี้กล่าวถึงเรื่องอะไร					
ก. ป่าไม้ ข. แม่น้ำ					
ค. มหาสมุทร ง. สิ่งแวดล้อม	1	1	1	3	1 สอดคล้อง
2. คำกล่าวใดที่ที่ความสอดคล้องกับข้อความข้างต้นนี้					
ก. รักษาชีวิต อย่าคิดทำลายป่า					
ข. สิ่งแวดล้อมดี ชีวิตจะเป็นสุข					
ค. ป่าหมดน้ำขาด ชาติพังพินาศ					
ง. สายน้ำคือชีวิต โปรดอย่าคิดทำลาย	1	1	1	3	1 สอดคล้อง
“ต้นกล้าที่แข็งแรงจะมีเพียง ห่อมเดียว ในขณะที่ต้นกล้าอีกนับล้านยังคงปลิวล่องลมไปง่ายๆ เพียงเพราะการดำเนินชีวิต โดยยึดเปลือกของวัตถุ และให้ความสำคัญกับเงินมากกว่า ศีลธรรมและความดี”					
อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 3-4					

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนน IOC ของ			รวม IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ				
	1	2	3		
3. จากข้อความดังกล่าว “ต้นกล้า” น่าจะหมายถึงอะไร					
ก. ต้นข้าว ☒ ต้นไม้					
ค. ผู้คนทั่วไป ง. เด็กและเยาวชน	1	1	1	3	1 สอดคล้อง
4. การที่จะให้ต้นกล้า เจริญงอกงามดี ควรเสริมด้านใด					
ก. รดน้ำ พรวนดิน					
ข. เสริมปุ๋ย ดูแล					
ค. ให้เงิน เสริมความคิด					
☒ ง. ให้ความรู้ เสริมคุณธรรม	1	1	1	3	1 สอดคล้อง
“ความฝันเป็นอาหารหล่อเลี้ยงจิตใจให้ชุ่มชื้น เป็นพลังสร้างสรรค์ความสำเร็จ ให้ชีวิตเป็น เข้มทิศชี้แนวทางให้ก้าวเดินหาฝันอย่างมีสติ”					
อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 5-6					
5. สิ่งที่ทำให้ความฝันกลายเป็นความจริงได้ จะต้องมีสิ่งใดเป็นสำคัญ					
☒ ก. สติ ข. พลัง					
ค. อาหาร ง. เข้มทิศ	1	1	1	3	1 สอดคล้อง
6. ความต้องการที่สำคัญที่สุดในชีวิตของผู้คนทั่วไปคือสิ่งใด					
ก. ความฝัน ข. ความชุ่มชื้น					
☒ ค. ความสำเร็จ ง. พลังสร้างสรรค์	1	1	1	3	1 สอดคล้อง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนน IOC ของ			รวม IOC	ความหมาย	
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
การวิเคราะห์จากข่าว ข้อ 7-12						
รวม 7 โจ๊กวนเมือง เหตุเกิดที่สุราษฎร์ธานี						
รวมแก๊งโจ๊กวนเมือง 7 คน ก่อเหตุอย่างสดพ้อ						
คู่อริปางตาย ไล่ล่าลูกชายคู่อริไม่เจอพบพ่อเลย						
ใช้ขวดน้ำมันเบนซินจุดไฟขว้างใส่ร่างกาย						
ทารุณ จนไฟลุกท่วม แถมยังก่อเหตุอาละวาดจน						
ชาวบ้านเอือมระอา ตำรวจระดมกำลังตามล่าชีว						
ยกแก๊ง ส่วนหัวโจก “เทพ ไทยใหญ่” ชาวไทย						
ใหญ่หลบหนีไปได้ ที่มา: หนังสือพิมพ์เดลินิวส์						
ฉบับวันที่ 10 ตุลาคม 2554 หน้า 1						
อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 7-10						
7. การกระทำของแก๊งโจ๊กวนเมืองในข่าวควร						
นำมาเป็นแบบอย่างหรือไม่อย่างไร						
ก. ไม่ควรเพราะทำให้สังคมไม่สงบสุข						
ข. ไม่ควรเพราะจะทำความเดือดร้อนมาสู่						
ตนเองและครอบครัว						
ค. ควรเพราะจะทำให้คนรู้จักแก๊งกวนเมือง						
มากขึ้น						
ง. ควรเพราะแสดงให้เห็นถึงความกล้า						
	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
8. การกระทำของแก๊งโจ๊กวนเมืองมีลักษณะ						
ตรงกับเหตุการณ์ใด						
ก. อเมริกาถล่มอิรัก						
ข. ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้						
ค. เชนบอลก่อเรื่องทะเลาะวิวาทหลังการแข่งขัน						
ง. การทะเลาะวิวาทของนักเรียน						
	1	1	0	2	0.67	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนน IOC ของ			รวม IOC	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
9. การกระทำของแก๊งโจ๊กวนเมืองทำให้เกิดผลอย่างไรต่อจังหวัดสุราษฎร์ธานี						
ก. ศาสนาเสื่อม						
ข. เศรษฐกิจตกต่ำ						
☒ ค. ชื่อเสียงของจังหวัด						
ง. สังคมเสื่อม	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
10. เหตุใดวัยรุ่นจึงชอบคิดทำร้ายผู้อื่น						
☒ ก. ความคึกคะนอง						
ข. อยากให้ท้องถิ่นของตนมีชื่อเสียง						
ค. อยากให้ทุกคนยกย่องว่าเป็นคนเก่ง						
ง. อยากให้ทุกคนยกย่องว่าเป็นคนกล้าแสดงออก	1	1	1	3	1	สอดคล้อง

ศึกษานิเทศก์ชุดยอดแหล่งเรียนรู้

ดร.จรวพร ธรณินทร์ ปลัดกระทรวงศึกษานิเทศก์ ได้ลงนามประกาศ ศษ. ให้แหล่งการเรียนรู้ 15 แห่ง เป็นชุดยอดแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ "...แหล่งการเรียนรู้บ้านห้วยว อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น แหล่งเรียนรู้บ้านหนองแสง อำเภอนองเรือ จังหวัดขอนแก่น..."

ที่มา: หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 3 กรกฎาคม 2555 หน้า 22

อ่านข้อความต่อไปนี แล้วตอบคำถามข้อ 11-12

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนน IOC ของ			รวม IOC	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
11. ข้าราชการการชูดยอดแหล่งเรียนรู้เป็น ข่าวชนิดใด ก. ข่าวกีฬา ข. ข่าวทัศนศึกษา ☒ ค. ข่าวการศึกษา ง. ข่าวการท่องเที่ยว	1	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
12. ข้อแตกต่างจากข่าวข้าราชการชูดยอด แหล่งเรียนรู้ ก. ขอนแก่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ ข. ศธ. ประกาศสถานศึกษาที่เป็นแหล่ง การเรียนรู้ ค. ศธ. ประกาศเป็นชูดยอดแหล่งเรียนรู้ ☒ ง. ประกาศของ ศธ. เน้นการศึกษาของผู้เรียน เป็นสำคัญ	1	1	0	2	0.67	สอดคล้อง

การคิดวิเคราะห์จากนิทาน ข้อ 13-18

สุนัขจิ้งจอกตัวหนึ่งตกลงไปในบ่อน้ำมันพยายามที่จะตะกายขึ้นจากบ่อ แต่ไม่สำเร็จ ขณะนั้นมีแพะตัวหนึ่งเดินมาชะ โกงหน้าทีบ่อและมองเห็นสุนัขจิ้งจอกอยู่ในบ่อนั้น มันจึงร้องถามว่า "เป็นไง! สหาย น้ำในบ่อนั้นคงมีมากและเย็นสินะ" สุนัขจิ้งจอกจึงเรียกแพะลงไปกิน แพะได้ฟังดังนั้นก็กระโดดลงไปบ่อตามคำชักชวนของสุนัขจิ้งจอกทันที สุนัขจิ้งจอกได้โอกาสจึงเหยียบเขาแพะกระโดดขึ้นมาจากบ่อได้และมันตะ โกงบอกแก่แพะว่า "ถ้าเจ้ามีสมองสักครึ่งหนึ่งของหนวดเตลา เจ้า เจ้าก็คงจะต้องมองให้แน่ใจเสียก่อนที่จะกระโดดลงไป...เข้าไปละ สหายน่าโง่ !" ที่มา : นิทานอีสป "แพะหลงกล"

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนน IOC ของ			รวม IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ				
	1	2	3		
อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 13-16					
13. แพะเปรียบได้กับข้อใด					
ก. ต้อยเปิดประตูให้หน้อย					
ข. อ้อยช่วยเพื่อนทำการบ้าน					
☒ ค. ไหม้โคนนุ่มลอกข้อสอบ					
ง. หอมขับรถพาชอบไปชลบุรี	1	1	1	3	สอดคล้อง
14. สุนัขจิ้งจอกต่างจากแพะในเรื่องใด					
ก. ความปราดเปรื่อง					
ข. ความปัญญาเลิศ					
☒ ค. ความฉลาด					
ง. ความเจ้าเล่ห์	1	1	1	3	สอดคล้อง
15. พฤติกรรมของบุคคลใดสอดคล้องกับนิทานแพะหลงกล					
☒ ก. นักเรียนกับครู					
ข. ชาวนา กับ พ่อค้าคนกลาง					
ค. คนขับรถกับผู้โดยสาร					
ง. ช่างตัดผมกับผู้รับบริการ	1	1	1	3	สอดคล้อง
16. จากเรื่องที่อ่าน กล่าวถึงใคร					
ก. ลา – แพะ					
☒ ข. สุนัขจิ้งจอก - จิ้งหรีด					
ค. สุนัขจิ้งจอก - แพะ					
ง. จิ้งหรีด - แพะ	1	1	1	3	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนน IOC ของ			รวม IOC	ความหมาย	
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
<p>หนุ่มผู้ยากจนคนหนึ่ง พบบึงใหญ่ในป่า มีปลาว่ายน้ำไปมา ล้วนปลาตัวใหญ่โตๆ อยู่มากมาย คิดอยู่ในใจว่าถ้าหากเราจับปลาเหล่านั้นนำไปขาย คงทำให้เราร่ำรวยเงินทอง เหลือขายก็เอาไว้เป็นอาหาร คิดไปฝันไปจนถึงเวลาเย็นเวลาเช้าขึ้นมาคนอื่นเขาจับปลาไปหมดเลย</p> <p>อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 17-18</p>						
<p>17. ใจความสำคัญของเรื่องคือข้อใด</p> <p>ก. หนุ่มผู้ยากจนมีความคิดสร้างสรรค์</p> <p>☒ ข. หนุ่มผู้ยากจนชอบคิดแต่ไม่ชอบทำ</p> <p>ค. หนุ่มผู้ยากจนไม่ทำงานแต่อยากร่ำรวย</p> <p>ง. หนุ่มผู้ยากจนชอบคิดเกินความสามารถ</p>						
	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
<p>18. พฤติกรรมของบุคคลใดไม่สัมพันธ์กับเรื่องนี้</p> <p>☒ ก. กำชัย อยากเป็นนักบินแต่ไม่สนใจเรียนหนังสือ</p> <p>ข. กำนร ขยันซ้อมกีฬาเพราะเขาต้องการเป็นนักกีฬาทิมชาติ</p> <p>ค. กำปิ่นต้องการมีอาชีพรับราชการแต่เขาไม่ได้เรียนหนังสือ</p> <p>ง. กำพลอยากเป็นนักกีฬาระดับชาติแต่เขาไม่เคยเล่นกีฬาเลย</p>						
	1	1	1	3	1	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนน IOC ของ			รวม IOC	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
การคิดวิเคราะห์จากโฆษณา ข้อ 19-24						
19. “คุณสุขสวดคารายอดคนิยมตลอดกาลรักษาสุขภาพด้วยสาหร่ายทองเป็นประจำ” ข้อความโฆษณานี้มีลักษณะอย่างไร						
ก. โน้มน้าวใจ ข. บรรยาย						
ค. บันเทิง ง. เชิญชวน	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
20. ข้อใดไม่ใช่ส่วนประกอบของโฆษณา						
ก. เนื้อหา ข. รูปแบบการนำเสนอ						
ค. ภาษาโฆษณา ง. คติสอนใจ	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
“อุโบดำ หัวใจเกษตรกรไทย”						
อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 21-24						
21. จากข้อความกล่าวถึงสิ่งใด “อุโบดำ” ต้องการสื่อถึงอะไร						
ก. เครื่องใช้ไฟฟ้า ข. ยี่ห้อรถยนต์						
ค. ยี่ห้อรถเก๋ง ง. ยี่ห้อรถไถนา	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
22. ข้อความที่กล่าวว่า “หัวใจเกษตรกรไทย” ต้องการสื่อถึงอะไร						
ก. ความสวยงาม						
ข. ความประหยัด						
ค. ความสะดวกในการทำการเกษตร						
ง. ความสุข	1	1	1	3	1	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนน IOC ของ			รวม IOC	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
23. จากข้อความโฆษณากล่าวถึงบุคคลอาชีพใด						
ก. ข้าราชการ						
ข. พ่อค้า						
ค. ชาวประมง						
ง. เกษตรกร	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
24. จากบทความโฆษณาใช้รูปแบบการนำเสนอแบบใด						
ก. เรื่องราวแบบละคร						
ข. คำขวัญ						
ค. บทสนทนา						
ง. ข้อความสั้นๆ	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน ข้อ 25-30						
25. เมื่อเข้ามาในห้องเรียนนักเรียนให้ความสนใจสิ่งใด						
ก. เพื่อนใหม่						
ข. ครูคนใหม่						
ค. ห้องเรียนใหม่						
ง. ข้อความบนกระดานดำ	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
26. เมื่อเห็นข้อความบนกระดานดำนักเรียนแสดงออกอย่างไร						
ก. ความสงสัย						
ข. แปลกประหลาดใจ						
ค. ความสนุกสนาน						
ง. ความเข้าใจเพื่อนและตนเอง	1	1	1	3	1	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนน IOC ของ			รวม IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ				
	1	2	3		
27. ข้อใดคือข้อคิดที่ได้จากเรื่อง ฉันทคือใคร					
ก. คนเราย่อมมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง					
ข. การคิดที่อิสระจะช่วยให้ก่อให้เกิดความคิดที่หลากหลาย					
ค. การเรียนรู้ย่อมทำให้เราเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น					
ง. ทุกคนย่อมมีความเป็นตัวตนของตนเอง ดังนั้นต้องรู้จักและเข้าใจตัวเอง	1	1	1	3	1 สอดคล้อง
28. ข้อใดสรุปความได้ถูกต้อง					
ก. ทุกคนมีความแตกต่างทั้งร่างกายและความคิด					
ข. การเปิดกว้างและมีอิสระทางความคิด จะช่วยให้กล้าแสดงออก					
ค. การเขียนและวาดสิ่งต่างๆ อยู่เป็นประจำจะช่วยพัฒนาทักษะจนเกิดความชำนาญ					
ง. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากจะเป็นนักฟังที่ดีแล้วยังช่วยเพิ่มความรู้จักด้วย	1	1	1	3	1 สอดคล้อง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนน IOC ของ			รวม	IOC	ความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
29. จากเรื่องครุฑต้นให้รางวัลแก่นักเรียนที่						
ก. หนังสือนิทาน						
ข. หนังสือการ์ตูน						
ค. หนังสือเรียน						
ง. หนังสือนิยาย	1	1	0	2	0.67	สอดคล้อง
30. จากเรื่อง ครุฑต้น ต้องการสอนให้นักเรียน						
เกิดทักษะใด						
ก. การอ่าน						
ข. การฟัง						
ค. การเขียน						
ง. ถูกทุกข้อ	1	1	1	3	1	สอดคล้อง
	รวม				0.96	สอดคล้อง

ภาคผนวก ค

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริม
ทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 9 แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนหลังเรียนของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง
(N = 10)

คนที่	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง	
	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน
1	4	9	5	16
2	5	10	8	17
3	9	12	6	16
4	8	10	7	15
5	8	12	10	18
6	9	14	8	15
7	3	9	9	17
8	7	12	12	19
9	5	10	8	18
10	6	10	7	15
รวม	64	108	80	166
$\bar{X}$	6.40	10.80	8	16.60
S.D.	2.12	1.62	2.00	1.43

ตารางที่ 10 แสดงคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบ 5W1H ในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา (N = 21)

คนที่	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน		D	D ²
	X	X ²	Y	Y ²		
1	7	49	17	289	10	100
2	10	100	18	324	8	64
3	9	81	19	361	10	100
4	8	64	16	256	8	64
5	7	49	17	289	10	100
6	11	121	20	400	9	81
7	8	64	17	289	9	81
8	8	64	16	256	8	64
9	7	49	16	256	9	81
10	8	64	15	225	7	49
11	9	81	18	324	9	81
12	6	36	16	256	10	100
13	3	9	15	225	12	144
14	7	49	17	289	10	100
15	9	81	16	256	7	49
16	10	100	17	289	7	49
17	9	81	15	225	6	36
18	10	100	18	324	8	64
19	8	64	16	256	8	64
20	10	100	18	324	8	64
21	9	81	15	225	6	36

ตารางที่ 10 (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน		D	D ²
	X	X ²	Y	Y ²		
รวม	173	1,487	352	5,938	179	1571
$\bar{X}$	8.24		16.76			
S.D.	1.76		1.37			

คำนวณค่า T-Test โดยใช้โปรแกรม Spss

T-Test

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	ก่อนเรียน	8.24	21	1.758	.384
	หลังเรียน	16.76	21	1.375	.300

Paired Samples Test

		Paired Differences				t	df	Sig.	
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower				Upper
Pair 1	before - after	-8.524	1.504	.328	-9.208	-7.839	-25.972	20	.000

ภาคผนวก ง

วิเคราะห์ความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r)

ของแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์

ตารางที่ 11 แสดงผลการวิเคราะห์ความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบทักษะการคิด
วิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ (N = 20)

ข้อ ที่	Ru	Re	R=Ru+Re	Ru-Re	$p=\frac{R}{N}$	$r=\frac{Ru - Re}{N/2}$	การพิจารณา
1	8	3	11	5	0.50	0.50	ใช้ได้
2	7	1	8	6	0.36	0.60	ใช้ได้
3	2	0	2	2	0.09	0.20	ตัดทิ้ง
4	9	3	12	6	0.55	0.60	ใช้ได้
5	2	0	2	2	0.09	0.20	ตัดทิ้ง
6	5	2	7	3	0.32	0.30	ใช้ได้
7	7	2	9	5	0.41	0.50	ใช้ได้
8	8	2	10	6	0.45	0.60	ใช้ได้
9	3	0	3	3	0.14	0.30	ตัดทิ้ง
10	7	1	8	6	0.36	0.60	ใช้ได้
11	4	2	6	2	0.27	0.20	ใช้ได้
12	5	2	7	3	0.32	0.30	ใช้ได้
13	3	1	4	2	0.18	0.20	ตัดทิ้ง
14	7	3	10	4	0.45	0.40	ใช้ได้
15	5	1	6	4	0.27	0.40	ใช้ได้
16	7	2	9	5	0.41	0.50	ใช้ได้
17	2	0	2	2	0.09	0.20	ตัดทิ้ง
18	8	3	11	5	0.50	0.50	ใช้ได้
19	9	5	14	4	0.64	0.40	ใช้ได้
20	6	1	7	5	0.32	0.50	ใช้ได้
21	3	0	3	3	0.14	0.30	ตัดทิ้ง
22	2	0	2	2	0.09	0.20	ตัดทิ้ง
23	5	1	6	4	0.27	0.40	ใช้ได้
24	6	2	8	4	0.36	0.40	ใช้ได้

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อ ที่	Ru	Re	R=Ru+Re	Ru-Re	$p=\frac{R}{N}$	$r=\frac{Ru-Re}{N/2}$	การพิจารณา
25	4	2	6	2	0.27	0.20	ตัดทิ้ง
26	7	2	9	5	0.41	0.50	ใช้ได้
27	8	3	11	5	0.50	0.50	ใช้ได้
28	4	2	6	2	0.27	0.20	ตัดทิ้ง
29	8	4	12	4	0.55	0.40	ใช้ได้
30	4	0	4	4	0.18	0.40	ตัดทิ้ง

ตารางที่ 12 แสดงค่า p , r , q และ pq ของแบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ จำนวน 20 ข้อ

ข้อที่	p	r	q	pq
1	0.50	0.50	0.50	0.25
2	0.36	0.60	0.64	0.23
3	0.55	0.60	0.45	0.25
4	0.32	0.30	0.68	0.22
5	0.41	0.50	0.59	0.24
6	0.45	0.60	0.55	0.25
7	0.36	0.60	0.64	0.23
8	0.27	0.20	0.73	0.20
9	0.32	0.30	0.68	0.22
10	0.45	0.40	0.55	0.25
11	0.27	0.40	0.73	0.20
12	0.41	0.50	0.59	0.24
13	0.50	0.50	0.50	0.25
14	0.64	0.40	0.36	0.23
15	0.32	0.50	0.68	0.22
16	0.27	0.40	0.73	0.20
17	0.36	0.40	0.64	0.23
18	0.41	0.50	0.59	0.24
19	0.50	0.50	0.50	0.25
20	0.55	0.40	0.45	0.25
Σpq				4.64

ภาคผนวก จ

แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน

แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 1-2

“น่าเสียดายที่เดี๋ยวนี้มีคนใจร้ายกำลังทำลายธรรมชาติ ด้วยการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้ฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล แม่น้ำธาร มีขยะมูลฝอยน้ำเน่าเป็นสีดำ ถ้าทุกคนร่วมมือ ร่วมใจกัน ไม่ทำลายธรรมชาติอีกไม่นาน ประเทศของเราคงจะสดใสงดงาม”

- ข้อความนี้กล่าวถึงเรื่องอะไร
  - ป่าไม้
  - แม่น้ำ
  - มหาสมุทร
  - สิ่งแวดล้อม
- คำกล่าวใดที่ตีความสอดคล้องกับข้อความข้างต้นนี้
  - รักชาติรักชีวิต อย่าคิดทำลายป่า
  - สิ่งแวดล้อมดี ชีวิตจะเป็นสุข
  - ป่าหมดน้ำขาด ชาติพังพินาศ
  - สายน้ำคือชีวิต โปรดอย่าคิดทำลาย

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 3-4

“ต้นกล้าที่แข็งแรงจะมีเพียงหย่อมเดียว ในขณะที่ต้นกล้าอีกนับล้านยังคงปลิวล่องลมไปง่ายๆ เพียงเพราะการดำเนินชีวิต โดยยึดเปลือกของวัตถุ และเห็นความสำคัญกับเงินมากกว่า ศีลธรรมและความดี”

3. จากข้อความดังกล่าว “ต้นกล้า” น่าจะหมายถึงอะไร

ก. ต้นข้าว

ข. ต้นไม้

ค. ผู้คนทั่วไป

ง. เด็กและเยาวชน

4. การที่จะให้ต้นกล้า เจริญงอกงามดี ควรเสริมด้านใด

ก. รดน้ำ พรวนดิน

ข. เสริมปุ๋ย ดูแล

ค. ให้เงิน เสริมความคิด

ง. ให้ความรู้ เสริมคุณธรรม

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 5-8

รวบ 7 โจ้กวนเมือง

เหตุเกิดที่สุราษฎร์ธานี

รวบแก๊ง โจ้กวนเมือง 7 คน ก่อเหตุอย่างสด พ่อคู่กรณีปางตาย ไล่ล่าลูกชายคู่กรณีไม่เจอ พบพ่อเลยใช้ขวดน้ำมันเบนซินจุดไฟขว้างใส่สร้างอย่างทารุณ จนไฟลุกท่วม แกรมยังก่อเหตุ อาละวาดจนชาวบ้านเอือมระอา ตำรวจระดมกำลังตามล่าซิวยกแก๊ง ส่วนหัวโจก “เทพ ไทยใหญ่” ชาวไทยใหญ่หลบหนีไปได้

ที่มา: หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 10 ตุลาคม 2554 หน้า 1

5. การกระทำของแก๊ง โจ้กวนเมืองในข่าวควรนำมาเป็นแบบอย่างหรือไม่อย่างไร

ก. ไม่ควรเพราะทำให้สังคมไม่สงบสุข

ข. ไม่ควรเพราะจะทำความเดือดร้อนมาสู่ตนเองและครอบครัว

ค. ควรเพราะจะทำให้คนรู้จักแก๊งกวนเมืองมากขึ้น

ง. ควรเพราะแสดงให้เห็นถึงความกล้า

6. การกระทำของแก๊ง โจ้กววนเมืองมีลักษณะตรงกับเหตุการณ์ใด
- ก. อเมริกาถล่มอิรัก
- ข. ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ค. แฟนบอลก่อเรื่องทะเลาะวิวาทหลังการแข่งขัน
- ง. การทะเลาะวิวาทของนักเรียน
7. การกระทำของแก๊ง โจ้กววนเมืองทำให้เกิดผลอย่างไรต่อจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ก. ศาสนาเสื่อม
- ข. เศรษฐกิจตกต่ำ
- ค. ชื่อเสียงของจังหวัด
- ง. สังคมเสื่อม
8. เหตุใดวัยรุ่นจึงชอบคิดทำร้ายผู้อื่น
- ก. ความตึกะนอง
- ข. อยากให้ท้องถิ่นของตนมีชื่อเสียง
- ค. อยากให้ทุกคนยกย่องว่าเป็นคนเก่ง
- ง. อยากให้ทุกคนยกย่องว่าเป็นคนกล้าแสดงออก

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 9-12

แพะหลงกล

สุนัขจิ้งจอกตัวหนึ่งตกลงไปในบ่อน้ำ มันพยายามที่จะตะกายขึ้นจากบ่อ แต่ไม่สำเร็จ ขณะนั้นมีแพะตัวหนึ่งเดินมาชะโงกหน้าบ่อและมองเห็นสุนัขจิ้งจอกอยู่ในบ่อน้ำ มันจึงร้องถามว่า "เป็นไง! สหาย น้ำในบ่อนั้นคงมีมากและเย็นสินะ" สุนัขจิ้งจอกจึงเรียกแพะลงไปกิน แพะได้ฟังดังนั้นก็กระโดดลงไปใบบ่อตามคำชักชวนของสุนัขจิ้งจอกทันที สุนัขจิ้งจอกได้โอกาสจึงเหยียบเขาแพะกระโดดขึ้นมาจากบ่อได้และมันตะโกนบอกแก่แพะว่า " ถ้าเจ้ามีสมองสักครั้งหนึ่งของหนวดเคลตาเจ้า เจ้าก็คงจะต้องมองให้แน่ใจเสียก่อนที่จะกระโดดลงไป...เข้าไปละ สหายน่าโง่!"

ที่มา : นิทานอีสป

9. แพะเปรียบได้กับข้อใด

- ก. ด้อยเปิดประตูให้หน่วย
- ข. อ้อยช่วยเพื่อนทำการบ้าน
- ค. ใหม่โดนนุ่มลอกข้อสอบ
- ง. หอมขับรถพาชอบไปชลบุรี

10. สุนัขจิ้งจอกต่างจากแพะในเรื่องใด

- ก. ความปราดเปรื่อง
- ข. ความปัญญาเลิศ
- ค. ความฉลาด
- ง. ความเจ้าเล่ห์

11. พฤติกรรมของบุคคลใดสอดคล้องกับนิทานแพะหลงกล

- ก. นักเรียนกับครู
- ข. ขวานากับพ่อค้าคนกลาง
- ค. คนขับรถกับผู้โดยสาร
- ง. ช่างตัดผมกับผู้รับบริการ

12. จากเรื่องที่อ่าน กล่าวถึงใคร

- ก. ลา – แพะ
- ข. สุนัขจิ้งจอก – จิ้งหรีด
- ค. สุนัขจิ้งจอก – แพะ
- ง. จิ้งหรีด – แพะ

13. “คุณสุดสวดยคารายอดนิยมตลอดกาลรักษาสุขภาพด้วยสาหร่ายทองเป็นประจำ” ข้อความโฆษณานี้มีลักษณะอย่างไร

- ก. โฉว์น้ำวใจ
- ข. บรรยาย
- ค. บั่นเทิง
- ง. เชิญชวน

14. ข้อใดไม่ใช่ส่วนประกอบของโฆษณา
- ก. เนื้อหา
  - ข. รูปแบบการนำเสนอ
  - ค. ภาษาโฆษณา
  - ง. คติสอนใจ

“คูโบต้า หัวใจเกษตรกรไทย”

อ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 15-18

15. จากข้อความกล่าวถึงสิ่งใด “คูโบต้า” ต้องการสื่อถึงอะไร
- ก. เครื่องใช้ไฟฟ้า
  - ข. ยี่ห้อรถยนต์
  - ค. ยี่ห้อรถเก๋ง
  - ง. ยี่ห้อรถไถนา
16. ข้อความที่กล่าวว่า “หัวใจเกษตรกรไทย” ต้องการสื่อถึงอะไร
- ก. ความสวยงาม
  - ข. ความประหยัด
  - ค. ความสะดวกในการทำการเกษตร
  - ง. ความสุข
17. เมื่อเข้ามาในห้องเรียนนักเรียนให้ความสนใจสิ่งใด
- ก. เพื่อนใหม่
  - ข. ครูคนใหม่
  - ค. ห้องเรียนใหม่
  - ง. ข้อความบนกระดานดำ
18. เมื่อเห็นข้อความบนกระดานดำนักเรียนแสดงออกอย่างไร
- ก. ความสงสัย
  - ข. แปลกประหลาดใจ
  - ค. ความสนุกสนาน
  - ง. ความเข้าใจเพื่อนและตนเอง

19. ข้อใดคือข้อคิดที่ได้จากเรื่อง ถิ่นคือใคร

ก. คนเราย่อมมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ข. การคิดที่อิสระจะช่วยให้ก่อให้เกิดความคิดที่หลากหลาย

ค. การเรียนรู้ย่อมทำให้เราเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ง. ทุกคนย่อมมีความเป็นตัวตนของตนเอง ดังนั้นต้องรู้จักและเข้าใจตัวเอง

20. จากเรื่อง ครูต้น ต้องการสอนให้นักเรียนเกิดทักษะใด

ก. การอ่าน

ข. การฟัง

ค. การเขียน

ง. ทุกข้อ

ภาคผนวก ฉ

หนังสือขอความร่วมมือทดลองใช้เครื่องมือ

หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ พิเศษ ว.0112/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าจี้ อำเภอมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

13 มกราคม 2556

เรื่อง ขอความร่วมมือทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านน้ำฉา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนางสาวชวนพิศ คชริน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.ปรีชา สามัคคี เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์การคิดวิเคราะห์แบบ 5 W1H รายวิชาภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษา มาทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนโรงเรียนบ้านน้ำฉา เพื่อนำไปหาค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อของแบบสอบถาม โดยนักศึกษาจะไปประสานด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นางสาวชวนพิศ คชริน ได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร. 0-7537-7438

ที่ ศธ พิเศษ ว 028/2556

สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ตำบลท่าม่วง อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

7 กุมภาพันธ์ 2556

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสิงขร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ชุด

ด้วยนางสาวชวนพิศ คชริน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารวัดกรรมเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กำลังดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.ปรีชา สามัคคี เป็นกรรมการที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษามีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการแจกแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์การคิดวิเคราะห์แบบ 5W1H รายวิชาภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษา กับนักเรียนโรงเรียนวัดสิงขร ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นางสาวชวนพิศ คชริน ได้เก็บรวบรวมข้อมูล จากหน่วยงานและบุคลากรดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต ขอขอบคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา เลิศไกร)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

สำนักงานเลขานุการ

โทรศัพท์. 0-7537-7438

โทรสาร. 0-7537-7438

ภาคผนวก ช

ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ชุดการสอนแบบ 5W1H

เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ชุดที่ 1 เรื่องการคิดวิเคราะห์จากข่าว

โดย

นางสาวชวนพิศ คชริน

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารนวัตกรรมการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

คำนำ

ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ คิดอย่างมีเหตุผล มีวิจารณญาณ มีการไตร่ตรอง มองเห็นการณ์ไกล และรู้จักนำความสามารถในการคิดไปใช้ในการเผชิญสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทั้งหมด 5 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 การคิดวิเคราะห์จากข่าว ชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากโฆษณา ชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน ชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน ชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ

ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ชุดที่ 1 การคิดวิเคราะห์จากข่าว ในชุดการสอนนี้จะประกอบไปด้วยแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องการคิดวิเคราะห์จากข่าว กรอบเนื้อหาความรู้ กรอบกิจกรรม เกณฑ์การประเมิน และแบบทดสอบหลังเรียน ชุดการสอนแต่ละชุดจะเป็นการสอนสอดแทรกในการเรียนการสอน กิจกรรมมี 5 ขั้นตอน คือ เสนอสถานการณ์ กำหนดปัญหา กำหนดหลักการ จำแนกแยกแยะ และสรุปคำตอบ

ผู้จัดทำหวังว่าชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ชุดนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกระบวนการสอนคิดวิเคราะห์จากข่าว ให้กับผู้เรียนได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และเป็นประโยชน์ต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระภาษาไทยและกลุ่มสาระอื่นๆ ได้ตามสมควร

ชวนพิศ คชริน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจง	1
บทบาทของครู	1
บทบาทของนักเรียน	2
ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะ	3
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	4
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	8
จุดประสงค์	11
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	11
แบบทดสอบก่อนเรียน	12
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	17
กรอบเนื้อหา	18
กรอบกิจกรรม	20
เกมกระตุ้นให้คิด	22
แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์จากข่าว	23
เกณฑ์การประเมิน	28
แบบทดสอบหลังเรียน	30
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	35
บรรณานุกรม	36

คำชี้แจงการใช้

ชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 1 เรื่องการคิดวิเคราะห์จากข่าว จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์แยกแยะประเด็นสำคัญ จัดหมวดหมู่ประเด็นข่าวที่กำหนดให้และเขียนสรุปเชื่อมโยงประเด็นสำคัญของข่าวได้ เป็นการสอนที่สอดแทรกทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์แบบ SWIH ชุดการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์แต่ละชุดจะอธิบายคำชี้แจงสำหรับครู และบทบาทของนักเรียน

คำชี้แจงสำหรับครู

1. ก่อนใช้ชุดการสอนควรศึกษาชุดการสอนด้วยความรอบคอบเพื่อตรวจสอบความบกพร่อง
  2. ศึกษาแผนการสอนให้เข้าใจและสามารถใช้ชุดการสอนได้อย่างถูกต้อง
  3. ตรวจสอบอุปกรณ์ต่างๆ ว่ามีครบตามที่ระบุไว้หรือไม่
  4. ก่อนสอนครูต้องศึกษาเนื้อหาการสอนให้เข้าใจถูกต้องและแม่นยำในเนื้อหา
  5. ก่อนสอนครูต้องแจ้งให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนในการใช้ชุดการสอน และบอกข้อตกลงสำหรับประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทราบล่วงหน้า
  6. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบก่อนใช้ในการสอนทุกครั้ง
  7. ลำดับขั้นตอนการสอนเป็นไปตามกระบวนการการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์
  8. ขณะที่นักเรียนประกอบกิจกรรมครูจะต้องคอยดูแลและให้คำแนะนำสำหรับนักเรียน
- ที่มีปัญหา
9. การอภิปรายเนื้อหาในบทเรียนครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกมากที่สุด
  10. เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรตรวจสอบและเก็บอุปกรณ์ – สื่อการสอนให้เรียบร้อย เพื่อสะดวกในการใช้ครั้งต่อไป

บทบาทของนักเรียน

1. ตั้งใจฟังอธิบายจากครูผู้สอนเพื่อจะได้เข้าใจถึงกระบวนการเรียนการสอน
2. หากมีข้อสงสัยต้องขออนุญาตซักถามทันที
3. อ่านบัตรคำสั่งอย่างตั้งใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
4. นักเรียนต้องใช้สื่อการสอนอย่างระมัดระวัง
5. ต้องทำกิจกรรมต่างๆ ให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด
6. เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมจะมีการประเมินผลการเรียนทุกครั้ง
7. ในการประเมินนักเรียนต้องอ่านคำสั่งให้เข้าใจและตั้งใจทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ด้วยความรอบคอบ

ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมฝึก
2. ศึกษาผลทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ศึกษากรอบเนื้อหา
4. ศึกษากรอบกิจกรรม
5. ปฏิบัติกิจกรรม
  - 5.1 เกมกระตุ้นให้คิด
  - 5.2 ปฏิบัติกิจกรรมการคิดวิเคราะห์จากข่าว
6. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วประเมินผลงานร่วมกับครู
7. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การคิดวิเคราะห์จากข่าว 1

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การอ่านข่าว เหตุการณ์ หรือเนื้อหาที่นำเสนอข่าว นักเรียนจะต้องใช้ความคิดพิจารณา วิเคราะห์ ไตร่ตรอง แยกแยะ รายละเอียดของข่าวอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น เนื้อหาสาระของข่าว โดยใช้เทคนิคคำถาม 5WHI จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียน มีกรอบ ในการคิด ได้ชัดเจน จะช่วยให้สามารถคิดวิเคราะห์จากการอ่าน ได้ถูกต้อง เป็นพื้นฐานที่สำคัญ ในการพัฒนาความคิดวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์แยกแยะประเด็นสำคัญ จัดหมวดหมู่ ประเด็นข่าวที่กำหนดให้ได้
2. เขียนสรุปเชื่อมโยงประเด็นสำคัญของข่าวได้

3. สาระการเรียนรู้

1. ข่าว ดุสิตธานี ลาภาน่า ภูเก็ต เข้าร่วมกิจกรรม “Earth Hour 2013”
2. วิเคราะห์จัดหมวดหมู่จากประเด็นของข่าว
3. สรุปเชื่อมโยงประเด็นสำคัญของข่าวได้

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

1.1 ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 1 การวิเคราะห์จากข่าว

1.2 ครูทดสอบความรู้ก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 1 เรื่องการวิเคราะห์ ข่าว จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

2. ขั้นสอน

2.1 ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

2.1.1 ครูสอนเรื่องกระบวนการคิดวิเคราะห์ จากใบความรู้ที่ 1

2.1.2 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4-5 คน และศึกษาใบความรู้ที่ 2 หลักการอ่าน

และพิจารณาข่าว

2.1.3 แจกข่าวประเภทต่างๆ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ศึกษา

2.1.4 ครูให้นักเรียนอ่านข่าว

คูสิตธานี ลาгуน่า ภูเก็ต เข้าร่วมกิจกรรม “Earth Hour 2013”

คูสิตธานี ลาгуน่า ภูเก็ต เข้าร่วมกิจกรรม “Earth Hour ร่วมมือร่วมใจ ปิดไฟ งดใช้พลังงาน” ซึ่งถือเป็นโครงการระดับนานาชาติโดยจัดขึ้นพร้อมเพียงกันทั่วโลก โดยทุกๆ ปี จำนวนร้านค้า และองค์กรต่างๆ รวมถึงประชาชนทั่วไปที่เข้าร่วมกิจกรรมมีมากกว่าล้านคน โดยในปีนี้ได้กำหนดให้วันเสาร์ที่ 23 มีนาคม 2556 ที่จะทำการปิดไฟ 1 ชั่วโมงตั้งแต่ช่วงเวลา 20.30 น. ถึง 21.30 น. ตามเวลาท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ต

โดยคูสิตธานี ลาгуน่า ภูเก็ต ร่วมทำงดใช้ไฟฟ้าในส่วนบริเวณที่ไม่จำเป็นตามบริเวณ อาคารหลัก ร้านอาหาร ห้องโถงหลัก รวมไปถึงพื้นที่โดยรอบในบริเวณรีสอร์ท อีกทั้งส่งจดหมายแจ้งให้แขกผู้เข้าพักในวันดังกล่าวทุกท่านได้ร่วมปิดไฟ และงดใช้พลังงานไฟฟ้าที่ไม่จำเป็นภายในห้องพักในวันดังกล่าวอีกด้วย

ในช่วงค่ำของวันเอิร์ทฮาว์ ทางคูสิตธานี ลาгуน่า ภูเก็ต ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อร่วมสร้างช่วงเวลาพิเศษกับการจัดโปรโมชัน “เอิร์ทฮาว์ ไวน์ดินเนอร์” โดยทางเซฟตี้ริงสรรค์ เมนูอาหารได้ที่แรงบันดาลใจ โดยการนำวัตถุดิบจากทั่วโลกมารวมกันเป็นหนึ่งเดียว และปรุงอาหารทั้ง 4 คอร์ส พร้อมไวน์ที่จะทำให้อร่อยรสชาติอาหารกลมกล่อมยิ่งขึ้น ณ ร้านอาหารเคทซ์วินา ซึ่งตั้งอยู่บริเวณหน้าหาดบางเทา

นอกจากนั้น ทางรีสอร์ทได้มีกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อให้แขกได้สนุกไปการเฉลิมฉลองเพื่อสลดภาวะโลกร้อนในครั้งนี้ ดนตรีสด โดยไม่ใช่เครื่องดนตรีไฟฟ้าในรูปแบบ Unplugged mini concert ริมหาด จากวงดนตรี Red Rhythm band และบาร์เทนเดอร์ที่จะมาแสดงให้ชมกันในงานอย่างตื่นตาตื่นใจ มาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเฉลิมฉลองกิจกรรมรักษ์โลกไปกับพวกเราในงาน Earth Hour Wine Dinner ในราคาเพียง 2000+++ บาทต่อท่าน ติดต่อฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม โทร.+66-0-7636-2999 ต่อ 7303 หรืออีเมลได้ที่ dtlplfb@dusit.com

2.2 ชั้นกำหนดปัญหา

2.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหาว่า ทำไมทุกคนต้องวิเคราะห์ข่าว เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

2.3 ชั้นกำหนดหลักการ

2.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหลักการคิดวิเคราะห์ข่าว โดยใช้เทคนิค 5W1H ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (ทำอะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร)

2.3.2 ครูอธิบายการตั้งคำถามด้วยเทคนิค 5W1H จากเรื่อง คุณิตธานี ลาภาน่า ภูเก็ต เข้าร่วมกิจกรรม “Earth Hour 2013”

2.4 ชั้นพิจารณาแยกแยะ

2.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามโดยใช้เทคนิค 5W1H จากเรื่อง คุณิตธานี ลาภาน่า ภูเก็ต เข้าร่วมกิจกรรม “Earth Hour 2013” พร้อมทั้งเขียนคำตอบไว้ด้านหลังของประโยค และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.4.2 ครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นยกย่องชมเชย ความถูกต้องและเสนอแนะสิ่งที่บกพร่องในการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2.5 ชั้นสรุป

2.5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า สาเหตุที่ทุกคนต้องวิเคราะห์ข่าว เรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เพราะการวิเคราะห์ตีความข่าว สามารถนำไปใช้ในดำรงชีวิตประจำวัน

3. ชั้นสรุป

3.1 ครูแนะนำความรู้เพิ่มเติมให้นักเรียนในการนำความรู้การอ่านวิเคราะห์ข่าวไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5. สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 1 การวิเคราะห์จากข่าว
2. ใบความรู้ที่ 1 กระบวนการคิดวิเคราะห์
3. ใบความรู้ที่ 2 หลักการอ่านและพิจารณาข่าว
4. ข่าว คุณิตธานี ลาภาน่า ภูเก็ต เข้าร่วมกิจกรรม “Earth Hour 2013”
5. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 1 เรื่องการวิเคราะห์ข่าว

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัด
  - 1.1 วัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ 1 และข้อที่ 2
  - 1.2 สังเกตจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมร่วมคิด ร่วมอภิปราย

2. เครื่องมือ

2.1 แบบสังเกตการณ์อ่าน

2.2 แบบประเมินชิ้นงาน

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม

3. เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การคิดวิเคราะห์จากข่าว 2

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การใช้เทคนิคคำถาม 5WH1H ฝึกตอบคำถามและตั้งคำถามจากเรื่องข่าวที่อ่านเป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์แยกแยะประเด็นสำคัญ จัดหมวดหมู่ ประเด็นข่าวที่กำหนดให้ได้
2. เขียนสรุปเชื่อมโยงประเด็นสำคัญของข่าวได้

3. สาระการเรียนรู้

1. ข่าว
2. วิเคราะห์จัดหมวดหมู่จากประเด็นของข่าว
3. สรุปเชื่อมโยงประเด็นสำคัญของข่าวได้

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

1.1 ครูนำเกมกระดานใช้ความคิด พิจารณาภาพหน้าคนบนต้นไม้ มาให้นักเรียนร่วมกันพิจารณา โดยตอบคำถามว่าภาพที่ให้มีใบหน้าคนที่ใบหน้า มีใบหน้าผู้หญิงกี่คน ใบหน้าผู้ชายกี่คน

1.2 ครูนำฉลากประเภทของข่าว ให้นักเรียนเลือก จำนวน 5 ประเภท ได้แก่ ข่าวการศึกษา ข่าวด้านสุขภาพ ข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าวการเมืองและข่าวอาชญากรรม

1.3 ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนตามฉลากข่าวที่นักเรียนจับ 5 กลุ่ม และตั้งชื่อกลุ่มตามประเภทข่าว

2. ขั้นสอน

2.1 ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

2.1.1 ครูนำหนังสือพิมพ์ให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง ยกตัวอย่างข่าวประเภทต่างๆ

2.1.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มค้นคว้าหาหัวข้อข่าวตามประเภทข่าวที่แต่ละกลุ่มจับ

ฉลากได้จากหนังสือพิมพ์

2.1.3 ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นของข่าว แยกแยะข่าว เชื่อมโยง

2.1.4 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านข่าวในชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 1 การคิดวิเคราะห์จากข่าว แบบฝึกที่ 1 เรื่องเทศบาลนครแหลมฉบังสุดไฮเทค แจกแท็บเล็ต ของขวัญ และทุนการศึกษาอีกกว่า 3 แสนบาทให้แก่เด็ก เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ

2.1.5 นักเรียนอ่านออกเสียงคำใหม่ และสนทนาความหมายของคำใหม่ ได้แก่ แท็บเล็ต ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นต้น

2.1.6 นักเรียนอ่านออกเสียงเรื่อง เรื่องเทศบาลนครแหลมฉบังสุดไฮเทค แจกแท็บเล็ต ของขวัญ และทุนการศึกษาอีกกว่า 3 แสนบาทให้แก่เด็ก เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ โดยหมุนเวียนกันอ่านนำครั้งละ 1 คน คนละ 1 ย่อหน้า

2.2 ขั้นกำหนดปัญหา

2.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหาว่า ทำไมเทศบาลนครแหลมฉบัง แจกแท็บเล็ต ของขวัญ และทุนการศึกษาอีกกว่า 3 แสนบาทให้แก่เด็ก

2.3 ขั้นกำหนดหลักการ

2.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหลักการคิดวิเคราะห์ข่าว โดยใช้เทคนิค 5W1H ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (ทำอะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร)

2.3.2 ครูอธิบายการตั้งคำถามด้วยเทคนิค 5W1H จากเรื่อง เทศบาลนครแหลมฉบังสุดไฮเทค แจกแท็บเล็ต ของขวัญ และทุนการศึกษาอีกกว่า 3 แสนบาทให้แก่เด็ก เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ

2.4 ขั้นพิจารณาแยกแยะ

2.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถาม โดยใช้เทคนิค 5W1H จากเรื่อง เทศบาลนครแหลมฉบังสุดไฮเทค แจกแท็บเล็ต ของขวัญ และทุนการศึกษาอีกกว่า 3 แสนบาทให้แก่เด็ก เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ พร้อมทั้งเขียนคำตอบแบบฝึกที่ 1 วิเคราะห์สรุปข่าวเชื่อมโยงความคิด และแบบฝึกที่ 2 อ่านข่าวจบแล้วตอบคำถาม

2.4.2 ส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.4.3 ครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นยกย่องชมเชย ความถูกต้องและเสนอแนะ สิ่งที่บกพร่องในการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2.5 ขั้นสรุป

2.5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า สาเหตุที่เทศบาลนครแหลมฉบัง แจกแท็บเล็ต ของขวัญ และทุนการศึกษาอีกกว่า 3 แสนบาทให้แก่เด็ก เพราะตระหนักและให้เด็กได้

รู้ถึงการดูแลเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ รวมทั้งเล็งเห็นถึงการให้ความรู้ และเทคโนโลยีแก่เด็ก เพื่อให้เด็กนำไปใช้ศึกษาหาความรู้ ความค้ำขวัญวันเด็กแห่งชาติปีนี้ที่ว่า “รักษาวินัย ใฝ่เรียนรู้ เพิ่มพูนปัญญา นำพาไทยสู่อาเซียน

3. ชั้นสรุป

3.1 ครูแนะนำนักเรียนให้รู้จักใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาหาความรู้

3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ 1 เรื่องการวิเคราะห์ข่าว

5. สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 1 การคิดวิเคราะห์จากข่าว
2. เกมกระตุ้นใช้ความคิด “หน้าคนบนต้นไม้”
3. แบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 1 เรื่องการวิเคราะห์ข่าว
4. ข่าว เรื่องเทศบาลนครแหลมฉบังสุดไฮเทค แจกแท็บเล็ต ของขวัญ และทุนการศึกษา อีกกว่า 3 แสนบาทให้แก่เด็ก เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ
5. แบบฝึกที่ 1 วิเคราะห์สรุปข่าวเชื่อมโยงความคิด
6. แบบฝึกที่ 2 อ่านข่าวจบแล้วตอบคำถาม
7. ฉลากประเภทของข่าว

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัด
  - 1.1 วัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ 1 และข้อที่ 2
  - 1.2 สังเกตจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมร่วมคิด ร่วมอภิปราย
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบสังเกตการณ์อ่าน
  - 2.2 แบบประเมินชิ้นงาน
  - 2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

จุดประสงค์ของชุดการสอน

1. เพื่อพัฒนาและฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียน
2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์แยกแยะประเด็นสำคัญ จัดหมวดหมู่ ประเด็นข่าวที่กำหนดให้
3. เขียนสรุปเชื่อมโยงประเด็นสำคัญของข่าวได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ชุดกิจกรรมฝึกที่ 1 การคิดวิเคราะห์จากข่าว

1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์แยกแยะประเด็นสำคัญ จัดหมวดหมู่ ประเด็นข่าวที่กำหนดให้
2. นักเรียนสามารถเขียนสรุปเชื่อมโยงประเด็นสำคัญของข่าวได้

แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 1
เรื่องการวิเคราะห์ข่าว
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 1 ฉบับนี้ ใช้ทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนการฝึกกิจกรรม การคิดวิเคราะห์ชุดที่ 1 เรื่องการวิเคราะห์ข่าวเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 15 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1-5

ดร.ประเวศ ตั้งด่านจับนักเรียนอาชีวะพกพาอาวุธ

ตำรวจนครบาลประเวศตั้งด่านตรวจค้นรถประจำทางเพื่อสกัดจับนักเรียนอาชีวะพกพาอาวุธ เพื่อป้องกันปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทรุนแรงจนเกิดความสูญเสียพบอาวุธหลายรายการ

ตำรวจนครบาลประเวศ ตรวจยึดของกลางเป็นปืนลูกซองสั้นไทยประติษฐ์ 1 กระบอก, ปืนไทยประติษฐ์จุดสองสอง 1 กระบอก, กระสุนปืน 4 นัด, ระเบิดปิงปอง 2 ลูก และมีด 33 เล่ม รวมทั้งกำไล 1 ห่อ ที่ได้จากนักเรียนอาชีวะ 2 สถาบัน ย่านบางกะปิ

พ.ต.อ.นิงยศ เทพจันทร์ รองผู้บังคับการตำรวจนครบาล 4 เปิดเผยว่า ทั้ง 2 สถาบันก่อเหตุทะเลาะวิวาทกันบ่อยครั้ง ตำรวจจึงได้ตั้งด่านสกัดตรวจค้นอาวุธบนรถโดยสารประจำทางที่กลุ่มนักศึกษา 2 สถาบัน โดยสารเป็นประจำ เพื่อเป็นการป้องปรามในการก่อเหตุทะเลาะวิวาท

ผลการตรวจค้นพบว่า มีนักเรียนอาชีวะพกพาอาวุธรวม 53 คน แต่หลบหนีไปได้ 2 คน ซึ่งตำรวจจะดำเนินคดีกับนักเรียนที่มีการตรวจพบสิ่งผิดกฎหมาย และทั้งหมดจะถูกบันทึกข้อมูลจัดทำประวัติเพื่อใช้ในการสืบสวนติดตามพฤติกรรมด้วย

1. ข่าวยังดั้นเป็นข่าวประเภทใด

- ก. ข่าวการเมือง
- ข. ข่าวการศึกษา
- ค. ข่าวสังคม
- ง. ข่าวอาชญากรรม

2. “ตำรวจนครบาลประเทศตั้งด่านตรวจค้นรถประจำทางเพื่อสกัดจับนักเรียนอาชีวะพกพาอาวุธ เพื่อป้องกันปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทรุนแรงจนเกิดความสูญเสียพบอาวุธหลายรายการ” ข้อความที่ปรากฏในข่าวส่วนที่ยกมานี้เป็นองค์ประกอบใดของข่าว

- ก. ส่วนเชื่อม
- ข. พาดหัวข่าว
- ค. ความนำ
- ง. เนื้อข่าว

3. นักเรียนคิดว่าอะไรคือสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นี้

- ก. ความรักในสถาบันของนักเรียนอาชีวะ
- ข. โรงเรียนไม่เอาใจใส่ดูแลนักเรียนเท่าที่ควร
- ค. นักเรียนที่ก่อเหตุไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลทั้งพ่อแม่และครู
- ง. นักเรียนที่ก่อเหตุไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

4. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับการกระทำของนักเรียนที่ก่อเหตุ

- ก. เห็นด้วย เพราะเป็นการแสดงความรักต่อสถาบัน
- ข. เห็นด้วย เพราะเป็นการแสดงความรักต่อเพื่อน
- ค. ไม่เห็นด้วย เพราะไม่ใช่แนวทางแก้ปัญหาให้หมดไปได้
- ง. ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม

5. ทำอย่างไรจึงจะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้อีก

- ก. ครูควรสอนให้นักเรียนใช้วิจารณญาณในการแก้ปัญหา
- ข. ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันในการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด
- ค. พ่อแม่ควรให้คำปรึกษาลูกเมื่อมีปัญหา
- ง. รัฐบาลร่วมกันแก้ปัญหาให้นักเรียนอาชีวะด้วยกัน

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 6-10

เมื่อวันที่ 3 มิ.ย.ที่ผ่านมา เกิดเหตุน่าสลดใจเมื่อมีผู้หญิงคนหนึ่งนำลูกชายวัย 12 ปี ขึ้นโรงพัก สภ.เมืองนครปฐม ขอให้ตำรวจนำตัวส่งสถานสงเคราะห์ให้อบรมนิสัยติดเกมและทำร้ายแม่

ผู้เป็นแม่เล่าว่า มีอาชีพรับจ้างเสิร์ฟอาหารและล้างจานที่ร้านก๋วยเตี๋ยวในเมืองนครปฐม ทนพฤติกรรมของลูกชายไม่ไหว เวลาไม่มีเงินให้ไปเล่นเกมก็จะด่าว่า นักเข้าก็ลงมือชกต่อย ไม่ได้ลงมือกับแม่คนเดียว พาลไปกระทืบน้องวัย 7 ขวบด้วย เธอมีรายได้เพียงวันละ 120 บาท หากวันไหนร้านหยุดก็ไม่มีรายได้ ต้องเลี้ยงดูลูกชาย 2 คน เงินจำนวนนี้ต้องจ่ายค่าอาหาร 3 ชีวิต และเป็นค่าเล่นเกมของลูกชายคนโต วันไหนมาขอเงินไปเล่นเกมแล้วไม่ให้ก็จะอาละวาด ยังต้องเก็บไว้จ่ายค่าเช่าห้องอีกเดือนละ 800 บาท ทุกวันนี้ยังคิดค้างจ่ายไม่ครบ สำหรับลูกชายคนนี้นอกจากทำร้ายแม่แล้วยังมีใจชอบลักเงินของเพื่อนบ้าน ค้านลูกชายก็ยอมรับกับตำรวจว่า เหตุที่ทุบตีชกต่อแม่ก็เพราะแม่ชอบทำให้หงุดหงิดเวลาขอเงินไปเล่นเกมแล้วไม่ให้ ที่ผ่านมามีชกต่อยกับแม่ 6 ครั้งตำรวจรับตัวเด็กคนนี้ไว้ที่โรงพักเพื่อติดต่อกับบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครปฐมเรื่องราวน่าสลดใจที่แม่นำลูกชายส่งให้ตำรวจครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 ในช่วงเวลาไม่กี่วันเท่านั้น

6. ข่าวข้างต้นเป็นข่าวประเภทใด

- ก. ข่าวการเมือง
- ข. ข่าวการศึกษา
- ค. ข่าวสังคม
- ง. ข่าวอาชญากรรม

7. “เหตุที่ทุบตีชกต่อแม่ก็เพราะแม่ชอบทำให้หงุดหงิดเวลาขอเงินไปเล่นเกมแล้วไม่ให้” ข้อความที่ปรากฏในข่าวส่วนที่ยกมานี้เป็นองค์ประกอบใดของข่าว

- ก. พาดหัวข่าว
- ข. ความนำ
- ค. เนื้อข่าว
- ง. ส่วนเชื่อม

8. นักเรียนคิดว่าอะไรคือสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เด็กติดเกม
- ก. การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน
  - ข. ค่านิยมทางสังคมที่สนับสนุนให้เด็กใช้คอมพิวเตอร์
  - ค. พ่อแม่ไม่ได้ฝึกวินัยลูกอย่างเหมาะสมตั้งแต่วัยเด็ก
  - ง. เกมสามารถตอบสนองความต้องการทางจิตใจของเด็กได้
9. เมื่อนักเรียนพบเห็นเพื่อนโคเรียนไปเล่นเกม นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ไปแจ้งครูให้ทราบ
  - ข. แจ้งตำรวจจับส่งสถานพินิจ
  - ค. แจ้งตำรวจจับร้านเกม
  - ง. แจ้งครูและผู้ปกครองของเพื่อนให้ทราบ
10. ทำอย่างไรจึงจะป้องกันไม่ให้เด็กติดเกมได้
- ก. ไม่ให้มีการเปิดร้านเกม
  - ข. ผู้ปกครองต้องให้ความรักและเอาใจใส่ต่อเด็กอย่างใกล้ชิด
  - ค. พ่อแม่ไม่ควรให้เงินไปเล่นเกม
  - ง. รัฐบาลร่วมกันแก้ปัญหาเด็กติดเกม

กรอบเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

ความหมายของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

คุณสมบัติของบุคคลที่เอื้อต่อการคิดวิเคราะห์

1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ การคิดวิเคราะห์ที่ดี ผู้คิดจะต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น เพราะจะช่วยให้กำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์ จำแนก แยกแยะองค์ประกอบ จัดหมวดหมู่ ลำดับความสำคัญ หรือหาสาเหตุของเรื่องราว เหตุการณ์ได้ชัดเจน
2. ช่างสังเกต ช่างสงสัย ช่างซักถาม เป็นคนชอบตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เพื่อนำไปขบคิด หรือค้นหาความจริงในเรื่องนั้น คำถามที่ใช้กับการคิดวิเคราะห์คือ SWIH ประกอบด้วย ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How)
3. ความสามารถในการตีความ การตีความเกิดจากรับข้อมูลเข้ามาทางประสาท สัมผัสสมองจะทำการตีความข้อมูล โดยวิเคราะห์เทียบกับความทรงจำหรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น
4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล การคิดวิเคราะห์จะเกิดขึ้นเมื่อพบสิ่งที่มีความคลุมเครือเกิดข้อสงสัย ตามมาด้วยคำถาม ต้องค้นหาคำตอบหรือความ น่าจะเป็นว่ามีความเป็นมาอย่างไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น จะส่งผลกระทบอย่างไร ซึ่งสมอง

กระบวนการคิดวิเคราะห์

กระบวนการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (สวิตช์ มูลคำ, 2547, 9-19)

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น พืช สัตว์ หิน ดิน รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์หรือสถานการณ์จากข่าวของจริงหรือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์

เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหาของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เพื่อค้นหาความจริง สาเหตุหรือความสำคัญ เช่น บทความที่ต้องการสื่อหรือบอกอะไรที่สำคัญที่สุด

ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์

เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งของที่มีความหมายเหมือนกันหรือแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอาจเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน

ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะ

เป็นการพินิจ พิจารณา ทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อยๆ โดยอาจใช้เทคนิค SWIH ประกอบด้วย ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How)

ขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ

เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

ใบความรู้ที่ 2

เรื่องหลักการเขียนและพิภพของข่าว

ความหมายของข่าว

ข่าว หมายถึง เหตุการณ์ที่คนในสังคมกำลังให้ความสนใจ และตีพิมพ์เผยแพร่ทางหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร เหตุการณ์ที่นำมาเขียนเป็นข่าวจะต้องเป็นเรื่องทันเหตุการณ์ และส่งผลกระทบต่อบุคคลในสังคม

องค์ประกอบของข่าว

องค์ประกอบของข่าว จะมีโครงสร้างที่แบ่งออกเป็นส่วนประกอบ 4 ส่วน คือ

1. พาดหัวข่าวหรือหัวเรื่อง (Headline) เป็นส่วนที่ใช้ดึงดูดความสนใจ และบอกให้รู้ว่าข่าวนั้นมีประเด็นสำคัญอะไรบ้าง ซึ่งจะต้องเป็นภาษาที่สั้นและกระชับ และเมื่ออ่านแล้วสามารถเข้าใจได้ง่าย ถ้าผู้อ่านสนใจก็จะติดตามไปอ่านรายละเอียดต่อไป

2. ส่วนความนำ (Lead) คือส่วนที่สำคัญที่สุดของข่าว เพราะเมื่ออ่านส่วนคำนำแล้วผู้อ่านจะทราบทันทีว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง เนื้อหาในส่วนนี้จะต้องตอบคำถามที่คนอยากรู้ก่อน โดยใช้หลัก 5W1H คือ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไหร่ (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How) โดยอาจเลือกตอบเฉพาะประเด็นที่มีความสำคัญ ที่คาดว่าผู้อ่านอยากรู้มากที่สุดก่อนก็ได้

3. ส่วนเชื่อม (Neck) คือส่วนที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความนำและเนื้อหาข่าว โดยทั่วไปจะมีความยาวเป็นย่อหน้าสั้นๆ เพื่อชี้ขยายความ หรือเพิ่มเติมข้อมูลจากสิ่งที่ปรากฏในความนำ เพื่อไม่ให้ความนำยาวเกินไป

4. ส่วนเนื้อหา (Body) เป็นส่วนที่เล่ารายละเอียดของเหตุการณ์ทั้งหมด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดตามลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ หรือลำดับเวลา หรือลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วนเนื้อหาจึงเป็นส่วนขยายส่วนความนำ โดยขยายรายละเอียดและข้อมูลที่ยังไม่ได้ระบุถึงในความนำเพิ่มเติม

โดยสรุปโครงสร้างของข่าวจะประกอบด้วยส่วน พาดหัวข่าว ส่วนความนำ ส่วนเชื่อม และส่วนเนื้อหา แต่ปัจจุบันข่าวที่พบเห็นโดยทั่วไปจะไม่มีส่วนเชื่อมเนื่องจากส่วนของเนื้อหาดังกล่าวจะสามารถต่อส่วนของความนำได้โดยไม่ต้องการคำอธิบายใดๆเพิ่มเติม

ประเภทของข่าว

ข่าวแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ข่าวหนัก (Hard News) หมายถึง ข่าวที่มีเนื้อหาสาระหนักสมอง และมีอิทธิพลต่อคนส่วนใหญ่ในสังคม เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา เป็นต้น

2. ข่าวเบา (Soft News) หมายถึง ข่าวที่มีเนื้อหาสาระเบาสมอง ข่าวที่เกิดขึ้นในกลุ่มคนย่อยๆ ไม่มีอิทธิพลต่อคนส่วนใหญ่ในสังคมมากนัก เช่น ข่าวชาวบ้าน ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวอาชญากรรม เป็นต้น

หลักการอ่านและพิจารณาข่าว

1. พิจารณาพาดหัวข่าว การพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ เป็นการจัดลำดับความสำคัญของข่าว หากนักเรียนสังเกตการณ์พาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์ จะพบว่าส่วนสำคัญที่สุดของข่าว จะพาดหัวด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ ดังนั้นในการอ่านและพิจารณาข่าว ควรอ่านพาดหัวข่าวใหญ่ก่อน แล้วจึงอ่านพาดหัวข่าวต่อมา

2. พิจารณาความนำ เมื่ออ่านและพิจารณาพาดหัวข่าว และทราบเรื่องราวสั้นๆ ของข่าวนั้นแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการอ่านและพิจารณาความนำ ซึ่งจะสรุปเรื่องราวของข่าวโดยขยายความหรือเพิ่มเติมรายละเอียดของพาดหัวข่าว หากผู้เขียนสามารถเขียนความนำได้ชัดเจน และผู้อ่านมีเวลาในการอ่านน้อย หรือต้องประหยัดเวลาในการอ่านก็อาจไม่จำเป็นต้องอ่านส่วนเนื้อข่าวต่อไป

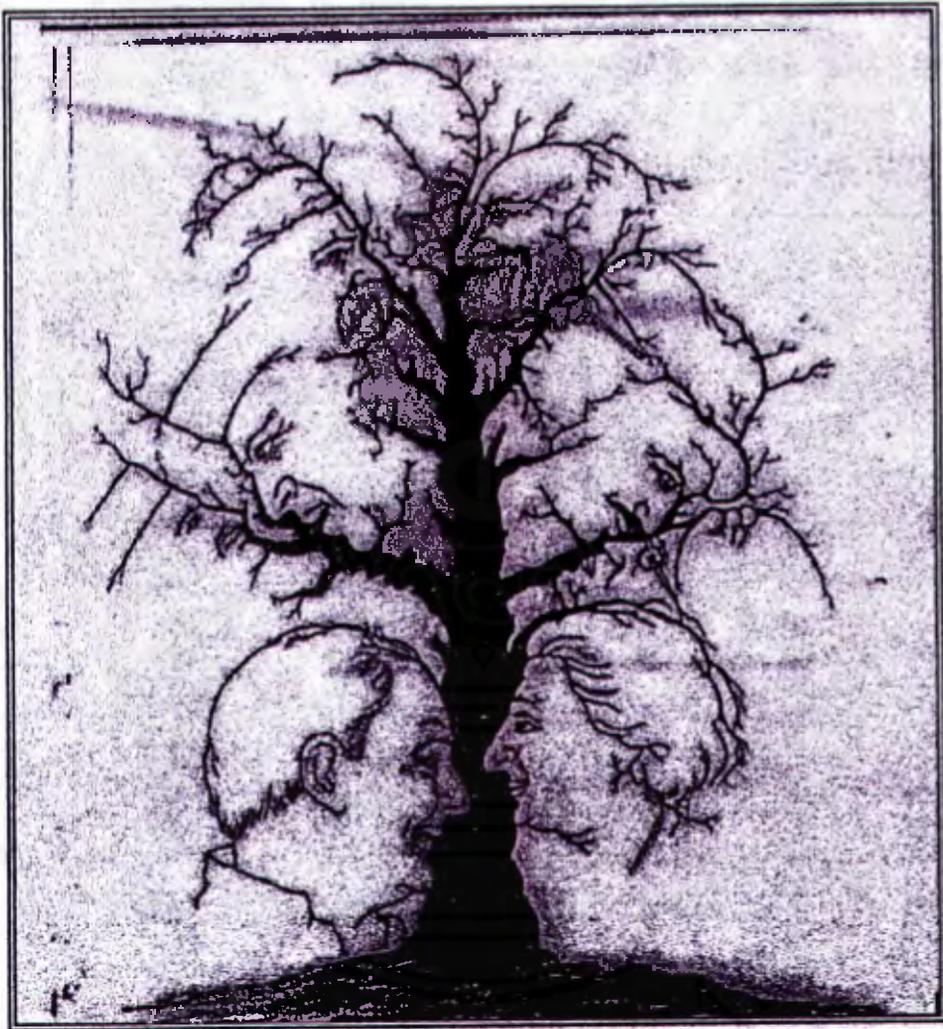
3. พิจารณาเนื้อข่าว เนื้อข่าว เป็นส่วนที่ผู้อ่านจะอ่าน หรือไม่อ่านก็ได้ หากทราบเรื่องย่อ ข่าวจากความนำมาแล้ว เนื้อข่าวเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์เป็นข่าว ซึ่งอาจพบว่าหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับให้ข้อมูลข่าวแตกต่างกัน เพราะผู้เขียนข่าวต้องนำเสนอข่าวให้ทันเวลา หากสนใจข่าวใดเป็นพิเศษก็ควรติดตามอ่านเนื้อข่าวจากหนังสือพิมพ์หลายฉบับ เพื่อเปรียบเทียบความถูกต้องของข่าว และได้ตรวจสอบอย่างรอบคอบ

4. พิจารณาการใช้สำนวนภาษา เมื่อนักเรียนพิจารณาการใช้สำนวนภาษาในการเขียนข่าว นักเรียนจะพบข้อบกพร่องหลายประการ ทั้งในการเขียนสะกดคำ การใช้คำย่อ การใช้คำผิดระดับภาษา การใช้คำสแลง การวางส่วนขยายของประโยคไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ เพราะการจัดทำหนังสือพิมพ์เป็นกระบวนการเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันเวลาขาย

กิจกรรม

เกมกระตุ้นให้คิดวิเคราะห์จากเกม

คำชี้แจง ให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาภาพ หน้าคนบนต้นไม้ที่กำหนดให้ ว่ามีกี่หน้า และแยกหน้า
ผู้หญิงกี่หน้า หน้าผู้ชายกี่หน้า

เข้าถึงได้จาก <http://www.gimyong.com/webboard/index.php?topic=7806.0>

จำนวนหน้าผู้หญิง.....หน้า

จำนวนหน้าผู้ชาย.....หน้า

บัตรกิจกรรม เรื่อง การคิดวิเคราะห์จากข่าว

กิจกรรมกลุ่ม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์แยกแยะประเด็นสำคัญ จัดหมวดหมู่ ประเด็นข่าวที่
2. นักเรียนสามารถเขียนสรุปประเด็นสำคัญของข่าวได้

แบบฝึกที่ 1

อ่านข้อความแล้ววิเคราะห์สรุปปากจิวมโยง

ศูนย์ข่าวศรีราชา - เทศบาลนครแหลมฉบังสุดไฮเทค แจกแท็บเล็ต ของขวัญ และ
ทุนการศึกษาอีกกว่า 3 แสนบาทให้แก่เด็ก เนื่องในวันเด็กแห่งชาติ เผยเป็นการดำเนิน

วันนี้ (11 ม.ค.) นางจินดา ถนอมรอด นายกเทศมนตรีนครแหลมฉบัง อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี
พร้อมผู้บริหาร และสมาชิกสภาเทศบาล ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเนื่องในวันเด็กแห่งชาติ ที่สวนสาธารณะ
เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา เพื่อเป็นการส่งมอบความสุขให้แก่เด็กและเยาวชน 13 โรงเรียน
ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาล โดยของขวัญชิ้นใหญ่ที่มอบให้เด็ก คือ แท็บเล็ต 20 เครื่อง จักรยาน 20 คัน
โทรทัศน์สี หม้อหุงข้าว เครื่องใช้ไฟฟ้า และผ้าห่มอีก 8,000 ผืน ขณะที่หน่วยงานเอกชน และ
โรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ยังร่วมมอบทุนการศึกษาเป็นเงินกว่า 3 แสนบาทอีกด้วย

นางจินดา กล่าวว่า การจัดงานครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็ก และเยาวชนได้ตระหนัก
ในคุณค่าของตนเอง และให้เด็กได้รู้ถึงการดูแลเอาใจใส่จากผู้ใหญ่ รวมทั้งเล็งเห็นถึงการให้ความรู้
และเทคโนโลยีแก่เด็ก จึงได้แจกเครื่องแท็บเล็ต 20 เครื่อง เพื่อให้เด็กนำไปใช้ศึกษาหาความรู้
ที่สำคัญยังเป็นการต้อนรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ที่ประชาชนต้องติดต่อสื่อสาร
กับประเทศต่างๆ มากขึ้น โดยเทศบาลพยายามส่งเสริมความรู้ขั้นพื้นฐานทางภาษาให้เข้มแข็ง
ตามคำขวัญวันเด็กแห่งชาติปีนี้ที่ว่า “รักษาวินัย ใฝ่เรียนรู้ เพิ่มพูนปัญญา นำพาไทยสู่อาเซียน

แบบฝึกที่ 1
วิเคราะห์สรุปข่าวเชื่อมโยงความคิด

1. ข่าวนี้กล่าวถึงใครบ้าง

.....

.....

.....

.....

2. ทำอะไร

.....

.....

.....

.....

4. สถานที่ ที่ไหน

.....

.....

.....

.....

3. เมื่อไร, เวลาใด

.....

.....

.....

.....

6. ทำไม

.....

.....

.....

.....

5. อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข่าวนี้ ควรให้ความคิดเห็น และเชื่อมโยงความคิดเพิ่มเติมอย่างไร

.....

.....

แบบฝึกที่ 2

อ่านข่าวจบแล้วตอบคำถาม

- หัวข้อข่าว กล่าวถึง .....
- ข้อเท็จจริงของข่าวนี้คือ .....
- จากข้อ 1 และข้อ 2 นำมาเขียนสรุปความ 1 ประโยค .....
- กำหนดวิเคราะห์และตอบคำถาม

ใคร .....

ทำอะไร .....

ที่ไหน.....

อย่างไร.....

เมื่อไร.....

ผลเป็นอย่างไร.....

5. นำคำตอบจากข้อ 4 มาเขียนสรุป .....

.....
.....

6. ตั้งชื่อหัวข้อข่าวนี้ว่า .....

.....
.....

7. จากข่าวนี้ นักเรียน ได้ข้อคิดที่จะนำไปใช้ และเชื่อมโยงความคิดได้อย่างไร

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

เกณฑ์การประเมิน แบบฝึกหัดที่ 1 และแบบฝึกหัดที่ 2

การประเมินการวิเคราะห์จากข่าว

1. สิ่งที่ต้องประเมินคือ วิเคราะห์สรุปข่าวและเชื่อมโยง
2. ประเด็นการประเมินคือ นักเรียนอ่านข่าวแล้ว วิเคราะห์จัดหมวดหมู่จากประเด็นของข่าว สรุปเชื่อมโยงประเด็นสำคัญของข่าว
3. เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน			น้ำหนัก
	3	2	1	
อ่านข่าวเขียนประเด็นสำคัญจากหัวข้อข่าว และข้อเท็จจริงจากข่าว	เขียนประเด็นสำคัญจากหัวข้อข่าว และข้อเท็จจริงจากข่าว ได้ถูกต้องเหมาะสมที่สุด	เขียนประเด็นสำคัญจากหัวข้อข่าว ข้อเท็จจริงจากข่าว ก่อนข้างชัดเจน ถูกต้อง	เขียนประเด็นสำคัญจากหัวข้อข่าว ข้อเท็จจริงจากข่าว ยังไม่ชัดเจนถูกต้อง	4
นำประเด็นสำคัญของข้อความ และข้อเท็จจริงของข่าวมาเขียน แล้วตอบคำถามตามข้อที่กำหนด	เขียนสรุปประเด็นสำคัญ เป็นประโยค ได้ถูกต้อง ตอบคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร ถูกต้อง ชัดเจน ครอบคลุมเรื่องทั้งหมด	เขียนสรุปประเด็นสำคัญ เป็นประโยค ได้ถูกต้อง ตอบคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร ถูกต้อง ครอบคลุมเรื่องทั้งหมด	เขียนสรุปประเด็นสำคัญ เป็นประโยค ได้ถูกต้อง ตอบคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร ถูกต้อง แต่ไม่ครอบคลุมเรื่องทั้งหมด	3
เขียนสรุปประเด็นตั้งชื่อหัวข้อข่าว บอกข้อคิด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้	นำคำตอบเขียนสรุปประเด็น ตั้งชื่อหัวข้อข่าว และบอกข้อคิด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้ อย่าง ถูก ต้อง เหมาะสมชัดเจน	นำคำตอบเขียนสรุปประเด็น ตั้งชื่อหัวข้อข่าว และบอกข้อคิด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้ อย่าง ถูก ต้อง	นำคำตอบเขียนสรุปประเด็น ตั้งชื่อหัวข้อข่าว และบอกข้อคิด เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ ก่อนข้างชัดเจน	3

เกณฑ์ระดับคุณภาพ

15-20	คะแนน	หมายถึง	ดีมาก
11-14	คะแนน	หมายถึง	ดี
6-10	คะแนน	หมายถึง	พอใช้
1-5	คะแนน	หมายถึง	ปรับปรุง

แบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 1
เรื่องการวิเคราะห์ข่าว
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 1 ฉบับนี้ ใช้ทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนการฝึกกิจกรรม การคิดวิเคราะห์ชุดที่ 1 เรื่องการวิเคราะห์ข่าวเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 15 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1-5

ดร.ประเวศ ตั้งด่านจับนักเรียนอาชีวะพกพาอาวุธ

ตำรวจนครบาลประเวศตั้งด่านตรวจค้นรถประจำทางเพื่อสกัดจับนักเรียนอาชีวะพกพาอาวุธ เพื่อป้องกันปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทรุนแรงจนเกิดความสูญเสียพบอาวุธหลายรายการ

ตำรวจนครบาลประเวศ ตรวจยึดของกลางเป็นปืนลูกซองสั้นไทยประดิษฐ์ 1 กระบอก, ปืนไทยประดิษฐ์จุดสองสอง 1 กระบอก, กระสุนปืน 4 นัด, ระเบิดปิงปอง 2 ลูก และมีด 33 เล่ม รวมทั้งกัญชา 1 ห่อ ที่ได้จากนักเรียนอาชีวะ 2 สถาบัน ย่านบางกะปิ

พ.ต.อ.นิงยศ เทพจันทร์ รองผู้บังคับการตำรวจนครบาล 4 เปิดเผยว่า ทั้ง 2 สถาบันก่อเหตุทะเลาะวิวาทกันบ่อยครั้ง ตำรวจจึงได้ตั้งด่านสกัดตรวจค้นอาวุธบนรถโดยสารประจำทางที่กลุ่มนักศึกษา 2 สถาบัน โดยสารเป็นประจำ เพื่อเป็นการป้องปรามในการก่อเหตุทะเลาะวิวาท

ผลการตรวจค้นพบว่า มีนักเรียนอาชีวะพกพาอาวุธรวม 53 คน แต่หลบหนีไปได้ 2 คน ซึ่งตำรวจจะดำเนินคดีกับนักเรียนที่มีการตรวจพบสิ่งผิดกฎหมาย และทั้งหมดจะถูกบันทึกข้อมูลจัดทำประวัติเพื่อใช้ในการสืบสวนติดตามพฤติกรรมด้วย

1. ทำอย่างไรจึงจะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้อีก
  - ก. ครูควรสอนให้นักเรียนใช้วิจารณญาณในการแก้ปัญหา
  - ข. ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันในการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด
  - ค. พ่อแม่ควรให้คำปรึกษาลูกเมื่อมีปัญหา
  - ง. รัฐบาลร่วมกันแก้ปัญหาให้นักเรียนอาชีวะด้วยกัน

2. ข่าวดังต้นเป็นข่าวประเภทใด
  - ก. ข่าวการเมือง
  - ข. ข่าวการศึกษา
  - ค. ข่าวสังคม
  - ง. ข่าวอาชญากรรม

3. นักเรียนคิดว่าอะไรคือสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นี้
  - ก. ความรักในสถาบันของนักเรียนอาชีวะ
  - ข. โรงเรียนไม่เอาใจใส่ดูแลนักเรียนเท่าที่ควร
  - ค. นักเรียนที่ก่อเหตุไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลทั้งพ่อแม่และครู
  - ง. นักเรียนที่ก่อเหตุไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

4. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับการกระทำของนักเรียนที่ก่อเหตุ
  - ก. เห็นด้วย เพราะเป็นการแสดงความรักต่อสถาบัน
  - ข. เห็นด้วย เพราะเป็นการแสดงความรักต่อเพื่อน
  - ค. ไม่เห็นด้วย เพราะไม่ใช่แนวทางแก้ปัญหาให้หมดไปได้
  - ง. ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม

5. “ตำรวจนครบาลประเวศตั้งด่านตรวจค้นรถประจำทางเพื่อสกัดจับนักเรียนอาชีวะพกพาอาวุธ เพื่อป้องกันปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทรุนแรงจนเกิดความสูญเสียพบอาวุธหลายรายการ”
 ข้อความที่ปรากฏในข่าวส่วนที่ยกมานี้เป็นองค์ประกอบใดของข่าว
  - ก. ส่วนเชื่อม
  - ข. พาดหัวข่าว
  - ค. ความนำ
  - ง. เนื้อข่าว

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 6-10

เมื่อวันที่ 3 มิ.ย.ที่ผ่านมา เกิดเหตุน่าสลดใจเมื่อมีผู้หญิงคนหนึ่งนำลูกชายวัย 12 ปี ขึ้นโรงพัก สภ.เมืองนครปฐม ขอให้ตำรวจนำตัวส่งสถานสงเคราะห์ให้อบรมนิสัยติดเกมและทำร้ายแม่

ผู้เป็นแม่เล่าว่า มีอาชีพรับจ้างเสิร์ฟอาหารและล้างจานที่ร้านก๋วยเตี๋ยวในเมืองนครปฐม ทนพฤติกรรมของลูกชายไม่ไหว เวลาไม่มีเงินให้ไปเล่นเกมก็จะด่าว่า นักเข้าก็ลงมือชกต่อย ไม่ได้ลงมือกับแม่คนเดียว พาไปกระทืบน้องวัย 7 ขวบด้วย เธอมีรายได้เพียงวันละ 120 บาท หากวันไหนร้านหยุดก็ไม่มีรายได้ ต้องเลี้ยงดูลูกชาย 2 คน เงินจำนวนนี้ต้องจ่ายค่าอาหาร 3 ชีวิต และเป็นค่าเล่นเกมของลูกชายคนโต วันไหนมาขอเงินไปเล่นเกมแล้วไม่ให้ก็จะอาละวาด ยังต้องเก็บไว้จ่ายค่าเช่าห้องอีกเดือนละ 800 บาท ทุกวันนี้ยังติดค้างจ่ายไม่ครบ สำหรับลูกชายคนนี้นอกจากทำร้ายแม่แล้วยังมีไอ้ชอบลักเงินของเพื่อนบ้าน ด้านลูกชายก็ยอมรับกับตำรวจว่า เหตุที่ทุบตีชกต่อยแม่ก็เพราะแม่ชอบทำให้หงุดหงิดเวลาขอเงินไปเล่นเกมแล้วไม่ให้ ที่ผ่านมาเคยลงมือกับแม่ 6 ครั้งตำรวจรับตัวเด็กคนนี้ไว้ที่โรงพักเพื่อติดต่อกับบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดนครปฐม เรื่องราวน่าสลดใจที่แม่นำลูกชายส่งให้ตำรวจครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 ในช่วงเวลาไม่กี่วันเท่านั้น

6. ทำอย่างไรจึงจะป้องกันไม่ให้เด็กติดเกมได้

- ก. ไม่ให้มีการเปิดร้านเกม
- ข. ผู้ปกครองต้องให้ความรักและเอาใจใส่ต่อเด็กอย่างใกล้ชิด
- ค. พ่อแม่ไม่ควรให้เงินไปเล่นเกม
- ง. รัฐบาลร่วมกันแก้ปัญหานักเรียนติดเกม

7. “เหตุที่ทุบตีชกต่อยแม่ก็เพราะแม่ชอบทำให้หงุดหงิดเวลาขอเงินไปเล่นเกมแล้วไม่ให้” ข้อความที่ปรากฏในข่าวส่วนที่ยกมานี้เป็นองค์ประกอบใดของข่าว

- ก. พาดหัวข่าว
- ข. ความนำ
- ค. เนื้อข่าว
- ง. ส่วนเชื่อม

8. ข่าวข้างต้นเป็นข่าวประเภทใด
- ก. ข่าวการเมือง
  - ข. ข่าวการศึกษา
  - ค. ข่าวสังคม
  - ง. ข่าวอาชญากรรม
9. นักเรียนคิดว่าอะไรคือสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เด็กติดเกม
- ก. การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน
  - ข. ค่านิยมทางสังคมที่สนับสนุนให้เด็กใช้คอมพิวเตอร์
  - ค. พ่อแม่ไม่ได้ฝึกวินัยลูกอย่างเหมาะสมตั้งแต่วัยเด็ก
  - ง. เกมสามารถตอบสนองความต้องการทางจิตใจของเด็กได้
10. เมื่อนักเรียนพบเห็นเพื่อน โดดเรียนไปเล่นเกม นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ไปแจ้งครูให้ทราบ
  - ข. แจ้งตำรวจจับส่งสถานพินิจ
  - ค. แจ้งตำรวจจับร้านเกม
  - ง. แจ้งครูและผู้ปกครองของเพื่อนให้ทราบ

บรรณานุกรม

เด็กติดเกม. (2555, 3 มิถุนายน). ไทยรัฐ, หน้า 1.

ตำรวจประเวศ ตั้งด่านจับนักเรียนอาชีวะพกพาอาวุธ. (2555, 21 ธันวาคม). เดลินิวส์, หน้า 2.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2553). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรีนติ้ง.

สุวัฒน์ วิวัฒน์นานนท์. (2550). ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: ซี.ซี. นอลติคส์ลิงคส์.

สุวิทย์ มูลคำ. (2547). ครบเครื่องเรื่องการคิด. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนภาพพิมพ์.

ชุดการสอนแบบ 5W1H

เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ชุดที่ 2 เรื่องการคิดวิเคราะห์จากโฆษณา

โดย

นางสาวชนพิศ กชริน

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารนวัตกรรมการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

คำนำ

ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ คิดอย่างมีเหตุผล มีวิจารณญาณ มีการไตร่ตรอง มองเห็นการณ์ไกล และรู้จักนำความสามารถในการคิดไปใช้ในการเผชิญสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทั้งหมด 5 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 การคิดวิเคราะห์จากข่าว ชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากโฆษณา ชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน ชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน ชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ

ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา ชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากโฆษณา ในชุดการสอนนี้จะประกอบไปด้วยแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องการคิดวิเคราะห์จากโฆษณา กรอบเนื้อหาความรู้ กรอบกิจกรรม เกณฑ์การประเมิน และแบบทดสอบหลังเรียน ชุดกิจกรรม แต่ละชุดจะเป็นการสอนสอดแทรกในการเรียนการสอน กิจกรรมมี 5 ขั้นตอน คือ เสนอสถานการณ์ กำหนดปัญหา กำหนดหลักการ จำแนกแยกแยะ และสรุปคำตอบ

ผู้จัดทำหวังว่าชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกระบวนการสอนคิดวิเคราะห์จากโฆษณา ให้กับผู้เรียนได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และเป็นประโยชน์ต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระภาษาไทยและกลุ่มสาระอื่นๆ ได้ตามสมควร

ชวนพิศ คชริน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจง	1
บทบาทของครู	1
บทบาทของนักเรียน	2
ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะ	3
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	4
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	7
จุดประสงค์	10
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	10
แบบทดสอบก่อนเรียน	11
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	14
กรอบเนื้อหา	15
กรอบกิจกรรม	17
เกมกระตุ้นให้คิด	20
แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์จากโฆษณา	21
เกณฑ์การประเมิน	24
แบบทดสอบหลังเรียน	25
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	28
บรรณานุกรม	29

คำชี้แจงการใช้

ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 2 เรื่องการคิดวิเคราะห์จากโฆษณา จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์และเขียนอธิบายความสัมพันธ์ของข้อความจากประเด็นโฆษณาที่กำหนดให้ได้ และเขียนสรุปประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์ข้อความโฆษณาได้เป็นการสอนที่สอดคล้องทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์แบบ 5W1H ชุดการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์แต่ละชุดจะอธิบายคำชี้แจงสำหรับครูและบทบาทของนักเรียน ในการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์

คำชี้แจงสำหรับครู

1. ก่อนใช้ชุดการสอนควรศึกษาชุดการสอนด้วยความรอบคอบเพื่อตรวจสอบความบกพร่อง
2. ศึกษาแผนการสอนให้เข้าใจและสามารถใช้ชุดการสอนได้อย่างถูกต้อง
3. ตรวจสอบอุปกรณ์ต่างๆ ว่ามีครบตามที่ระบุไว้หรือไม่
4. ก่อนสอนครูต้องศึกษาเนื้อหาการสอนให้เข้าใจถูกต้องและแม่นยำในเนื้อหา
5. ก่อนสอนครูต้องแจ้งให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนในการใช้ชุดการสอน และบอกข้อตกลงสำหรับประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทราบล่วงหน้า
6. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบก่อนใช้ในการสอนทุกครั้ง
7. ลำดับขั้นตอนการสอนเป็นไปตามกระบวนการการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์
8. ขณะที่นักเรียนประกอบกิจกรรมครูจะต้องคอยดูแลและให้คำแนะนำสำหรับนักเรียนที่มีปัญหา
9. การอภิปรายเนื้อหาในบทเรียนครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกมากที่สุด
10. เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรตรวจสอบและเก็บอุปกรณ์ – สื่อการสอนให้เรียบร้อยเพื่อสะดวกในการใช้ครั้งต่อไป

บทบาทของนักเรียน

1. ตั้งใจฟังอธิบายจากครูผู้สอนเพื่อจะได้เข้าใจถึงกระบวนการเรียนการสอน
2. หากมีข้อสงสัยต้องขออนุญาตซักถามทันที
3. อ่านบัตรคำสั่งอย่างตั้งใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
4. นักเรียนต้องใช้สื่อการสอนอย่างระมัดระวัง
5. ต้องทำกิจกรรมต่างๆ ให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด
6. เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมจะมีการประเมินผลการเรียนทุกครั้ง
7. ในการประเมินนักเรียนต้องอ่านคำสั่งให้เข้าใจและตั้งใจทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ด้วยความรอบคอบ

ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมฝึก
2. ศึกษาผลทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ศึกษากรอบเนื้อหา
4. ศึกษากรอบกิจกรรม
5. ปฏิบัติกิจกรรม
  - 5.1 เกมกระตุ้นให้คิด
  - 5.2 ปฏิบัติกิจกรรมการคิดวิเคราะห์จากบทโฆษณา
6. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วประเมินผลงานร่วมกับครู
7. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การคิดวิเคราะห์จากข้อความโฆษณา 1

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การอ่านข้อความโฆษณา นักเรียนจะต้องใช้ความคิดพิจารณาวิเคราะห์ ไตร่ตรอง แยกแยะรายละเอียดของวรรณคดีอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น เนื้อหาสาระของข้อความโฆษณา โดยใช้เทคนิคคำถาม 5W1H จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีกรอบในการคิดได้ชัดเจน ช่วยให้สามารถคิดวิเคราะห์จากการอ่านได้ถูกต้อง เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาความคิดวิเคราะห์ให้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์และเขียนอธิบายความสัมพันธ์ของข้อความจากประเด็นโฆษณาที่กำหนดให้ได้
2. เขียนสรุปประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์ข้อความโฆษณาได้

3. สาระการเรียนรู้

1. โฆษณา
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโฆษณา
3. สรุปเชื่อมโยงจากโฆษณา

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ จุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากบทโฆษณา
- 1.2 ครูทดสอบความรู้ก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนจุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากบทโฆษณา จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

2. ขั้นสอน

2.1 ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

- 2.1.1 ครูสอนเรื่องการคิดวิเคราะห์ข้อความโฆษณา จากใบความรู้ที่ 2
- 2.1.2 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4-5 คน และศึกษาใบความรู้ที่ 2

2.1.3 ครูนำข้อความจากโฆษณา และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มได้ศึกษา

“โตโยต้า ปัจจัยที่ห้าของคนไทย”

2.2 ขั้นกำหนดปัญหา

2.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหาว่า ทำไมโตโยต้า จึงเป็นปัจจัยที่ห้าของคนไทย

2.3 ขั้นกำหนดหลักการ

2.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหลักการคิดวิเคราะห์ห้ข้อความจากโฆษณา โดยใช้เทคนิค 5W1H ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (ทำอะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร)

2.3.2 ครูอธิบายการตั้งคำถามด้วยเทคนิค 5W1H จากข้อความโฆษณา

2.4 ขั้นพิจารณาแยกแยะ

2.4.1 ให้นักเรียนจับคู่ตามความเหมาะสม แล้วให้แต่ละคู่ออกมาจับบัตรคำถามตั้งคำถามดังนี้

- โตโยต้า หมายถึงอะไร
- ปัจจัยที่ห้า ของคนไทยจากข้อความนี้หมายถึงสิ่งใด
- จงบอกปัจจัยที่ 1 ถึง ปัจจัยที่ 4 ได้แก่อะไร
- ข้อความโฆษณานี้มีลักษณะอย่างไร

2.4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และเชื่อมโยงประเด็นสำคัญ จากข้อความ จะต้องคิดวิเคราะห์จากข้อความที่มีอยู่ประกอบกับความรู้เดิม เชื่อมโยงให้สอดคล้องไปยังความรู้ใหม่ด้วย

2.4.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามโดยใช้เทคนิค 5W1H พร้อมทั้งเขียนคำตอบไว้ด้านหลังของประโยค และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.4.4 ครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นยกย่องชมเชย ความถูกต้องและเสนอแนะสิ่งที่บกพร่องในการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2.5 ขั้นสรุป

2.5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปโตโยต้า เป็นปัจจัยที่ห้าของคนไทย เพราะคนไทยให้ความสำคัญและความจำเป็นอย่างจริงจังในการดำรงชีวิต หากมีรถยนต์คงมีความสะดวกสบายขึ้นจนเป็นปัจจัยที่สำคัญในลำดับที่ 5

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูแนะนำความรู้เพิ่มเติมจากข้อคิดที่ได้โฆษณา

5. สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากบทโฆษณา
2. ข้อความโฆษณา “โตโยต้า ปังจ๊ายที่ห้าของคนไทย”
3. บัตรคำถาม
4. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากบทโฆษณา

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัด
  - 1.1 วัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ 1 และข้อที่ 2
  - 1.2 สังเกตจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมร่วมคิด ร่วมอภิปราย
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบสังเกตการณ์อ่าน
  - 2.2 แบบประเมินชิ้นงาน
  - 2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน
นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การคิดวิเคราะห์จากข้อความโฆษณา 2

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การใช้เทคนิคคำถาม 5WH1H ฝึกตอบคำถามและตั้งคำถามจากเรื่องข้อความโฆษณา ที่อ่านเป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์และเขียนอธิบายความสัมพันธ์ของข้อความจากประเด็นโฆษณาที่กำหนดให้ได้
2. เขียนสรุปประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์ข้อความโฆษณาได้

3. สาระการเรียนรู้

1. ข้อความโฆษณา
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโฆษณา
3. สรุปเชื่อมโยงจากโฆษณา

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

1.1 ครูนำเกมกระตุ้นใช้ความคิด “ฉลากสินค้า” ครูทำฉลากสินค้าจำนวน 20 รายการ และให้นักเรียนจับฉลากสินค้าคนละ 1 รายการ แล้วให้นักเรียนเขียนโฆษณาสินค้าที่จับฉลากได้

2. ขั้นสอน

2.1 ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

2.1.1 ครูนำข้อความโฆษณา

“ระวังมันจะมาโดยไม่รู้ตัว” ด้วยความปรารถนาดีจากเนเจอร์กีฟ

2.1.2 ครูและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของข้อความโฆษณา

2.1.3 ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นของข้อความโฆษณา แยกแยะข้อความ เชื่อมโยง โดยใช้คำถาม

- ข้อความนี้กลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์คือใคร
- ข้อความนี้มีความน่าเชื่อถือหรือไม่เพราะอะไร
- “มันจะมาโดยไม่รู้ตัว” หมายถึงอะไร
- ข้อความนี้โฆษณาเกี่ยวกับอะไร
- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และเชื่อมโยงประเด็นสำคัญ จากข้อความ

2.2 ขั้นกำหนดปัญหา

2.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหาว่า ทำไมเนเจอร์กีฟจึงมีความปรารถนาดี

2.3 ขั้นกำหนดหลักการ

2.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหลักการคิดวิเคราะห์ข้อความโฆษณา โดยใช้เทคนิค 5W1H ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (ทำอะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร)

2.3.2 ครูอธิบายการตั้งคำถามด้วยเทคนิค 5W1H

2.4 ขั้นพิจารณาแยกแยะ

2.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถาม โดยใช้เทคนิค 5W1H จากข้อความโฆษณา พร้อมทั้งเขียนคำตอบ ส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.4.2 ครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นของชมเชย ความถูกต้องและเสนอแนะสิ่งที่บกพร่องในการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2.5 ขั้นสรุป

2.5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า สาเหตุที่เนเจอร์กีฟมีความปรารถนาดี เพราะเนเจอร์กีฟ เป็นกาแฟสำเร็จรูปเพื่อสุขภาพนำมัลคิน้ำหนัก เพื่อทุกคนที่ต้องการมีสุขภาพดี และรูปร่างดีดีขึ้น คนที่น้ำหนักมาก จะมีโอกาสเป็นโรคเบาหวาน หัวใจ พอน้ำหนักลด ที่เห็นได้ชัดคืออาการปวดเข่าหายไป จึงช่วยได้ทั้งสุขภาพทางกายและทางใจ

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูแนะนำนักเรียนให้รู้จักที่จะพิจารณาว่าข้อความจากโฆษณาที่ได้ยินและได้ฟังนั้น จะต้องพิจารณาให้รอบคอบว่าอะไรดี อะไรมีประโยชน์ และเหมาะสมกับตัวเองมากที่สุด

3.2 ครูมอบหมายให้นักเรียนทำแบบฝึก 2 เป็นการบ้าน

3.3 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากบทโฆษณา เพื่อวัดความก้าวหน้าทางการเรียน

5. สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากบทโฆษณา
2. เกมกระตุ้นใช้ความคิด “ฉลากสินค้า”
3. แบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากบทโฆษณา
4. แบบฝึก 1 วิเคราะห์ข้อความโฆษณา “ระวังมันจะมาโดยไม่รู้ตัว” ด้วยความปรารถนาดีจากเนเจอร์กีฟ
5. แบบฝึก 2 วิเคราะห์ข้อความโฆษณา “การบินไทย รักคุณเท่าฟ้า”

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัด
  - 1.1 วัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ 1 และข้อที่ 2
  - 1.2 สังเกตจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมร่วมคิด ร่วมอภิปราย
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบสังเกตการณ์อ่าน
  - 2.2 แบบประเมินชิ้นงาน
  - 2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

จุดประสงค์ของชุดการสอน

1. วิเคราะห์และเขียนอธิบายความสัมพันธ์ของข้อความจากประเด็น โฆษณาที่กำหนดให้ได้
2. เขียนสรุปประเด็นสำคัญของบทความวิเคราะห์ที่ออกแบบโฆษณาให้ได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ชุดกิจกรรมฝึกที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากบทโฆษณา

1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และเขียนอธิบายความสัมพันธ์ของข้อความจากประเด็น โฆษณาที่กำหนดให้ได้
2. นักเรียนเขียนสรุปประเด็นสำคัญของบทความวิเคราะห์ที่ออกแบบโฆษณาให้ได้

แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 2
เรื่องการวิเคราะห์โฆษณา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 2 ฉบับนี้ ใช้ทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนการฝึกกิจกรรม การคิดวิเคราะห์ชุดที่ 2 เรื่องการวิเคราะห์บทโฆษณาเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 15 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1-5

“โตโยต้า ปังจี้ยี่ห้อของคนไทย”

1. โตโยต้า หมายถึงอะไร
  - ก. ยี่ห้อรถยนต์
  - ข. ยี่ห้อโทรทัศน์
  - ค. ยี่ห้อผู้เขียน
  - ง. ยี่ห้อพัคลม
2. ปังจี้ยี่ห้อของคนไทยจากข้อความนี้หมายถึงสิ่งใด
  - ก. รถยนต์ยี่ห้อโตโยต้า
  - ข. โทรทัศน์ยี่ห้อโตโยต้า
  - ค. ผู้เขียนยี่ห้อโตโยต้า
  - ง. พักลมยี่ห้อโตโยต้า

3. จากข้อ 3 ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยที่ 1 ถึง ปัจจัยที่ 4

- ก. อาหาร
- ข. เครื่องนุ่งห่ม
- ค. ที่อยู่อาศัย
- ง. สิ่งอำนวยความสะดวก

4. ข้อความโฆษณานี้มีลักษณะอย่างไร

- ก. โฉว์น่าใจ
- ข. เชิญชวน
- ค. บรรยาย
- ง. บันเทิง

5. เนื้อหาของการโฆษณาจะชี้ให้เห็นความพิเศษของสินค้าทางด้านใด

- ก. แสดงความดีพิเศษของสินค้า
- ข. แสดงความดีความพิเศษของการบริการ
- ค. แสดงความดีความพิเศษของกิจกรรม
- ง. แสดงความดีพิเศษของสินค้าและบริการ

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 6-10

“โตชิบ้า นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต”

6. ข้อความโฆษณานี้หมายถึงสิ่งใด

- ก. เครื่องใช้ไฟฟ้ายี่ห้อหนึ่ง
- ข. บริการสินค้าชนิดหนึ่ง
- ค. รถยนต์ยี่ห้อหนึ่ง
- ง. รถเกี่ยวข้าวเพื่อเกษตรกรยี่ห้อหนึ่ง

7. ข้อความที่กล่าวว่า “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ต้องการสื่อถึงอะไร

- ก. ความสวยงาม
- ข. ความประหยัค
- ค. ความสะดวกสบาย
- ง. ความสุข

8. บทโฆษณานี้มีรูปแบบการนำเสนอแบบใด

- ก. คำขวัญ
- ข. ข้อความสั้นๆ
- ค. บทสนทนา
- ง. เรื่องราวแบบตัวละคร

9. บุคคลกลุ่มใดได้รับประโยชน์จากโฆษณานี้มากที่สุด

- ก. ข้าราชการ
- ข. ชาวไร่ชาวนา
- ค. พ่อค้า
- ง. ประมง

10. ข้อความโฆษณานี้มีลักษณะอย่างไร

- ก. โน้มน้าวใจ
- ข. บรรยาย
- ค. บันเทิง
- ง. เชิญชวน

กรอบเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

ความหมายของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

คุณสมบัติของบุคคลที่เอื้อต่อการคิดวิเคราะห์

1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ การคิดวิเคราะห์ที่ดี ผู้คิดจะต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น เพราะจะช่วยให้กำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์ จำแนก แยกแยะองค์ประกอบ จัดหมวดหมู่ ลำดับความสำคัญ หรือหาสาเหตุของเรื่องราว เหตุการณ์ได้ชัดเจน
2. ช่างสังเกต ช่างสงสัย ช่างซักถาม เป็นคนชอบตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เพื่อนำไปขบคิด หรือค้นหาความจริงในเรื่องนั้น คำถามที่ใช้กับการคิดวิเคราะห์คือ 5W1H ประกอบด้วย ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How)
3. ความสามารถในการตีความ การตีความเกิดจากรับข้อมูลเข้ามาทางประสาทสัมผัส สมอจะทำการตีความข้อมูล โดยวิเคราะห์เทียบเคียงกับความทรงจำหรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น
4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล การคิดวิเคราะห์จะเกิดขึ้นเมื่อพบสิ่งที่มีความคลุมเครือเกิดข้อสงสัย ตามมาด้วยคำถาม ต้องค้นหาคำตอบหรือความ น่าจะเป็นว่ามี ความเป็นมาอย่างไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น จะส่งผลกระทบต่ออย่างไร ซึ่งสมอ

กระบวนการคิดวิเคราะห์

กระบวนการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (สุวิทย์ มูลคำ, 2547, 9-19)

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น พืช สัตว์ หิน ดิน รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์หรือสถานการณ์จากข่าวของจริงหรือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์

เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหาของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เพื่อค้นหาความจริง สาเหตุหรือความสำคัญ เช่น บทความที่ต้องการสื่อหรือบอกอะไรที่สำคัญที่สุด

ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์

เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งของที่มีความหมายเหมือนกันหรือแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอาจเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน

ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะ

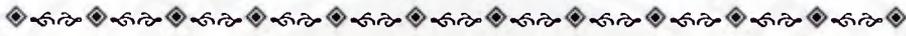
เป็นการพินิจ พิจารณา ทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อยๆ โดยอาจใช้เทคนิค SWIH ประกอบด้วย ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How)

ขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ

เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง การจัดทำใบเสนอขายโฆษณา

การโฆษณา เป็นการสื่อสาร โน้มน้าวใจประเภทหนึ่ง มุ่งจูงใจเพื่อประโยชน์ในการขายสินค้าและบริการต่างๆ ทั้งยังจูงใจให้ผู้รับสารประพฤติปฏิบัติตามความมุ่งหมายของผู้โฆษณาด้วย

ส่วนประกอบของโฆษณา

โฆษณามีส่วนประกอบที่สำคัญคือ เนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ ภาษาที่ใช้และการโน้มน้าวใจ

1. เนื้อหา เนื้อหาของการ โฆษณาจะชี้ให้เห็นแต่ความดีพิเศษของของสินค้า การบริการ หรือกิจกรรมที่โฆษณา เช่น

แสดงความดีพิเศษของสินค้า

ความทันสมัยสำหรับวัยรุ่น

บ้านทุกหลังออกแบบตามสไตล์ที่ท่านพอใจ

ผลผลิตจากธรรมชาติ สะอาด ปลอดภัย

แสดงความดีความพิเศษของการบริการ

ห้องเที่ยวสุดหรู ราคาประหยัดกระเป๋า

มีอาจารย์เจ้าของภาษาดูแลตัวต่อตัว

ออกแบบทันสมัย เร็วทันใจ

แสดงความดีความพิเศษของกิจกรรม

คอนเสิร์ตรวมนักเรียนขวัญใจ

แสดงผลงานวิจัยสาขาต่างๆ ที่ได้รับรางวัล

พบคนกล้าทำประลองความสามารถ

2. รูปแบบการนำเสนอ การนำเสนอโฆษณามีรูปแบบต่างๆ เช่น เป็นคำขวัญ เป็นข้อความสั้นๆ เป็นบทสนทนา เป็นเรื่องราวแบบละคร คือมีตัวละคร ฉากและบทสนทนา เป็นตำนาน นิทาน เป็นต้น

3. ภาษาโฆษณา โฆษณาจะใช้ทั้งคำพูดและภาษาที่สื่อด้วยสิ่งอื่นๆ เช่น ท่าทาง รูปภาพ เป็นต้นในการโฆษณามักใช้ถ้อยคำแปลกใหม่เพื่อให้สะดุดหู สะดุดตา สะดุดใจ ใช้ภาษาที่มีสัมผัส เพื่อให้จำง่าย ใช้ประโยคหรือวลีสั้นๆ เพื่อให้ผู้รับสารรับรู้ได้รวดเร็ว เช่น

รูปลักษณ์โดนใจ

เบอร์เดียวเที่ยวทั่วไทย

หวานเต็มร้อยแคลอรีน้อยกว่าครึ่ง

4. การโน้มน้าวใจ การโน้มน้าวใจของการโฆษณามีหลายวิธี เช่น การอ้างสถิติบุคคล หรือองค์กร เช่น

คุณสุขสวดยคารายคอนิยมตลอดกาลรักษาสุขภาพด้วยสาหร่ายทองเป็นประจำ

ชากลิ่นหอม รสชาติชวนดื่มจากเทือกเขาเมืองเหนือ แหล่งปลูกชาลือชื่อ

การตอบสนองธรรมชาติพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งห่วงเรื่องสุขภาพ ความปลอดภัยธรรมชาติ ความสุข ความมั่นคงในชีวิต เช่น

ผักสดปลอดสารพิษ เพื่อชีวิตที่ดีกว่า

อาหารอร่อย คนตรีไพเราะ ราคาตัวเอง

<http://tutah1987.multiply.com/journal/item/40>

ใบความรู้อีก 3

เรื่อง วิเคราะห์ความสัมพันธภาพความสัมพันธ์ และเชื่อมโยงประเด็นข้อความโดยย่อ

ข้อความโฆษณา “โตโยต้า ปังจี้ที่ห้าของคนไทย”

จากข้อความโฆษณานี้ ตอบคำถามดังนี้

1. โตโยต้า หมายถึงอะไร

โตโยต้า หมายถึง ชื่อหรือยี่ห้อของรถยนต์ ที่มีลักษณะเป็นรถกระบะ หรือรถเก๋ง

2. ปังจี้ที่ห้า ของคนไทยจากข้อความนี้หมายถึงสิ่งใด

รถยนต์ยี่ห้อโตโยต้า

3. จากข้อ 3 จงบอกปังจี้ที่ 1 ถึง ปังจี้ที่ 4 ได้แก่อะไร

ปังจี้ 4 ได้แก่ ปังจี้ที่สำคัญในการดำรงชีวิต คือ 1. อาหาร 2. เครื่องนุ่งห่ม 3. ที่อยู่

อาศัย และ 4. ยารักษาโรค

4. ข้อความโฆษณานี้มีลักษณะอย่างไร

เป็นข้อความโฆษณาที่สามารถเชิญชวนให้คนไทยพุดคิดหู และอาจเห็นความสำคัญ และความจำเป็นจริงในการดำรงชีวิต หากมีรถยนต์คงมีความสุขสบายขึ้นจนเป็นปังจี้ที่สำคัญ ในลำดับที่ 5

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และเชื่อมโยงประเด็นสำคัญ จากข้อความจะต้องคิดวิเคราะห์จากข้อความ ที่มีอยู่ประกอบกับความรู้เดิม เชื่อมโยงให้สอดคล้องไปยังความรู้ใหม่ด้วย

บัตรกิจกรรม เรื่องการวิเคราะห์จากโฆษณา

วิเคราะห์โฆษณา

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. วิเคราะห์และเขียนอธิบายความสัมพันธ์ของข้อความจากประเด็นโฆษณาที่กำหนดให้ได้
2. เขียนสรุปประเด็นสำคัญจากกรณีวิเคราะห์ข้อความโฆษณาได้

แบบฝึกที่ 1

วิเคราะห์ข้อความโฆษณา

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความโฆษณาแล้วเขียนตอบคำถาม

ข้อความนี้กลุ่มเป้าหมายของผลิตภัณฑ์คือ
ใคร.....
.....
.....

ข้อความนี้มีความน่าเชื่อถือหรือไม่
เพราะอะไร.....
.....
.....

“ระวังมันจะมาโดยไม่รู้ตัว”
ด้วยความปรารถนาดีจากเนเจอร์กีฬา

“มันจะมาโดยไม่รู้ตัว” หมายถึง
อะไร.....
.....
.....

ข้อความนี้โฆษณาเกี่ยวกับอะไร
.....
.....
.....

ข้อคิดเห็น

.....
 .....
 .....
 .....

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกที่ 2

วิเคราะห์ข้อความโฆษณา

คำชี้แจง นักเรียนอ่านข้อความโฆษณาแล้วเขียนตอบคำถาม

ข้อความนี้กลุ่มเป้าหมายของข้อความนี้คือ
ใคร.....
.....
.....

ข้อความนี้มีความน่าเชื่อถือหรือไม่
เพราะอะไร.....
.....
.....

“การบินไทย รักคุณเท่าฟ้า”

“รักคุณเท่าฟ้า” หมายถึงอะไร
.....
.....
.....

ข้อความนี้โฆษณาเกี่ยวกับอะไร
.....
.....
.....

ข้อคิดเห็น

.....
 .....
 .....
 .....

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

เกณฑ์การประเมิน แบบฝึกหัดที่ 1 แลแบบฝึกหัดที่ 2

การประเมินการวิเคราะห์ข้อความโฆษณา

1. สิ่งที่ต้องประเมินคือ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เชื่อมโยงจากโฆษณา
2. ประเด็นการประเมินคือ อธิบายความสัมพันธ์ของโฆษณา วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของข้อความ โฆษณาและเชื่อมโยงความสำคัญ
3. เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน			น้ำหนัก
	3	2	1	
อ่านข้อความโฆษณาหาประเด็นสำคัญและตอบคำถาม	ตอบคำถามถูกต้อง ชัดเจนครอบคลุม ข้อความทั้งหมด	ตอบคำถามถูกต้อง ชัดเจนครอบคลุม ข้อความทั้งหมด ค่อนข้างชัดเจน	ตอบคำถามถูกต้องแต่ ไม่ครอบคลุมทั้งหมด	4
เขียนสรุปความสำคัญของประเด็น และ ข้อคิดเห็นของข้อความ	เขียนสรุปประเด็น สำคัญ ได้ความชัดเจน ถูกต้องครอบคลุม ทั้งหมดและเขียน ข้อคิดเห็นได้ เหมาะสม	เขียนสรุปประเด็น สำคัญ ได้ความชัดเจน ถูกต้องและเขียน ข้อคิดเห็นได้ค่อนข้าง เหมาะสม	เขียนสรุปประเด็น ได้ ความสำคัญและเขียน ข้อคิดเห็น ได้บ้าง	3
การใช้ภาษา	การใช้ภาษาเรียบเรียง ประโยคได้สละสลวย กะทัดรัดชัดเจน ถูกต้อง	การใช้ภาษาเรียบเรียง ประโยคค่อนข้าง ชัดเจน ถูกต้อง	การใช้ภาษาเรียบเรียง ประโยคได้ ถูกต้องบ้าง	3

เกณฑ์ระดับคุณภาพ

15-20	คะแนน	หมายถึง	ดีมาก
11-14	คะแนน	หมายถึง	ดี
6-10	คะแนน	หมายถึง	พอใช้
1-5	คะแนน	หมายถึง	ปรับปรุง

แบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 2
เรื่องการวิเคราะห์โฆษณา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 2 ฉบับนี้ ใช้ทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนการฝึกกิจกรรม การคิดวิเคราะห์ชุดที่ 2 เรื่องการวิเคราะห์บทโฆษณารูปแบบแบบทดสอบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 15 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1-5

“โตชิบ้า นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต”

1. ข้อความโฆษณานี้หมายถึงสิ่งใด
  - ก. เครื่องใช้ไฟฟ้ายี่ห้อหนึ่ง
  - ข. บริการสินค้าชนิดหนึ่ง
  - ค. รถยนต์ยี่ห้อหนึ่ง
  - ง. รถเกี่ยวข้าวเพื่อเกษตรกรยี่ห้อหนึ่ง
2. ข้อความที่กล่าวว่า “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ต้องการสื่อถึงอะไร
  - ก. ความสวยงาม
  - ข. ความประหยัด
  - ค. ความสะดวกสบาย
  - ง. ความสุข

3. บทโฆษณาที่มีรูปแบบการนำเสนอแบบใด

- ก. คำขวัญ
- ข. ข้อความสั้นๆ
- ค. บทสนทนา
- ง. เรื่องราวแบบตัวละคร

4. ข้อความโฆษณานี้มีลักษณะอย่างไร

- ก. โฉว์น่าใจ
- ข. บรรยาย
- ค. บันเทิง
- ง. เชิญชวน

5. บุคคลกลุ่มใดได้รับประโยชน์จากโฆษณานี้มากที่สุด

- ก. ข้าราชการ
- ข. ชาวไร่ชาวนา
- ค. พ่อค้า
- ง. ประมง

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 6-10

“โตโยต้า ปัจจัยที่ห้าของคนไทย”

6. ข้อความโฆษณานี้มีลักษณะอย่างไร

- ก. โฉว์น่าใจ
- ข. เชิญชวน
- ค. บรรยาย
- ง. บันเทิง

7. เนื้อหาของการโฆษณาจะชี้ให้เห็นความพิเศษของสินค้าทางด้านใด

- ก. แสดงความดีพิเศษของสินค้า
- ข. แสดงความดีความพิเศษของการบริการ
- ค. แสดงความดีความพิเศษของกิจกรรม
- ง. แสดงความดีพิเศษของสินค้าและบริการ

8. ป้ายที่ห้าของคนไทยจากข้อความนี้หมายถึงสิ่งใด

- ก. รถยนต์ยี่ห้อโตโยต้า
- ข. โทรศัพท์ยี่ห้อโตโยต้า
- ค. ตู้เย็นยี่ห้อโตโยต้า
- ง. พัดลมยี่ห้อโตโยต้า

9. จากข้อ 8 ข้อใดไม่ใช่ป้ายที่ 1 ถึง ป้ายที่ 4

- ก. อาหาร
- ข. เครื่องนุ่งห่ม
- ค. ที่อยู่อาศัย
- ง. สิ่งอำนวยความสะดวก

10. โตโยต้า หมายถึงอะไร

- ก. ยี่ห้อรถยนต์
- ข. ยี่ห้อโทรศัพท์
- ค. ยี่ห้อตู้เย็น
- ง. ยี่ห้อพัดลม

บรรณานุกรม

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2553). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร: ชมรม “นักคิด EK BOOKS”.

ศุภัญญา ศรีสืบสาย. (2553) การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการอ่านและการคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการพัฒนาและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

ชุดการสอนแบบ 5W1H

เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ชุดที่ 3 เรื่องการคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน

โดย

นางสาวชวนพิศ คชริน

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารนวัตกรรมการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

คำนำ

ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ คิดอย่างมีเหตุผล มีวิจารณญาณ มีการไตร่ตรอง มองเห็นการณ์ไกล และรู้จักนำความสามารถในการคิดไปใช้ในการเผชิญสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทั้งหมด 5 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 การคิดวิเคราะห์จากข่าว ชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากโฆษณา ชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน ชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน ชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ

ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษาชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน จะยกเอาเนื้อเรื่องจากหนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐานชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ฉันทน์คือใคร ในชุดกิจกรรมนี้จะประกอบไปด้วย แบบทดสอบก่อนเรียน กรอบเนื้อหา กรอบกิจกรรม เกณฑ์การประเมิน และแบบทดสอบหลังเรียน ชุดกิจกรรม แต่ละชุดจะเป็นการสอนสอดแทรกในการเรียนการสอนกิจกรรมมี 5 ขั้นตอน คือ เสนอสถานการณ์ กำหนดปัญหา กำหนดหลักการ จำแนกแยกแยะ และสรุปคำตอบ

ผู้จัดทำหวังว่าชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ จะเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกระบวนการสอนคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน ให้กับผู้เรียนได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และเป็นประโยชน์ต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระภาษาไทย และกลุ่มสาระอื่นๆ ได้ตามสมควร

ชวณพิศ กชริน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจง	1
บทบาทของครู	1
บทบาทของนักเรียน	2
ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะ	3
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	4
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	7
จุดประสงค์	10
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	10
แบบทดสอบก่อนเรียน	11
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	14
กรอบเนื้อหา	15
กรอบกิจกรรม	16
เกมกระตุ้นให้คิด	16
แบบฝึกทักษะการอ่านตีวิเคราะห์วรรณคดีในบทเรียน	18
เกณฑ์การประเมิน	28
แบบทดสอบหลังเรียน	30
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	33
บรรณานุกรม	34

คำชี้แจงการใช้

ชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 3 เรื่องการคิดวิเคราะห์ จากวรรณคดีในบทเรียน จัดทำขึ้นเพื่อให้ นักเรียนสามารถจำแนกองค์ประกอบจากเรื่องที่อ่านได้ สรุปย่อจากเรื่องที่อ่านได้ สรุปความจากเรื่องที่อ่านได้ แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้ และนำความรู้และความคิดที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ประโยชน์ได้ เป็นการสอนที่สอดคล้องทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์แบบ SWIH ในการเรียนการสอนด้วยชุดการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ แต่ละชุดการสอนจะอธิบายคำชี้แจงสำหรับครู และบทบาทของนักเรียน

คำชี้แจงสำหรับครู

1. ก่อนใช้ชุดการสอนควรศึกษาชุดการสอนด้วยความรอบคอบเพื่อตรวจสอบความบกพร่อง
2. ศึกษาแผนการสอนให้เข้าใจและสามารถใช้ชุดการสอนได้อย่างถูกต้อง
3. ตรวจสอบอุปกรณ์ต่างๆ ว่ามีครบตามที่ระบุไว้หรือไม่
4. ก่อนสอนครูต้องศึกษาเนื้อหาการสอนให้เข้าใจถูกต้องและแม่นยำในเนื้อหา
5. ก่อนสอนครูต้องแจ้งให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนในการใช้ชุดการสอน และบอกข้อตกลงสำหรับประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทราบล่วงหน้า
6. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบก่อนใช้ในการสอนทุกครั้ง
7. ลำดับขั้นตอนการสอนเป็นไปตามกระบวนการการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์
8. ขณะที่นักเรียนประกอบกิจกรรมครูจะต้องคอยดูแลและให้คำแนะนำสำหรับนักเรียนที่มีปัญหา
9. การอภิปรายเนื้อหาในบทเรียนครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกมากที่สุด
10. เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนครูควรตรวจสอบและเก็บอุปกรณ์ – สื่อการสอนให้เรียบร้อย เพื่อสะดวกในการใช้ครั้งต่อไป

บทบาทของนักเรียน

1. ตั้งใจฟังอธิบายจากครูผู้สอนเพื่อจะได้เข้าใจถึงกระบวนการเรียนการสอน
2. หากมีข้อสงสัยต้องขออนุญาตซักถามทันที
3. อ่านบัตรคำสั่งอย่างตั้งใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
4. นักเรียนต้องใช้สื่อการสอนอย่างระมัดระวัง
5. ต้องทำกิจกรรมต่างๆ ให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด
6. เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมจะมีการประเมินผลการเรียนทุกครั้ง
7. ในการประเมินนักเรียนต้องอ่านคำสั่งให้เข้าใจและตั้งใจทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ด้วยความรอบคอบ

ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมฝึก
2. ศึกษาผลทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ศึกษากรอบเนื้อหา
4. ศึกษากรอบกิจกรรม
5. ปฏิบัติกิจกรรม
  - 5.1 เกมกระตุ้นให้คิด
  - 5.2 ปฏิบัติกิจกรรมการคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน
6. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วประเมินผลงานร่วมกับครู
7. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน 1

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การอ่านวรรณคดี นักเรียนจะต้องใช้ความคิดพิจารณาวิเคราะห์ ไตร่ตรอง แยกแยะ รายละเอียดของวรรณคดีอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น เนื้อหาสาระของวรรณคดี โดยใช้เทคนิคคำถาม 5W1H จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีกรอบในการคิดได้ชัดเจน ช่วยให้สามารถคิดวิเคราะห์จากการอ่านได้ถูกต้อง เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาความคิดวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

คิดวิเคราะห์เรื่องราวจากการอ่านได้

3. สาระการเรียนรู้

1. วิดีโอซีดีนิทาน เรื่อง ตัดขนแกะ
2. ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้
3. สรุปความจากเรื่องที่อ่านได้

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ชำนาญ

1.1 ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน

1.2 ครูทดสอบความรู้ก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

2. ชำนาญ

2.1 ชำนาญกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

2.1.1 ครูสอนการคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน

2.1.2 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4-5 คน

2.1.3 ครูนำวิดีโอซีดีนิทาน เรื่อง ตัดขนแกะ

2.1.4 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มดูวิดีโอซีดีนิทาน เรื่อง ตัดขนแกะ

2.2 ขั้นกำหนดปัญหา

2.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหาว่า ทำไมต้องตัดขนแกะ

2.3 ขั้นกำหนดหลักการ

2.3.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มตอบคำถามในบัตรคำจากวิดีโอซีดีนิทาน เรื่อง ตัดขนแกะ ตั้งคำถามดังนี้

- อธิบายความหมายของคำสำคัญจากเรื่อง
- จำแนกองค์ประกอบ
- สรุปย่อ
- แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
- ความรู้และความคิดที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ประโยชน์

2.3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหลักการคิดวิเคราะห์วีดิโอซีดีนิทาน เรื่อง ตัดขนแกะ โดยใช้เทคนิค 5W1H ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (ทำอะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร)

2.3.3 ครูอธิบายการตั้งคำถามด้วยเทคนิค 5W1H จากนิทานเรื่อง ตัดขนแกะ

2.4 ขั้นพิจารณาแยกแยะ

2.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามโดยใช้เทคนิค 5W1H พร้อมทั้งเขียนคำตอบไว้ด้านหลังของประโยค และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.4.2 ครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นยกย่องชมเชย ความถูกต้องและเสนอแนะสิ่งที่บกพร่องในการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2.5 ขั้นสรุป

2.5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปนิทานเรื่อง ตัดขนแกะ

3. ขั้นสรุป

3.1.1 ครูแนะนำความรู้เพิ่มเติมจากข้อคิดที่ได้จากนิทาน

5. สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน
2. วิดีโอซีดีนิทาน เรื่อง ตัดขนแกะ
3. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน
4. คำถามในบัตรคำ

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัด

- 1.1 วัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ 1 และข้อที่ 2
- 1.2 สังเกตจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมร่วมคิด ร่วมอภิปราย

2. เครื่องมือ

- 2.1 แบบสังเกตการณ์อ่าน
- 2.2 แบบประเมินชิ้นงาน
- 2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม

3. เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน 1

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การใช้เทคนิคคำถาม 5WH1 ฝึกตอบคำถามและตั้งคำถามจากเรื่องวรรณคดีในบทเรียน ที่อ่านเป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. คิดวิเคราะห์เรื่องราวจากการอ่านได้

3. สาระการเรียนรู้

1. ฉันทคือใคร
2. ข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้
3. สรุปความจากเรื่องที่อ่านได้

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

1.1 ครูนำเกมกระตุ้นใช้ความคิด “รูปทรงเรขาคณิต” ครูให้นักเรียนช่วยกันดูรูปทรงเรขาคณิตที่กำหนดให้ว่า รูปทรงเรขาคณิตที่วางซ้อนกัน มีรูปสามเหลี่ยม และรูปสี่เหลี่ยมอยู่อย่างละกี่รูป

2. ขั้นสอน

2.1 ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

2.1.1 ครูนำบัตรกิจกรรม เรื่อง ฉันทคือใคร มาให้นักเรียนอ่าน

2.1.2 นักเรียนอ่านออกเสียงคำใหม่ และสนทนาความหมายของคำใหม่ ได้แก่

ภาคเรียนใหม่ วงแตก จดปากกา เป็นต้น

2.1.3 นักเรียนอ่านออกเสียงเรื่อง เรื่อง ฉันทคือใคร โดยหมุนเวียนกันอ่านนำครั้ง

ละ 1 คน คนละ 1 ย่อหน้า

2.2 ขั้นกำหนดปัญหา

2.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหาว่า ทำไมครูจึงให้นักเรียนเขียนข้อความว่า “เธอคือใคร”

2.3 ขั้นกำหนดหลักการ

2.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหลักการคิดวิเคราะห์บัตริยกรรม เรื่อง ฉันทคือใคร โดยใช้เทคนิค 5W1H ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (ทำอะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร)

2.3.2 ครูอธิบายการตั้งคำถามด้วยเทคนิค 5W1H

2.4 ขั้นพิจารณาแยกแยะ

2.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามโดยใช้เทคนิค 5W1H จากเรื่อง “เธอคือใคร” พร้อมทั้งเขียนคำตอบลงในแบบฝึก 1 ส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.4.2 ครูให้นักเรียนสรุปเรื่อง “ฉันทคือใคร” ลงในแบบฝึก 1.1- 1.4

2.4.3 ครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นยกย่องชมเชย ความถูกต้องและเสนอแนะ สิ่งที่บกพร่องในการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2.5 ขั้นสรุป

2.5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่าทำไมครูจึงให้นักเรียนเขียนข้อความว่า “เธอคือใคร” เพราะการรู้จักและเข้าใจตนเอง จะช่วยให้รู้และเข้าใจตัวเองมากยิ่งขึ้นถึงความจำเป็นไป และสิ่งที่ต้องการ และการได้ฝึกฝนและพัฒนาด้านความคิดจะช่วยให้คิดอย่างหลากหลายและกว้างมากยิ่งขึ้น

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูแนะนำนักเรียนการให้คิดอย่างอิสระจะช่วยให้คิดได้หลากหลายทั้งกว้างขวาง และลึกจนทำให้กล้าที่จะคิด

3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน เพื่อวัดความก้าวหน้าทางการเรียน

5. สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน
2. เกมกระดานใช้ความคิด “รูปทรงเรขาคณิต”
3. บัตริยกรรม “ฉันทคือใคร”
4. แบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน
5. แบบฝึก 1 การจำแนกองค์ประกอบจากเรื่องที่อ่าน
6. แบบฝึก 1.1 สรุปย่อจากเรื่องที่อ่าน
7. แบบฝึกที่ 1.2 การสรุปความจากเรื่องที่อ่าน

8. แบบฝึกที่ 1.3 การแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน
9. แบบฝึกที่ 1.4 การนำความรู้และความคิดที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ประโยชน์

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัด
  - 1.1 วัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ 1
  - 1.2 สังเกตจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมร่วมคิด ร่วมอภิปราย
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบสังเกตการณ์อ่าน
  - 2.2 แบบประเมินชิ้นงาน
  - 2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม
3. เกณฑ์การประเมิน
นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

จุดประสงค์ของชุดการสอน

1. จำแนกองค์ประกอบจากเรื่องที่อ่านได้
2. สรุปย่อจากเรื่องที่อ่านได้
3. สรุปความจากเรื่องที่อ่านได้
4. แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้
5. วิเคราะห์ และ ความคิดที่ได้รับแจ้งกล่าวหาเพื่อใช้ประโยชน์ได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผู้เรียนสามารถ... ฝึกเขียน การสื่อข้อความทางคอมพิวเตอร์ในแบบเรียน
สื่อคือสาระสำคัญของบทความที่ส่งไปได้

แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 3
เรื่องการวิเคราะห์วรรณคดีในบทเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 3 ฉบับนี้ ใช้ทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนการฝึกกิจกรรม การคิดวิเคราะห์ชุดที่ 3 เรื่องการวิเคราะห์วรรณคดีในบทเรียนเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 15 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ

1. เมื่อเข้ามาในห้องเรียนนักเรียนให้ความสนใจสิ่งใด
  - ก. เพื่อนใหม่
  - ข. ครูคนใหม่
  - ค. ห้องเรียนใหม่
  - ง. ข้อความบนกระดานดำ
2. เมื่อเห็นข้อความบนกระดานดำนักเรียนแสดงออกอย่างไร
  - ก. ความสงสัย
  - ข. แปลกประหลาดใจ
  - ค. ความสนุกสนาน
  - ง. ความเข้าใจเพื่อนและตนเอง
3. เหตุใดครูต้นจึงให้นักเรียนเขียนข้อความว่า “เธอคือใคร”
  - ก. ต้องการให้ฝึกคัดลายมือ
  - ข. ต้องการให้ฝึกเขียนให้คล่อง
  - ค. ต้องการให้ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
  - ง. ต้องการให้เขียนแสดงความคิดอย่างอิสระ

4. ข้อใดคือข้อคิดที่ได้จากเรื่อง ฉันทคือใคร
- คนเราย่อมมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง
  - การคิดที่อิสระจะช่วยให้ก่อให้เกิดความคิดที่หลากหลาย
  - การเรียนรู้ยอมทำให้เราเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
  - ทุกคนย่อมมีความเป็นตัวตนของตนเอง ดังนั้นต้องรู้จักและเข้าใจตัวเอง
5. ข้อใดสรุปความได้ถูกต้อง
- ทุกคนมีความแตกต่างทั้งร่างกายและความคิด
  - การเปิดกว้างและมีอิสระทางความคิดจะช่วยให้กล้าแสดงออก
  - การเขียนและวาดสิ่งต่างๆ อยู่เป็นประจำจะพัฒนาทักษะจนเกิดความชำนาญ
  - การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนอกจากจะเป็นนักฟังที่ดีแล้วยังช่วยเพิ่มความรู้อีกด้วย
6. ข้อใดคือผลสุดท้ายของเรื่อง ฉันทคือใคร
- นักเรียนวัดถามครูดั้นก่อนที่วาดภาพ
  - นักเรียนเข้าใจตัวเองมากขึ้นว่า “เธอคือใคร”
  - นักเรียนสงสัยข้อความที่เขียนบนกระดานดำ
  - ครูดั้นให้นักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
7. นักเรียนสามารถนำความรู้และความคิดที่ได้จากเรื่อง ฉันทคือใคร ไปใช้ประโยชน์อย่างไร
- การรู้จักเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี
  - การฝึกฟัง พูด และเขียนจะช่วยเพิ่มความชำนาญ
  - ควรนำความรู้ความสามารถมาประยุกต์ใช้ในทางที่ถูกต้อง
  - ต้องการรู้จักและเข้าใจตนเองจะทำให้รู้ความเป็นไปในสิ่งที่ต้องการ
8. จากเรื่อง “ฉันทคือใคร” ข้อใดสรุปความได้ถูกต้อง
- ทุกคนมีความแตกต่างทั้งด้านร่างกายและความคิด
  - การแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายจะช่วยเพิ่มพูนความรู้
  - การเปิดกว้างและมีอิสระทางความคิดจะช่วยทำให้กล้าแสดงออกทางความคิด
  - การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนอกจากจะเป็นนักฟังแล้วยังช่วยเพิ่มความรู้อีกด้วย

9. จากเรื่องครุตันให้รางวัลแก่นักเรียนที่

- ก. หนังสือนิทาน
- ข. หนังสือการ์ตูน
- ค. หนังสือเรียน
- ง. หนังสือนิยาย

10. จากเรื่อง ครุตัน ต้องการสอนให้นักเรียนเกิดทักษะใด

- ก. การอ่าน
- ข. การฟัง
- ค. การเขียน
- ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	เฉลย
1	ง
2	ก
3	ง
4	ง
5	ข
6	ข
7	ง
8	ก
9	ก
10	ง

กรอบเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

ความหมายของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

คุณสมบัติของบุคคลที่เอื้อต่อการคิดวิเคราะห์

1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ การคิดวิเคราะห์ที่ดี ผู้คิดจะต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น เพราะจะช่วยให้กำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์ จำแนก แยกแยะองค์ประกอบ จัดหมวดหมู่ ลำดับความสำคัญ หรือหาสาเหตุของเรื่องราว เหตุการณ์ได้ชัดเจน
2. ช่างสังเกต ช่างสงสัย ช่างซักถาม เป็นคนชอบตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอเพื่อนำไปขบคิด หรือค้นหาความจริงในเรื่องนั้น คำถามที่ใช้กับการคิดวิเคราะห์คือ 5W1H ประกอบด้วย ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How)
3. ความสามารถในการตีความ การตีความเกิดจากรับข้อมูลเข้ามาทางประสาทสัมผัสสมองจะทำการตีความข้อมูล โดยวิเคราะห์เทียบกับความทรงจำหรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น
4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล การคิดวิเคราะห์จะเกิดขึ้นเมื่อพบสิ่งที่มีความคลุมเครือเกิดข้อสงสัย ตามมาด้วยคำถาม ต้องค้นหาคำตอบหรือความ น่าจะเป็นว่ามีความเป็นมาอย่างไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น จะส่งผลกระทบต่ออย่างไร ซึ่งสมอง

กระบวนการคิดวิเคราะห์

กระบวนการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (สุวิทย์ มูลคำ. 2547, 9-19)

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น พืช สัตว์ หิน ดิน รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์หรือสถานการณ์จากข่าวของจริง หรือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์

เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหาของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เพื่อค้นหาความจริง สาเหตุหรือความสำคัญ เช่น บทความที่ต้องการสื่อหรือบอกอะไรที่สำคัญที่สุด

ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์

เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งของที่มีความหมายเหมือนกันหรือแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอาจเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน

ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะ

เป็นการพินิจ พิจารณา ทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อยๆ โดยอาจใช้เทคนิค SWIH ประกอบด้วย ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How)

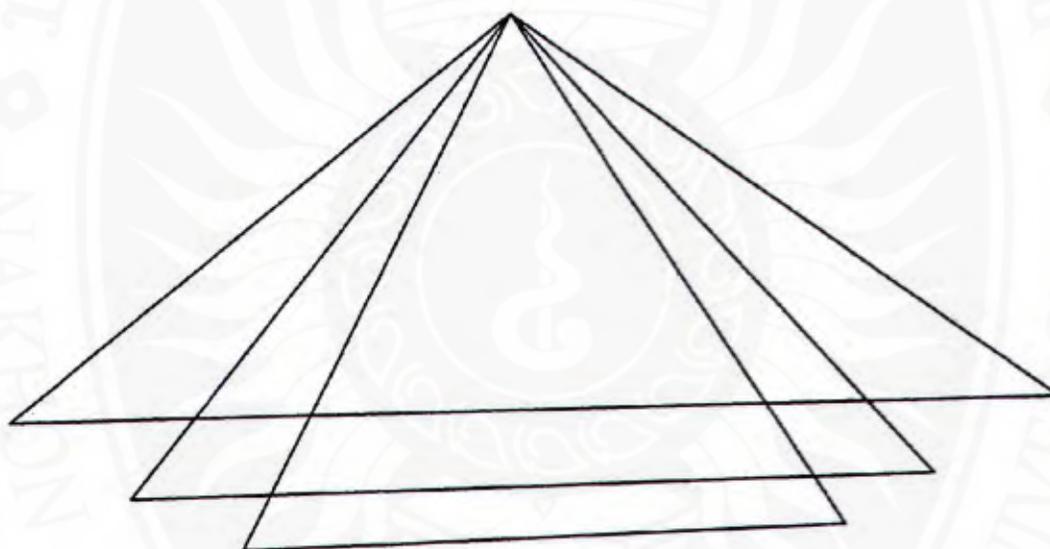
ขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ

เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

กรอบกิจกรรม

เกมกระตุ้นให้คิดวิเคราะห์จากเกม

คำชี้แจง ให้นักเรียนช่วยกันดูรูปทรงเรขาคณิตที่กำหนดให้ว่า รูปทรงเรขาคณิตที่วางซ้อนกัน มีรูปสามเหลี่ยม และรูปสี่เหลี่ยมอยู่อย่างละกี่รูป

รูปสามเหลี่ยมมี.....รูป

รูปสี่เหลี่ยมมี.....รูป

บัตรกิจกรรม เรื่องการคิดวิเคราะห์ จากกิจกรรมคิดในบทเรียน

กิจกรรมกลุ่ม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

คิดวิเคราะห์เรื่องราวจากการอ่านได้

บัตรกิจกรรม นั่นคือใคร

เช้าวันแรกของการเปิดภาคเรียนใหม่

เด็กนักเรียนที่ก้าวเข้ามาในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต่างพุ่งความสนใจไปที่ กระดานดำหน้าห้อง บนกระดานดำมีตัวหนังสือเขียนด้วยชอล์กสีตัวโตสวยงามว่า เธอคือใคร เด็กๆ ต่างมุงดูและพูดคุยกัน ไปด้วย นานา

“เธอว่าใครเขียน”

“ฉันว่าครูเขียน”

“เราว่าอาจไม่ใช่ครูก็ได้ เพราะครูยังไม่ได้ขึ้นมาบนห้องเรียนเลย”

“ภารโรงหรือเปล่าเพราะภารโรงเข้ามาเปิดห้องก่อนใคร”

“เราว่าไม่ใช่แน่ๆ”

“งั้นเธอว่าใครเขียนละ”

“อาจเป็น ตะวัน ก็ได้” หล้ากระซิบกับขวัญ

ฉัน ส่งสัญญาณ “ยิบๆ” ในดวงตาของขวัญให้หล้าเห็น และแทรกเสียง “วู้วๆ” ไปกับ สายลมให้ขวัญรับรู้และพูดคุยกับสองคนว่า

“ไม่ใช่ฉันหรอก”

“ถ้าฉันใครละ”

“ฉันรู้ก็จริง แต่บอกไม่ได้”

“ทำไมบอกไม่ได้”

“เพราะคนที่เขียนไม่ต้องการให้รู้ว่าใครเขียน เขามีเหตุผลบางอย่าง”

เด็กๆ วงแตกเมื่อครูประจำชั้นเข้ามา

ครูต้นนั่นเอง ครูยิ้มทักทาย

เด็กๆ น้อมไหว้ “สวัสดีค่ะ สวัสดีครับ”

ครูต้นรับไหว้เด็กๆ แล้วหันไปทางกระดานดำ

“ใครเขียนจ๊ะ”

เด็กๆ ทำท่างง นิ่งเสียบมองหน้ากันทำหน้างงง ถ้าครูต้นไม่ได้เขียนใครเล่าเป็นคนเขียน

“เอาเถอะ ไม่มีใครรู้ก็ไม่ใช่เป็นไร เรามาเล่นเกมกันดีกว่า”

เด็กๆ หูฟัง ตั้งใจฟังว่าครูจะให้เล่นเกมอะไร

ครูต้นแจกกระดาษขาวขนาดเท่าฝ่ามือให้นักเรียนคนละแผ่น ให้ทุกคนลองเขียนคำตอบคำถามบนกระดาษ “เธอคือใคร” ลงในกระดาษ ตอบอย่างไรก็ได้ตามอิสระ กำหนดเวลาให้ตอบ 10 นาที

นักเรียนจดปากกา แต่ไม่รู้ว่าจะตอบอย่างไร บางคนคิดในใจว่า “ทำไมฉันจะ 모르่าฉันคือใคร แต่ตอบเพียงว่า ฉันคือ.....แล้วใส่ชื่อของตัวเองลงไป ก็ใช้เวลาไม่ถึง 10 ครูจะเล่นเกมอะไรกันแน่”

ฉันเห็นเด็กหลายคนเริ่มลงมือตอบแล้ว

ครบ 10 นาที ครูต้นบอกให้ทุกคนส่ง ได้ทำใดก็เท่านั้น ไม่ต้องกังวล เด็กๆ ส่งกระดาษให้ครู บางคนยิ้มเจินๆ ลังเลใจ บางคนเขียนได้ไม่กี่คำ บางคนเขียนเต็มหน้า บางคนเขียนต่อหน้าหลัง

ครูต้นเก็บกระดาษหมดแล้วก็แจกกระดาษแผ่นใหม่ แต่ยังไม่อ่านคำตอบของแต่ละคน พูดยิ้มๆ กับเด็กๆ ว่า

“เมื่อที่นักเรียนตอบเป็นตัวหนังสือ คราวนี้ให้ทุกคนตอบคำถามเดิมอีกครั้ง เป็นภาพวาดนะให้เวลา 20 นาที” มีเสียงพิมพ์อ้ออ้อ

“จะวาดได้หรือครับครู” เด็กชายคนหนึ่งถาม

“เธอตอบว่าอย่างไรละ”

“ผมตอบว่า ผมคือคนไทย อยู่ในทวีปเอเชีย และ โลกมนุษย์ครับ”

เพื่อนๆ ฮาครื้น ครูต้นยิ้มพอใจและพูดว่า

“ครูว่าคำตอบของเธอวาดง่ายมากเลย เธอวาดได้แน่ๆ ค่อยๆ คิดไม่สวยก็ไม่ใช่ไร”

ครูต้นยิ้มและก้มกระซิบว่า “ดีแบบไหน อะไรดีบ้าง ก็วาดนั้นแหละจ๊ะ”

เด็กๆ ใน “โลกหนังสือ” กำลังสนุกที่ได้คิดและได้วาดภาพคำตอบของพวกเขา เธอสนุกคิ้วหรือเปล่า ลองเล่นเกมกับพวกเขาด้วยดีไหม

ถ้าเธอต้องตอบคำถามนี้ เธอจะตอบอย่างไร

คิดสักครู่ ยังไม่ต้องตอบทันที

ระหว่างนี้ ฉันอยากให้เธอลองอ่านคำประพันธ์นี้

ความเป็นเธอ

หากเธอคือคนดี	รู้จักไหมไทยวิถี
ในตัวของเธอมี	ความเป็นไทยอะไรจริง
หากเธอคือคนดี	มีอะไรใช้อ้างอิง
โลกหมายได้ฟังฟัง	สิ่งใดในตัวเธอ
หากเธอคือมนุษย์	สุดประเสริฐเลิศเสมอ
สิ่งใดยกระดับเธอ	สูงกว่าชาติดิรัจฉาน
หากเธอคือนักเรียน	ใช่แค่เพียงการเขียนอ่าน
ชีวิตและจักรวาล	เรียนรู้บ้างอย่าไรแล้ว

เธอพร้อมแล้วใช่ไหม เมื่อพร้อมแล้ว ลงมือตอบในสมุดบันทึกของเธอ นั่นแหละ ฉันจะตามอ่านและรับรู้ผ่านใครบางคนทีเธอรักและไว้ใจ เขียนเสร็จแล้วให้เขาอ่านเลยนะ กลับไปที่ห้องเรียนของครูต้น นักเรียนแต่ละคนผลัดกันออกมาพูดแสดงตัวตนของเขา บ้างพูดตามข้อความที่เขียนบ้างอธิบายภาพที่วาด

ทุกคนขึ้นต้นว่า “ฉันคือ....” ครูต้นไม่วิจารณ์อะไร นอกจากพูดเสริมให้บรรยากาศสนุกสนานครั้นแครงเป็นระยะๆ

เด็กๆ แต่ละคนให้คำตอบต่างๆ นานา ครูต้นพอใจมาก

“ฉันคือเจ้าหญิงองค์น้อยในความฝันของแม่”

“ฉันคือหลานศิลปินพื้นบ้าน”

“ฉันคืออนาคตของโลก”

“ฉันคือเด็กชายคนหนึ่ง”

“ฉันคือนักเล่านิทานคนสำคัญ”

“ฉันคือสี่ พู่กัน และกระดาษขาว”

“ฉันคือครูคนหนึ่งในโรงเรียนแห่งนี้ในอีกสิบกว่าปีข้างหน้า”

“ฉันคือดิน น้ำ ลม ไฟ”

“ฉันคือนักดนตรีที่กำลังเริ่มต้น”

เมื่อทุกคนพูดแสดงตัวกันถ้วนหน้าแล้ว ครูก็บอกว่า “ครูมีรางวัลให้นักเรียนทุกคนที่เล่นเกมนี้ นี่ไง”

ครูต้นแจกนิทานเรื่องหนึ่งให้นักเรียนอ่านและพูดว่า “อ่านแล้วมาคุยกันพรุ่งนี้นะ”

แบบฝึกที่ 1

การจำแนกองค์ประกอบของเรื่องทีอ่าน

1. ตัวละครที่สำคัญมีใครบ้าง.....
.....
.....
2. เรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหน.....
3. เรื่องนี้เกิดขึ้นเวลาใด.....
4. ทำไมครูต้นจึงให้นักเรียนเขียนข้อความว่า “เธอคือใคร”.....
.....
.....
5. วัตถุประสงค์ของเรื่องนี้คืออะไร.....
.....
.....
6. เรื่อง ฉันคือใคร มีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร.....
.....
.....

แบบฝึกที่ 1.1

สรุปย่อจากเรื่องที่มีชื่อ

คำชี้แจง นักเรียนสรุปย่อจากเรื่อง ฉันทคือใคร

สรุปย่อจากเรื่อง ฉันทคือใคร

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกที่ 1.2

การสรุปความจากเรื่องที่อ่าน

คำชี้แจง นักเรียนสรุปความจากเรื่อง ฉันทคือใคร

สรุปความจากเรื่อง ฉันทคือใคร

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกที่ 1.3

การแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน

คำชี้แจง นักเรียนแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่อง ฉันคือใคร

ข้อเท็จจริง

ข้อคิดเห็น

แบบฝึกที่ 1.4

การนำความรู้และความคิดที่ได้รับจากการอ่านไปใช้

คำชี้แจง จากการอ่านเรื่อง ฉันคือใคร นักเรียนสามารถนำความรู้และความคิดไปใช้ประโยชน์
อย่างไรบ้าง

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

เกณฑ์การประเมิน แบบฝึกหัดที่ 1 - 1.4

การประเมินการวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน

1. สิ่งที่ต้องประเมินคือ การจำแนกองค์ประกอบ สรุปย่อ สรุปความ แยกข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น การนำความรู้และความคิดที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ประโยชน์
2. ประเด็นการประเมินคือ นักเรียนอ่านวรรณคดีในบทเรียนแล้ว การจำแนกองค์ประกอบ สรุปย่อ สรุปความ แยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น การนำความรู้และความคิดที่ได้รับจากการอ่านไปใช้ประโยชน์
3. เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน			น้ำหนัก
	3	2	1	
อ่านเนื้อหาจากบทเรียน เรื่อง ฉันทคือใคร และสามารถจำแนกองค์ประกอบจากเรื่องได้	เขียนประเด็นสำคัญจากเรื่อง ฉันทคือใคร และจำแนกองค์ประกอบ ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร ได้ถูกต้อง ถูกต้อง ชัดเจน ครอบคลุมเรื่องทั้งหมด	เขียนประเด็นสำคัญจากเรื่อง ฉันทคือใคร และจำแนกองค์ประกอบ ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร ได้ถูกต้อง ถูกต้อง ครอบคลุมเรื่องทั้งหมด	เขียนประเด็นสำคัญจากเรื่อง ฉันทคือใคร และจำแนกองค์ประกอบ ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร ได้ถูกต้อง แต่ไม่ครอบคลุมเรื่องทั้งหมด	4
นำประเด็นสำคัญของเรื่อง ฉันทคือใคร สรุปย่อ และสรุปความจากเรื่องได้	เขียนสรุปย่อและสรุปความจากเรื่อง ฉันทคือใคร ได้ ถูกต้อง ชัดเจน ครอบคลุมเรื่องทั้งหมด	เขียนสรุปย่อและสรุปความจากเรื่อง ฉันทคือใคร ได้ ถูกต้อง ไม่ครอบคลุมเรื่องทั้งหมด	เขียนสรุปย่อและสรุปความจากเรื่องฉันทคือใคร ได้ ไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม	3
เขียนแยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และการนำความรู้และความคิดที่ได้รับจากการอ่าน ไปใช้ประโยชน์	เขียนแยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และการนำความรู้และความคิดที่ได้รับจากการอ่าน ไปใช้ประโยชน์ได้ถูกต้อง เหมาะสมชัดเจน	เขียนแยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และการนำความรู้และความคิดที่ได้รับจากการอ่าน ไปใช้ประโยชน์ได้ถูกต้อง เหมาะสม	เขียนแยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และการนำความรู้และความคิดที่ได้รับจากการอ่าน ไปใช้ประโยชน์ได้ค่อนข้างชัดเจน	3

เกณฑ์ระดับคุณภาพ

15-20	คะแนน	หมายถึง	ดีมาก
11-14	คะแนน	หมายถึง	ดี
6-10	คะแนน	หมายถึง	พอใช้
1-5	คะแนน	หมายถึง	ปรับปรุง

แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 3
เรื่องการวิเคราะห์วรรณคดีในบทเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 3 ฉบับนี้ ใช้ทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนการฝึกกิจกรรม การคิดวิเคราะห์ชุดที่ 3 เรื่องการวิเคราะห์วรรณคดีในบทเรียนเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 15 นาที
  2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
  3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ
-

1. จากเรื่องครุฑันให้รางวัลแก่นักเรียนที่
  - ก. หนังสือนิทาน
  - ข. หนังสือการ์ตูน
  - ค. หนังสือเรียน
  - ง. หนังสือนิยาย
2. จากเรื่อง ครุฑัน ต้องการสอนให้นักเรียนเกิดทักษะใด
  - ก. การอ่าน
  - ข. การฟัง
  - ค. การเขียน
  - ง. ถูกทุกข้อ
3. เมื่อเข้ามาในห้องเรียนนักเรียนให้ความสนใจสิ่งใด
  - ก. เพื่อนใหม่
  - ข. ครูคนใหม่
  - ค. ห้องเรียนใหม่
  - ง. ข้อความบนกระดานดำ

4. เมื่อเห็นข้อความบนกระดานดำนักเรียนแสดงออกอย่างไร
- ความสงสัย
  - แปลกประหลาดใจ
  - ความสนุกสนาน
  - ความเข้าใจเพื่อนและตนเอง
5. ข้อใดคือข้อคิดที่ได้จากเรื่อง ฉันคือใคร
- คนเราย่อมมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง
  - การคิดที่อิสระจะช่วยให้ก่อให้เกิดความคิดที่หลากหลาย
  - การเรียนรู้ย่อมทำให้เราเข้าใจสิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
  - ทุกคนย่อมมีความเป็นตัวคนของตนเอง ดังนั้นต้องรู้จักและเข้าใจตัวเอง
6. เหตุใดครูต้นจึงให้นักเรียนเขียนข้อความว่า “เธอคือใคร”
- ต้องการให้ฝึกคัดลายมือ
  - ต้องการให้ฝึกเขียนให้คล่อง
  - ต้องการให้ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
  - ต้องการให้เขียนแสดงความคิดอย่างอิสระ
7. ข้อใดสรุปความได้ถูกต้อง
- ทุกคนมีความแตกต่างทั้งร่างกายและความคิด
  - การเปิดกว้างและมีอิสระทางความคิดจะช่วยให้กล้าแสดงออก
  - การเขียนและวาดสิ่งต่างๆ อยู่เป็นประจำจะพัฒนาทักษะจนเกิดความชำนาญ
  - การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนอกจากจะเป็นนักฟังที่ดีแล้วยังช่วยเพิ่มความรู้อีกด้วย
8. ข้อใดคือผลสุดท้ายของเรื่อง ฉันคือใคร
- นักเรียนวิถถามครูต้นก่อนที่วาดภาพ
  - นักเรียนเข้าใจตัวเองมากขึ้นว่า “เธอคือใคร”
  - นักเรียนสงสัยข้อความที่เขียนบนกระดานดำ
  - ครูต้นให้นักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

9. นักเรียนสามารถนำความรู้และความคิดที่ได้จากเรื่อง “ฉันคือใคร” ไปใช้ประโยชน์อย่างไร

- ก. การรู้จักเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี
- ข. การฝึกฟัง พูด และเขียนจะช่วยเพิ่มความชำนาญ
- ค. ควรนำความรู้ความสามารถมาประยุกต์ใช้ในทางที่ถูกต้อง
- ง. ต้องการรู้จักและเข้าใจตนเองจะทำให้รู้ความเป็นไปในสิ่งที่ต้องการ

10. จากเรื่อง “ฉันคือใคร” ข้อใดสรุปความได้ถูกต้อง

- ก. ทุกคนมีความแตกต่างทั้งด้านร่างกายและความคิด
- ข. การแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายจะช่วยเพิ่มพูนความรู้
- ค. การเปิดกว้างและมีอิสระทางความคิดจะช่วยทำให้กล้าแสดงออกทางความคิด
- ง. การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนอกจากจะเป็นนักฟังแล้วยังช่วยเพิ่มความรู้อีกด้วย

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

ข้อ	เฉลย
1	ก
2	ง
3	ง
4	ก
5	ง
6	ง
7	ข
8	ข
9	ง
10	ก

บรรณานุกรม

- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2553). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.
- วิชากร, กรม. (2551). หนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐานชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสค. ตลาดพร้าว.
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2550). ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: ซี.ซี. นอลติคจ้ดถึงค์ส์.
- สุวิทย์ มุลคำ. (2547). ครบเครื่องเรื่องการคิด. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนภาพพิมพ์.

ชุดการสอนแบบ 5W1H

เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ชุดที่ 4 เรื่องการคิดวิเคราะห์จากนิทาน

โดย

นางสาวชนพิศ คชริน

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารนวัตกรรมการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

คำนำ

ชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ คิดอย่างมีเหตุผล มีวิจารณญาณ มีการไตร่ตรอง มองเห็นการณ์ไกล และรู้จักนำความสามารถในการคิดไปใช้ในการเผชิญสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทั้งหมด 5 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 การคิดวิเคราะห์จากข่าว ชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากโฆษณา ชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน ชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน ชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ

ชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน ในชุดการสอนนี้จะประกอบไปด้วย แบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องการคิดวิเคราะห์จากนิทาน กรอบเนื้อหาความรู้ กรอบกิจกรรม เกณฑ์การประเมิน และแบบทดสอบหลังเรียน ชุดกิจกรรม แต่ละชุดจะเป็นการสอนสอดแทรกในการเรียนการสอน กิจกรรมมี 5 ขั้นตอน คือ เสนอสถานการณ์ กำหนดปัญหา กำหนดหลักการ จำแนกแยกแยะ และสรุปคำตอบ

ผู้จัดทำหวังว่าชุดการสอนแบบ SWIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกระบวนการสอนคิดวิเคราะห์จากนิทาน ให้กับผู้เรียนได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และเป็นประโยชน์ต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระภาษาไทยและกลุ่มสาระอื่นๆ ได้ตามสมควร

ชวนพิศ คชริน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจง	1
บทบาทของครู	1
บทบาทของนักเรียน	2
ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะ	3
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	4
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	7
จุดประสงค์	10
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	10
แบบทดสอบก่อนเรียน	11
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	15
กรอบเนื้อหา	16
กรอบกิจกรรม	20
เกมกระตุ้นให้คิด	20
แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์จากนิทาน	22
เกณฑ์การประเมิน	27
แบบทดสอบหลังเรียน	28
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	33
บรรณานุกรม	34

คำชี้แจงการใช้

ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 4 เรื่องการคิดวิเคราะห์ จากนิทาน จัดทำขึ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และเขียนตอบคำถามจากนิทานได้ เขียนบอกเชื่อมโยงประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์นิทานได้ เป็นการสอนที่สอดคล้องทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์แบบ 5W1H ในการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์แต่ละชุดจะอธิบายคำชี้แจงสำหรับครู และบทบาทของนักเรียน

คำชี้แจงสำหรับครู

1. ก่อนใช้ชุดการสอนควรศึกษาชุดการสอนด้วยความรอบคอบเพื่อตรวจสอบความบกพร่อง
2. ศึกษาแผนการสอนให้เข้าใจและสามารถใช้ชุดการสอนได้อย่างถูกต้อง
3. ตรวจสอบอุปกรณ์ต่างๆ ว่ามีครบตามที่ระบุไว้หรือไม่
4. ก่อนสอนครูต้องศึกษาเนื้อหาการสอนให้เข้าใจถูกต้องและแม่นยำในเนื้อหา
5. ก่อนสอนครูต้องแจ้งให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนในการใช้ชุดการสอน และบอกข้อตกลงสำหรับประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทราบล่วงหน้า
6. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบก่อนใช้ในการสอนทุกครั้ง
7. ลำดับขั้นตอนการสอนเป็นไปตามกระบวนการการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์
8. ขณะที่นักเรียนประกอบกิจกรรมครูจะต้องคอยดูแลและให้คำแนะนำสำหรับนักเรียนที่มีปัญหา
9. การอภิปรายเนื้อหาในบทเรียนครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกมากที่สุด
10. เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรตรวจสอบและเก็บอุปกรณ์ – สื่อการสอนให้เรียบร้อย เพื่อสะดวกในการใช้ครั้งต่อไป

บทบาทของนักเรียน

1. ตั้งใจฟังอธิบายจากครูผู้สอนเพื่อจะได้เข้าใจถึงกระบวนการเรียนการสอน
2. หากมีข้อสงสัยต้องขออนุญาตซักถามทันที
3. อ่านบัตรคำสั่งอย่างตั้งใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
4. นักเรียนต้องใช้สื่อการสอนอย่างระมัดระวัง
5. ต้องทำกิจกรรมต่างๆ ให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด
6. เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมจะมีการประเมินผลการเรียนทุกครั้ง
7. ในการประเมินนักเรียนต้องอ่านคำสั่งให้เข้าใจและตั้งใจทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ด้วยความรอบคอบ

ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมฝึก
2. ศึกษาผลทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ศึกษากรอบเนื้อหา
4. ศึกษากรอบกิจกรรม
5. ปฏิบัติกิจกรรม
  - 5.1 เกมกระตุ้นให้คิด
  - 5.2 ปฏิบัติกิจกรรมการคิดวิเคราะห์จากนิทาน
6. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วประเมินผลงานร่วมกับครู
7. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การคิดวิเคราะห์จากนิทาน 1

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การอ่านนิทาน นักเรียนจะต้องใช้ความคิดพิจารณาวิเคราะห์ ไตร่ตรอง แยกแยะ รายละเอียดของนิทานอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น เนื้อหาสาระของนิทานโดยใช้เทคนิคคำถาม SWIH จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีกรอบในการคิดได้ชัดเจน ช่วยให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์จากการอ่านได้ถูกต้อง เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาความคิดวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์และเขียน ตอบคำถามจากนิทานได้
2. เขียนบอก เชื่อมโยงประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์นิทานได้

3. สาระการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง ราชสีห์กับหนู
2. การอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. การตั้งคำถามและตอบคำถาม
4. ข้อคิดจากเรื่องที่ฟัง

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

1.1 ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน

1.2 ครูทดสอบความรู้ก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

2. ขั้นสอน

2.1 ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

2.1.1 ครูสอนการคิดวิเคราะห์จากนิทานในใบความรู้ที่ 2

2.1.2 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4-5 คน

2.1.3 ครูให้นักเรียนอ่านนิทาน “ราชสีห์กับหนู”

2.2 ขั้นกำหนดปัญหา

2.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหาว่า ทำไมหนูจึงช่วยราชสีห์

2.3 ขั้นกำหนดหลักการ

2.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหลักการคิดวิเคราะห์นิทาน โดยใช้เทคนิค 5W1H ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (ทำอะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร)

2.3.2 ครูอธิบายการตั้งคำถามด้วยเทคนิค 5W1H จากนิทานเรื่อง “ราชสีห์กับหนู”

2.4 ขั้นพิจารณาแยกแยะ

2.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามโดยใช้เทคนิค 5W1H พร้อมทั้งเขียนคำตอบไว้ในแบบฝึกที่ 1 และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.4.2 ครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นยกย่องชมเชย ความถูกต้องและเสนอแนะสิ่งที่บกพร่องในการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2.5 ขั้นสรุป

2.5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปนิทานเรื่อง “ราชสีห์กับหนู”

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูแนะนำความรู้เพิ่มเติมจากข้อคิดที่ได้จากนิทาน

5. สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน
2. นิทาน “ราชสีห์กับหนู”
3. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน
4. แบบฝึกที่ 1

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัด
  - 1.1 วัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ 1 และข้อที่ 2
  - 1.2 สังเกตจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมร่วมคิด ร่วมอภิปราย
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบสังเกตการณ์อ่าน
  - 2.2 แบบประเมินชิ้นงาน

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม

3. เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การคิดวิเคราะห์จากนิทาน 2

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การใช้เทคนิคคำถาม SWIH ฝึกตอบคำถามและตั้งคำถามจากนิทานที่อ่านเป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์และเขียน ตอบคำถามจากนิทานได้
2. เขียนบอก เชื่อมโยงประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์นิทานได้

3. สาระการเรียนรู้

1. นิทานเรื่อง แพะหลงกล
2. การอภิปรายแสดงความคิดเห็น
3. การตั้งคำถามและตอบคำถาม
4. ข้อคิดจากเรื่องที่ฟัง

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

1.1 ครูนำเกมกระตุ้นใช้ความคิด “เงาของช้าง” ครูให้นักเรียนพิจารณาภาพเงาของช้างให้ละเอียดถี่ถ้วน แล้วตอบว่าเป็นเงาของช้างตัวไหน

2. ขั้นสอน

2.1 ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

- 2.1.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4-5 คน
- 2.1.2 ครูให้นักเรียนอ่านนิทาน “แพะหลงกล”

2.2 ขั้นกำหนดปัญหา

- 2.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหาว่า ทำไมแพะจึงหลงกล

2.3 ขั้นกำหนดหลักการ

2.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหลักการคิดวิเคราะห์นิทาน โดยใช้เทคนิค 5W1H ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (ทำอะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร)

2.3.2 ครูอธิบายการตั้งคำถามด้วยเทคนิค 5W1H จากนิทานเรื่อง “แพะหลงกล”

2.4 ขั้นพิจารณาแยกแยะ

2.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามโดยใช้เทคนิค 5W1H พร้อมทั้งเขียนคำตอบไว้ในแบบฝึกที่ 1.1 และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.4.2 ครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นยกย่องชมเชย ความถูกต้องและเสนอแนะสิ่งที่บกพร่องในการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2.5 ขั้นสรุป

2.5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปนิทานเรื่อง “แพะหลงกล”

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูแนะนำความรู้เพิ่มเติมจากข้อคิดที่ได้จากนิทาน

3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน เพื่อวัดความก้าวหน้าทางการเรียน

5. สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน
2. นิทาน “แพะหลงกล”
3. แบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน
5. แบบฝึกที่ 2

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัด
  - 1.1 วัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ 1 และข้อที่ 2
  - 1.2 สังเกตจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมร่วมคิด ร่วมอภิปราย
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบสังเกตการณ์อ่าน
  - 2.2 แบบประเมินชิ้นงาน
  - 2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม

3. เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

จุดประสงค์ของชุดการสอน

1. วิเคราะห์และเขียน ตอบคำถามจากนิทานได้
2. เขียนบอก เชื่อมโยงประเด็น สัตว์ของลูกทวดและขอมให้เหมาะสมได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ชุดกิจกรรมฝึกที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน

1. นักเรียนสามารถ วิเคราะห์ และเขียน ตอบคำถามจากนิทานได้
2. นักเรียนสามารถเขียนบอก เชื่อมโยงประเด็น สัตว์ของลูกทวดวิเคราะห์ขอมให้เหมาะสมได้

แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 4
เรื่องการวิเคราะห์นิทาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 4 ฉบับนี้ ใช้ทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนการฝึกกิจกรรม การคิดวิเคราะห์ชุดที่ 4 เรื่องการวิเคราะห์นิทานเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบ เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 15 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง คำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1-3

ไก่ได้พลอย

กาลครั้งหนึ่ง ไก่แจ้ตัวหนึ่งกำลังคุ้ยเขี่ยอาหาร บังเอิญพบพลอยเม็ดงามที่มีค่าไก่แจ้ตัว นั้นแม้จะได้เห็นพลอยมีความสวยงาม แต่ก็มีความรู้สึกที่ผู้เมิดข้าวเม็ดงามสักเม็ดก็ไม่ได้ จึงพูดเปรย ขึ้นว่า “หากมีคนมาพบเจ้าเขาคงดีใจและคงนำไปประดับฝังอยู่ในหัวแหวนใส่สวยงาม แต่เจ้าไม่มี ประโยชน์อันใดต่อข้าเลย ผู้เมิดข้าวเม็ดงามสักเม็ดเดียวก็ไม่ได้” ว่าแล้วก็เดินคุ้ยเขี่ยอาหารต่อไปอย่าง ไม่ไยดี

สุคนธ์ แคนสาด, 100 นิทานอีสป, สำนักพิมพ์เม็ดทราย.

1. พलयกับเม็ดข้าวอาจเหมือนกันในเรื่องใด

- ก. คุณค่า
- ข. แสง
- ค. ราคา
- ง. รูปร่าง

2. ใจความสำคัญของเรื่องคือข้อใด

- ก. พलयสำคัญที่สุด จึงทำให้ไก่ไม่ต้องการ
- ข. การคุ้ยเขี่ยหาอาหารทำให้พบพलयเสมอไป
- ค. เม็ดงาเม็ดข้าวสาร เม็ดข้าวเปลือกไม่สำคัญสำหรับไก่
- ง. สำหรับไก่พलयไม่สำคัญเท่าเม็ดข้าวเม็ดงา

3. นิทานเรื่องไก่ได้พलयให้คิดสอนอย่างไร

- ก. คนฉลาดจะรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่า
- ข. คนโง่ยอมไม่รู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่า
- ค. คนฉลาดรู้ว่าสิ่งใดมีประโยชน์กับเขา แล้วนำสิ่งนั้นมาทำประโยชน์แก่ตน แต่คนโง่เมื่อได้มาก็ใช้ประโยชน์อันใดมิได้
- ง. คนโง่เมื่อได้ของมีค่ามาก็ใช้ประโยชน์อันใดมิได้

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 4-5

นกสาริกากับนกยูง

มีนกสาริกาอยู่ตัวหนึ่ง หลงลืมสัญชาติเดิมของตน หลงไหลในขนอันสวยงามของนกยูง มันเพียรจิกขนอันสวยงามเหล่านั้นเข้ามาประดับแซมเรือนกายอันดำสนิทของมันทั่วร่าง ปะปนอยู่ในหมู่ฝูงนกยูง วางท่างามสง่า เวลาผ่านไปไม่นาน ขนอันสวยงามเหล่านั้นก็หลุดร่วงออกมาจนหมด เป็นผลให้เหล่านกยูงตรงจิกตีมันด้วยจงอยู่ปากอันแหลมคม เจ้านกสาริกาจึงหวนกลับไปยังฝูงนกเก่าของตนด้วยความปวศรัว แต่เมื่อมันไปถึง ฝูงนกสัญชาติเดียวกับมันก็แสดงท่ารังเกียจ พร้อมกับตำหนิว่า

"ครั้งหนึ่งเจ้าปฏิเสธพวกเรา ซึ่งเป็นนกสัณฐานเดียวกับเจ้าผละไปอยู่กับฝูงนกยูง และบัดนี้เจ้ายังคิดที่จะกลับมาอยู่กับพวกเราอีกครั้ง ขอให้เจ้าไปเสียจากพวกเราเถอะ ในเมื่อครั้งหนึ่งเจ้าไม่ต้องการเป็นนกอันต่ำต้อยเช่นพวกเรา พวกเราก็ไม่คิดต้องการเจ้าเช่นกัน !"

สุคนธ์ แคนแดด, 100 นิทานอีสป, สำนักพิมพ์เม็ดทราย.

4. จากนิทานเรื่องนกสาลิกากับนกยูง นักเรียนคิดว่านกสาริกามีนิสัยอย่างไร

- ก. โอ้อวด
- ข. ก้าวร้าว
- ค. เลือกคบคนที่หน้าตา
- ง. สัมชานิกำเนิคของตนเอง

5. นักเรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้จากนิทานเรื่องนกสาริกากับนกยูงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

- ก. การเลือกคบเพื่อนให้ดูที่หน้าตา
- ข. ไม่ลืมหัด กระทบตนเกินฐานะ
- ค. การเลือกคบเพื่อนให้ดูที่ฐานะ
- ง. การอยู่ร่วมกันในสังคม

ลาภกับจิ้งหรีด

ลาโง่ตัวหนึ่งกินหญ้าอยู่ที่ชายป่า ได้ยินเสียงจิ้งหรีดร้องไพเราะจับใจ อยากจะใคร่ร้องบ้างจึงไปถามจิ้งหรีดว่า “เจ้ากินอะไรจึงได้เสียงเพราะอย่างนี้” จิ้งหรีดบอกว่า “เรากินน้ำค้าง” ลาได้ยินดังนั้นก็อดหญ้า อดน้ำ ตั้งหน้าแต่เที่ยวเลียน้ำค้างกินตามใบไม้ใบหญ้า ในไม่ช้าก็ตาย

สุคนธ์ แคนแดด, 100 นิทานอีสป, สำนักพิมพ์เม็ดทราย.

6. จากเรื่องที่ย่าน กล่าวถึงใคร

- ก. ลา – ผีเสื้อ
- ข. ลา – จิ้งหรีด
- ค. จิ้งหรีด – แกะ
- ง. จิ้งหรีด – แพะ

7. เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหน

- ก. ชายทะเล
- ข. ภูเขา
- ค. ชายป่า
- ง. ฟาร์มเลี้ยงลา

8. เหตุการณ์ในเรื่องนี้เกิดขึ้นเวลาใด (เมื่อไร)

- ก. เวลาเช้า
- ข. ช่วงอากาศหนาว
- ค. กลางดึก
- ง. หลังฝนตก

9. ผลของเหตุการณ์เป็นคติสอนได้อย่างไร

- ก. อย่าหลงมกยกับสิ่งช่วยวนต่างๆ มากเกินไป
- ข. บางสิ่งบางอย่างไม่สามารถเลียนแบบกันได้
- ค. ต้องยอมรับความสามารถของผู้อื่นว่ามีความสามารถไม่เหมือนใคร
- ง. ถูกทุกข้อ

10. ใจความสำคัญของเรื่องคืออะไร

- ก. ความเขลาของลา
- ข. เสียงที่ไพเราะของจิ้งหรีด
- ค. ความไม่รู้จักประมาณตน
- ง. ความไม่พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

เจดยแบบทดสอบก่อนเรียน

ข้อ	เจดย
1	ก
2	ง
3	ก
4	ง
5	ข
6	ข
7	ก
8	ก
9	ง
10	ก

กรอบเนื้อหา

ความรู้เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

ความหมายของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่างๆของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

คุณสมบัติของบุคคลที่เอื้อต่อการคิดวิเคราะห์

1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ การคิดวิเคราะห์ที่ดี ผู้คิดจะต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น เพราะจะช่วยให้กำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์ จำแนก แจกแจงองค์ประกอบ จัดหมวดหมู่ ลำดับความสำคัญ หรือหาสาเหตุของเรื่องราว เหตุการณ์ได้ชัดเจน
2. ช่างสังเกต ช่างสงสัย ช่างซักถาม เป็นคนชอบตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เพื่อนำไปขบคิด หรือค้นหาความจริงในเรื่องนั้น คำถามที่ใช้กับการคิดวิเคราะห์คือ 5W1H ประกอบด้วย ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How)
3. ความสามารถในการตีความ การตีความเกิดจากรับข้อมูลเข้ามาทางประสาทสัมผัสสมองจะทำการตีความข้อมูล โดยวิเคราะห์เทียบเคียงกับความทรงจำหรือความรู้เดิมที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น
4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล การคิดวิเคราะห์จะเกิดขึ้นเมื่อพบสิ่งที่มีความคลุมเครือเกิดข้อสงสัย ตามมาด้วยคำถาม ต้องค้นหาคำตอบหรือความ น่าจะเป็นว่ามีความเป็นมาอย่างไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น จะส่งผลกระทบต่ออย่างไร ซึ่งสมอง

กระบวนการคิดวิเคราะห์

กระบวนการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (สุวิทย์ มูลคำ, 2547, 9-19)

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่างๆขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น พืช สัตว์ หิน ดิน รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์หรือสถานการณ์จากข่าวของจริงหรือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์

เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหาของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เพื่อค้นหาความจริง สาเหตุหรือความสำคัญ เช่น บทความที่ต้องการสื่อหรือบอกอะไรที่สำคัญที่สุด

ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือเกณฑ์

เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งของที่มีความหมายเหมือนกันหรือแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอาจเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน

ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะ

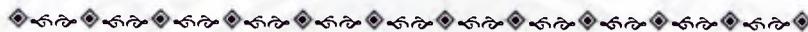
เป็นการพินิจ พิจารณา ทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อยๆ โดยอาจใช้เทคนิค 5W1H ประกอบด้วย ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How)

ขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ

เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง องค์ประกอบนิทาน

นิทาน หมายถึง เรื่องเล่าสืบทอดกันมาเป็นทอด ๆ อาจเป็นเรื่องที่อิงความจริง หรือแต่งขึ้นมาก็ได้ จุดประสงค์ของการเล่านิทาน เพื่อให้เกิดความบันเทิง ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ลดความเครียดและให้ข้อคิด คติสอนใจ

1. คุณค่าในการให้ความบันเทิง สนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียด
2. คุณค่าในการปลูกฝังความประพฤติและค่านิยมในสังคม และระเบียบแบบแผนของสังคม
3. คุณค่าในการสะท้อนโลกทัศน์และภาพของสังคม แสดงชีวิตความเป็นอยู่ของสังคม

1. แนวคิด หรือแก่นของเรื่อง หรือสารัตถะของเรื่อง แนวคิดของเรื่องนิทานมักเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน ง่ายไม่ลึกซึ้งนัก เช่น แนวคิดเรื่องแม่เลี้ยงข่มเหงลูกเลี้ยง การทำความดีจะได้ผลดีตอบสนอง
2. โครงเรื่องของนิทาน มักสั้น กระชับ เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นลักษณะเรื่องเล่าธรรมดาโดยดำเนินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง
3. ตัวละคร ไม่ควรมีหลายตัว เพราะเป็นเรื่องสั้นๆ จะน่าอ่านกว่าเรื่องยาวๆ ตัวละครอาจเป็นคน สัตว์ เทพเจ้า นางฟ้า มนุษย์ อมนุษย์ ฯลฯ
4. ฉาก เป็นภาพจินตนาการที่ผู้เขียนสร้างขึ้น ให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

5. ถ้อยคำหรือบทสนทนาที่ตัวละครในเรื่องพูดกัน ควรใช้ภาษาที่กะทัดรัด เข้าใจง่าย สนุกสนานชวนติดตาม

6. คติชีวิต นิทานที่ดีต้องมีข้อคิดเกี่ยวกับชีวิต สังคม และวัฒนธรรม เพื่อเป็นการปลูกฝัง คุณธรรมแก่ผู้อ่าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้เยาว์ ดังนั้น ในตอนท้ายของนิทานมักสรุปคติชีวิตให้เป็น เครื่องเตือนใจผู้อ่านด้วย

ประโยชน์จากการ อ่านนิทาน

ผู้ฟังและผู้เล่านิทานที่เหมาะสมกับเพศและวัยจะได้ประโยชน์ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาความคิด สติปัญญาทั้งด้านภาษา สังคม
2. ส่งเสริมพัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจ บุคลิกภาพ

หลักในการอ่าน/เล่านิทาน

1. ศึกษา วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละครในนิทาน

ตัวละครในนิทานส่วนใหญ่จะเป็นตัวเดินเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละครในแต่ละเรื่อง จะทำให้นิทานนั้นๆ สนุกสนาน ตัวละครและลักษณะนิสัยของตัวละครในนิทานเป็นสิ่งที่ สมมติหรือแต่งขึ้นมา อาจจะเป็นคนสัตว์ สิ่งของต่างๆ ก็ได้ บทบาทตัวละครอาจจะมีทั้งดี ทั้งร้าย เพื่อเป็นตัวแทนเปรียบเทียบระหว่างความดี ความชั่ว ความฉลาด ฯลฯ ผู้อ่านควรแยกแยะให้ได้ว่า ลักษณะของตัวละครในเรื่องเป็นอย่างไร มีพฤติกรรมเด่น คืออย่างไร สามารถนำมาเป็นแบบอย่าง อย่างไม่ได้บ้าง

2. ข้อคิด คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากนิทาน

นิทานทุกๆ เรื่องจะมีข้อคิด คุณค่า คติสอนใจ และประโยชน์สอดแทรกไว้ทั้งในเนื้อ เรื่องและตอนสรุปท้ายเรื่อง เพื่อเป็นการสอนผู้ฟัง/อ่านหรือนำให้ปฏิบัติตาม ดังนั้น ต้องวิเคราะห์ ด้วยว่านิทานเรื่องนั้นๆ มีสาระสำคัญอย่างไร และสามารถยึดถือเป็นแบบอย่างได้อย่างไรบ้าง

อยากอ่านนิทานจัง

เกมกระตุ้นให้คิดวิเคราะห์จากเกม

คำชี้แจง พิจารณาภาพเงาของช้างให้ละเอียดถี่ถ้วน แล้วตอบว่าเป็นเงาของช้างตัวไหน

บันทึกผล

.....

.....

บัตรกิจกรรม เรื่องการคิดวิเคราะห์จากนิทาน

กิจกรรมก่อน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และเขียน ตอบคำถามจากนิทานได้
2. นักเรียนสามารถเขียนบอก เชื่อมโยงประเด็นสำคัญจากท้าววิเคราะห์ที่

นิทานได้

แบบฝึกที่ 1

วิเคราะห์ทัศนคติจากนิทาน

1. อ่านนิทานเรื่อง “ราชสีห์กับหนู”

ราชสีห์ตัวหนึ่งนอนหลับอยู่ใต้ต้นไม้ ในเวลานั้นมีหนูตัวหนึ่งขึ้นไต่ข้ามตัวราชสีห์ ราชสีห์รู้สึกตัว ตื่นขึ้นกระโดดจะตะครุบเอาหนูตัวนั้นไว้ ราชสีห์นึกโกรธ จะขย้ำหนูตัวนั้นเสีย หนูจึงวิ่งวอนว่า “ข้าพเจ้าขอชีวิตไว้สักครั้งหนึ่งเถิด อย่าเพื่อมาขำพเจ้าเสียเลยถ้าท่านปล่อยข้าพเจ้าไป ข้าพเจ้าจะไม่ลืมพระคุณของท่านเลย”

ราชสีห์หัวเราะแล้วพูดว่า “ตัวเอ็งเล็กเท่านี้ เอ็งจะมาตอบแทนคุณเราอย่างไรได้” ว่าแล้วก็ปล่อยหนูไป

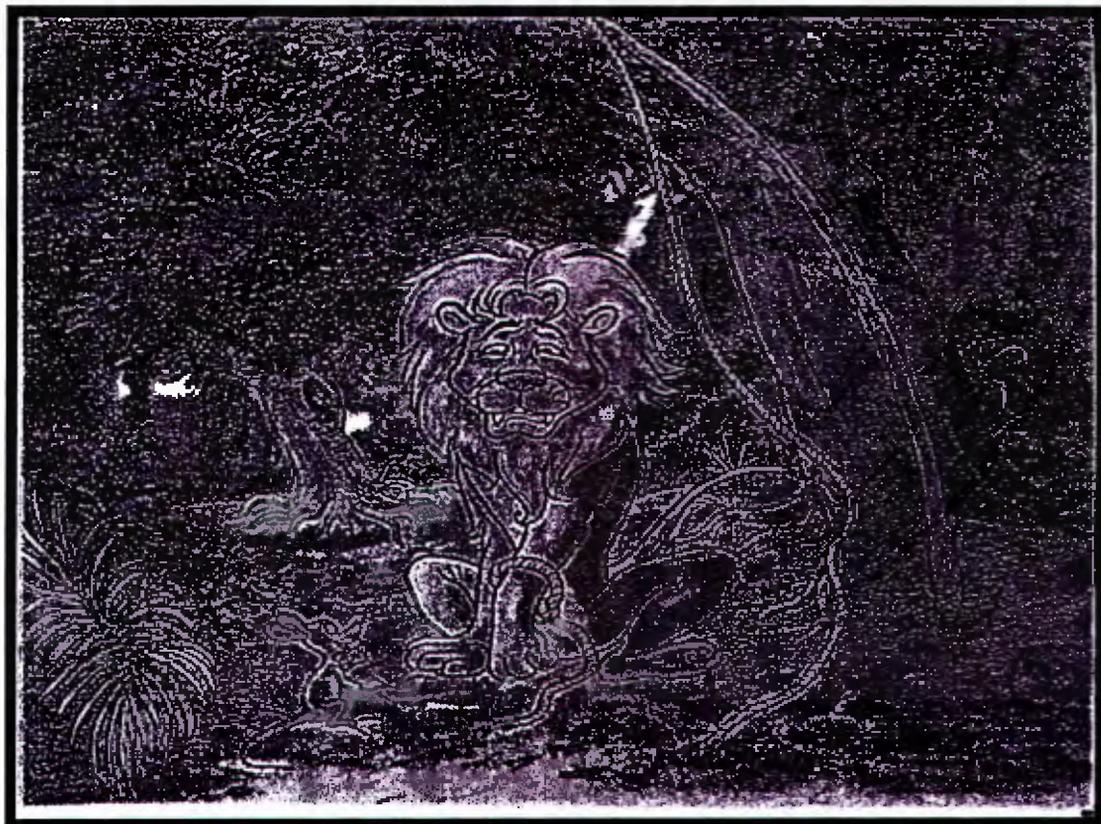
อยู่มามีชานาน ราชสีห์ตัวนั้นไปติดบ่วงแร้วที่นายพรานเขาตกไว้ จะคืนทำอะไรก็ไม่หลุด ราชสีห์สิ้นปัญญา ลงร้องครวญครางก้องไปทั้งป่า ฝ่ายหนูตัวนั้นเมื่อได้ยินเสียงราชสีห์ร้องจำได้ จึงวิ่งมาป็นขึ้นไปบนคันแร้ว เอาฟันแทะเชือกขาด ให้ราชสีห์หลุดรอดพ้นจากความตายไปได้

หนูจึงร้องไปแก่ราชสีห์ว่า “แต่เดิมท่านหัวเราะเยาะข้าพเจ้าว่าเอ็งตัวเล็กเพียงเท่านี้ จะแทนคุณท่านอย่างไรได้ มาบัดนี้ ข้าพเจ้าก็ได้แทนคุณของท่านซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่และมีกำลังมาก ให้เห็นประจักษ์แก่ตาท่านอยู่เองแล้ว”

คติสอนใจ อย่าหลงทะนงตนว่าเป็นคนยิ่งใหญ่เพราะผู้ที่เราคิดว่าอ่อนแอกว่าอาจจะช่วยเหลือเราได้สักวันหนึ่ง

(มหาอำมาตย์โท พระยามหาชิปติ (สาคร สุทธิเสถียร), นิทานอีสป, กระทรวงศึกษาธิการ.)

ภาพประกอบนิทาน
เรื่อง ราชสีห์กับหนู

2. ตั้งคำถามและตอบคำถาม

1. ใคร 2. ทำอะไร 3. ที่ไหน 4. เมื่อไร 5. ทำไม 6. อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. นำคำตอบจากนิทานมาเรียบเรียงให้ได้ใจความสำคัญของเรื่อง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. เขียนสรุปเชื่อมโยงข้อคิดจากนิทานด้วยสำนวนภาษาที่เหมาะสม

.....

.....

.....

.....

แบบฝึกที่ 2

วิเคราะห์ความจากนิทาน

1. อ่านนิทานเรื่อง “แพะหลงกล”

แพะหลงกล

สุนัขจิ้งจอกตัวหนึ่งตกลงไปในบ่อน้ำ มันพยายามที่จะตะกายขึ้นจากบ่อ แต่ไม่สำเร็จ ขณะนั้นมีแพะตัวหนึ่งเดินมาชะ โกงหน้าที่บ่อและมองเห็นสุนัขจิ้งจอกอยู่ในบ่อนั้น

มันจึงร้องถามว่า “เป็นไง! สหาย น้ำในบ่อนั้นคงมีมากและเย็นสินะ” สุนัขจิ้งจอกจึงเรียกแพะลงไปกิน แพะได้ฟังดังนั้นก็กระโดดลงไป ในบ่อตามคำชักชวนของสุนัขจิ้งจอกทันที สุนัขจิ้งจอกได้โอกาสจึงเหยียบเขาแพะกระโดดขึ้นมาจากบ่อได้และมันตะโกนบอกแก่แพะว่า “ถ้าเจ้ามีสมองสักครึ่งหนึ่งของหนวดเคลาเจ้า เจ้าก็คงจะต้องมองให้แน่ใจเสียก่อนที่จะกระโดดลงไป...เข้าไปละ สหายน่าโง่!”

ที่มา : นิทานอีสป

2. ตั้งคำถามและตอบคำถาม

1. ใคร 2. ทำอะไร 3. ที่ไหน 4. เมื่อไร 5. ทำไม 6. อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. นำคำตอบจากนิทานมาเรียบเรียงให้ได้ใจความสำคัญของเรื่อง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. เขียนสรุปเชื่อมโยงข้อคิดจากนิทานด้วยสำนวนภาษาที่เหมาะสม

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน แบบฝึกหัดที่ 1 แลแบบฝึกหัดที่ 2

การประเมินการวิเคราะห์จำแนก การเชื่อมโยงจากนิทาน

1. สิ่งที่ต้องประเมินคือ วิเคราะห์การจำแนก แปลความและเชื่อมโยงจากนิทาน
2. ประเด็นการประเมินคือ นักเรียนอ่านนิทานแล้ว ตอบคำถามจากการอ่านวิเคราะห์นิทาน สรุปเชื่อมโยงประเด็นสำคัญและข้อคิดจากนิทาน
3. เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน			น้ำหนัก
	3	2	1	
อ่านนิทานเขียนประเด็นสำคัญจากนิทานโดยตั้งคำถามและตอบคำถาม	ตั้งคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และตอบคำถามถูกต้องชัดเจนครบถ้วน	ตั้งคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และตอบคำถามถูกต้องแต่ไม่ชัดเจน	ตั้งคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และตอบคำถามไม่ครอบคลุมถูกต้องเป็นบางข้อ	4
บอกประเด็นสำคัญของเรื่องราวจากนิทาน	เขียนอธิบายประเด็นสำคัญของนิทานได้ถูกต้อง ตามลำดับครอบคลุม ชัดเจน	เขียนอธิบายประเด็นสำคัญของนิทานได้ถูกต้อง ยังไม่ครอบคลุม ชัดเจน	เขียนอธิบายประเด็นสำคัญของนิทานไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจนไม่เป็นไปตามลำดับ	3
เขียนสรุปความและข้อคิดที่ได้ที่ได้จากนิทานเพิ่มเติมด้วยสำนวนที่เหมาะสม	เขียนสรุปข้อคิดจากนิทานได้ถูกต้องเหมาะสมมากที่สุด	เขียนสรุปข้อคิดจากนิทานได้ถูกต้องเหมาะสมมาก	เขียนสรุปข้อคิดจากนิทานได้ไม่ถูกต้อง	3

เกณฑ์ระดับคุณภาพ

15-20	คะแนน	หมายถึง	ดีมาก
11-14	คะแนน	หมายถึง	ดี
6-10	คะแนน	หมายถึง	พอใช้
1-5	คะแนน	หมายถึง	ปรับปรุง

แบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 4
เรื่องการวิเคราะห์นิทาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 4 ฉบับนี้ ใช้ทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนการฝึกกิจกรรม การคิดวิเคราะห์ชุดที่ 4 เรื่องการวิเคราะห์นิทานเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบ เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 15 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียง คำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1-3

ไก่ได้พลอย

กาลครั้งหนึ่ง ไก่แจ้ตัวหนึ่งกำลังคุ้ยเขี่ยอาหาร บังเอิญพบพลอยเม็ดงามที่มีค่าไก่แจ้ตัว นั้นแม้จะได้เห็นพลอยมีความสวยงาม แต่ก็มีความรู้สึกที่ผู้เม้ดข้าวเม็ดงามสักเม็ดก็ไม่ได้ จึงพูดเปรย ขึ้นว่า “หากมีคนมาพบเจ้าเขาคงดีใจและคงนำไปประดับฝังอยู่ในหัวแหวนใส่สวยงาม แต่เจ้าไม่มี ประโยชน์อันใดต่อข้าเลย ผู้เม้ดข้าวเม็ดงามสักเม็ดเดียวก็ไม่ได้” ว่าแล้วก็เดินคุ้ยเขี่ยอาหารต่อไปอย่าง ไม่ไยดี

เรื่องนี้สอนให้รู้ว่า: คนฉลาดรู้ว่าสิ่งใดมีประโยชน์กับเขาเองได้ แล้วนำสิ่งนั้นมาทำ ประโยชน์แก่ตน แต่คนโง่เมื่อได้มาก็ใช้ประโยชน์อันใดมิได้

สุคนธ์ แคนแสด, 100 นิทานอีสป, สำนักพิมพ์เม็ดทราย.

1. พलयกับเมล็ดข้าวอาจเหมือนกันในเรื่องใด

- ก. แสง
- ข. ราคา
- ค. คุณค่า
- ง. รูปร่าง

2. ใจความสำคัญของเรื่องคือข้อใด

- ก. พलयสำคัญที่สุด จึงทำให้ไก่ไม่ต้องการ
- ข. การขู่เข็ญหาอาหารทำให้พบพलयเสมอไป
- ค. สำหรับไก่พलयไม่สำคัญเท่าเมล็ดข้าวเม็คงา
- ง. เม็คงาเมล็ดข้าวสาร เม็ดข้าวเปลือกไม่สำคัญสำหรับไก่

3. นิทานเรื่องไก่ได้พलयให้คิดสอนอย่างไร

- ก. คนฉลาดจะรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่า
- ข. คนฉลาดรู้ว่าสิ่งใดมีประโยชน์กับเขา แล้วนำสิ่งนั้นมาทำประโยชน์แก่ตน แต่คนโง่เมื่อได้มาก็ใช้ประโยชน์อันใดมิได้
- ค. คนโง่ยอมไม่รู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่า
- ง. คนโง่เมื่อได้ของมีค่ามาก็ใช้ประโยชน์อันใดมิได้

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 4-5

นกอสรกากับนกยูง

มีนกอสรกาอยู่ตัวหนึ่ง หลงลืมหงายชาติเดิมของตน หลงไหลในขนอันสวยงามของนกยูง มันเพียรจิกขนอันสวยงามเหล่านั้นเข้ามาประดับแซมเรือนกายอันดำสนิทของมันทั่วร่าง ปะปนอยู่ในหมู่ฝูงนกยูง วางทำงานสง่า เวลาผ่านไปไม่นาน ขนอันสวยงามเหล่านั้นก็หลุดร่วงออกมาจนหมด เป็นผลให้เหล่านกยูงตรงจิกตีมันด้วยจงอยู่ปากอันแหลมคม เจ้านกอสรกาจึงหวนกลับไปยังฝูงนกอสรกาของตนด้วยความปวศร้าว แต่เมื่อมันไปถึง ฝูงนกอสรกาเดียวกับมันก็แสดงท่ารังเกียจพร้อมกับคำมันว่า

"ครั้งหนึ่งเจ้าปฏิเสธพวกเรา ซึ่งเป็นนกสัณฐานเดียวกับเจ้าผละไปอยู่กับฝูงนกยูง และบัดนี้เจ้ายังคิดที่จะกลับมาอยู่กับพวกเราอีกครั้ง ขอให้เจ้าไปเสียจากพวกเราเถอะ ในเมื่อครั้งหนึ่งเจ้าไม่ต้องการเป็นนกอันต่ำต้อยเช่นพวกเรา พวกเราก็ไม่คิดต้องการเจ้าเช่นกัน!"

สุคนธ์ แคนแสด, 100 นิทานอีสป, สำนักพิมพ์เม็ดทราย.

4. จากนิทานเรื่องนกสาธิกากับนกยูง นักเรียนคิดว่านกสาธิกามีนิสัยอย่างไร

- ก. โอ้อวด
- ข. ก้าวร้าว
- ค. ลืมชาติกำเนิดของตนเอง
- ง. เลือกคบคนที่หน้าตา

5. นักเรียนสามารถนำข้อคิดที่ได้จากนิทานเรื่องนกสาธิกากับนกยูงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

- ก. การเลือกคบเพื่อนให้ดูที่หน้าตา
- ข. การเลือกคบเพื่อนให้ดูที่ฐานะ
- ค. ไม่ลืมตัว กระทำตนเกินฐานะ
- ง. การอยู่ร่วมกันในสังคม

ลากับจิ้งหรีด

ลาโงตัวหนึ่งกินหญ้าอยู่ที่ชายป่า ได้ยินเสียงจิ้งหรีดร้องไพเราะจับใจ อยากรจะใคร่ร้องบ้างจึงไปถามจิ้งหรีดว่า "เจ้ากินอะไรจึงได้เสียงเพราะอย่างนี้" จิ้งหรีดบอกว่า "เรากินน้ำค้าง" ลาได้ยินดังนั้นก็อดหญ้า อดน้ำ ตั่งหน้าแต่เทียวเลียน้ำค้างกินตามใบไม้ใบหญ้า ในไม่ช้าก็ตาย

สุคนธ์ แคนแสด, 100 นิทานอีสป, สำนักพิมพ์เม็ดทราย.

6. เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหน

- ก. ชายทะเล
- ข. ชายป่า
- ค. ภูเขา
- ง. ฟาร์มเลี้ยงลา

7. จากเรื่องที่อ่าน กล่าวถึงใคร

- ก. ลา - ผีเสื้อ
- ข. จิ้งหรีด - แกะ
- ค. จิ้งหรีด - แพะ
- ง. ลา - จิ้งหรีด

8. ผลของเหตุการณ์เป็นคติสอนได้อย่างไร

- ก. อย่าหลงงมงายกับสิ่งยั่วยวนต่างๆ มากเกินไป
- ข. บางสิ่งบางอย่างไม่สามารถเลียนแบบกันได้
- ค. ต้องยอมรับความสามารถของผู้อื่นว่ามีความสามารถไม่เหมือนใคร
- ง. ถูกทุกข้อ

9. เหตุการณ์ในเรื่องนี้เกิดขึ้นเวลาใด (เมื่อไร)

- ก. ช่วงอากาศหนาว
- ข. กลางดึก
- ค. เวลาเช้า
- ง. หลังฝนตก

10. ใจความสำคัญของเรื่องคืออะไร

- ก. เสียงที่ไพเราะของจิ้งหรีด
- ข. ความไม่รู้จักรัศมีประมาทตน
- ค. ความไม่พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
- ง. ความเขลาของลา

บรรณานุกรม

- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2553). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- มหาอำมาตย์โท พระยาเมธาธิบดี (สาตร์ สุทธิเสถียร). นิตานอีสป. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุคนธ์ แคนแดด. 100 นิตานอีสป. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เม็ดทราย.
- สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร: ชมรม “นักคิด EK BOOKS”.
- สุกัญญา ศรีสืบสาย. (2553). การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการอ่านและการคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการพัฒนาและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด <http://www.thaigoodview.com/library/contest2552/type2/thai03/09/nitan%2010.htm>.

ชุดการสอนแบบ 5W1H

เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ชุดที่ 5 เรื่องการคิดวิเคราะห์จากบทความ

โดย

นางสาวชวนพิศ กชริน

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารนวัตกรรมการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

คำนำ

ชุดการสอนแบบ 5WIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดอย่างเป็นระบบ คิดอย่างมีเหตุผล มีวิจารณญาณ มีการไตร่ตรอง มองเห็นการณ์ไกล และรู้จักนำความสามารถในการคิดไปใช้ในการเผชิญสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ มีทั้งหมด 5 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 การคิดวิเคราะห์จากข่าว ชุดที่ 2 การคิดวิเคราะห์จากโฆษณา ชุดที่ 3 การคิดวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน ชุดที่ 4 การคิดวิเคราะห์จากนิทาน ชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ

ชุดการสอนแบบ 5WIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ ในชุดการสอนนี้จะประกอบไปด้วยแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องการคิดวิเคราะห์จากบทความ กรอบเนื้อหาความรู้ กรอบกิจกรรม เกณฑ์การประเมิน และแบบทดสอบหลังเรียน ชุดการสอน แต่ละชุดจะเป็นการสอนสอดแทรกในการเรียนการสอน กิจกรรมมี 5 ขั้นตอน คือ เสนอสถานการณ์ กำหนดปัญหา กำหนดหลักการ จำแนกแยกแยะ และสรุปคำตอบ

ผู้จัดทำหวังว่าชุดการสอนแบบ 5WIH เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ชุดนี้ จะเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกระบวนการสอนคิดวิเคราะห์จากบทความ ให้กับผู้เรียนได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และเป็นประโยชน์ต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระภาษาไทยและกลุ่มสาระอื่นๆ ได้ตามสมควร

ชวนพิศ คชวิน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจง	1
บทบาทของครู	1
บทบาทของนักเรียน	2
ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะ	3
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	5
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	9
จุดประสงค์	12
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	12
แบบทดสอบก่อนเรียน	13
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	16
กรอบเนื้อหา	17
กรอบกิจกรรม	22
เกมกระตุ้นให้คิด	22
แบบฝึกทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์จากบทความ	24
เกณฑ์การประเมิน	26
แบบทดสอบหลังเรียน	27
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	30
บรรณานุกรม	31

คำชี้แจงการใช้

ชุดการสอนแบบ 5W1H เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 5 เรื่องการคิดวิเคราะห์ จากบทความ จัดทำขึ้น เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกและจัดหมวดหมู่ของข้อความที่กำหนดให้ได้ และสามารถบอกข้อความที่เชื่อมโยงความหมายและนำมาประยุกต์ได้ เป็นการสอนที่สอดแทรกทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์แบบ 5W1H ในการเรียนการสอนด้วยชุดการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์แต่ละชุดจะอธิบายคำชี้แจงสำหรับครู และบทบาทของนักเรียน

คำชี้แจงสำหรับครู

1. ก่อนใช้ชุดการสอนควรศึกษาชุดการสอนด้วยความรอบคอบเพื่อตรวจสอบความบกพร่อง
2. ศึกษาแผนการสอนให้เข้าใจและสามารถใช้ชุดการสอนได้อย่างถูกต้อง
3. ตรวจสอบอุปกรณ์ต่างๆ ว่ามีครบตามที่ระบุไว้หรือไม่
4. ก่อนสอนครูต้องศึกษาเนื้อหาการสอนให้เข้าใจถูกต้องและแม่นยำในเนื้อหา
5. ก่อนสอนครูต้องแจ้งให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนในการใช้ชุดการสอน และบอกข้อตกลงสำหรับประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทราบล่วงหน้า
6. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบก่อนใช้ในการสอนทุกครั้ง
7. ลำดับขั้นตอนการสอนเป็นไปตามกระบวนการการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์
8. ขณะที่นักเรียนประกอบกิจกรรมครูจะต้องคอยดูแลและให้คำแนะนำสำหรับนักเรียนที่มีปัญหา
9. การอภิปรายเนื้อหาในบทเรียนครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกมากที่สุด
10. เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนครูควรตรวจสอบและเก็บอุปกรณ์ - สื่อการสอนให้เรียบร้อย เพื่อสะดวกในการใช้ครั้งต่อไป

บทบาทของนักเรียน

1. ตั้งใจฟังอธิบายจากครูผู้สอนเพื่อจะได้เข้าใจถึงกระบวนการเรียนการสอน
2. หากมีข้อสงสัยต้องขออนุญาตซักถามทันที
3. อ่านบัตรคำสั่งอย่างตั้งใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
4. นักเรียนต้องใช้สื่อการสอนอย่างระมัดระวัง
5. ต้องทำกิจกรรมต่างๆ ให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด
6. เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมจะมีการประเมินผลการเรียนทุกครั้ง
7. ในการประเมินนักเรียนต้องอ่านคำสั่งให้เข้าใจและตั้งใจทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน

ด้วยความรอบคอบ

ขั้นตอนการใช้ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมฝึก
2. ศึกษาผลทำแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ศึกษากรอบเนื้อหา
4. ศึกษากรอบกิจกรรม
5. ปฏิบัติกิจกรรม
  - 5.1 เกมกระตุ้นให้คิด
  - 5.2 ปฏิบัติกิจกรรมการคิดวิเคราะห์จากบทความ
6. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จแล้วประเมินผลงานร่วมกับครู
7. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การคิดวิเคราะห์จากบทความ 1

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การอ่านบทความ นักเรียนจะต้องใช้ความคิดพิจารณาวิเคราะห์ ไตร่ตรอง แยกแยะรายละเอียดของบทความอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น เนื้อหาสาระของบทความโดยใช้เทคนิคคำถาม 5WHI จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีกรอบในการคิดได้ชัดเจน ช่วยให้สามารถคิดวิเคราะห์จากการอ่านได้ถูกต้อง เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาความคิดวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถจำแนกและจัดหมวดหมู่ของข้อความที่กำหนดให้ได้
2. สามารถบอกข้อความที่เชื่อมโยงความหมายและนำมาประยุกต์ได้

3. สาระการเรียนรู้

1. บทความ “วัยรุ่นกับความรุนแรง”
2. จำแนกและจัดหมวดหมู่ของข้อความที่กำหนดให้ได้
3. บอกข้อความที่เชื่อมโยงความหมายและนำมาประยุกต์ได้

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ชำนาญ

1.1 ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ

1.2 ครูทดสอบความรู้ก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน

2. ขั้นสอน

2.1 ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

2.1.1 ครูสอนการคิดวิเคราะห์จากบทความในใบความรู้ที่ 2

2.1.2 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4-5 คน

2.1.3 ครูนำตัวอย่างบทความให้นักเรียนอ่าน “วัยรุ่นกับความรุนแรง”

2.1.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านบทความ พร้อมสนทนาแสงความคิดเห็นเกี่ยวกับ

บทความ

วัยรุ่นกับความรุนแรง

สุชัญญา วงศ์वेश์ เรียบเรียง

นับจากต้นปีที่ผ่านมา จะมีข่าวที่วัยรุ่นก่อความรุนแรงมากมาย เช่น ข่าวที่วัยรุ่นใช้ปืนยิงเพื่อนนักเรียนเสียชีวิต ยกพวกตีกันระหว่างสถาบัน และล่าสุด คือเมืองานคอนเสิร์ต ทรัพย์สินทางปัญญา ได้มีวัยรุ่นประมาณ 1,000 คน ยกพวกตีกันจนทำให้มีผู้เสียชีวิต 2 ราย ปัญหาเหล่านี้ จัดว่าเป็นปัญหาทางสังคมที่นับวัน ได้มีแนวโน้มที่แสดงออกถึงการทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ

“วัยรุ่น” เป็นวัยที่ผู้คนมักเรียกกันว่า “วัยหัวเลี้ยวหัวต่อ” เพราะวัยนี้พยายามที่จะค้นหาความเข้าใจในตนเอง ยิ่งในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารทำได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้โลกทัศน์ของวัยรุ่นกว้างขึ้น บางคนก็ค้นพบตนเองในทางที่ถูกต้อง แต่บางคนกลับหันเหไปในทางที่ผิดทำให้เป็นบ่อเกิดของปัญหาที่เราเห็นในปัจจุบัน

ถ้าจะวิเคราะห์ถึงปรากฏการณ์ของความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นในขณะนี้ คิดว่าคงจะมีสาเหตุมาจากหลายๆ ด้าน ทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ของวัยรุ่น สภาพครอบครัว สภาพสังคมต่างๆ ที่เป็นตัวหล่อหลอมพฤติกรรมของวัยรุ่นผ่านสื่อต่างๆ ทั้งภาพยนตร์ ทีวี ไอเกม ที่ล้วนมีผลต่อความรุนแรง เข้าไปอยู่ในจิตใจได้สำนึก โดยที่เขาเองก็ไม่รู้ตัว

สิ่งสำคัญที่สุดที่จะบ่งชี้ถึงพฤติกรรมของวัยรุ่น ก็คือครอบครัวเพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลสำคัญที่สุดในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของวัยรุ่น ครอบครัวจะเป็นหน่วยพื้นฐานที่คอยเสริมสร้างประสบการณ์ของเด็กเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่น ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวจะยุ่งยากสลับซับซ้อนมากขึ้น และมักจะมีปัญหาขัดแย้งกันเสมอๆ เราจะสังเกตได้ง่ายๆ ว่าวัยรุ่นเริ่มมีความรู้สึกรออยากเป็นอิสระ ไม่อยากให้ใครมาบังคับและต้องการเป็นตัวของตัวเอง ดังนั้นส่วนสำคัญที่สุด คือพ่อ แม่ ที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกควรให้คำปรึกษาเข้าใจในชีวิตของเด็กวัยนี้ ไม่ขัดขวาง ห้ามในสิ่งที่เขาต้องการค้นหา แต่ควรให้คำปรึกษาที่ดี เพราะเด็กวัยนี้ ยิ่งห้ามก็เหมือนยิ่งยุ

โดยทั่วไปแล้วเด็กวัยรุ่นมักจะเกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่เสมอทำให้หันเหชีวิตไปหาเพื่อนเป็นส่วนใหญ่กลุ่มเพื่อนจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่วัยรุ่นให้ความสำคัญเหนืออื่นใดจึงเกิดการเกาะติดความเป็นพรรค เป็นพวกสืบเนื่องไปจนถึงความเป็นสถาบัน และยึดถือปฏิบัติกฎเกณฑ์ที่รุ่นพี่ในสถาบันตั้งขึ้น เราจึงเห็นกลุ่มวัยรุ่นต่างสถาบันยกพวกตีกันมาตั้งแต่สมัยรุ่นปู่ รุ่นพ่อ สืบมาจนถึงรุ่นปัจจุบัน

จากสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจ ทำให้เราเห็นว่าครอบครัวน่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดในการปลูกฝังอบรมเด็กสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็กเมื่อเขาโตขึ้น และเข้าสู่วัยรุ่น พ่อแม่ต้องเป็นส่วนสำคัญในการชี้แนะทางการดำเนินชีวิต การแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยวิธีที่ถูกต้อง และต้องเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของวัยรุ่น ไม่คว่ำ หรือปล่อยจนเกินไป เพราะสาเหตุเหล่านี้จะทำให้วัยรุ่นกลายเป็นคนที่ก้าวร้าว และตีตัวออกห่างจากครอบครัว ไปมั่วสุมกับเพื่อนๆ และเลือกเดินในแนวทางที่ผิดจนกลายเป็นปัญหาของสังคมอย่างที่ปรากฏในปัจจุบัน

ที่มา : <http://blog.eduzones.com/yimyim/3424>

2.2 ขั้นกำหนดปัญหา

2.2.1 นักเรียนอ่านออกเสียงบทความ โดยอ่านทีละคน คนละย่อหน้า จนจบบทความ

2.2.2 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหาว่า ทำไมวัยรุ่นชอบความรุนแรงในการตัดสินใจ

2.3 ขั้นกำหนดหลักการ

2.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหลักการคิดวิเคราะห์บทความ โดยใช้เทคนิค 5W1H ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (ทำอะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร)

2.3.2 ครูอธิบายการตั้งคำถามด้วยเทคนิค 5W1H จากบทความเรื่อง วัยรุ่นกับความรุนแรง

2.4 ขั้นพิจารณาแยกแยะ

2.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามโดยใช้เทคนิค 5W1H พร้อมทั้งเขียนคำตอบ และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน ตอบคำถามดังนี้

- บทความนี้กล่าวถึงใคร
- กำลังทำอะไร
- เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหน
- เหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อไร
- ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์ขึ้น
- ผลเป็นอย่างไร

2.4.1 ครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นยกย่องชมเชย ความถูกต้องและเสนอแนะสิ่งที่บกพร่องในการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2.5 ชั้นสรุป

2.5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปทำไมวัยรุ่นชอบความรุนแรงในการตัดสินใจ ปัญหา เพราะการปลุกฝังอบรมเด็กสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่เด็กเมื่อเขาโตขึ้นและย่างเข้าสู่วัยรุ่น พ่อแม่ต้องเป็นส่วนสำคัญในการชี้แนะทางการดำเนินชีวิต การแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยวิธีที่ถูกต้อง และต้องเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของวัยรุ่น ไม่ดูค่า หรือปล่อยจนเกินไป

3. ชั้นสรุป

3.1 ครูแนะนำความรู้เพิ่มเติมจากข้อคิดที่ได้จากบทความ

5. สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ
2. บทความ “วัยรุ่นกับความรุนแรง”
3. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ
4. ใบความรู้ที่ 2

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัด
  - 1.1 วัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ 1 และข้อที่ 2
  - 1.2 สังเกตจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมร่วมคิด ร่วมอภิปราย
2. เครื่องมือ
  - 2.1 แบบสังเกตการณ์อ่าน
  - 2.2 แบบประเมินชิ้นงาน
  - 2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม

3. เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การคิดวิเคราะห์จากบทความ 2

เวลา 1 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

การใช้เทคนิคคำถาม 5W1H ฟังตอบคำถามและตั้งคำถามจากบทความที่อ่านเป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถจำแนกและจัดหมวดหมู่ของข้อความที่กำหนดให้ได้
2. สามารถบอกข้อความที่เชื่อมโยงความหมายและนำมาประยุกต์ได้

3. สาระการเรียนรู้

1. บทความ
2. จำแนกและจัดหมวดหมู่ของข้อความที่กำหนดให้ได้
3. บอกข้อความที่เชื่อมโยงความหมายและนำมาประยุกต์ได้

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นนำ

- 1.1 ครูนำเกมกระตุ้นใช้ความคิด “หาความเหมือน”

2. ขั้นสอน

2.1 ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

- 2.1.1 ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4-5 คน
- 2.1.2 ครูให้นักเรียนอ่านบทความในแบบฝึกที่ 1

อากาศหนาวเยือกเย็น เห็นใจผู้ยากไร้ ไร้โอกาส

- 2.1.3 ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาความหมายและแสดงความคิดเห็นบทความ

2.2 ขั้นกำหนดปัญหา

- 2.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหาว่า อะไรเป็นเหตุให้ต้องเห็นใจผู้

ยากไร้

2.3 ขั้นกำหนดหลักการ

2.3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดหลักการคิดวิเคราะห์ห้บทความ โดยใช้เทคนิค SW1H ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (ทำอะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร)

2.3.2 ครูอธิบายการตั้งคำถามด้วยเทคนิค SW1H จากบทความ

2.4 ขั้นพิจารณาแยกแยะ

2.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามโดยใช้เทคนิค SW1H พร้อมทั้งเขียนคำตอบไว้ในแบบฝึกที่ 1 และส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.4.2 ครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นยกย่องชมเชย ความถูกต้องและเสนอแนะสิ่งที่บกพร่องในการนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2.5 ขั้นสรุป

2.5.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทความอะไรเป็นเหตุให้ต้องเห็นใจผู้ยากไร้ เพราะการเห็นอกเห็นใจผู้ที่ย่อย โอกาสกว่า ย่อมเป็นสิ่งที่ดี แสดงให้เห็นถึงความมีน้ำใจของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

2.5.2 ครูมอบหมายให้นักเรียนทำแบบฝึกที่ 2 เป็นการบ้าน

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูแนะนำความรู้เพิ่มเติมจากข้อคิดที่ได้จากบทความ

3.2 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ เพื่อวัดความก้าวหน้าทางการเรียน

5. สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ
2. เกมกระตุ้นใช้ความคิด “หาความเหมือน”
3. แบบฝึกที่ 1
4. แบบฝึกที่ 2
6. แบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัด

- 1.1 วัดผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ข้อที่ 1 และข้อที่ 2
- 1.2 สังเกตจากการร่วมปฏิบัติกิจกรรมร่วมคิด ร่วมอภิปราย

2. เครื่องมือ

2.1 แบบสังเกตการณ์อ่าน

2.2 แบบประเมินชิ้นงาน

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรม

3. เกณฑ์การประเมิน

นักเรียนได้คะแนน ร้อยละ 80 ขึ้นไป

จุดประสงค์ของชุดการสอน

1. สามารถจำแนกและจัดหมวดหมู่ของข้อความที่กำหนดให้ได้
2. สามารถบอกข้อความที่เชื่อมโยงความหมายและนำมาประยุกต์ได้

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

ชุดกิจกรรมฝึกที่ 5 การคิดวิเคราะห์จากบทความ

1. นักเรียนสามารถจำแนกและจัดหมวดหมู่ของข้อความที่กำหนดให้ได้
2. นักเรียนสามารถบอกข้อความที่เชื่อมโยงความหมายและนำมาประยุกต์ได้

แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 5
เรื่องการวิเคราะห์บทความ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 5 ฉบับนี้ ใช้ทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนการฝึกกิจกรรม การคิดวิเคราะห์ชุดที่ 5 เรื่องการวิเคราะห์จากบทความเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 15 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงคำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1-5

ใบไม้ใบหญ้า

พืชผักที่เราใช้เป็นเครื่องปรุงอาหารนั้น บางอย่างก็ใช้กลิ่น บางอย่างใช้รสชาติอย่างใช้สี ซึ่งอาจเรียกได้ว่าพืชเหล่านั้น เป็นพืชสมุนไพร ซึ่งมีอยู่ในทุกท้องถิ่น อาทิ พริก โหระพา ใบแมงลัก กระชาย ขิง ข่า ตะไคร้ กระเทียม ผักกาดหอม มะเขือต่างๆ กระเจี๊ยบ แดงกวา แดงร้าน มะเขือเทศ กระถิน ขมิ้นขาว นอกจากนี้ยังมีพืชชนิดอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นถั่วชนิดต่างๆ เช่น ถั่วลิสง ถั่วแขก ถั่วฝักยาว ถั่วแดง ผักชนิดต่างๆ เช่น ผักกาดขาว ผักกาดกวางตุ้ง ผักคะน้า กะหล่ำปลี หัวผักกาดขาว แครอท หน่อไม้ เป็นต้น ผักพื้นบ้านของประเทศไทยนั้นมีมาก แต่เราไม่ค่อยรู้จักนำมารับประทานเท่าที่ควร เช่น ช่อมะม่วง ช่อมะกอก ซึ่งใบอ่อนกินได้ทั้งนั้น บรรพบุรุษของเราท่านรับประทานของเหล่านี้ แล้วทำงานในนาในสวนท่านจึงแข็งแรง แต่ถ้ารับประทานแล้วนอนก็คงจะอ้วน แล้วก็ตาย ปูย่า ตายายเรานั้น คิดประดิษฐ์เครื่องจิ้มมากมายกินกับผักได้หลายชนิด คือ น้ำพริก น้ำพริกมะขาม หลนเต้าเจี้ยว หลนปลาร้า น้ำพริกปลาร้า ปลากุ้ง น้ำพริกหนุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้แล้วพวกปลาต่างๆ ยังทำให้เราได้กินผักได้อย่างเอร็ดอร่อยอีกด้วย

(ที่มา: การอ่านเพื่อพิจารณาสาระสำคัญ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, มป.)

1. ผักชนิดใดไม่ให้รสชาติเผ็ดร้อนเมื่อใช้ปรุงอาหาร

ก. จิง

ข. ข่า

ค. ตะไคร้

ง. กระเพรา

2. ใบไม้ใบหญ้าในข้อใดใช้สีในการปรุงอาหาร

ก. แดงร้าน

ข. กระเจี๊ยบ

ค. กระชาย

ง. กะหล่ำปลี

3. ข้อใดเป็นพืชผักที่ชูรส

ก. ผักกาดหอม

ข. ผักชี

ค. มะนาว

ง. กระถิน

4. เพราะเหตุใดคนโบราณจึงทำอาหารที่มีเครื่องจิ้ม

ก. ปรุงได้ง่าย ผักหาง่าย

ข. ต้องการประหยัดค่าใช้จ่าย

ค. ต้องการแสดงความสามารถในการปรุง

ง. ต้องการให้รับประทานผัก

5. ผักชนิดที่คนมักเลือกกินแต่ใบอ่อน

ก. ผักบุ้ง

ข. ผักกาดขาว

ค. ขมิ้นขาว

ง. กระถิน

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 6-10

เพื่อนบางคนอาจสงสัยว่าเวลามดเดินสวนกัน ดูเหมือนมันจะกล่าวสวัสดิ์ในภาษามดหรือบอกอะไรกันก็ไม่รู้ มดเป็นสัตว์ที่ไม่มีทั้งหูและอวัยวะฟังเสียง แต่มันสามารถส่งข่าวถึงกันได้ด้วยภาษาร่างกาย และด้วยการสัมผัสเคมีออกจากต่อมพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญเรื่องมดบอกว่ามดส่งข่าวได้ 50 ข่าวด้วยสิ่งต่าง เช่น กลิ่นเตือนระวังภัย กลิ่นเรียกพวกใกล้เคียงมาชุมนุม กลิ่นที่ทิ้งรอยเส้นทางเดินให้ตัวอื่นรู้ กลิ่นขอความช่วยเหลือ มดจัดว่าเป็นสัตว์ที่มีการสื่อสารต่อกันอย่างคึกคัก

(จากหนังสือสตรีสาร ผู้ใช้นามปากกา ช. กฤษณา)

6. มดสื่อสารกันด้วยอะไร

ก. ภาษาพูด

ข. ภาษามือ

ค. ภาษากาย

ง. ภาษาร่างกาย

7. สิ่งใดที่ช่วยให้มดสามารถแยกแยะเรื่องราวสื่อสารกันได้

ก. การได้ยินเสียง

ข. การชิมรส

ค. กลิ่น

ง. การส่งภาษาร่างกาย

8. อวัยวะใดที่มดไม่มีเหมือนมนุษย์

ก. ปาก

ข. ตา

ค. หู

ง. ขา

9. อวัยวะใดของมดเปรียบได้กับจมูก

ก. หนวด

ข. ตา

ค. หู

ง. ขา

10. ใจความสำคัญของเรื่องนี้คืออะไร

ก. การสื่อสารของมด

ข. มดสื่อสารโดยการใช้กลิ่น

ค. มดเป็นสัตว์ที่ไม่มีหู

ง. มดส่งสารด้วยภาษาร่างกาย

กรอบเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

ความหมายของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

คุณสมบัติของบุคคลที่เอื้อต่อการคิดวิเคราะห์

1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ การคิดวิเคราะห์ที่ดี ผู้คิดจะต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น เพราะจะช่วยให้กำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์จำแนก แยกแยะองค์ประกอบ จัดหมวดหมู่ ลำดับความสำคัญ หรือหาสาเหตุของเรื่องราวเหตุการณ์ได้ชัดเจน
2. ช่างสังเกต ช่างสงสัย ช่างซักถาม เป็นคนชอบตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เพื่อนำไปขบคิด หรือค้นหาความจริงในเรื่องนั้น คำถามที่ใช้กับการคิดวิเคราะห์คือ 5W1H ประกอบด้วย ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How)
3. ความสามารถในการตีความ การตีความเกิดจากรับข้อมูลเข้ามาทางประสาทสัมผัสสมองจะทำการตีความข้อมูล โดยวิเคราะห์เทียบเคียงกับความทรงจำหรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น
4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล การคิดวิเคราะห์จะเกิดขึ้นเมื่อพบสิ่งที่มีความคลุมเครือเกิดข้อสงสัย ตามมาด้วยคำถาม ต้องค้นหาคำตอบหรือความน่าจะเป็นว่ามีความเป็นมาอย่างไร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น จะส่งผลกระทบต่ออย่างไร ซึ่งสมองจะพยายามคิดเพื่อหาข้อสรุปความรู้ความเข้าใจอย่างสมเหตุสมผล

กระบวนการคิดวิเคราะห์

กระบวนการคิดวิเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (สุวิทย์ มูลคำ, 2547, 9-19)

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์

เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่างๆขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ เช่น พืช สัตว์ หิน ดิน รูปภาพ บทความ เรื่องราว เหตุการณ์หรือสถานการณ์จากข่าวของจริงหรือสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์

เป็นการกำหนดประเด็นข้อสงสัยจากปัญหาของสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เพื่อค้นหาความจริง สาเหตุหรือความสำคัญ เช่น บทความที่ต้องการสื่อหรือบอกอะไรที่สำคัญที่สุด

ขั้นที่ 3 กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์

เป็นการกำหนดข้อกำหนดสำหรับใช้แยกส่วนประกอบของสิ่งที่กำหนดให้ เช่น เกณฑ์ในการจำแนกสิ่งของที่มีความหมายเหมือนกันหรือแตกต่างกัน หลักเกณฑ์ในการหาลักษณะความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอาจเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายคลึงกันหรือขัดแย้งกัน

ขั้นที่ 4 พิจารณาแยกแยะ

เป็นการพินิจ พิจารณา ทำการแยกแยะ กระจายสิ่งที่กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อยๆ โดยอาจใช้เทคนิค SWIH ประกอบด้วย ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How)

ขั้นที่ 5 สรุปคำตอบ

เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดให้

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง การคิดวิเคราะห์บทความ

บทความ (Article) คืองานเขียนที่มุ่งเสนอความคิดเห็นหรือความรู้ในเรื่องที่คนกำลังสนใจอยู่ตามทัศนะส่วนตัวของผู้แต่ง เพียงประเด็นใดประเด็นหนึ่ง บทความโดยทั่วไปจึงมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทันสมัยขนาดสั้นๆ และมีกลวิธีการแต่งที่มุ่งแสดงผลโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านเชื่อถือคล้อยตาม

โครงสร้างของบทความ

บทความจะประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ชื่อเรื่อง จะเป็นส่วนที่บอกให้ทราบว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
2. ความนำ เป็นส่วนที่ทำให้ทราบความเป็นมาของเรื่องและดึงดูดความสนใจให้อ่านต่อไป ผู้อ่านจะต้องวิเคราะห์เพื่อแยกแยะประเด็นสำคัญของเรื่อง ซึ่งเป็นความคิดเห็นของผู้เขียนว่ามีประเด็นเกี่ยวกับอะไรบ้าง
3. เรื่อง เป็นรายละเอียดของเรื่อง จะมีการสอดแทรกความคิดเห็นของผู้เขียนลงไป เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและคล้อยตาม
4. บทส่งท้ายหรือสรุป เป็นส่วนที่สรุปประเด็นสำคัญของเรื่องและเน้นความคิดของผู้เขียนให้ชัดเจนขึ้น ผู้อ่านจะต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่าผู้เขียนต้องการเน้นประเด็นอะไร มีการเสนอแนะเรียกร้องหรือขอร้องอะไร อย่างไร

ในการวิเคราะห์บทความนั้น ผู้อ่านจะต้องจับให้ได้ว่าผู้เขียนมีวัตถุประสงค์อย่างไร ส่วนใดคือข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็น มีข้อมูลมาประกอบการแสดงความคิดเห็นสมเหตุสมผลหรือไม่ ใช้ภาษาอย่างไรอย่างไร

ประเภทของบทความ

บทความสามารถแบ่งออกได้กว้างๆ 3 ประเภท ดังนี้

1. บทความบรรยาย เป็นบทความที่ผู้เขียนมุ่งเสนอความรู้ที่อยู่ในความสนใจของคนทั่วไป ตามธรรมชาติของตนเอง โดยมีแง่มุมที่ทันสมัย แปลกใหม่และอ้างอิงข้อมูลที่เชื่อถือได้ มักนิยมใช้ในการเสนอความคิดเห็นใหม่ๆ ทางวิชาการ เช่น บทความต่อต้านโรคเอดส์ จึงมีชื่อเรียกกันทั่วไปว่าบทความทางวิชาการ

2. บทความวิเคราะห์ เป็นบทความที่ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้านและเป็นกลาง โดยประมวลข้อมูล ข้อเท็จจริงและเหตุผล ทั้งผลดีและผลเสียนำเสนอให้ผู้อ่านพิจารณาเพื่อจะได้เข้าใจและสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

3. บทความวิจารณ์ เป็นบทความที่ผู้เขียนมุ่งเสนอความคิดเห็นเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านคล้อยตาม เป็นบทความที่นิยมแต่งมากที่สุด แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 บทความเชิงโต้แย้ง เป็นการแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งหรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยพยายามหาเหตุผลมาอ้างอิงให้ผู้อ่านคล้อยตามมากที่สุด

3.2 บทความวิจารณ์เชิงสนับสนุน เป็นการแสดงความคิดเห็นคล้อยตามหรือสนับสนุนการกระทำหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้น บทความลักษณะนี้ใช้มากในการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน

(ที่มา: เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2534.)

*****

ผู้ตายนะครับ

ใบความรู้ที่ 3
เรื่อง ข้อความมีอรรถาพจนานุกรม

อ่านข้อความ แล้ววิเคราะห์จำแนกและเชื่อมโยงข้อความ

“โรงเรียนเลิกแล้ว นักเรียนทำความสะอาด ไม่แต่ห้องเรียนเท่านั้น”

แนวคิดวิเคราะห์

- จากข้อความนี้กล่าวถึงใครบ้าง
  - นักเรียนคนหนึ่ง หรือหลายคน ในโรงเรียนหนึ่ง
- เขาทำอะไร
  - ทำความสะอาด ห้องเรียนและบริเวณทั่วไป
- เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหน
  - ในโรงเรียน ในห้องเรียน
- เมื่อไร
  - หลังโรงเรียนเลิก ในแต่ละวัน
- ทำไม เขาทำอย่างไร
  - เขาอาจจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความรับผิดชอบในหน้าที่เวรทำความสะอาดประจำวัน

หรือด้วยความมีน้ำใจช่วยเหลือหรือมีความตั้งใจในการทำงาน

- ถ้าเหตุการณ์เป็นไปตามนั้นแล้ว ผลที่จะเกิดขึ้นต่อจากนี้เป็นอย่างไร
  - ห้องเรียนสะอาด เพราะนักเรียนทำความสะอาด
  - บริเวณอื่นสะอาด เพราะนักเรียนไม่ทำความสะอาดเฉพาะห้องเรียนเท่านั้น
  - นักเรียนกลับบ้าน
  - นักเรียนได้รับคำชมเชย

เกมกระตุ้นให้คิดวิเคราะห์จากเกมหาความเหมือน

คำชี้แจง วิธีเล่น เล่นตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ให้แต่ละคนหลับตาชี้หรือสุ่มเลือกหัวข้อในแถว ก. มา 1 ข้อ และแถว ข. มา 1 ข้อ เช่น ถ้าเลือกแถว ก. ได้ข้อ 1 คือ ปากกา และเลือกแถว ข. ได้ข้อ 6 คือ กีตาร์ เมื่อได้ 2 คำมาแล้ว ให้พูดถึงความเหมือนของสิ่ง 2 สิ่งนั้นมาอย่างน้อย 10 อย่าง ทีละคน

ก.	ข.
1. ปากกา	1. เสื่อ
2. ต้นไม้	2. ครู
3. โทรศัพท์	3. ผ้าปูโต๊ะ
4. สมุด	4. กระจกน้ำ
5. หน้าต่าง	5. เสื้อยืด
6. กาแฟ	6. กีตาร์
7. ห้องสมุด	7. รองเท้า
8. ขวาน	8. ผ้าห่ม
9. ช้าง	9. โต๊ะ
10. กลอง	10. นาฬิกา

บันทึกผล.....

บัตรกิจกรรม เรื่องการคิดวิเคราะห์หาคำเหตุผล

กิจกรรมสายมูค่า

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถจำแนกและจัดหมวดหมู่ของข้อความที่กำหนดให้ได้
2. นักเรียนสามารถบอกข้อความที่เริ่มใจกลายมาขดและนักบประยคค

แบบฝึกที่ 1
ข้อความนี้มีความหมาย

อากาศหนาวเยือกเย็น เห็นใจผู้ยากไร้ ไร้โอกาส

กล่าวถึงใครบ้าง.....
.....
.....

ทำอะไร.....
.....
.....

เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหน.....
.....
.....

เมื่อไร.....
.....
.....

ทำไม.....
.....
.....

ผลเป็นอย่างไร.....
.....
.....

แบบฝึกที่ 2

ข้อความนี้ชวนให้คิดเชื่อมโยง

หากน้ำตาไหลหลังครั้งละเมิด ค่าของเพชรน้อยกว่าค่าของฝน
หยาดน้ำใจได้รับยามอัศจรรย์ จึงกำดั้นฝนมณีทุกทีไป

กล่าวถึงอะไร

.....
.....

กล่าวถึงอะไร

.....
.....

กล่าวถึงอะไร

.....
.....

สรุปผลเป็นอย่างไร

.....
.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

เกณฑ์การประเมิน

แบบฝึกที่ 1 และแบบฝึกที่ 2 วิเคราะห์ความหมายของข้อความ

การประเมินการแปลความหมายจากข้อความ

1. สิ่งที่ต้องประเมิน คือ วิเคราะห์การแปลความหมายของข้อความ
2. ประเด็นการประเมิน คือ นักเรียนอ่านคำแล้วอธิบายความหมายข้อความ โดยบอกประเด็นของการตอบคำถาม
3. เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน			น้ำหนัก
	3	2	1	
อธิบายส่วนประกอบของข้อความตามประเด็นโดยตอบคำถาม	อธิบายส่วนประกอบจากข้อความ โดยการตอบคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร ได้ ถูกต้องชัดเจนทุกข้อ	อธิบายส่วนประกอบจากข้อความ โดยการตอบคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร ได้ ถูกต้องจำนวน 4-5 ข้อ	อธิบายส่วนประกอบจากข้อความ โดยการตอบคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร ได้ ถูกต้องจำนวน 3-4 ข้อ	4
บอกประเด็นสำคัญของข้อความ จากการตอบคำถาม	อธิบายประเด็นสำคัญของข้อความได้ ถูกต้องชัดเจนทุกข้อ	อธิบายประเด็นสำคัญของข้อความได้ จำนวน 4-5 ข้อ	อธิบายประเด็นสำคัญของข้อความได้ จำนวน 3-4 ข้อ	3
นำข้อความที่กำหนดให้เขียนสรุปความ และความหมายเพิ่มเติม	เขียนสรุปความหมายของข้อความเพิ่มเติมได้ถูกต้องเหมาะสมมากที่สุด	เขียนสรุปความหมายของข้อความเพิ่มเติมได้ถูกต้องมาก	เขียนสรุปความหมายของข้อความเพิ่มเติมได้ถูกต้องน้อย	3

เกณฑ์ระดับคุณภาพ

15-20	คะแนน	หมายถึง	ดีมาก
11-14	คะแนน	หมายถึง	ดี
6-10	คะแนน	หมายถึง	พอใช้
1-5	คะแนน	หมายถึง	ปรับปรุง

แบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ 5
เรื่องการวิเคราะห์บทความ
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบก่อนเรียนชุดที่ 5 ฉบับนี้ ใช้ทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนการฝึกกิจกรรม การคิดวิเคราะห์ชุดที่ 5 เรื่องการวิเคราะห์จากบทความเป็นแบบทดสอบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้เวลาทดสอบ 15 นาที
2. ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามและคำตอบให้ละเอียด แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง คำตอบเดียวแล้วนำไปตอบลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย X ลงในช่องตัวเลือกที่ต้องการ
3. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบให้ครบทุกข้อ

อ่านข่าวต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ 1-5

ใบไม้ใบหญ้า

พืชผักที่เราใช้เป็นเครื่องปรุงอาหารนั้น บางอย่างก็ใช้กลิ่น บางอย่างใช้รสชาติอย่าง ใช้สี ซึ่งอาจเรียกได้ว่าพืชเหล่านั้น เป็นพืชสมุนไพร ซึ่งมีอยู่ในทุกท้องถิ่น อาทิ พริก โหระพา ใบแมงลัก กระชาย ขิง ข่า ตะไคร้ กระเทียม ผักกาดหอม มะเขือต่างๆ กระเจี๊ยบ แตงกวา แตงร้าน มะเขือเทศ กระถิน ขมิ้นขาว นอกจากนี้ ยังมีพืชชนิดอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นถั่วชนิดต่างๆ เช่น ถั่วลิสง เต้าหู้ ถั่วแขก ถั่วฝักยาว ถั่วแดง ผักชนิดต่างๆ เช่น ผักกาดขาว ผักกาดกวางตุ้ง ผักคะน้า กะหล่ำปลี หัวผักกาดขาว แครอท หน่อไม้ เป็นต้น ผักพื้นบ้านของประเทศไทยนั้นมีมาก แต่เราไม่ค่อยรู้จัก นำมารับประทานเท่าที่ควร เช่น ซ่อมะม่วง ซ่อมะกอก ซึ่งใบอ่อนกินได้ทั้งนั้น บรรพบุรุษของเรา ท่านรับประทานของเหล่านี้ แล้วทำงานในนาในสวนท่านจึงแข็งแรง แต่ถ้ารับประทานแล้วนอน ก็คงจะอ้วน แล้วก็ตาย บูยา ตายายเรานั้น คิดประดิษฐ์เครื่องจิ้มมากมายกินกับผักได้หลายชนิด คือ น้ำพริก น้ำพริกมะขาม หลนเต้าเจี้ยว หลนปลาร้า น้ำพริกปลาร้า ปลาจ่อม น้ำพริกหนุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้แล้วพวกปลาต่างๆ ยังทำให้เราได้กินผักได้อย่างเอร็ดอร่อยอีกด้วย

(ที่มา: การอ่านเพื่อพิจารณาสาระสำคัญ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, มปป.)

1. ผักชนิดใดไม่ให้รสชาติเผ็ดร้อนเมื่อใช้ปรุงอาหาร

ก. ชিং

ข. ตะไคร้

ค. ข่า

ง. กระเพรา

2. ใบไม้ใบหญ้าในข้อใดใช้สีในการปรุงอาหาร

ก. แดงร้าน

ข. กะหล่ำปลี

ค. กระจ่าง

ง. กระจ่าง

3. ข้อใดเป็นพืชผักที่สุรส

ก. มะนาว

ข. ผักชี

ค. ผักกาดหอม

ง. กระจ่าง

4. เพราะเหตุใดคนโบราณจึงทำอาหารที่มีเครื่องจิ้ม

ก. ปรุงได้ง่าย ผักหาง่าย

ข. ต้องการประหยัดค่าใช้จ่าย

ค. ต้องการให้รับประทานผัก

ง. ต้องการแสดงความสามรถในการปรุง

5. ผักชนิดที่คนมักเลือกกินแต่ใบอ่อน

ก. กระจ่าง

ข. ผักกาดขาว

ค. ขมิ้นขาว

ง. ผักบุ้ง

เพื่อนบางคนอาจสงสัยว่าเวลามดเดินสวนกัน ดูเหมือนมันจะกล่าวสวัสดิ์ในภาษา มดหรือบอกอะไรกันก็ไม่รู้ มดเป็นสัตว์ที่ไม่มีทั้งหูและอวัยวะฟังเสียง แต่มันสามารถส่งข่าว ถึงกันได้ด้วยภาษาร่างกาย และด้วยการขบสารเคมีออกจากต่อมพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญเรื่องมด บอกว่ามดส่งข่าวได้ 50 ข่าวด้วยสิ่งต่าง เช่น กลิ่นเตือนระวังภัย กลิ่นเรียกพวกใกล้เคียงมา ชุมนุม กลิ่นที่ทิ้งรอยเส้นทางเดินให้ตัวอื่นรู้ กลิ่นขอความช่วยเหลือ มดจัดว่าเป็นสัตว์ที่มีการ สื่อสารต่อกันอย่างคึกคัก

(จากหนังสือสตรีสาร ผู้ใช้นามปากกา ช. กฤษณา)

6. มดสื่อสารกันด้วยอะไร

ก. ภาษาพูด

ข. ภาษามือ

ค. ภาษาร่างกาย

ง. ภาษากาย

7. สิ่งใดที่ช่วยให้มดสามารถแยกแยะเรื่องราวสื่อสารกันได้

ก. การได้ยินเสียง

ข. กลิ่น

ค. การชิมรส

ง. การส่งภาษาร่างกาย

8. อวัยวะใดที่มดไม่มีเหมือนมนุษย์

ก. หู

ข. ตา

ค. ปาก

ง. ขา

9. อวัยวะใดของมดเปรียบได้กับจมูก

ก. หู

ข. ตา

ค. หนวด

ง. ขา

10. ใจความสำคัญของเรื่องนี้คืออะไร

ก. มดสื่อสารโดยใช้กลิ่น

ข. การสื่อสารของมด

ค. มดเป็นสัตว์ที่ไม่มีหู

ง. มดส่งสารด้วยภาษาร่างกาย

บรรณานุกรม

การอ่านเพื่อพิจารณาสาระสำคัญ.มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. มปป.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2553). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรีนติ้ง.

สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร: ชมรม “นักคิด EK BOOKS”.

สุกัญญา ศรีสีบสาย. (2553). การจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการอ่านและการคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. แนวทางการพัฒนาและประเมินการอ่าน ทิศวิเคราะห์ และการเขียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นางสาวชนวนพิศ คชริน
วัน เดือน ปีเกิด	14 พฤศจิกายน 2525
สถานที่เกิด	41 หมู่ที่ 4 ตำบลสินเจริญ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84210
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	41 หมู่ที่ 4 ตำบลสินเจริญ อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84210
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู ค.ศ. 1 โรงเรียนบ้านเขาแค
ประวัติการศึกษา	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพระแสงวิทยา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระแสงวิทยา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี